

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย
ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
APHEIT HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES JOURNAL

ISSN: 0858 – 9216

ปีที่ 26 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2563

Vol. 26 No. 2 JULY - DECEMBER 2020

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เน้นการพัฒนานวัตกรรมทางด้านการจัดการเรียนรู้ การวิจัยและพัฒนา บทความวิจัย บทความวิทยานิพนธ์ บทความวิชาการเกี่ยวกับความรู้ แนวคิด เรื่องที่เป็นที่สนใจของบุคคลทั่วไป

การตรวจสอบทางวิชาการ

บทความได้รับการตรวจสอบทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก (double-blinded peer review)

เจ้าของ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ที่ปรึกษา คณะกรรมการวิชาการและการประกันคุณภาพการศึกษา

สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
บรรณาธิการ

ดร.มานิต บุญประเสริฐ

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นางสาวทิพนาถ ชาริรักษ์

กองบรรณาธิการ

ดร.เสนีย์ สุวรรณดี

ดร.ธนอมวงศ์ ล้ายอดมรรคผล

รองศาสตราจารย์ ดร. พรณราย ทรัพย์ะประภา

รองศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ ไชยโส

รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งรัตน์ ชัยสำเริง

รองศาสตราจารย์ ดร. ณัฐพล ชันธไชย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษยา วงษ์ขวลิติกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำพล นววงศ์เสถียร

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นักวิชาการอิสระ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก

ฝ่ายจัดการและเลขานุการกองบรรณาธิการ

นางบุศรา เอ็มบุตร

นางสาวเพชรราตรี เฉพาะตน

นายบุญร่วม ศรีสร้อย

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

สถานที่พิมพ์ โรงพิมพ์ อัสสัมชัญ

สามารถอ่านและดาวน์โหลดบทความได้ที่ <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/apheit-ss/index>

คณะกรรมการวิชาการและการประกันคุณภาพการศึกษา
 สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย
 ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
 วาระ 1 สิงหาคม 2562 – กรกฎาคม 2564

1. รศ.ดร.บัณฑิต ไรจน์อารยานนท์	สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น	ประธานกรรมการ
2. รศ.ดร.ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต	กรรมการ
3. อาจารย์จirnันท์ กมลสินธุ์	มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา	กรรมการ
4. อาจารย์อุบล ใช้สงวน	มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์	กรรมการ
5. ผศ.ดร.อรรยา สิงห์สงบ	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	กรรมการ
6. ดร.จอมพงศ์ มงคลวนิช	มหาวิทยาลัยสยาม	กรรมการ
7. รศ.ดร.นิตย์ เพ็ชรรักษ์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	กรรมการ
8. ดร.พรทิพย์ กวินสุพร	มหาวิทยาลัยคริสเตียน	กรรมการ
9. ผศ.ดร.ปริญญา ตันตสวัสดี	มหาวิทยาลัยชินวัตร	กรรมการ
10. ผศ.ดร.อุไรรัตน์ แยมขุติ	มหาวิทยาลัยธนบุรี	กรรมการ
11. ดร.สุรัชย์ สานติสุขรัตน์	มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่	กรรมการ
12. ผศ. ดร.วัลลภ พุทโสม	มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก	กรรมการ
13. ผศ.ดร.กนกอร บุญมี	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	กรรมการ
14. ผศ.ดร.นเรศวร พันธ์ธรร	มหาวิทยาลัยรังสิต	กรรมการ
15. ดร.กัรรัตน์ สงวนไทย	มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต	กรรมการ
16. ผศ.ดร.อรุณี สำเภาทอง	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์	กรรมการ
17. รศ.ดร.รัชนี ศุภจันทร์รัตน์	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	กรรมการ
18. ผศ.ดร.อัจฉราพร โชติพิทักษ์	มหาวิทยาลัยศรีปทุม	กรรมการ
19. รศ.ดร.สถาพร อมรสวัสดิ์วัฒนา	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	กรรมการ
20. รศ.อิสยา จันทรวิธานุชิต	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ	กรรมการ
21. ดร. วินัย โกกระกุล	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	กรรมการ
22. รศ.ดร.อรพรรณ ลือบุญวัชชัย	วิทยาลัยเซนต์หลุยส์	กรรมการ
23. ผศ.ดร.อำพล นววงศ์เสถียร	วิทยาลัยเซนต์อิสตาบังกอ	กรรมการ
24. ดร.ศิริพงศ์ รักใหม่	วิทยาลัยดุสิตธานี	กรรมการ
25. ผศ.ดร.ไตรรัตน์ ยืนยง	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น	กรรมการ
26. รศ.ดร.วิเชียร ชิวพิมาย	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย	กรรมการ
27. ผศ.สำเร็จ นนศิริ	วิทยาลัยสันตพล	กรรมการ
28. ผศ.ดร.ฐิติรัตน์ มีมาก	สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ	กรรมการ
29. อาจารย์ณัฐวุฒิ ว่องทรัพย์ทวี	สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์	กรรมการ
30. ดร.มานิต บุญประเสริฐ	สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนฯ	กรรมการ
31. อาจารย์ชาติชาลย์ โพธิ์พาด	สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น	กรรมการและเลขานุการ

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

Reviewers

ศาสตราจารย์ ดร.พฤษี	ศิริบรรณพิทักษ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.บุญเรียง	ขจรศิลป์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย	บุญประเสริฐ	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์นัธ	เดชะคุปต์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์วัลย์	สัตยารักษ์วิทย์	สถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา
รองศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์	ไชยโส	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งรัตน์	ชัยสำเริง	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
รองศาสตราจารย์ ดร.พรรณราย	ทรัพย์ะประภา	นักวิชาการอิสระ
รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณ์	ทองเลิศ	มหาวิทยาลัยรังสิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภัทรา	เอื้อวงศ์	มหาวิทยาลัยสยาม
ดร.ณอมวงศ์	ล้ำอดมรรคผล	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ดร.วันเกษม	สัตยานุชิด	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ดร.ผุสดี	พลสารมย์	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
ดร.ศรีสมร	พุ่มสะอาด	มหาวิทยาลัยรังสิต

Universities move forward: Creating and Supporting Change

On November 25, 2020, The Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation (MHESI) THAILAND launched the *Reinventing University Project* to announce new directions in national policies and institutional development. This project represents a major response to the numerous changes which are affecting Thai higher education institutions – changes such as in demography, and educational technology. And, of course, changes in the workforce needs, the job prospects for university graduates, and international competition in the post-secondary sector, for example. The forum was presided over by Professor Dr. Anek Laothamatas, Minister of MHESI. He was joined by his administrative teams, university presidents, professors, educators, and media.

The Reinventing University Project is, basically, a blueprint for reforming Thai universities. It is a top down policy approach which aimed at strengthening and increasing support to universities in order to maximize their potential to meet the workforce requirements of the Thailand Strategic Development Plan and Thailand 4.0, and, of course, pave the way for achieving greater excellence in academic achievement. Leadership for this very ambitious and timely project will be provided by five strategic groups. These are:

1. Global and Frontier Research University
2. Technological Development and Innovation University
3. Area-based and Community University
4. Moral and Intellectual Cultivation Focused University
5. Specialized and Professional Development University

Higher education institutions will be asked to assess themselves using assessment tools developed by a special task force group of the Reinventing University Project. The results of each university's assessment and proposed development plan will be submitted to MHESI for consideration. When approved, the university will be granted financial support to help achieve its transformational objectives.

It is on these points that I would like to share with readers some concerns about the difficulties of bringing about real change in large organisations including those in the education sector. Such changes cannot be simply mandated because they inevitably affect the lives of all persons involved in such institutions. CHANGE creates serious concerns among those who deliver their services on a day by day basis.

Rethinking and Reinventing Thai Universities: Four Possible Responses

Van Cleeve Morris mentioned in his article, 'The Philosophy of Education'. that education, at its roots, is not only a social instrument for transmitting to each succeeding generation a whole way of life; it is also the agency which serves as the conscience of a society when it strives to promote a better future. I found his argument interesting and relevant to this current proposal. Who will mandate these changes? Are there avenues for consultation among those who will be most directly affected? Will the change agents listen and work toward a consensus?

Morris outlined four possible positions.

Position 1. *Ignore change*. Change is only a relatively superficial phenomenon, no elaborate attention need be paid to it because it is not genuinely real.

Position 2. *Recognize change but leave it to others*. Historically, schools have been places for the transfer of accumulated knowledge and social traditions from one generation to another. Their function is basically conservative. Their attention must remain fixed on the accumulated inheritance of the knowledge of scholars, the literary and artistic heritage and enduring values of each culture.

Position 3. *Identify with change and participate in it*. This position contends that the function of educational institutions is much more intimately tied to contemporary social life. If the society as a whole is in need of change, then the institutions must change. This being the case, then they are obliged to participate in bringing about the changes, and to help the young generation cope with and adopt the changes.

Position 4. *Embrace change and become its “headquarters”*. The view of this position is that educational institutions are basically social by definition and therefore must be involved in change. Changes in today’s world are strategically far more important than many believe or want to accept. Newly desired futures do not come about by simply making adjustments to changing conditions. Such futures come about because humans make strategic plans and execute them in a systematic and effective manner.

Among these four positions, the Reinventing University Project seems to fit with the concept of Position 4. This requires that every individual in the university world needs to understand the objectives and participate willingly with commitment.

Certainly, university personnel, both instructors and support staff, will need reskilling through professional development activities. This calls for policies which reduce the emphasis on teaching in favour of professional upgrading.

Finally, APHEIT Journals welcome your academic and research articles, sharing educational experiences, new discoveries, and lessons learned. Also, APHEIT intends to cooperate with the Reinventing Universities Project by organizing both formal and informal training opportunities.

Last but not least, I wish to acknowledge the contributions of all distinguished reviewers, and APHEIT Journal editorial teams wish you all the best.

Happy New Year 2021.

Manit Boonprasert, Ed.D

The Association of Private Higher Education Institutions of Thailand
Under the Patronage of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn
December, 2020

สารบัญ

CONTENTS

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
แห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ปีที่ 26 ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม 2563

บทความวิจัย

เจตคติผู้บริหารบริษัทไทยที่มีต่อการดำเนินธุรกิจแบบยั่งยืน ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ
2015-2030

The Attitude of Thai Company Executives towards Sustainable Business Operations in Line with the
Sustainable Development Goals of the United Nations 2015-2030

เรวดี พานิช.....01-12

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของกลุ่มคนที่เพิ่งเริ่มต้นการทำงาน ใน
กรุงเทพมหานคร

Study of Factors Influencing Decision Making on Personal Financial Planning of First Jobbers Residing
in Bangkok

เอก ชูณหะวัณชัย.....13-23

วิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยทุนมนุษย์ที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานสมดุลของผู้ขายสินค้าออนไลน์ จังหวัด
นครราชสีมา

Analysis of Human Capital Factor Affecting Online Seller's Balanced Scorecard Performance Nakhon
Ratchasima Province

จอมภัก จันทะคัต เยาวเรศ จันทะคัต และอัจฉราพรรณ ตั้งจตุรโสภณ.....24-39

การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้เกมเพื่อการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

Development of Grade 7 Students' English Speaking Skills by Using Game-Based Learning

รงค์เทพ ลิ้มมณี และศรีสมร พุ่มสะอาด.....40-51

ผลการเรียนรู้ เจตคติ และความพึงพอใจในการเรียนวิชาการนวดเท้า เข้าถึงใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียน
สาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Learning Outcome, Attitudes and Satisfaction of the Primary Students at Chulalongkorn University
Demonstration School in Learning Foot Massage for Sound Mind

กรองทิพย์ นาควิเชตร ญัฐ นาควิเชตร และสุชาดา นาควิเชตร.....52-63

สารบัญ

CONTENTS

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
แห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ปีที่ 26 ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม 2563

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยนครราชสีมา Factors Affecting Creative Thinking of the Undergraduate Students Nakhon Ratchasima College อรณิชา ทศตา และกชพร ใจอดทน.....	64-78
ปัจจัยเชิงสาเหตุของความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร Causal Factors of Ethics of Care and Reconciliation of Undergraduates in Higher Education Institutions Bangkok กรทิพย์ รัตนภูมิ มะ โกศล มีคุณ นรา สมประสงค์ และธารินทร์ รสานนท์.....	79-92
แนวทางการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรีเขต 1 Guidelines for Promoting Classroom Research of School Administrators under the Chanthaburi Primary Educational Service Area 1 พิชามญช์ ตากมัจฉา และวรชัย วิภูอุปโคตร.....	93-101
ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร และการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาเครือข่าย ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ The Relationship between Leadership Behavior of Administrator and Good Governance Administration in School Network for Enhancing Efficiency of Education Management of Regional Special Education Center 6 under Bureau of Special Education Administration จรัญญา คำบุรี และวรชัย วิภูอุปโคตร.....	102-111
โครงสร้างตามสถานการณ์ขององค์การภาครัฐไทยตามแนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่ Structural Contingency of Thai Public Organization Based on the Concept of New Public Service ไชนันท์ ปัญญาศิริ และสุมิตรรา เจริญพันธ์.....	112-122
บัญชีบริหาร: เครื่องมือสำคัญสำหรับผู้บริหารสถาบันอาชีวศึกษาเอกชน Managerial Accounting: The Important Tool for the Management of Private Vocational Education Institution สุชาย สิริภัทรกุลธร ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี อัจฉรา วัฒนานรงค์ และชฎาพร ฑิตมาอุดมกร.....	123-135

เจตคติผู้บริหารบริษัทไทยที่มีต่อการดำเนินธุรกิจแบบยั่งยืน ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ 2015-2030

The Attitudes of Thai Company Executives toward Sustainable Business Operations in Line with the Sustainable Development Goals of the United Nations

เรวดี พานิช

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

Rewadee Panich

School of Economics,

University of the Thai Chamber of Commerce

E-mail: Rewadee_pan@utcc.ac.th

Received: August 16, 2020; Revised: November 6, 2020; Accepted: November 17, 2020

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อตรวจสอบ 1) การตระหนักรู้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และการสร้างคุณค่าร่วมของธุรกิจ (CSV) ของผู้บริหารธุรกิจไทย 2) เจตคติของผู้บริหารธุรกิจไทยต่อการพัฒนาธุรกิจที่ยั่งยืน (SD) และแรงจูงใจในการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสังคมหรือสิ่งแวดล้อม (CSR) หรือ SD โดยสุ่มตัวอย่างบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) ในการดำเนินธุรกิจแบบยั่งยืน ในปี พ.ศ. 2562 จำนวน 72 บริษัท จาก 724 บริษัท ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้บริหารร้อยละ 20 มีความรู้ความเข้าใจนิยามการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติและการสร้างคุณค่าร่วมของธุรกิจ 2) ผู้บริหารทุกบริษัทที่ให้สัมภาษณ์มีนโยบายด้าน CSR เพื่อรักษาสัมดุลระหว่างผลกระทบต่อสังคมทั้งทางบวกและลบ ร้อยละ 98 มีการจัดทำรายงานด้าน CSR และ SD ลักษณะเด่นของบริษัทไทยคือมีแนวทางการพัฒนาธุรกิจโดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผสมผสานหลักคำสอนทางพุทธศาสนา ผู้บริหารร้อยละ 50 มีมุมมองต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นการสร้างภาพลักษณ์ของบริษัทมากกว่าการสร้างคุณค่าร่วมของธุรกิจ และดำเนินการให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของ ตลท. ขณะที่ผู้บริหารบริษัทขนาดเล็กที่ให้สัมภาษณ์ มุ่งผลประโยชน์ทางการเงินของธุรกิจเป็นสำคัญ

คำสำคัญ: เจตคติผู้บริหารบริษัทไทย ธุรกิจแบบยั่งยืน การพัฒนาที่ยั่งยืน

ABSTRACT

The two objectives of this study were 1) to determine the awareness level of Thai business executives towards the United Nation's Sustainable Development Goals (SD) and Business Creating Shared Value (CSV) Report, and 2) the attitudes of executives towards Sustainable Business Development (SD) and Motivation to share Corporate Social

Responsibility Report (CSR), or Sustainable Business Development Report (SD). This study was conducted in 2019, with in-depth interviews of a sample of 72 company executives from 724 listed companies on the Stock Exchange of Thailand (SET). The results showed that: 1) twenty percent of executives were aware of the United Nations' sustainable development goals and the CSV Project, and 2) all Thai company executives interviewed had CSR policies, in order to balance positive and negative social impacts. Ninety eight percent of the sample had CSR and SD reports. The outstanding feature of Thai companies was an integration of the sufficiency economy philosophy and Buddhism principles. However, fifty percent of the executives viewed sustainable development as the way to build companies' images rather than their business' CSVs, and to follow the rules of The Stock Exchange of Thailand. However, CEOs of small companies mainly focused on their business financial performance.

KEYWORDS: The attitude of Thai companies executives, Sustainable business operations, Sustainable development

บทนำ

หลังจากเศรษฐกิจทุนนิยมอุตสาหกรรมได้สร้างความมั่งคั่งมหาศาลให้กับสังคมโลก ทำให้ประชากรหลายล้านคนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่นักวิทยาศาสตร์ค้นพบว่าการเกิดก๊าซเรือนกระจก เพิ่มขึ้นในอัตราเร่ง อุณหภูมิโลกจะสูงขึ้นถึง 2-4°C ภายใน 50 ปีข้างหน้า รายงานของธนาคารโลกระบุว่า อุณหภูมิโลกที่สูงขึ้นระดับ 4°C จะทำให้เกิดภัยธรรมชาติรุนแรง ผันผวน สิ่งมีชีวิตสูญพันธุ์ และกระทบกันเป็นลูกโซ่

ภัยพิบัติจากโลกร้อนขึ้น ส่งผลกระทบในวงกว้างต่อประชากรโลก จนเริ่มมีกระแสเรียกร้องให้ธุรกิจสนใจความเสียหายที่เกิดจากเศรษฐกิจทุนนิยม ที่มีการผลิตและบริโภคแบบเส้นตรง นี่คือนั่นทุนที่บริษัทไม่ได้จ่ายแต่ชุมชนจ่าย มันคือความล้มเหลวของตลาดที่ใหญ่ที่สุด แต่หากมนุษย์ผลิตและบริโภคให้สอดคล้องกับระบบธรรมชาติได้ โลกจะไม่มีการสูญเสีย

กระแสการรณรงค์ในเวลาต่อมา เริ่มจากอันตรายของยาฆ่าแมลง (DDT) ที่มีผลกระทบต่อ

คนและสิ่งแวดล้อม เป็นจุดกำเนิดองค์กรด้านสิ่งแวดล้อมหลายองค์กร เช่น UNEP พิธีสารมอนทรีออล (Montreal Protocol) เป็นสัญญาระหว่างประเทศฉบับแรกที่ทุกประเทศลงนามร่วมกันกำจัดสาร CFC ต่อมามีการลงนามในพิธีสารเกียวโต เพื่อลด CO₂ ใน ค.ศ. 1997 แต่เมื่อเวลาผ่านไปพบว่าการร่วมมือจากข้อตกลงระหว่างประเทศของภาครัฐ ไม่สามารถยับยั้งปัญหาดังกล่าวได้ กระแสสังคมจึงหันมาเรียกร้องให้ภาคธุรกิจมีส่วนร่วมเพื่อเปลี่ยนผ่านไปสู่สังคมที่ดีกว่า จึงเกิดกิจกรรม CSR แทบทุกบริษัทมหาชนในช่วงที่ผ่านมา (สถนิ อารวนันท์กุล, 2556)

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของภาครัฐและเอกชนได้เกิดกระแสรณรงค์การทำธุรกิจอย่างยั่งยืน ตามองค์การสหประชาชาติ (UN) กรอบข้อตกลงสากล ที่เกิดขึ้นในสมัชชา 193 ประเทศครอบคลุมเป้าหมายของ UN 17 ข้อดังภาพที่ 1

สำหรับประเทศไทย โดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ ได้ประกาศแผนพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยหลักเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) ต่อมา พ.ศ. 2558 ได้เสนอ SEP เป็นแนวทางหนึ่งในการบรรลุ

เป้าหมาย SDGs ซึ่งสอดคล้องกับแผนแม่บทด้านการต่างประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เชื่อมโยงกัน ดังภาพที่ 2

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) ประกาศเจตนารมณ์เข้าร่วมกับ UN เพื่อความเป็นสากลภายใต้กรอบการพัฒนาธุรกิจไทย ที่ให้ความสำคัญกับ ESG เพื่อที่บริษัทมหาชนจำกัด (บมจ.) ได้นำแนวทางไปบริหารองค์กรและเปิดเผยข้อมูลต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตั้งแต่ปี 2558 และพัฒนาดัชนี SET THSI และส่งเสริมการจัดทำรายงานแห่งความยั่งยืน (SD Report)

นักลงทุนหันมาสนใจธุรกิจที่ยั่งยืน ตลาดหุ้นทั่วโลกจัดทำดัชนีความยั่งยืน เพื่อคัดเลือกบริษัทที่เป็นผู้นำด้านความยั่งยืน ผลการวิจัยของ

Eccles, R., Loannou, I., & Serafeim, G. (2012) พบว่า ผลประกอบการของธุรกิจที่คำนึงถึง สังคม และสิ่งแวดล้อม มีแนวโน้มเติบโตมากกว่าธุรกิจที่คำนึงถึง ผลประกอบการทางการเงินเพียงอย่างเดียว

United Nation Global Compact-Accenture Strategy ได้สำรวจผู้บริหารระดับสูง (CEO Study on Sustainability 2019) ของธุรกิจทั่วโลก 1,000 คน พบว่าผู้บริหารร้อยละ 94 ของบริษัททั้งหมด เห็นด้วยกับการใส่ใจสังคมและสิ่งแวดล้อม และร้อยละ 37 ในกลุ่มที่เห็นด้วยมองเห็นคุณค่าร่วมการทำธุรกิจบนความยั่งยืน

The Nielsen Global Survey (2014) สํารวจผู้บริโภคคนไทย พบวําร้อยละ 70 มีความตื่นตัวและต้องการสนับสนุนผลิตภัณฑ์หรือรับบริการบริการจากบริษัทที่ทํา CSR หรือ SD แสดงให้เห็นวําผู้บริโภคเกิดการเรียนรู้และยอมรับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น และพยายามหาทางออกขณะที่ภาคธุรกิจยอมรับความเสี่ยงที่กำลังจะเกิดขึ้น ซึ่งเกี่ยวพันกันจนไม่สามารถแยกจากกันได้

การสํารวจเจตคติของผู้บริหารธุรกิจ การมีส่วนร่วมต่อความรับผิดชอบ ในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน สามารถสะท้อนการมีส่วนร่วมเป็นรูปธรรมทั้งภายในและภายนอกองค์กร หลังจาก UN และหน่วยงานทุกภาคส่วน ได้ประกาศเจตนารมณ์รณรงค์การทํารุณกิจอย่างยั่งยืนไปแล้วนั้น จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งวํา แนวทางการทํารุณกิจแบบยั่งยืนของผู้บริหารธุรกิจไทย เป็นการกระทําด้วยความตระหนักรู้ ถึงปัญหาอย่างแท้จริง หรือทําเป็นกระแสสังคม หรือหนักแน่นเพียงพอ กับการแก้ไขปัญหาดตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นหรือไม่

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อตรวจสอบการตระหนักรู้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ในเจตนารมณ์ขององค์การสหประชาชาติ (UN) และการสร้างคุณค่าร่วมของธุรกิจ (CSV) ของผู้บริหารธุรกิจไทย
2. เพื่อศึกษาเจตคติของผู้บริหารธุรกิจไทย ในนิยามของการพัฒนาธุรกิจที่ยั่งยืน (SD) และแรงจูงใจในการเปิดเผยข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อสังคมหรือสิ่งแวดล้อม (CSR) หรือ SD

สมมติฐานในการวิจัย

1. ผู้บริหารบริษัทไทย มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (SD) ของ UN และการสร้างคุณค่าร่วม (CSV) ของธุรกิจสมัยใหม่
2. ผู้บริหารบริษัทไทยเกิดความตระหนักรู้ ในการทํารุณกิจแบบยั่งยืนและกำหนดนโยบายโครงการ CSR และ SD เพื่อผลตอบแทนที่เกิดมูลค่าร่วมกันในระยะยาว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

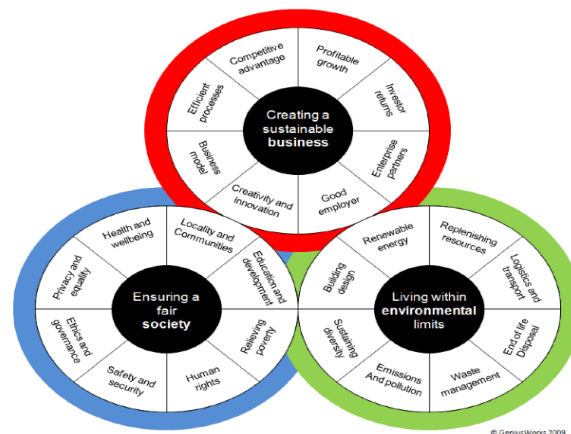
1. ได้ทราบการตระหนักรู้ของผู้บริหารบริษัทไทย ในเจตนารมณ์ขององค์การสหประชาชาติ (UN) ตามเป้าหมายธุรกิจที่ยั่งยืนระดับสากล
2. ได้ทราบเจตคติของผู้บริหารบริษัทไทย ได้รู้จักธุรกิจและเข้าถึงแนวคิด แนวปฏิบัติในการกำหนดนโยบายที่มีต่อการพัฒนาธุรกิจที่ยั่งยืน ได้ทราบแรงจูงใจในการเปิดเผยข้อมูล CSR หรือ SD ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น รวมถึงแนวทางข้อเรียกร้องให้เปลี่ยนแปลงเพื่อแก้ไขปัญหา

แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

1. นิยามการทํารุณกิจที่ยั่งยืน ตามกรอบข้อตกลงสากล องค์การสหประชาชาติ (United Nations Thailand, 2015) ที่ได้ตระหนักรู้กับการมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติด้วยปณิธานวํา “เราจะต้องใช้ทรัพยากรในวันนี้ให้มีใช้ถึงลูกหลาน เราจะไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” และคํานิยามที่วํา “การพัฒนาที่พยายามสร้างหลักประกันหรือทําให้มั่นใจได้วํา คนรุ่นหลังจะมีคุณภาพชีวิต ที่จะไม่ด้อยไปกว่าคนรุ่นปัจจุบัน”
2. แนวคิด Michael E. Porter (2011) ผู้คิดค้นกลยุทธ์ของการทํารุณกิจที่ยั่งยืนเรื่องการสร้างมูลค่าร่วมกันของธุรกิจ (Creating Shared Value: CSV) ได้กล่าวว่า แนวคิดของคุณค่าร่วม สามารถกำหนดให้เป็นนโยบายและแนวปฏิบัติที่เพิ่มความสามารถในการแข่งขันของบริษัท พร้อมกับการพัฒนาสภาพเศรษฐกิจและสังคมในชุมชน บนสมมติฐานวํา ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมจะต้องได้รับการจัดการโดยใช้หลักการคุณค่าร่วมเช่นกัน นั่นคือ ธุรกิจที่ยั่งยืนจะสร้างคุณค่าจากผลประโยชน์ที่ไม่ได้มองเพียงแค่การมีต้นทุนผลิตที่ลดลงเท่านั้น แต่เป็นการบูรณาการให้เกิดผลประโยชน์เชื่อมโยงกันระหว่างประโยชน์ทางธุรกิจ และประโยชน์ทางสังคมเรียกว่า ไตรกำไรสุทธิ ซึ่งสอดคล้องกับ Peter Fisk

3. Peter Fisk (2010) เข้าถึงความยั่งยืนอย่างสร้างสรรค์ของธุรกิจแข่งขันแนวใหม่ที่จะเติบโตด้วยกำไรที่ยั่งยืน ได้รวบรวมตัวอย่างการดำเนินธุรกิจแบบยั่งยืนจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารบริษัทชั้นนำของโลก ได้แก่ Nike's Hannah Jones, Unilever's Santiago Gowland, M&S's Richard Gilles, Arup's David Singleton, Yale's Dan Esty, Fairtrade Foundation's Harriet Lamb and Generation Investment Management's

Colin Le Duc. ซึ่งเป็นเจ้าของแบรนด์ (Brand) อาทิ Adidas and Nike, M&S and Walmart, BP and Shell, Coca Cola and Danone ได้นำเสนอแบบจำลองการพัฒนาที่ยั่งยืน 3 ด้าน ในแผนภาพที่ 3 ได้แก่การสร้างธุรกิจที่สังคมที่เสมอภาคเท่าเทียมกันกับการมีชีวิตอยู่ภายใต้ข้อจำกัดของสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างโลกที่ดีขึ้น เช่นเดียวกัน

ภาพที่ 3 แนวคิดกำไร 3 ด้านของ Michael E.Porter และ Peter Fisk
ที่มา : Fisk, P. (2010)

4. Milton Friedman นักเศรษฐศาสตร์ลัทธิทุนนิยมช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา มุ่งเน้นการทำธุรกิจเพื่อสังคมด้วยการทำกำไรจากการจ้างงาน การซื้อวัตถุดิบ การลงทุนและจ่ายภาษี แนวคิดนี้มองสังคมและชุมชนอยู่นอกขอบเขตการทำธุรกิจ โดยให้ความสำคัญกับการโฆษณาชักจูงผู้บริโภคให้ซื้อผลิตภัณฑ์มากขึ้น เติบโตอย่างรวดเร็วด้วยการปรับโครงสร้างลดพนักงานและย้ายฐานการผลิตไปยังภูมิภาคที่มีต้นทุนต่ำกว่า ในขณะที่ใช้การสร้างงบการเงิน คืนทุนให้นักลงทุน พัฒนาสินค้าด้วยนวัตกรรมเล็กน้อยแต่แข่งขันด้านราคาเป็นหลัก แสวงหาการสร้างผลกำไร แต่เป็นไปได้ระยะสั้นๆ บนความสูญเสียทรัพยากร เกิดต้นทุนสังคมอย่างต่อเนื่อง มีค่าเสียโอกาสที่สูงกว่าในระยะยาว ซึ่งสวนทางกับ Michael E. Porter และ Peter Fisk

5. แนวคิดการสร้างคุณค่าร่วมกัน (Shared Value) สอดคล้องกับแนวคิดของ Adam Smith นักเศรษฐศาสตร์แนวตลาดเสรีสมัยใหม่ ในศตวรรษที่ 18 แนวคิด“มือที่มองไม่เห็น (Invisible Hand)” ยุคเริ่มต้นการพัฒนาเศรษฐกิจตามกลไกราคา ทำให้ยุโรปส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงเข้าสู่ระบบการค้าเสรี ที่ยอมให้ผู้ประกอบการรวมตัวกันได้ จึงได้รับการยกย่องเป็นบิดาแห่งเศรษฐศาสตร์ ในงานเขียนเรื่อง ความมั่งคั่งของประชาชาติ (The Wealth of Nation) กล่าวถึงการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจด้วยการสร้างคุณค่าสังคม บริษัทจะได้รับความชอบธรรมในสายตาของชุมชน ได้รับการสนับสนุนตามนโยบายรัฐและถูกยอมรับจากองค์กรไม่แสวงหากำไร (NGOs)

6. Porter and Kramer (2011) สรุปนิยามความแตกต่างระหว่างแนวคิด CSV กับ CSR ปีที่...26...ฉบับที่...2...เดือน กรกฎาคม-ธันวาคม 2563 หน้า 5

ต่อยอดจาก Michael E. Porter คือ การสร้างมูลค่าร่วมมีความหมายกว้างกว่าและก่อให้เกิดกำไรในระยะยาวนานกว่า CSR นอกจากนั้นยังเป็นการยกระดับการจัดการทรัพยากรและความเชี่ยวชาญเฉพาะของบริษัทเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจด้วยการสร้างคุณค่าทางสังคม ได้แก่ (1) คำนึงถึงประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมเทียบกับต้นทุนที่เสียไป คิดออกแบบโครงการร่วมกันกับชุมชน ไม่ใช่แค่ทำดีเพื่อการกุศล (2) มองภารกิจเป็นหัวใจการ

สร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและทำกำไรสูงสุดของธุรกิจ แยกจากกำไรทางการเงิน (3) ได้งบประมาณลงทุนจากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างค่าใช้จ่ายทั้งหมดของบริษัท ไม่เพียงแต่การตัดงบประมาณแต่ละปีให้โครงการ (4) มีวาระที่กำหนดชัดเจนจากองค์กร ไม่ทำเพียงเป็นรายงานความยั่งยืนจากนโยบายรัฐบาล

CSR Corporate Social Responsibility	CSV Creating Shared Value
Value: doing good	Value: economic and societal benefits relative to cost
Citizenship, philanthropy, Sustainability	Joint company and community value creation
Discretionary or in response to external pressure	Integral to competing
Separate from profit maximization	Integral to profit maximization
Agenda is determined by external reporting and personal preferences	Agenda is company specific and internally generated
Impact limited by corporate footprint and CSR budget	Realigns the entire company budget

ภาพที่ 4 แนวคิดการสร้างคุณค่าร่วม (CSV)

ที่มา: Porter and Kramer (2011)

7. แนวคิด Paul Hawken (2010) ได้แสดงความเชื่อมโยงประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมกับธุรกิจ พบว่า ภาครธุรกิจคือสาเหตุหลักที่เป็นตัวแปรสำคัญให้เกิดการทำลายธรรมชาติ และขณะเดียวกัน มีเพียงภาครธุรกิจเท่านั้นที่มีอิทธิพล มีอำนาจ มีความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างนวัตกรรม และมีแหล่งทรัพยากรที่มากเพียงพอ ที่จะแก้ไขปัญหาล้างสังคมโลกหลุดพ้นจากวิกฤตการณ์เสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมได้

วิธีดำเนินการวิจัย

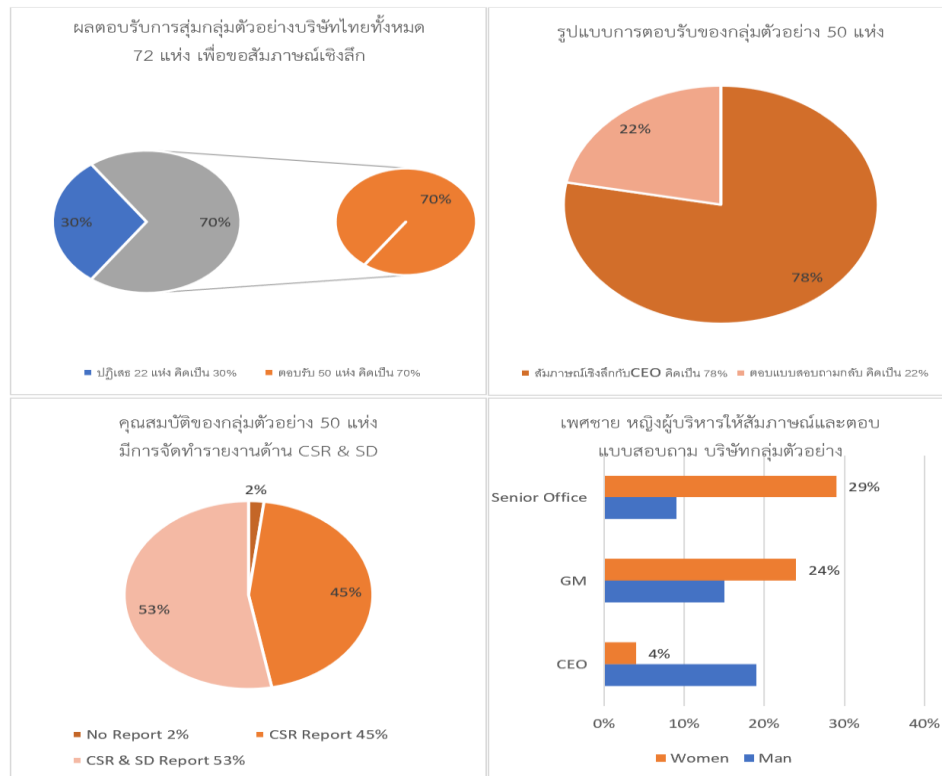
รวบรวมข้อมูลระดับทุติยภูมิและและปฐมภูมิสัมภาษณ์เชิงลึก ระยะเวลา ส.ค.2562 - ก.พ. 2563

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่สนใจคือ ผู้บริหารธุรกิจระดับสูงของบริษัทจดทะเบียน

ทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีจำนวน 724 บริษัท (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2563)

กลุ่มตัวอย่างได้จากวิธีสุ่ม (Random) เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนนโยบายการพัฒนาธุรกิจที่ยั่งยืน จำนวน 72 บมจ ผู้วิจัยได้การตอบรับนัดเพื่อให้สัมภาษณ์เชิงลึกและตอบกลับแบบสอบถามรวม 50 บริษัท ประกอบด้วยบริษัทจำกัด(มหาชน) 49 แห่ง และ 1 บริษัทจำกัด ครอบคลุมกลุ่มอุตสาหกรรม 8 กลุ่มและ 11 หมวดธุรกิจ ได้แก่ (1) ทรัพยากร (2) บริการ (3) เทคโนโลยี (4) อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (5) สินค้าอุตสาหกรรม (6) สินค้าอุปโภคบริโภค (7) เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร (8) ธุรกิจการเงิน

ลักษณะกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากศึกษา

ภาพที่ 5 สัดส่วนคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ออกสำรวจครั้งแรกเพื่อขอสัมภาษณ์เชิงลึก 72 แห่ง ได้รับการตอบรับคิดเป็นร้อยละ 70 และปฏิเสธ ร้อยละ 30 ของ บมจ.กลุ่มตัวอย่าง พบว่า บริษัทที่ปฏิเสธเหล่านั้นไม่มีการทำรายงานด้าน CSR หรือ SD และจัดโครงการด้วยการว่าจ้างบริษัทภายนอก

กลุ่มตอบรับให้สัมภาษณ์ 50 แห่ง พบว่าเป็นบริษัทจดทะเบียนใน SET100 คิดเป็นร้อยละ 55 ของ บมจ.กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเป็น บมจ. ขนาดใหญ่ และถูกคัดเลือกเข้ากลุ่ม SET Sustainability Award of Honor ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 40 ของ บมจ. กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าบริษัทมีความพร้อมในการเปิดเผยข้อมูลด้าน CSR และ SD กลุ่มตัวอย่างตอบรับ ด้วยวิธี (1) การตอบแบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 22

ของ บมจ.กลุ่มตัวอย่าง (2) นัดหมายสัมภาษณ์ คิดเป็นร้อยละ 78 ของ บมจ.กลุ่มตัวอย่าง (3) สัมภาษณ์และให้ร่วมสังเกตการณ์โครงการ CSR คิดเป็นร้อยละ 2 ของ บมจ.กลุ่มตัวอย่าง พบว่า บมจ.ส่วนใหญ่ตอบรับด้วยวิธีการให้สัมภาษณ์ ส่วนวิธีการตอบแบบสอบถามเป็นกรณีสุดิวสัยที่ไม่สามารถนัดหมายเพื่อเข้าพบได้

กลุ่มตัวอย่างตอบรับเป็น บมจ.ที่มีการจัดทำรายงานทั้งรายงานประจำปี (AR) และรายงานความยั่งยืน (SD) คิดเป็นร้อยละ 98 มีรายงานเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมรวมในรายงานประจำปี และมีร้อยละ 54 ของ บมจ.ทำรายงานความยั่งยืนของบริษัทแยกเล่มออกมาอย่างชัดเจน

ผู้บริหารบริษัทที่ให้สัมภาษณ์เชิงลึก ระดับกรรมการบริหารเป็นหญิงร้อยละ 4 เป็นชายร้อยละ

19 ระดับผู้จัดการ ผู้อำนวยการ เป็นหญิงร้อยละ 24 เป็นชายร้อยละ 15 และระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสเป็นหญิงร้อยละ 29 เป็นชายร้อยละ 9 แสดงให้เห็นว่า กรรมการบริหารบริษัทหรือผู้บริหารระดับสูงเป็นผู้ชายมากกว่าผู้หญิง แต่เจ้าหน้าที่ระดับอาวุโสผู้หญิงยินดีให้สัมภาษณ์มากกว่าผู้ชาย

บริษัทที่ให้การตอบรับมากที่สุด อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร หมวดธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภค ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 22 ของกลุ่มตัวอย่าง มีข้อสังเกตว่า ธุรกิจที่มีผลกระทบเชิงลบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม จะมีแรงกดดันจากภายนอกให้บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะมากกว่าธุรกิจอื่น ทำให้กลุ่มธุรกิจเหล่านี้พยายามเปิดเผยข้อมูลต่อสังคมและประกันคุณภาพมาตรฐานการผลิตด้วยรางวัลระดับสากลด้านความยั่งยืน

เครื่องมือและการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีการผสมผสานข้อดีของการวิจัยเชิงคุณภาพกับเชิงปริมาณ เรียกว่า วิจัยแบบผสม (Mixed Research Methodology) กระบวนการเริ่มจาก (1) การศึกษาปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางสังคมที่เป็นปัญหา จากการสังเกต (2) ตั้งคำถามและค้นหาคำตอบ(Inductive Approach) (3) ได้คำตอบจากแหล่งข้อมูลจริงเป็นกลุ่มคนหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง มองตามความหมายคนใน (Insider's View-Emic) และใช้เวลาศึกษาภาคสนาม (Long Term Field Work)

การอ้างอิงข้อมูลในการวิจัยทั้งหมดจากตัวเลขเชิงปริมาณ ซึ่งได้จากรายงานประจำปี (Annual Report) และพฤติกรรมที่สังเกตได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interviews) เยี่ยมชมโครงการ CSR หรือ SD ที่เกิดจริง อย่างไรก็ตามหากผู้บริหารไม่สามารถให้สัมภาษณ์ได้จะตอบแบบสอบถามซึ่งมีองค์ประกอบคำถามครบถ้วนทุกด้านในการสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นส่วนต่อขยายจากงานสำรวจภาคสนามของมหาวิทยาลัยแมนเชสเตอร์ สหราชอาณาจักร จุดมุ่งหมายการวิจัยแบบผสมผสานเพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลเพิ่มความเชื่อมั่นในผลของการวิจัย และสร้างความรู้ความ

จริงที่สมบูรณ์ซึ่งได้จากการปฏิบัติงาน ประยุกต์วิธีการศึกษาจากกันต์ฤทัย คลังพหล, 2563. (อ้างถึง Crewell & Plano Clark, 2018)

ผลการวิจัย

ประเด็นที่ 1 ความเข้าใจของผู้บริหารในนิยามของการพัฒนาที่ยั่งยืน (SD) ของ UN หรือการสร้างมูลค่าร่วม (Shared Value) ของธุรกิจหรือความรับผิดชอบต่อสังคมหรือสิ่งแวดล้อม

เพื่อตอบวัตถุประสงค์งานวิจัยข้อแรกพบว่า ผู้บริหารระดับกรรมการบริหารร้อยละ 20 ที่กล่าวถึงความหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ และแนวคิดการสร้างมูลค่าร่วม (Shared Value) ประกอบด้วย บมจ. BAFS, MPSC, กลุ่มปตท. PTTEP, ESSO และ AAV บมจ. ร้อยละ 80 ดำเนินธุรกิจโดยมีแนวคิดเพื่อนำมาปฏิบัติ มีจุดเริ่มต้นมาจากผู้บริหาร ผู้ก่อตั้งบริษัทหรือวิสัยทัศน์บริษัท ที่กำหนดเป็นนโยบายหลัก ซึ่งวิสัยทัศน์ไทย ให้ความสำคัญกับ “การให้” แม้เป็นบริษัทต่างชาติ การปฏิบัติที่ผสมผสานหลักคำสอนทางศาสนา น้อมนำพระราชดำรัสของรัชกาลที่ 9 ในการพัฒนาธุรกิจด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียงและมองเป็นแนวคิดที่เป็นสากล มีเพียงบริษัทกลุ่มปตท. เท่านั้นที่ให้ความสำคัญกับแนวคิดตะวันตกมาเป็นนโยบายบริษัท แต่มีการประยุกต์หลักทางพุทธศาสนาและหลักเศรษฐกิจพอเพียงในการเข้าถึงชุมชน

ธุรกิจไทยยึดแนวทางการปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นระยะยาวนานตั้งแต่ก่อตั้งบริษัทในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ เช่น บมจ. PDJ รับแรงงานผู้ด้อยโอกาสหรือมีความพิการมาเป็นแรงงานเจียรไนพลอย มีการให้ความรู้ฝึกงานกับโรงเรียนฝึกอาชีพในพระบรมราชูปถัมภ์ และรับเข้าทำงานมีสวัสดิการบ้านพักและเลี้ยงดูบุตรหลานในที่ทำงานอย่างครบวงจร ทำให้สามารถรักษาแรงงานทักษะฝีมือดีไว้ได้ หรือบมจ. BCP มีการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการคิดค้น

พลังงานทดแทนด้านชีวภาพและสนับสนุน
ปั้มน้ำมันชุมชนในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ มา
ยาวนาน เป็นต้น

ประเด็นที่ 2 เจตคติของผู้บริหารที่มีต่อ
การทำธุรกิจยั่งยืน พิจารณาด้านกระบวนการผลิต
ที่มีผลกระทบต่อสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม

เพื่อตอบวัตถุประสงค์งานวิจัยข้อ 2 พบว่า
ผู้บริหารส่วนใหญ่ปฏิเสธไม่ได้ต่อผลกระทบทางลบ
การผลิตผลิตภัณฑ์ทุกประเภทย่อมก่อให้เกิดของ
เสียในกระบวนการผลิต อย่างน้อยคือก๊าซเรือน
กระจก (CO₂) แต่บริษัทพยายามรักษาสมดุล ด้วย
การทำให้เกิดผลกระทบด้านบวก คือการจ้างงาน
ในชุมชน การพัฒนาองค์ความรู้ในเยาวชน เพิ่มเติม
ทักษะแรงงาน เสริมสร้างอาชีพในชุมชน
ขับเคลื่อนการหมุนเวียนสภาพคล่องทางเศรษฐกิจ
นวัตกรรมสินค้าหรือบริการให้เพียงพอกับความ
ต้องการมนุษย์ เป็นต้น นอกจากนั้น ยังมีการ
จัดการระบบบำบัดของเสียหรือมลพิษที่ได้จาก
กระบวนการผลิตตามมาตรฐานรับรองที่เป็นสากล

บริษัทกลุ่มตัวอย่างในอุตสาหกรรม
พลังงาน มีผลกระทบตามการรับรู้ของคนภายนอก
ในเรื่องการก่อให้เกิดก๊าซเรือนกระจกมากที่สุด
อุตสาหกรรมกลุ่มเทคโนโลยีเกิดข้อเล็กน้อย
มากที่สุด ส่วนอุตสาหกรรมอื่น ๆ เช่นด้านการผลิต
น้ำประปา มีมุมมองในเชิงบวกได้แก่การพัฒนา
สังคม สนองตอบความต้องการได้เพียงพอ
อสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้างให้ผลกระทบด้าน
มลพิษทางอากาศ เสียง ระยะเวลาในชุมชน แต่มีผล
ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและสร้างความเจริญ
ความเป็นเมือง ตอบโจทย์ความต้องการชุมชนได้
มากกว่า อุตสาหกรรมอุปโภคบริโภคและเกษตร
รวมถึงอาหาร มีความจำเป็นในการผลิตปัจจัย 4
ในการดำรงชีวิต และทุกธุรกิจมีนโยบายการ
จัดการของเสียตามเกณฑ์ข้อบังคับจากหน่วยงาน
รัฐ และทุกธุรกิจมีการจัดกิจกรรมด้าน CSR
ประกอบด้วย CSR After Process และ CSR In
Process ทั้งนี้ขึ้นกับงบประมาณส่วนกลาง หรือ
การปันผลกำไรของบริษัท เพื่อสร้างสมดุลของ
ผลกระทบต่อสังคมที่เกิดขึ้น

มุมมองการสร้างคุณค่าร่วม ไม่ชัดเจนใน
กระบวนการผลิตที่แสดงให้เห็นถึงกำไรทั้งสามด้าน
ร่วมกัน (CSV) โดยเฉพาะหากเป็นบริษัทข้ามชาติ
เนื้อหาความยั่งยืนถูกตราไว้เป็นเกณฑ์ในระดับ
สากล แต่ในมุมมองของการพัฒนาสู่สังคมเป็น
เพียงเพื่อสนองความต้องการการอุปโภคบริโภค
ของประชากรที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นหรือเพื่อ
การตลาด โดยไม่เห็นมาตรการรองรับต้นทุนทาง
สังคมที่ชัดเจน แตกต่างจากบริษัทไทยที่มีความ
ชัดเจนในการสร้างคุณค่าร่วมกับสังคมมากกว่า
ส่วนบริษัทขนาดเล็ก (MAI) ผู้บริหารมองว่าเป็น
การทำธุรกิจที่กำลังเติบโตและต้องการทำกำไร
ทางการเงินมีความสำคัญมากที่สุด และมอง
กิจกรรมด้าน CSR, SD หรือ CSV เป็นต้นทุนการ
ผลิต มีมุมมองด้านบวกต่อธุรกิจตัวเอง ว่าเป็น
ธุรกิจที่เกิดผลกระทบด้านบวกต่อสังคม มักทำ
โครงการ CSR After Process เป็นส่วนมากเช่น
การบริจาค ตามสถานการณ์ ขึ้นกับผลกำไรของ
บริษัท อย่างไรก็ดี ยังคงพบว่าผู้บริหาร บมจ.ส่วน
หนึ่ง ได้แก่ บมจ. TVD, UBIS และ ITTEL มี
กิจกรรม CSR In Process โครงสร้างการบริหาร
บุคลากรในองค์กรรวมถึงกระบวนการทำงาน
ภายในให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ด้วยหลักปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียง ได้ผลประโยชน์การดีขึ้น
ตามลำดับ

ประเด็นที่ 3 ความสำคัญกับการเปิดเผย
ข้อมูลต่างๆรวมถึงด้านความรับผิดชอบต่อสังคม
หรือสิ่งแวดล้อม เพื่อตอบสนองความต้องการที่
แตกต่างกันของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
(Stakeholders)

เพื่อตอบวัตถุประสงค์งานวิจัยข้อ 2 พบว่า
บมจ. ไม่มีการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วน
เสียในการเปิดเผยข้อมูล แต่จะเปิดเผยข้อมูลใน
ส่วนที่ได้จัดการไว้แล้วเท่านั้น ซึ่งมีข้อมูลบางส่วนที่
ไม่สามารถเปิดเผยได้หรืออยู่ในดุลพินิจของ
ผู้บริหารระดับสูงพิจารณา จึงแสดงว่า บมจ. ไม่
สามารถเปิดเผยข้อมูลต่อสื่อได้ทั้งหมด ส่วนการ
เผยแพร่ผ่านทางสื่อต่าง ๆ ได้แก่ รายงานประจำปี
(AR) หรือรายงานความยั่งยืน (SD) ส่วนแรงจูงใจที่

บมจ. จะเปิดเผยข้อมูลด้านธุรกิจยั่งยืนเกิดจากประโยชน์ที่ได้รับ คือ ความเข้าใจของผู้บริโภคต่อตัวธุรกิจและภาพลักษณ์ที่ดีตามมา โดยอยู่ภายใต้กรอบข้อบังคับของ ตลท. เป็นสำคัญ ส่วนอุปสรรคในการเปิดเผยข้อมูลคือการสื่อสารเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกันจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งค่อนข้างยาก ขึ้นอยู่กับองค์ความรู้ ความตระหนักและวิจรรณญาณของพนักงาน ทั้งนี้เรื่องการจัดสรรงบประมาณเพื่อกิจกรรม CSR ยังมีอยู่ในองค์กรอย่างชัดเจนมากกว่าโครงการ SD หรือ CSV สังเกตได้จาก มุมมองของผู้บริหารเห็นว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นต้นทุนที่เพิ่มขึ้นของบริษัท และยังใช้กำไร (ทางบัญชี) สร้างราคาหุ้นให้เติบโตต่อไป จึงเห็นว่าหลาย บมจ. ที่ใช้เหตุผลเรื่องงบประมาณน้อยหรือกำไร เลี่ยงการทำ CSR หรือ SD เพราะบริษัทเองไม่เห็นต้นทุนทางสังคม ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิต ซึ่งธุรกิจไม่เคยจ่าย เช่นการปล่อย CO₂ การใช้กระดาษในสำนักงาน

บมจ.ส่วนมากมีปฏิกิริยาต่อความคิดเห็นหรือข้อเรียกร้องของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ต่อการบริหารงานของบริษัทด้านความยั่งยืน โดยมีการโต้ตอบหรือเปิดเผยข้อมูลเพื่อลดความรุนแรงของข้อเรียกร้องอันเกิดจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มากกว่าจะตอบสนองชุมชนในประเด็นลดสถานะความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม อันเป็นปัจจัยการผลิตสำคัญในกระบวนการ ก่อให้เกิดรายได้หรือผลกำไรของบริษัท ทั้งนี้ พบว่า ไม่ชัดเจนเกี่ยวกับการสร้างมูลค่าร่วม เพราะกิจกรรมที่ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมเพื่อชุมชน สังคมประเภท CSR After Process ไม่เกี่ยวข้องกัระบบบริหารภายในและไม่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลผลิตมากนัก รวมทั้งการทำรายงาน SD และการสำรวจเป็นไปตามกฎเกณฑ์ข้อบังคับของหน่วยงานรัฐหรือที่เกี่ยวข้อง การตอบสนองกลุ่มต่าง ๆ ด้วยความระมัดระวังจากฝ่ายสื่อสารองค์กร เพื่อรักษาภาพลักษณ์ของบริษัทหรือทำเพื่อสร้างแบรนด์เป็นสำคัญ ข้อสังเกตผู้บริหารด้านสื่อสารหรือด้านกิจกรรม CSR มักเป็นตัวแทนหรือได้รับมอบหมายให้เป็น

หน่วยงานที่เผยแพร่ข้อมูลด้านความยั่งยืน แสดงให้เห็นว่าบริษัทให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์มากกว่ากระบวนการที่ยั่งยืนแท้จริง

หากพิจารณามุมมองของธุรกิจด้านพลังงานและสาธารณูปโภคยังอยู่ในระยะเริ่มต้นการนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างจริงจัง มีบมจ. ร้อยละ 20 เป็นธุรกิจขนาดใหญ่ มีโครงสร้างการบริหารซับซ้อนและยากที่จะเข้าถึง แต่มักมีองค์ความรู้ความยั่งยืนเฉพาะ เจาะจง และมีนโยบายที่เห็นความสำคัญกับ CSR In Process มากกว่า After Process การเปิดเผยข้อมูลบริษัท จำเป็นต้องสอดคล้องกับกฎเกณฑ์จากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย(ตลท)

สรุปและอภิปรายผล

1. บริษัทส่วนใหญ่เข้าใจความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน ไม่แตกต่างจากการทำกิจกรรม CSR และ มองเป็นค่าใช้จ่ายส่วนเพิ่มของบริษัท ซึ่งบริษัทต้องมีผลกำไรมากพอเพียงที่จะจัดสรรให้ได้ บมจ.ส่วนใหญ่ ใช้งบประมาณจากสื่อสารองค์กร (PR) เพื่อการสร้างภาพลักษณ์หรือแบรนด์ (Brand) นอก จากนั้น เงื่อนไขจำเป็นที่ต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของ ตลท. การเข้าร่วมประเมินดัชนีวัดที่เกี่ยวข้องในระดับโลก ทั้งนี้เพื่อสื่อสารต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียถึงภาพลักษณ์ที่ดีของบริษัทเป็นสำคัญ

2. ปัญหาอุปสรรคภาคธุรกิจเกิดจากการทำงานของภาครัฐที่ขาดความชัดเจนในแนวคิด “ความยั่งยืน” ทิศทางนโยบายจึงไม่สอดคล้องกันในแต่ละหน่วยงาน ทำให้การปฏิบัติในภาคธุรกิจเกิดความซ้ำซ้อนและยุ่งยาก

3. ผู้บริหาร บมจ. ส่วนใหญ่ ยังขาดความเข้าใจเรื่องการสร้างคุณค่าร่วมของธุรกิจกับความรับผิดชอบต่อสังคม แต่จุดแข็งบริษัทไทย คือการทำธุรกิจที่สอดคล้องกับปรัชญาศาสนาพุทธ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และปณิธานผู้ก่อตั้งบริษัท เป็นแนวทางปฏิบัติวิถีธุรกิจยั่งยืนก่อนแนวคิดตะวันตกจะเข้ามามีอิทธิพล

4. กลุ่มธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภค เป็นผู้นำการสร้างแบบจำลองธุรกิจที่ยั่งยืน ได้แก่ กลุ่ม PTT และพัฒนารายงานความยั่งยืน ได้รับการยอมรับในระดับสากล มีการจัดตั้งองค์กรส่วนความยั่งยืน (SD) ถึงแม้ว่าจะเป็นกลุ่มที่ได้รับแรงผลักดันเรื่องทำลายสิ่งแวดล้อมมากที่สุดก็ตาม แต่บริษัทพลังงาน ได้พยายามควบคุมการผลิตให้เป็นไปตามกติกาสากล เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งต่อสังคม

5. อุปสรรคของการเปิดเผยข้อมูล ร้อยละ 80 ให้ความสำคัญกับความซับซ้อนของการเก็บข้อมูลจากส่วนงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ซึ่งขาดการเชื่อมโยงกัน ขาดความเข้าใจตรงกัน และมีความกังวลต่อหน่วยงานที่ไม่แสวงหากำไร (NGOs) ในการตรวจสอบจากภายนอก

6. แรงจูงใจในการเปิดเผยข้อมูล ร้อยละ 50 ผู้บริหาร บมจ. กล่าวว่าปฏิบัติตามข้อบังคับของ ตลท. และอีกร้อยละ 50 มองผลประโยชน์ที่จะได้รับการยอมรับจากชุมชน สังคมเพื่อธุรกิจต่อไป

การอภิปรายผล

การแสดงเจตคติของผู้บริหาร บมจ. ไทย ในการพัฒนาธุรกิจแบบยั่งยืน ยังคงมีทิศทางที่ขัดแย้งกันจากนโยบายส่วนกลาง ขาดความต่อเนื่องในการติดตาม ตรวจสอบวัดและ

ประเมินผลการดำเนินงานตามกรอบนโยบายความยั่งยืน ทำให้ขาดการเชื่อมโยงระหว่างธุรกิจและภาครัฐ เกิดความเหลื่อมล้ำกันในภาคธุรกิจ บริษัทส่วนหนึ่งสามารถกำหนดแผนพัฒนาแบบยั่งยืนได้ บริษัทบางส่วนกำลังปรับเปลี่ยนและต้องการคำปรึกษาที่ถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญ นอกนั้นธุรกิจส่วนใหญ่ที่เห็นความสำคัญกับกฎข้อบังคับของ ตลท. จึงปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่เท่านั้น ทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ หากนโยบายแห่งชาติตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน จะต้องมีการปรับเปลี่ยนแก้ไขข้อขัดแย้งต่างๆที่ผ่านมา เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนที่แท้จริงได้ในทิศทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

1. แนวทางการดำเนินนโยบายเพื่อให้เกิดประสิทธิผลต่อการเปลี่ยนแปลงไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง ภาครัฐบาลควรมีแผนการติดตามและเข้าถึงหน่วยธุรกิจอย่างต่อเนื่อง

2. ฐานะผู้นำในการกำหนดนโยบาย ภาครัฐควรสร้างการตระหนักรู้เรื่องการสร้างคุณค่าร่วมให้ธุรกิจไทยมีต่อชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ มองเห็นคุณค่าผลประโยชน์ร่วมกันในระยะยาว เพื่อให้ทรัพยากรมีใช้อย่างพอเพียงจนถึงรุ่นลูกหลานได้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการต่างประเทศ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ. (ม.ป.ป.). *ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา*. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2563, จาก <https://bit.ly/30LY8IE>.
- กันต์ฤทัย คลังพล. (2563). การวิจัยแบบผสมวิธี = Mixed methods research. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 14(1), 235-256.
- บีบีซี (British Broadcasting Corporation : BBC). (2019). *ภัยแล้ง : งานวิจัยชี้ประชากรโลก 2.6 พันล้านคน อาศัยอยู่ในประเทศที่ขาดแคลนน้ำอย่างรุนแรง*. สืบค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2019 จาก <https://bbc.in/2CvW0nG>.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย กองบรรณาธิการ. (2562). สฤณี อาชวานันทกุล ผู้ปลูก "ต้นกล้าแห่งธุรกิจที่ยั่งยืน" ในสังคมไทย. *BOT พระสยาม Magazine*, (4), 52-55. สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2563, จาก <https://bit.ly/2B9wioE>.

- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2558). *โครงสร้างการจัดกลุ่มอุตสาหกรรมและหมวดธุรกิจของตลาดหลักทรัพย์ฯ*. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2563, จาก <https://bit.ly/3ebn6yM>
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2563). *สรุปจำนวนหลักทรัพย์และบริษัทจดทะเบียน*. สืบค้นเมื่อ 24 มิถุนายน 2563, จาก <https://bit.ly/2PZmjfV>.
- รพีพัฒน์ อิงคสิทธิ์. (2560). *แก่นสารของการพัฒนาอย่างยั่งยืน (TEDxThammasatU 2017)*. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2563, จาก <https://bit.ly/313KBW3>.
- สถณี อาชวนันทกุล. (2556). *ธุรกิจที่ยั่งยืน*. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2563, จาก <https://bit.ly/3pierQV>.
- Eccles, R., Ioannou, I., & Serafeim, G. (2012). The Impact of Corporate Culture of Sustainability on Corporate Behavior and Performance. *SSRN Electronic Journal*. doi:10.2139/ssrn.1964011
- Ellen Macarthur Foundation. (2015). *Towards a circular economy: Business rationale for an accelerated transition*. Retrieved April 2020, 20, from <https://bit.ly/2Ycpy1N>
- Fisk, P. (2010). *People, planet, profit: How to embrace sustainability for innovation and business*. London: Kogan Page.
- Hart, S. L., & Milstein, M. B. (2003). Creating sustainable value. *Academy of management executive*, 17(2), 56-69. Retrieved April 2020, 20, from <https://www.academia.edu>.
- Hawken, P. (2010). *The ecology of commerce revised edition: A declaration of sustainability*. New York: Happer Collins Books.
- Porter, M. E., & Kramer, M. R. (2011). The big idea: Creating shared value. *CFA Digest*, 41(1), 12-13.
- The Nielsen Global Survey. (2014). Global consumers are willing to put their money where their heart is when it comes to goods and services from companies committed to social responsibility. Retrieved April 2020, 20, from <https://bit.ly/32yp6NG>
- United Nations Thailand. (2015). *เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2563, จาก <https://bit.ly/2Y9YbFE>.

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของกลุ่มคนที่เพิ่งเริ่มต้นการทำงาน ในกรุงเทพมหานคร

Factors Influencing Decision Making on Personal Financial Planning of First Jobbers Residing in Bangkok

เอก ชูณหัชชาชัย

คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด
กรุงเทพฯ ประเทศไทย

Ake choonhachatrachai

Faculty of Business and Technology, Stamford International
University, Bangkok, Thailand

E-mail: Ake.choonhachatrachai@stamford.edu

Received: October 20, 2020; Revised: November 19, 2020; Accepted: November 27, 2020

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยด้านแรงจูงใจ ทักษะ และคุณภาพบริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล ของกลุ่มเริ่มต้นการทำงาน (First Jobber) โดยสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มแบบเจาะจงจำนวน 400 คน ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร และเคยมีประสบการณ์เลือกวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล และสัมภาษณ์ผู้บริหารแบบเจาะจงบริษัทประกันชีวิต 2 คน และประธานสโมสรที่ปรึกษาทางการเงิน 1 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างสำหรับผู้บริหาร ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามนำไปวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจด้วยวิธีสกัดองค์ประกอบหลัก และหมุนแกนองค์ประกอบนั้นด้วยวิธีแวนเดอร์คัมมิงส์ รวมถึงใช้เทคนิควิเคราะห์ข้อมูลแบบถดถอยพหุคูณ เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของกลุ่มเริ่มต้นการทำงานที่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลสูงสุดคือ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ($Beta = .480$) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านคุณภาพการให้บริการ ($Beta = .378$) และปัจจัยด้านทัศนคติ ($Beta = .317$) ตามลำดับ

คำสำคัญ : แรงจูงใจ ทักษะ คุณภาพการให้บริการ การตัดสินใจ แผนทางการเงินส่วนบุคคล

ABSTRACT

The research objectives were to study the influence of motivation, attitude, and quality of service factors on the decision by First Jobbers to do personal financial planning. The First Jobbers were 20-30 years of age. A purposive sampling method was used to select a group of 400 First Jobbers, 20-30 years of age, residing in Bangkok, and who had experience

in making a personal financial plan. Also, 2 top managers of Thai Life Insurance Public Company Limited and the president of the Financial Club (FA Club). The research instruments were a questionnaire for the First Jobbers, and semi-structured interviews for the executives. Descriptive statistics were used to analyze the data: exploratory factor analysis by Principal Component Analysis and the Varimax axis rotation method. Multiple regression analysis techniques were used to determine the correlation coefficient of factors influencing the decision to do the personal financial plan of the First Jobbers. The results of the study showed that the factors which influenced the decision to do the personal financial planning most were motivation (Beta = .480), followed by quality of service (Beta = .378) and attitude (Beta = .317) respectively.

KEYWORDS: motivation, attitude, service quality, decision making, personal financial plan

ที่มาและความสำคัญ

สังคมไทยประกอบไปด้วยคนที่มีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น ส่งผลให้การดำรงชีวิตมีความแตกต่างไปจากเดิมและเมื่อได้ศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยสภาวะแวดล้อม อาทิเช่น ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านการเมือง ตลอดจนรูปแบบในการดำเนินธุรกิจต่าง ๆ ในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่ากิจกรรมการใช้ชีวิตประจำวันจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเงิน ไม่ว่าจะเป็นการประกอบอาชีพ เพื่อให้มีรายรับหรือรายได้จากการทำงาน ให้เพียงพอต่อภาระรายจ่ายในชีวิตประจำวัน ทั้งของส่วนตัว ครอบครัว และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชีวิต

สถานการณ์ในปัจจุบัน ค่าใช้จ่ายมีแนวโน้มสูงขึ้น และรายได้มีแนวโน้มที่ไม่เพิ่มขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นยังมีแนวโน้มที่จะลดลงอีกด้วย ผู้คนมีอายุที่ยืนยาวมากขึ้นจากวิวัฒนาการทางการแพทย์ที่ก้าวหน้า ดังนั้นทุกคนจึงจะต้องพบปัญหาที่ตามมาว่า จะต้องทำอย่างไรจึงจะมีสภาพคล่องทางการเงินที่ดี มีค่ารักษาพยาบาลหรือสวัสดิการที่เพียงพอ มีเงินเก็บสะสมหรือเงินออม เพื่อให้สามารถใช้จ่ายได้ในอนาคตหรือในช่วงเกษียณอายุ และจำนวนเงินเก็บก็ต้องสอดคล้องกันและเพียงพอกับอัตราเงินเฟ้อที่เพิ่มสูงขึ้นด้วย การมีเงินทุนสำหรับการศึกษาของบุตรหลาน ตลอดจนปัญหาด้านการมีทรัพย์สินเพื่อเป็นการส่งต่อมรดกที่เพียงพอและการชำระ

ภาษีมรดกที่เกิดขึ้น หากคนสามารถบรรลุเป้าหมายต่าง ๆ ได้ จะส่งผลให้เกิดความสงบสุขทางด้านจิตใจในการดำเนินชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นว่า เหตุผลในเรื่องระดับการศึกษาที่สูงขึ้นของคนไทยก็ถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนได้ตระหนักถึงความสำคัญในการบริหารจัดการความมั่นคงทางการเงินเพื่อรองรับความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นอย่างไม่คาดหมาย การวางแผนการเงินส่วนบุคคล จึงถือได้ว่าเป็นกระบวนการทางด้านการประเมินสถานภาพทางการเงินและความเป็นอยู่ของบุคคลแต่ละคน มีการพัฒนาปรับปรุงด้านการหารายได้ การควบคุมรายจ่าย และการลงทุน ด้วยการเรียนรู้และการทำความเข้าใจถึงปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ รวมถึงกระบวนการทางด้านการตัดสินใจทางการเงินของบุคคลนั้น ๆ ทั้งนี้การวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลจะมีความเกี่ยวข้องกับการเงิน ซึ่งถือได้ว่าเป็นสิ่งจำเป็นต่อชีวิตของคนเราที่จะต้องมีการหาเงินเพื่อการเลี้ยงชีพ พร้อมทั้งต้องมีการเรียนรู้ทางด้านวิธีการออมเงิน การใช้จ่าย และการลงทุน มีการจัดการและบริหารเพื่อให้สามารถบรรลุตามเป้าหมายทางการเงินและเป้าหมายในชีวิตที่ได้มีการกำหนดไว้ โดยมุ่งเน้นผลลัพธ์คือ การมีชีวิตความเป็นอยู่ และการใช้ชีวิตที่ดีขึ้นอย่างเป็นลำดับขั้นตอน

(สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2552)

ผู้คนส่วนใหญ่ในประเทศไทย โดยเฉพาะกลุ่มคนเจนเนอเรชั่นวายตอนปลายที่ถือว่าอยู่ในช่วงวัยเริ่มต้นการทำงาน ยังมีความเข้าใจไม่ถูกต้องหรือการเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเรื่องการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล ที่อาจมีแนวคิดว่าการวางแผนการเงินเป็นเรื่องคนที่ไม่มีเงินทองหรือทรัพย์สิน การวางแผนทางการเงินจะทำให้ร่ำรวยเพิ่มขึ้นเท่านั้น ดังนั้นเมื่อตนเองมีฐานะทางการเงินที่ดีอยู่แล้ว การวางแผนทางการเงินจึงเป็นเรื่องที่ไม่สำคัญสำหรับชีวิต หรืออีกแนวคิดหนึ่งคือการวางแผนทางการเงินเป็นเรื่องของคนมีเงินเท่านั้น ผู้ที่ไม่มีทรัพย์สินหรือเงินที่มากพอจะไม่สามารถวางแผนทางการเงินได้ หรือการวางแผนทางการเงินนั้นเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก มีความซับซ้อน ทำให้ไม่ยอมวางแผนทางการเงิน จากแนวคิดดังกล่าวจะพบได้ว่าปัญหาต่าง ๆ เกิดจากความไม่เข้าใจของการวางแผนทางการเงินที่แท้จริง จนอาจทำให้เกิดความประมาทในการดำเนินชีวิต หรือความกลัวในการสร้างความมั่นคงมั่งคั่งทางการเงิน (ธรรมรัตน์ อยู่พรต, 2556)

ดังนั้นในปัจจุบันกลุ่มคนเจนเนอเรชั่นวายหรือผู้ที่เพิ่งเริ่มต้นทำงาน ถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนประชากรมากที่สุด และมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจการพัฒนาประเทศ พวกเขาเหล่านี้จะต้องก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยในอนาคต และด้วยวิวัฒนาการทางการแพทย์สามารถทำให้ประชากรมีอายุยืนยาวขึ้น ส่งผลให้พวกเขาจะมีช่วงเวลาของอายุในวัยหลังเกษียณยาวนานขึ้น และอาจมีการใช้เงินในการดำรงชีวิตที่มากขึ้นตามไปด้วย เพื่อเป็นการรักษาระดับคุณภาพในการดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ การวางแผนการเงินส่วนบุคคลจึงถือเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมากต่อกลุ่มคนในวัยทำงานอย่างกลุ่มคนเจนเนอเรชั่นวาย ที่ในปัจจุบันส่วนใหญ่มีพฤติกรรมด้านการใช้จ่ายที่เกินตัว มีหนี้สินในสัดส่วนที่สูงมากเมื่อเทียบกับรายได้ อีกทั้งยังขาดความรู้ทางด้านการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลอย่างถูกต้อง จนอาจทำให้เกิดผลเสียต่อตนเอง การดำเนินชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคต รวมถึงผลกระทบที่อาจ

เกิดขึ้นกับบุคคลรอบตัวในสังคม หรือผลกระทบจากการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัจจัยด้านแรงจูงใจ ทักษะ และคุณภาพการให้บริการ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของกลุ่มคนที่เพิ่งเริ่มต้นการทำงาน (First Jobber) ในกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

ตัวแปรด้านแรงจูงใจ ทักษะ และคุณภาพการให้บริการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของกลุ่มเริ่มต้นการทำงานที่มีอายุระหว่าง 20-30 ปี อยู่ในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาเชิงปริมาณ(Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย

ผู้วิจัยได้เลือกประชากรที่มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 20-30 ปี ที่เคยตัดสินใจเลือกวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล ซึ่งจำนวนประชากรไม่ทราบแน่นอน ทำให้การศึกษาครั้งนี้กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามกรณีที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ด้วยสมมติฐานว่าข้อมูลมีการกระจายตัวแบบปกติ ผู้วิจัยได้เลือกแนวทางการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของคอคแรน (Cochran, 1953) โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 400 คน

ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาอิทธิพลของตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ทั้งหมด 3 ตัวแปร ประกอบไปด้วย 1) แรงจูงใจ (Motivation) (Abraham H. Maslow, 1947) 2) ทักษะ (Attitude) (Schiffman Kanuk, 1994) และ 3) คุณภาพและการให้บริการ (Service quality) (Parasuraman, Zeithaml & Berry, 1988) ต่อตัวแปรตาม (Dependent Variables) จำนวน 1 ตัวแปร คือ การตัดสินใจเลือกวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล

ของกลุ่มคนที่เพิ่งเริ่มต้นการทำงาน (First Jobber) ใน กรุงเทพมหานคร (Kotler & Keller, 2006)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) จากแนวคิด ทฤษฎี บทความ และเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 3

ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 คำถามคัดกรองผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ส่วนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 3 แบบสอบถามปัจจัยด้านต่างๆ ได้แก่ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ทัศนคติ และคุณภาพการ

ให้บริการ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของกลุ่มคนที่เริ่มต้นชีวิตการทำงาน ในกรุงเทพมหานคร

ก่อนกระบวนการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน ผู้วิจัยได้มีการทดลองใช้แบบสอบถาม (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ซึ่งจากผลการทดสอบพบว่า ค่าความเชื่อมั่นของ Cronbach's Alpha มีค่าเท่ากับ .986 ซึ่งมีค่ามากกว่า .7 (Cronbach, L.J., 1951) ดังแสดงในตารางที่ 1

Cronbach's Alpha	N of Items
.986	16

ตารางที่ 1 – ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาโดยใช้สูตรครอนบาคก่อนเก็บแบบสอบถาม (อยู่ข้างบน)

จากผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม แสดงให้เห็นว่าสามารถยอมรับในการนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริงได้ และหลังจากนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจริงแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามอีกครั้ง ผลการวิเคราะห์พบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.990 ซึ่งเป็นการยืนยันได้ว่าแบบสอบถามในการทำวิจัยครั้งนี้มีความเหมาะสมและสามารถนำมาใช้ในการจัดทำแบบสอบถามได้จริง

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ได้ใช้กระบวนการประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และการวิเคราะห์ทางสถิติ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถาม ของกลุ่มคนที่เพิ่งเริ่มต้นการทำงาน (First Jobber) กรณีการศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 ชุด ได้แก่ เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และประสบการณ์ในการทำงาน ซึ่งใช้ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) การแจกแจงความถี่ (Frequency)

2. การวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรที่อยู่รวมกลุ่ม หรือลดจำนวนอยู่ในกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กัน จึงเกิดการสกัดองค์ประกอบแบบ Principle Component Analysis (PCA) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หองค์ประกอบร่วม (Common Factor Analysis) แล้วใช้การหมุนแกนองค์ประกอบ (Factor Rotation) โดยใช้วิธีการหมุนแกนแบบตั้งฉาก (Verimax)

3. การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression) เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นที่มีจำนวนมากกว่า 1 ตัว และตัวแปรตามเพียง 1 ตัวเท่านั้น (Joseph, William, Barry & Rolph, 2010) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐานในงานวิจัย

2. การศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์รวม 2 คน ประกอบด้วย

ผู้บริหารจาก บริษัทไทยประกัน ชีวิต จำกัด (มหาชน) ตำแหน่ง ผู้จัดการฝ่ายขายงานนครหลวง 36 และ ผู้บริหารสโมสรที่ปรึกษาการเงิน (FA Club) ตำแหน่ง ประธานสโมสร 1 คน ซึ่งบุคคลทั้ง 3 เป็นผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล และเคยมีประสบการณ์ในการสื่อสารพูดคุยกับกลุ่มคนที่ถือเป็นผู้เริ่มต้นชีวิตการทำงาน (First Jobber) มามากกว่า 10 ปี ทำให้ทราบถึงพฤติกรรม ลักษณะการเปลี่ยนแปลง หรือ เหตุผลในการตัดสินใจเลือกวางแผนการเงินส่วนบุคคล ของกลุ่มบุคคลประเภทดังกล่าวได้เป็นอย่างดี

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างชุดคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ประกอบด้วยชุดคำถามปลายปิดและปลายเปิดที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ ทักษะ คุณภาพการให้บริการ และการตัดสินใจเลือกวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของกลุ่มคนที่เริ่มต้นชีวิตการทำงาน (First Jobber) ในกรุงเทพมหานคร โดยแนวคำถามมาจากการทบทวนวรรณกรรมและแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้เลือกแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) มีการวางแผนการสัมภาษณ์แบบเป็นขั้นตอน มีคำถามสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างแบบหลวม (Loosely structure) เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์มีอิสระในการให้ข้อมูล สามารถอธิบาย และให้ความคิดเห็นของตนเองได้อย่างเต็มที่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการวิเคราะห์หาเหตุใน

การอ้างอิงความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับการทดสอบสมมติฐานในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบเชิงสำรวจพบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy: KMO) เท่ากับ 0.961 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.5 และมีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรต่าง ๆ นั้นมีความสัมพันธ์อย่างดียิ่ง (Rangsungron, 2011) ในส่วนของ Bartlett's Test of Sphericity เพื่อทดสอบสมมติฐานพบค่า Chi-Square ที่ใช้ในการทดสอบมีค่าเท่ากับ 12460.118 และมีนัยสำคัญทางสถิติ (Significant) ที่ระดับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 แสดงว่าเมตริกซ์สหสัมพันธ์ด้านตัวแปรต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี จึงสามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบตามวัตถุประสงค์การวิจัยครั้งนี้ได้ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Joreskog & Sorbom, 1989) อีกทั้งเมื่อพิจารณาพบว่า ค่า Eigen Value สามารถอธิบายค่าปัจจัยร่วมได้มากถึง 80.17% (Total Variance Explained) (Joseph, William, Barry & Rolph, 2010) โดยจากผลการศึกษาพบว่าทุกปัจจัย ที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) นั้น สามารถยืนยันได้จากความสอดคล้องของการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในงานวิจัยครั้งนี้

ตารางที่ 2 ค่าการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ

Factors	Unstandardized Coefficient		Standardized Coefficients		
	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
Motivation	.462	.025	.480	8.769	.000*
Service quality	.347	.018	.378	6.820	.000*
Attitude	.289	.039	.317	6.151	.000*
R = .865	R ² = .778	R ² adj = .763			

การวิเคราะห์ข้อมูลการแจกแจงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมทั้งการแปลผลของ

แบบสอบถามในแต่ละปัจจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (ตามตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 – ค่าการวิเคราะห์ข้อมูล การแจกแจงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

Factors	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความสำคัญ
Motivation	4.88	0.324	มากที่สุด
Attitude	4.75	0.362	มากที่สุด
Service Quality	4.77	0.345	มากที่สุด
Decision	4.78	0.330	มากที่สุด

จากผลการวิเคราะห์แจกแจงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละปัจจัย ตามตารางที่ 3 พบว่าทุกปัจจัยมีการรายงานระดับอิทธิพลของตัวแปรที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด

การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression)

จากการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณในครั้งนี้มีการรายงานค่า R^2 เท่ากับ 0.778 สามารถอธิบายได้ว่า ตัวแปรต้นในงานวิจัยครั้งนี้ ซึ่งประกอบไปด้วย แรงจูงใจ ทัศนคติ และคุณภาพการให้บริการ สามารถอธิบายตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจเลือกวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล ได้มากถึง 77.8% $*p < .05$

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าการถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression) พบว่าตัวแปรต้นทั้ง 3 ตัว ส่งอิทธิพลในเชิงบวกต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งพิจารณาได้จากค่า Beta ที่มีค่าเป็นบวกทั้งหมด สำหรับการวิเคราะห์และพิจารณาในแต่ละตัวแปร พบว่าตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของกลุ่มคนที่เริ่มต้นชีวิตการทำงานในกรุงเทพมหานครมากที่สุด คือ ด้านแรงจูงใจ (Motivation) ซึ่งมีค่า Beta เท่ากับ 0.480 ($p < .05$) อันดับที่สองคือ ด้านคุณภาพการให้บริการ (Service quality) ซึ่งมีค่า Beta เท่ากับ .378 ($p < .05$) และอันดับที่สาม คือ ด้านทัศนคติ (Attitude) ซึ่งมีค่า Beta เท่ากับ .317 ($p < .05$)

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลด้านประชากร

1. **ด้านเพศ** พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 58.8 และเป็นเพศหญิง จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 41.2

2. **ด้านสถานภาพ** กลุ่มตัวอย่างอยู่ในสถานภาพสมรส จำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 58.0 รองลงมา คือ สถานภาพโสด จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 41.0 และน้อยที่สุด คือ สถานภาพหม้าย/หย่าร้าง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0

3. **ด้านระดับการศึกษา** พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 281 คน คิดเป็นร้อยละ 70.2 รองลงมา คือ สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 29.3 และน้อยที่สุด คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ตามลำดับ ปัจจัยด้านอาชีพ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 284 คน คิดเป็นร้อยละ 71.0 รองลงมา คือ เจ้าของธุรกิจ จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2 พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.2 ข้าราชการ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 อาชีพอื่น ๆ ได้แก่ นายควม จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 และอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง น้อยที่สุด คือ นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 ตามลำดับ

4. **ด้านรายได้** พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ ระหว่าง 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35.2 รองลงมา คือ มีรายได้

มากกว่า 50,000 บาท จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 32.8 รายได้ระหว่าง 30,001 - 40,000 บาท จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 20.8 และรายได้ระหว่าง 40,001 - 50,000 บาท มีจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.2 ตามลำดับ โดยในการวิจัยในครั้งนี้ไม่มีกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาท

5. ด้านประสบการณ์ในการทำงาน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 3 - 5 ปี จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 56.8 รองลงมา คือ มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 2-3 ปี จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0 มีประสบการณ์ในการทำงาน 5 ปี ขึ้นไปจำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0 และมีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 1-2 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.2 ตามลำดับ โดยในการวิจัยในครั้งนี้ไม่มีกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 1 ปี

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 พบว่าตัวแปรด้านแรงจูงใจมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของกลุ่มคนที่เริ่มต้นชีวิตการทำงาน (First Jobber) ที่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร (Beta = 0.480, $p < .05$) สอดคล้องกับแนวคิด และทฤษฎีอ้างอิงของอับราฮัม เอช มาสโลว์ (Abraham H. Maslow, 1947) ที่กล่าวว่าความต้องการของมนุษย์ คือ แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการกระทำของมนุษย์ เพื่อให้สามารถบรรลุตามความต้องการ หรือเป้าหมายได้ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ พสขันธ์ บุญช่วย และธีระวัฒน์ จันทิก (2562) พบว่ากลุ่มคนวัยหนุ่มสาวมีการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าออนไลน์ ส่วนหนึ่งมาจากปัจจัยทางด้านแรงจูงใจที่เป็นจุดเริ่มต้นในการกระตุ้นจนเกิดกระบวนการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าต่อไป เนื่องจากแรงจูงใจที่มีในตัวของแต่ละบุคคลจะสะท้อนถึงความมุ่งมั่น และทุ่มเท เพื่อให้ได้สิ่งหนึ่งสิ่งใดมาเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง โดยแรงจูงใจนั้นอาจเป็นแรงจูงใจที่มาจากตนเองครอบครัว หรือบุคคลที่มีอิทธิพลก็ได้

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 พบว่าปัจจัยด้านทัศนคติมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของกลุ่มคนที่เริ่มต้นชีวิตการ

ทำงาน (First Jobber) ที่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร (Beta = 0.317, $p < .05$) สอดคล้องกับแนวคิด และทฤษฎีอ้างอิงของ ชิฟแมน และคานุก (Schiffman and Kanuk, 1994) ที่กล่าวว่าความคิดหรือทัศนคติของบุคคลหนึ่ง จะเกิดขึ้นได้จากส่วนของความเข้าใจ ส่วนของความรู้สึก และส่วนของพฤติกรรม เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ศุภิกา นิรติศัย (2561) พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตมีการตัดสินใจในการเรียนรู้ในหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษอย่างกระตือรือร้น เนื่องมาจากการมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้นั้น การมีมุมมอง หรือแนวคิดที่ว่าภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่มีความสำคัญอย่างมากในการทำงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต เป็นการแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญ การตระหนักถึงสิ่งที่มีความจำเป็นต่อชีวิตหลังจากเรียนจบการศึกษา ซึ่งสามารถนำไปสู่ความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษตามไปด้วย โดยอาจเกิดความรักต่อการเรียนรู้เพิ่มเติม จนนำไปสู่พฤติกรรมที่มาการเรียนรู้ และพัฒนาที่เพิ่มสูงขึ้น จนสามารถพูด อ่าน หรือเขียนภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี และสามารถนำไปใช้ในการทำงานจริงได้หลังจากจบการศึกษา

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3 พบว่าปัจจัยด้านคุณภาพการให้บริการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของกลุ่มคนที่เริ่มต้นชีวิตการทำงาน (First Jobber) ที่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร (Beta = 0.378, $p < .05$) สอดคล้องกับแนวคิด และทฤษฎีอ้างอิงของพาราสุรามาน ซีแธมล์ และเบอร์รี่ (Parasuraman, Zeithaml & Berry, 1988) ที่กล่าวว่ากำหนดคุณภาพการให้บริการที่ดี จะต้องมียอดประกอบ คือ ลักษณะทางกายภาพ ความน่าเชื่อถือ การตอบสนอง ความมั่นใจได้ และการเข้าถึงจิตใจของผู้ให้บริการ เช่นเดียวกับงานวิจัยของกมล สการะเศรษฐ์ และอภิวรรตน์ กรมเมือง (2560) พบว่า ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครจะมีการวัดระดับคุณภาพการให้บริการเพื่อใช้เป็นหลักในการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ โดยมีการคำนึงถึง ด้านภาพลักษณ์ของแอปพลิเคชัน รูปแบบการใช้ที่เข้าถึงได้ง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน บริการได้

รวดเร็ว สะดวกต่อการเดินทางจากสถานที่ที่ห่างไกลจากบริเวณที่มีการนิยมสัญจร และหากการบริการในครั้งแรกได้รับความพึงพอใจแล้ว จะส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการในครั้งต่อไปด้วย แต่ในทางกลับกันหากการบริการในครั้งใดครั้งหนึ่ง ทำให้เกิดความรู้สึกในคุณภาพการให้บริการที่ต่ำกว่าการคาดหวัง ก็ส่งผลต่อกระบวนการในการตัดสินใจได้ด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

การสร้างแรงจูงใจที่ชัดเจนให้กับกลุ่มลูกค้า ที่เป็นกลุ่มคนที่เริ่มต้นชีวิตการทำงานหรือในภาษาอังกฤษเรียกว่า First Jobber ในกรุงเทพมหานครที่มีความสนใจวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากที่สุดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการจากตัวแทนประกันชีวิตและที่ปรึกษาทางการเงิน ดังนั้นการนำเสนอที่สามารถอธิบาย เพื่อสร้างความเข้าใจถึงจุดมุ่งหมาย หรือเป้าหมายที่แท้จริงนั้นจะช่วย

ให้ลูกค้ากลุ่มนี้สามารถเข้าใจและรู้สึกจับต้องผลลัพธ์ในการวางแผนการเงินได้ ซึ่งจะทำให้พวกเขาสามารถเข้าใจได้อย่างเห็นภาพว่าสิ่งที่มีความสำคัญที่สุดในชีวิตคืออะไรบ้าง โดยมีการให้คำแนะนำในการจัดลำดับความสำคัญด้านแรงจูงใจที่แท้จริง ทั้งด้านความต้องการทางด้านกายภาพ ความต้องการด้านความปลอดภัยหรือความมั่นคง ความต้องการด้านการมีส่วนร่วมและความรักในสังคม ด้านความต้องการด้านความเคารพยกย่อง และด้านความต้องการด้านความสำเร็จในชีวิต เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงเป้าหมายที่ต้องการในชีวิตอย่างมีระบบ และเป็นแบบแผนที่ชัดเจนมากขึ้น พร้อมทั้งการสร้างความน่าเชื่อถือ หรือการไว้วางใจในคุณภาพการให้บริการ จากนั้นจึงจะสามารถปรับทัศนคติ หรือแนวคิดที่เป็นระบบ รวมถึงการให้ความสำคัญของ การวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล ของกลุ่มคนระยะเริ่มต้นการทำงาน ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- ธรรมรัตน์ อยู่พรต. (2556). ค่านิยมในการทำงานที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของเจนเนอรัลชนต่าง ๆ. วารสารบริหารธุรกิจ, 36(138),40-62.
- ประสพชัย พสุนนท์. (2558). ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามสำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีที่ 18, ฉบับเดือนมกราคม-ธันวาคม 2558.
- สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2552). การวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล และการลงทุนในทางเลือกอื่น. กรุงเทพฯ: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
- Alderfer, C.P., (1969). *An Empirical Test of a New Theory of Human Needs*. Organizational Behavior and Human Performance.
- Allport, G. W. (1968). *The person in psychology: Selected essays*. Boston, MA: Beacon.
- Alttest, L. J. (2007). *Personal financial planning*. Boston, MA: McGraw-Hill Irwin
- Assael H. 1995. *Consumer Behavior and Marketing Action*. (5th ed.). Ohio: South Western.
- Barnard, C. I. (1938). *The functions of the executive*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Bateson, John E.G. (1985). *Perceived Control and the Service Encounter*. In Czepiel, John A.: Solomon.
- Bovee, C. L. (1993). *Management*. New York: McGraw-Hill.
- Bovee, C.L., Houston, M.J., & Thill, J.V. 1995. *Marketing*. (2nd ed.). London: McGraw-Hill.
- Cherington, D.J. (1989). *Organization Behavior*. Boston: Allyn and Bacon.
- Cochran, W.G. (1953). *Sampling Techniques*. New York: John Wiley & Sons. Inc.

- Cronbach, L.J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16 (3), 297-334.
- Douglas, C.M. (2007). *Design and Analysis of Experiments*. (6th ed.). New York: John Wiley & Sons Inc.
- Dubrin, A. J., & Ireland, R. D. (1993). *Management and organization*. (2nd ed.). Ohio: South Western Publishing Company.
- Fishbein, M. & Ajzen, I. (1975). *Belief, Attitude, Intention, and Behavior: An Introduction to theory and research*. Reading, MA: Addison-Wesley.
- Ghobadian, A., Speller, S. & Jones, M. (1994). Service quality: Concepts and models. *International Journal of Quality & Reliability Management*, 11: 43-66.
- Gibson, L. J., Ivancevich, J. M. and Donnelly, J. H. (1997). *Organizations, Behavior Structure Processes*. (9th ed.). United States: The McGraw-Hill Companies.
- Greenberg, J., & Baron, R. A. (1997). *Behavior in organizations*. (6th ed.). Upper Saddle River, NJ.: Prentice Hall.
- Gronroos, G. T. (1990). *Service management and marketing*. Massachusetts: Lexington Books.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B.J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis*. New Jersey: Pearson Education, Inc.
- Hallman and Rosenbloom. (2000). *Personal Finance Planning*. (6th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Hilgard, Ernest R. (1962). *Introduction to Psychology*. New York: Harcourt Brance and World Inc.
- Jones. (1984). Socialization tactics, self-efficacy, and newcomers' adjustments to organizations. *Academy of Management Journal*, 28, 467-474.
- Joreskog, K.G., & Sorbom, D. (1989). *LISREL 7: A guide to the program and applications 2nd ed*. Chicago: SPSS.
- Joseph H.F., William B.C., Barry, B.J., & Rolph, A.E. (2010). *Multivariate data analysis (7th ed.)*. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Kast, F. E., & Rosenzweig, J. E. (1979). *Organization and management: A system and contingency approach*. Tokyo: McGraw-Hill.
- Katz, Daniel. (1960). "The Functional Approach to Study of Attitude". Public Opinion Quarterly.
- Kenicki, Angelo and Williams, Brian K. (2006). *Management: A Practical Introduction (2nd ed.)*. New York: McGraw-Hill / Irwin
- Kotler, P. (2000). *Marketing management: Analyzing consumer marketing and Buyer behavior (The Millennium)*. New Jersey: Prentice Hall.
- Kotler, P., & Keller, K.L. (2006). *Marketing management*. (12th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson.

- Kotler, P., & Keller, K.L. (2012). *Marketing management*. (14th ed.). Kendallville: Pearson/Prentice Hall.
- Krech, David, and Crutchfield, Richard S. (1948). *Theory and problem of Social Psychology*. McGraw, London
- Laily, Mohd & Sabri. (2010). Effects of financial wellness on the relationship between financial problem and workplace productivity. *World Applied Sciences Journal*, 10(8), 871-878.
- Lawrence J. Gitman, David S. Morrison, Michael D. Joehnk. (2007). *Personal Financial Planning*, Australia: Thomson.
- Locke, Edwin A. (1968). *Organizational Behavior and Human Performance*. Chicago: Rand McNally
- Maslow, A. (1943). *A theory of human motivation*. *Psychological Review* 50. New York: McGraw-Hill.
- McClelland, David C. (1961). *The Achieving Society*. New York: D. Van Nostrand Company Inc. McGraw-Hill. Herzberg,
- Frederick and others. (1959). *The Motivation to Work*. New York: John Wiley and Sons.
- Parasuraman, A., Berry, L.L., & Zeithaml, V.A. (1985). A concept model of service quality and its implications for future research. *Journal of marketing*, page 49, (Fall), 41-50.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1988). SERVQUAL: A multiple item scale for measuring consumer perceptions of service quality. *Journal of retailing*, 64, 12-40.
- Pfiffner, John M. and Robert V. Presthus. (1960). *Public Administration*. (4th ed). New York: The Ronald Press Company.
- Pinder, C. C. (1984). *Work motivation; Theory, issues, and applications*. Glenview: Foresman and Company.
- Rangsungnoen, G. (2011). *Factor analysis by SPSS and AMOS for Research*. Bangkok: Se-Education. (in Thai).
- Rokeach, Milton. 1970. San Francisco: Jossey Basso, Inc.
- Schermerhorn, J. R. (2002). *Management*. (7th ed.). New York: John Wiley & Sons, Inc. Schermerhorn
- Schiffman, Leon G.; & Kanuk, Leslie Lazar. (2007). *Consumer Behavior*. (9th ed). Englewood Cliffs. New Jersey: Prentice – Hall.
- Schneider, B., & White, S. S. (2004). *Service quality: Research perspectives*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Solomon, Michael R. (2013). *Consumer Behavior: Buying, Having, and Being* (8th ed.). NJ: Prentice-Hall.
- Vickie Bajtelsmit. (2006). *Personal Finance*, Colorado State University, John Wiley & Sons, Inc.
- Vroom, H Victor. (1964). *Work and Motivation*. New York: Wiley and Sons Inc.
- Vroom, V. H. (1970). *Work and Motivation*. New York: John Wiley & son.

Walters. (1978). *Adaptive Management of Renewable Resources*. New York: Mc Graw-Hill.

Weihrich, Heinz and Koontz, Harold, (1993). *Management: A Global Perspective*. (10th ed). McGraw-Hill, New York.

Weiten, W. (1997). *Psychology of education. The United States of America*: Vonoffman.

Williams, A. (2002). *Understanding the Hospitality Consumer*. Oxford: Elsevier Butterworth-Heinemann.

Zeithaml, V. A. (1988). Consumer perceptions of price, quality and value: A mean-end model and synthesis of evidence. *Journal of Marketing*, 52: 2 - 22.

Zimbardo and Weber. (1997). *Psychology (2nd ed.)*. New York: Longman Publishers.

วิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยทุนมนุษย์ที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานสมดุลของผู้ขายสินค้าออนไลน์ จังหวัดนครราชสีมา

Human Capital Factors Affecting Nakhon Ratchasima Online Sellers' Balanced Scorecard Performance

จอมภัก จันทะคัต¹, เยาวเรศ จันทะคัต², อัจฉราพรรณ ตั้งจาตุรโสภณ³
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล¹, คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน², คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล³
Chomphak Jantakat¹, Yaowaret Jantakat²,
Ajcharapan Tangjaturasopon³
Vongchavalitkul University¹, Rajamangala University of Technology Isan²,
Vongchavalitkul University³
Email: chomphak_jan@vu.ac.th^{1,2,3}

Received: May 29, 2020; Revised: August 31, 2020; Accepted: September 22, 2020

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) วิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยทุนมนุษย์ของผู้ขายสินค้าออนไลน์ และ 2) ศึกษาปัจจัยทุนมนุษย์ที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานสมดุลของผู้ขายสินค้าออนไลน์ ในจังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือผู้ขายสินค้าออนไลน์ในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 250 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา วิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) และการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยทุนมนุษย์ มีค่า KMO เท่ากับ 0.869 และ ค่า Bartlett's Test แบบ Chi-Square เท่ากับ 772.107 และค่า Sig เท่ากับ 0.000 น้อยกว่า 0.05 สามารถนำไปวิเคราะห์ปัจจัยได้ หมุนแกนด้วยวิธี Varimax มีค่าความแปรปรวนสะสมเท่ากับร้อยละ 68.25 จัดกลุ่มปัจจัยองค์ประกอบได้ 3 กลุ่ม ได้แก่ ความรู้ของผู้ขายสินค้าออนไลน์ (Knowledge) ทักษะของผู้ขายสินค้าออนไลน์ (Skill) และ ความสามารถของผู้ขายสินค้าออนไลน์ (Abilities) โดยที่ปัจจัยทุนมนุษย์ทั้ง 3 องค์ประกอบมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานสมดุลของผู้ขายสินค้าออนไลน์ ในจังหวัดนครราชสีมา

คำสำคัญ : ทุนมนุษย์ ผู้ขายสินค้าออนไลน์ ผลการดำเนินงานสมดุล

ABSTRACT

The research aimed to study the human capital factors affecting balanced scorecard performance of online sellers in Nakhon Ratchasima Province. The research sample included 250 online sellers. The research tool was a questionnaire. Data analysis consisted of

descriptive statistics, factor analysis and multiple regression analysis. The analysis revealed that the factor 'human capital' had the KMO value of 0.869, Bartlett's Test with Chi-Square 772.107 and Sig. at 0.000 less than 0.05. Thus, it could be used to analyze factors by using the Rotation axis of varimax method. The cumulative variance explained 68.2 percent. The elements were divided into three groups, Knowledge, Skill and Abilities. All three elements influenced the online seller's balanced scorecard performance in Nakhon Ratchasima Province.

KEYWORDS: Human Capital, Online Seller, Balanced Scorecard Performance

บทนำ

ข้อมูลผลการสำรวจมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) ของประเทศไทยพบว่าเติบโตอย่างต่อเนื่องระหว่างร้อยละ 8-10 ต่อปี เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาพบว่า จากปี พ.ศ. 2551 มีจำนวน 9.3 ล้านคน และปี พ.ศ. 2561 มีคนใช้อินเทอร์เน็ตมากถึงจำนวน 45 ล้านคน หรือประมาณร้อยละ 70 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ในปี พ.ศ. 2562 กิจกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตนิยมมากที่สุดคือ Social Network เช่น Facebook, Line, Instagram (รวมร้อยละ 91.2) รองลงมาคือกิจกรรมดูหนังฟังเพลง (ร้อยละ 71.2) การค้นหาข้อมูลออนไลน์ (ร้อยละ 70.7) การรับส่งอีเมล (ร้อยละ 62.5) และการชำระสินค้าและบริการทางออนไลน์ (ร้อยละ 60.6) โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2562 เป็นปีแรกที่กิจกรรมการชำระเงินติดอันดับ 1 ใน 5 ของกิจกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2562)

การเติบโตของการใช้อินเทอร์เน็ตมาจากสาเหตุสำคัญคือความเชื่อมั่นในความปลอดภัยของ Online Payment Services พฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย การพัฒนาของเครื่องมือสื่อสารและบริการมีราคาที่ถูกลง ทำให้คนไทยเข้าใช้อินเทอร์เน็ตได้มากขึ้น ส่งผลให้ตลาดออนไลน์ของประเทศไทยเติบโต ทั้งจำนวนผู้ซื้อและจำนวนผู้ขายเพิ่มมากขึ้นสอดคล้องกับจำนวนแพลตฟอร์ม (Platform) ของผู้ประกอบการใน

ประเทศไทยและต่างประเทศที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากเช่นกัน

ช่องทางที่ผู้ซื้อสินค้าออนไลน์นิยมมากที่สุดคือ e-Marketplace ได้แก่ Shopee (ร้อยละ 75.6) รองลงมาคือ Lazada (ร้อยละ 65.5) และ Social Network ได้แก่ Facebook (ร้อยละ 47.5) และ Line (ร้อยละ 38.9) แตกต่างจากช่องทางที่ผู้ขายสินค้าออนไลน์นิยมใช้ คือ Facebook (ร้อยละ 64.0) รองลงมาคือ Shopee (ร้อยละ 43.1) และ Line (ร้อยละ 39.5) และคนไทยส่วนใหญ่นิยมใช้ Line เพื่อติดต่อสื่อสารถึงร้อยละ 98.5 รองลงมาคือ Messenger, FaceTime และ WhatsApp ตามลำดับ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2562)

เมื่อพิจารณาในมุมมองด้านธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) ของประเทศไทยพบว่า ติดลำดับท็อป (Top) 5 ในกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN) ในประเทศไทย พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) มีอัตราการเติบโตจากปี 2561 ถึง 2562 ในอัตราร้อยละ 14.04 จำแนกตามกลุ่มผู้ขายสินค้าพบว่า กลุ่มธุรกิจ B2B (Business to Business) มีอัตราการเติบโตร้อยละ 13.55 กลุ่ม B2C (Business to Customer) มีอัตราการเติบโตร้อยละ 14.04 และกลุ่ม B2G (Business to Government) มีอัตราการเติบโตร้อยละ 15.50 อัตราการเติบโตนี้สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากนโยบายสนับสนุนจากภาครัฐ ได้แก่ ระบบการชำระเงินระหว่างผู้ขายและผู้ซื้อที่มีหลากหลายวิธีมากขึ้น เช่น

การใช้ Internet Banking, QR Payment และ Cash on Delivery เป็นต้น การใช้ข้อมูล Big Data สำหรับวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค และการเพิ่มขึ้นของระบบ Logistic และ Supply chain (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2561)

จากข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่าธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) มีแนวโน้มเติบโตเพิ่มขึ้น รวมทั้งรูปแบบของ Social Media Platform เข้ามามีบทบาทการเป็นเครื่องมือในการขายสินค้า จากแนวโน้มการใช้อินเทอร์เน็ตที่มีมากขึ้น เป็นโอกาสให้ผู้ขายสินค้าออนไลน์สามารถสร้างรายได้ และควบคุมรายจ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (โพธิ์ชันนิง, 2563) สอดคล้องกับข้อมูลสถิติของสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (2562) ที่กล่าวว่ากลุ่มธุรกิจ B2B และ B2C มีแนวโน้มอัตราการเติบโตสูงขึ้น รวมทั้งข้อมูลในภาพรวมธุรกิจของ Lazada ยืนยันเพิ่มเติมว่าในช่วงครึ่งปีแรกของปี พ.ศ. 2562 มีกลุ่มผู้ขายสินค้าออนไลน์ (Sellers) เติบโตขึ้นกว่าร้อยละ 68.3 เป็นตัวเลขที่สูงมาก

หากเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มธุรกิจ B2B กับ B2C พบว่า รูปแบบธุรกิจ B2C สามารถดำเนินงานได้ง่ายมีความซับซ้อนน้อยกว่า และการตัดสินใจซื้อจากลูกค้ามีเพียงหนึ่งคนเท่านั้น ทั้งนี้มีแนวโน้มการเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการแบบ B2B เป็น B2C เพิ่มขึ้น จากข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทย (2562) พบว่าในปี พ.ศ. 2560 และ 2561 กลุ่มธุรกิจแบบ B2C มีมูลค่า 7.6 แสนล้านบาท หรือประมาณสัดส่วนร้อยละ 4.9 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) มีอัตราการเติบโตแบบก้าวกระโดดเฉลี่ยถึงร้อยละ 17 ต่อปี และในปี พ.ศ. 2561 มีมูลค่า 865 แสนล้านบาท นับว่ามีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นจากปี พ.ศ. 2560 สาเหตุสำคัญมาจากนโยบายส่งเสริมสังคมไร้เงินสด (Cashless Society)

จากการเติบโตของตลาดและจำนวนของผู้ขายสินค้าออนไลน์ ส่งผลให้มีแนวโน้มการแข่งขันรุนแรงมากขึ้น โดยผู้ขายสินค้านรายใหม่สามารถเข้าสู่ตลาดออนไลน์ได้ง่าย เนื่องจากใช้เงินลงทุนเริ่มต้นที่

ไม่สูงมาก โดยเฉพาะกลุ่มธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แบบ B2C ที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็ว ดึงดูดให้ผู้ขายสินค้าออนไลน์รายใหม่เข้ามา ทำให้การแข่งขันในตลาดมีความเข้มข้นมากขึ้น

เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ ผู้ขายสินค้าออนไลน์แต่ละรายต้องพัฒนาและปรับตัว เพื่อสร้างรายได้ในการขาย จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ปัจจุบันการบริหารจัดการธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มีข้อจำกัดหรืออุปสรรคหลายประการ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการขาดความรู้ความสามารถของผู้ขายสินค้าออนไลน์ เช่น ปัญหาในการออกแบบหน้าร้านออนไลน์ ปัญหาในการทำการซื้อขายสินค้าออนไลน์ ปัญหาในการประชาสัมพันธ์ร้านค้าออนไลน์ ปัญหาวิธีการชำระเงิน ปัญหาความไม่พอใจของลูกค้าในการได้รับสินค้าไม่ตรงกับรูปในร้านค้าออนไลน์ หรือการได้รับสินค้าล่าช้ากว่ากำหนด ปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อรายได้ของผู้ขายสินค้าออนไลน์ทั้งสิ้น (สุนีย์ วรรณโณม และอดิศักดิ์ วรพิวุฒิ, 2559) สอดคล้องกับผลวิจัยของธนาคารทหารไทย ที่ศึกษาปัญหาของร้านค้าออนไลน์ พบปัญหา 5 ประเด็น สำคัญ คือ 1) ปัญหาการขายสินค้าให้แตก ต่างจากคู่แข่ง 2) ปัญหาการบริหารคลังสินค้า 3) ปัญหาการจัดส่งสินค้า 4) ปัญหาการทำการตลาดและประชาสัมพันธ์ และ 5) ปัญหาการบริหารการเงิน (ธนาคารทหารไทย, 2563)

ธุรกิจที่ดำเนินการอยู่ในสถานการณ์การแข่งขันที่มีความรุนแรง ทรัพยากรด้านทุนทางกายภาพ เช่น เครื่องมือ อุปกรณ์ สถานที่ตั้ง อาจไม่ก่อให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน ทรัพยากรที่ทำให้เกิดการแข่งขันได้ควรมีลักษณะ มีคุณค่า หาได้ยาก เลียนแบบได้ยาก และทดแทนไม่ได้ นั่นคือ ทรัพยากรมนุษย์ที่เรียกว่าทุนมนุษย์ (Human Capital) (นิสตาร์ก เวชยานนท์, 2559) ทั้งนี้ ระดับการศึกษาของบุคคลสะท้อนถึงความรู้ ความสามารถทักษะในการดำเนินงานตามเป้าหมาย (ธนพร เทียนประเสริฐ, 2560) ทุนมนุษย์ในตัวบุคคลที่มีการลงทุนในการศึกษา ฝึกอบรม เพื่อให้บุคคลนั้นมี

ความรู้ ความสามารถ ทักษะ สามารถอธิบายความแตกต่างของรายได้ เงินเดือนของบุคคลได้ (Schultz, 1961) ทั้งนี้ การวัดหรือประเมินผลการดำเนินงานของธุรกิจในด้านรายได้เพียงปัจจัยเดียวไม่สามารถวัดหรือประเมินผลการดำเนินงานของธุรกิจได้ชัดเจน ควรต้องมีการประเมินในหลาย ๆ ด้าน จากเหตุผลดังกล่าว Kaplan and Norton (1996) นำเสนอเครื่องมือในการวัดหรือประเมินผลการดำเนินงานของธุรกิจที่สามารถวัดได้หลากหลายมุมมอง เรียกว่า วิธีสมดุล (Balanced Scorecard) ด้วยเหตุผลข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาปัจจัยทุนมนุษย์มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานสมดุล (Balanced Scorecard Performance) ของผู้ขายสินค้าออนไลน์ในรูปแบบ B2C ในจังหวัดนครราชสีมา

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ในประเทศไทยมุ่งเน้นศึกษาในมุมมองของผู้ซื้อสินค้าออนไลน์ เช่น พฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ การไว้วางใจในการซื้อสินค้าออนไลน์ เป็นต้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีการศึกษาในมุมมองของผู้ขายสินค้าออนไลน์ โดยเฉพาะกลุ่มธุรกิจแบบ B2C เนื่องจากเป็นกลุ่มธุรกิจที่มีแนวโน้มสร้างมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และควรศึกษาในด้านพัฒนาศักยภาพของผู้ขายสินค้าออนไลน์ เพื่อเพิ่มความรู้ความสามารถ และทักษะ สามารถนำมาลดปัญหาและสามารถสร้างผลการดำเนินงานในสถานะที่มีการแข่งขันสูง โดยการนำแนวคิดทุนมนุษย์ และการวัดผลการดำเนินงานสมดุล (Balanced Scorecard) มาพัฒนาสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย โดยมีคำถามการวิจัยว่าการวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยทุนมนุษย์สามารถจัดกลุ่มองค์ประกอบปัจจัยได้กี่กลุ่มปัจจัย และปัจจัยทุนมนุษย์ ที่ได้จากการจัดองค์ประกอบมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานสมดุลของผู้ขายสินค้าออนไลน์หรือไม่ งานวิจัยนี้ทำการศึกษาในเขตจังหวัดนครราชสีมา เนื่องจากจังหวัดนครราชสีมามีอัตราการเติบโตอย่างรวดเร็ว ผลสำรวจพบว่าในปี พ.ศ. 2562 จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนประชากร 2,648,927 คน

เป็นอันดับ 2 รองจากกรุงเทพฯ (สำนักบริหารการทะเบียน, 2562)

ทั้งนี้ ผลของการศึกษาในงานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทุนมนุษย์ของผู้ขายสินค้าออนไลน์ เนื่องจากประเทศไทยกำลังก้าวสู่ยุคเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economic) ที่มีการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทยด้วยการนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตมวลรวมของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยทุนมนุษย์ของผู้ขายสินค้าออนไลน์ในจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยทุนมนุษย์ที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานสมดุลของผู้ขายสินค้าออนไลน์ในจังหวัดนครราชสีมา

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา: งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาปัจจัยทุนมนุษย์ที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานสมดุลของผู้ขายสินค้าออนไลน์ในจังหวัดนครราชสีมา
2. ขอบเขตพื้นที่: จังหวัดนครราชสีมา
3. ขอบเขตด้านเวลา: ระยะเวลาในการวิจัย ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2562 ถึง เดือน มีนาคม พ.ศ. 2563 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 6 เดือน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงองค์ประกอบปัจจัยทุนมนุษย์ของผู้ขายสินค้าออนไลน์ ในจังหวัดนครราชสีมา
2. ทราบถึงปัจจัยทุนมนุษย์ที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานสมดุลของผู้ขายสินค้าออนไลน์ในจังหวัดนครราชสีมา
3. ผลการวิจัยนี้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไป

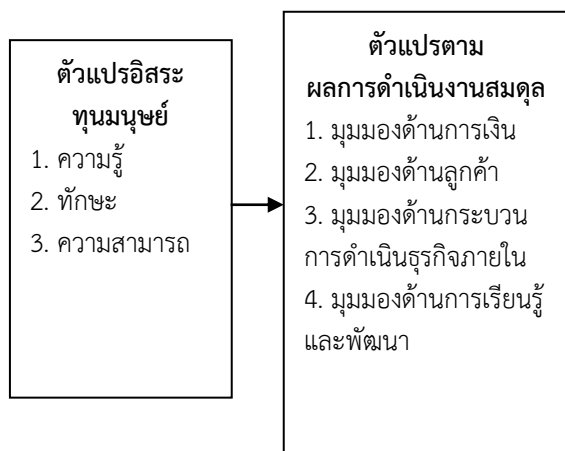
ประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทุนมนุษย์ของผู้ขายสินค้าออนไลน์

สมมติฐานการวิจัย

1. องค์ประกอบปัจจัยทุนมนุษย์ที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานสมดุของพ่อค้าสินค้าออนไลน์ในจังหวัดนครราชสีมา มีมากกว่า 1 องค์ประกอบ
2. ปัจจัยทุนมนุษย์ที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัย ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และความสามารถมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานสมดุของผู้ขายสินค้าออนไลน์ในจังหวัดนครราชสีมา

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมสร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วยตัวแปรอิสระที่ร่วมทำนายตัวแปรตาม ดังนี้

ทบทวนวรรณกรรม

ทุนมนุษย์ (Human Capital)

ทฤษฎีทุนมนุษย์ (Human Capital) ถูกกล่าวถึงโดยนักเศรษฐศาสตร์ที่มีชื่อเสียง เช่น Schultz (1961) กล่าวว่าทุนมนุษย์หมายถึงสินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้มีค่ามากกว่าสินทรัพย์ที่จับต้องได้และทุนมนุษย์สามารถอธิบายความแตกต่างของรายได้ของบุคคลที่มีอายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ที่ต่างกัน Becker (1975) กล่าว

เพิ่มเติมว่าทุนมนุษย์หมายถึงทุนในรูปแบบหนึ่งเหมือนกับทุนทางกายภาพและทุนทางการเงิน เมื่อมีการลงทุนในทุนมนุษย์จะมีการคาดหวังผลตอบแทนการลงทุนในทุนมนุษย์จะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาระดับการศึกษา การฝึกอบรม เป็นต้น Dess and Pickon (1999) กล่าวว่าทุนมนุษย์หมายถึงความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ทำงานของตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน Crook, Combs, Todd, Woehr, and Ketchen (2011) ให้ความหมายทุนมนุษย์ว่าหมายถึงความรู้ ทักษะ ความสามารถที่สะสมในตัวบุคคลผ่านทางการศึกษา การฝึกอบรม และประสบการณ์ นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการในประเทศไทยที่ศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีทุนมนุษย์ เช่น นิสตาร์ก เวชยานนท์ (2559) กล่าวว่าทุนมนุษย์หมายถึงทักษะ ความรู้ที่มีในตัวบุคคลสะท้อนถึงความสามารถของบุคคล โดยผ่านทางการศึกษา การอบรมพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ หากมีทุนมนุษย์ในระดับเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้ผลผลิตหรือผลงานมีคุณภาพเพิ่มสูงขึ้น และธนพร เทียนประเสริฐ (2560) ให้ความหมายเพิ่มเติมว่าทุนมนุษย์หมายถึงระดับการศึกษาที่สะท้อนถึงความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงาน

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น สรุปความหมายของทุนมนุษย์ (Human Capital) ว่าหมายถึง สินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้ในรูปของตัวบุคคล โดยสามารถวัดทุนมนุษย์ได้จากความรู้ ทักษะ ความสามารถที่ถูกระดมในตัวบุคคลผ่านกระบวนการศึกษา ฝึกอบรมเพื่อพัฒนา และประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลต่อความสำเร็จตามเป้าหมายของบุคคลและเป้าหมายขององค์กร

หลักการของทุนมนุษย์เพื่ออธิบายการสะสมความรู้ ความสามารถ ทักษะในตัวบุคคลและทุนมนุษย์นี้สามารถเพิ่มผลผลิตให้กับบุคคลนั้นได้ (นิสตาร์ก เวชยานนท์, 2559) ทุนมนุษย์สามารถอธิบายถึงรายได้หรือผลตอบแทนของบุคคลที่มีอายุ อาชีพ การศึกษาที่แตกต่างกันได้ (Schultz, 1961) มีงานวิจัยที่นำเสนอผลว่าตัวแปรทุนมนุษย์ของบุคคลมี

อิทธิพลทางตรงเชิงบวกกับผลการดำเนินงานขององค์กร (Marimuthu, Arokiasamy and Ismail, 2009) จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่า หลักการทุนมนุษย์คือการลงทุนในตัวบุคคลโดยให้มีการศึกษาในระดับสูงขึ้น หรือการอบรมพัฒนาเพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะ ความสามารถที่สูงขึ้น ผลลัพธ์ที่คาดหวังคือ ผลตอบแทนที่เพิ่มมากขึ้น เช่น ผลลัพธ์ทางการเงิน ความสามารถทำกำไร ความสามารถในการผลิต มูลค่าตลาด (Ghosh and Mondal, 2009; Hsu, Lin, Lawler and Wu, 2007)

ดังนั้น องค์ประกอบการวัดทุนมนุษย์ ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ และความสามารถ โดยความรู้ (Knowledge) หมายถึงความรู้สติปัญญา พื้นฐานของตัวบุคคลสามารถนำมาใช้ทำงานในอาชีพได้ เช่น ความรู้หลักในการทำงาน (Core Knowledge) และความรู้อื่น ๆ ที่ช่วยสนับสนุนการทำงาน ทักษะ (Skills) หมายถึงความเชี่ยวชาญความคล่องแคล่วในการทำงาน (นิสดารัก เวชานนท์, 2559) และความสามารถ (Abilities) หมายถึงความสามารถทางสติปัญญาของบุคคลถูกสร้างมาเพื่อกระทำเกี่ยวกับงานให้สำเร็จ เช่น การอ่าน ความสามารถในการวิเคราะห์เหตุผลเพื่อการตัดสินใจ เป็นต้น (Robbins, 2003)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจนำปัจจัยทุนมนุษย์เป็นตัวแปรในการสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย โดยนำข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับงานในอาชีพผู้ขายสินค้าออนไลน์ จากเว็บไซต์กระทรวงแรงงานของประเทศสหรัฐอเมริกา (O*NET Online, 2019) มาพัฒนาข้อคำถามได้จำนวน 16 ข้อคำถาม เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis)

ผลการดำเนินงานสมดุล (Balanced Scorecard Performance)

Kaplan and Norton (1996) พัฒนาเครื่องมือในการวัดหรือประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรธุรกิจที่สามารถวัดได้หลากหลายมุมมอง เรียกว่า วิธีสมดุล (Balanced Scorecard) โดยทั้ง 4

หลักการประกอบด้วย 4 มุมมอง (พสุ เดชะรินทร์, 2546) ได้แก่ ด้านการเงิน (Finance Perspective) ด้านลูกค้า (Customer Perspective) ด้านกระบวนการดำเนินงานภายใน (Internal Business Perspective) และด้านการเรียนรู้และพัฒนา (Learning and Development Perspective) จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรม พบว่ามีงานวิจัยได้นำแนวคิดการวัดผลการดำเนินงานสมดุล (Balance Scorecard) มาเป็นตัวแปรในการวัดผลการดำเนินงานขององค์กร เช่น งานวิจัยของ มุกดาวรรณ สมจันทร์มะวงศ์ (2561) ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร และศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริการของสถานีรถไฟท่านาแล้ง โดยใช้หลักการ Balanced Scorecard ประกอบด้วยด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และพัฒนา และการศึกษาของกนกกร สดุดประไพ (2560) พบว่าประสิทธิผลในการดำเนินธุรกิจของบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) โดยวัดจาก Balance Scorecard มีความสัมพันธ์ระดับสูงในทิศทางเดียวกันกับคุณภาพการให้บริการของพนักงาน

สรุปความหมายของผลการดำเนินงานสมดุล (Balanced Scorecard Performance) หมายถึง เครื่องมือประเมินผลการดำเนินงานสมดุลของผู้ขายสินค้าออนไลน์แบบ B2C ในสี่มุมมอง คือ ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการดำเนินงานภายใน และด้านการเรียนรู้และพัฒนา ผู้วิจัยจึงให้ความหมายของผลการดำเนินงานสมดุล ดังนี้ (1) ด้านการเงินหมายถึง การบรรลุเป้าหมายด้านยอดขายหรือกำไรที่ผู้ขายสินค้าออนไลน์ต้องการ (2) ด้านลูกค้าหมายถึงความพอใจของลูกค้าต่อคุณภาพสินค้าหรือการบริการการขายของผู้ขายสินค้าออนไลน์ (3) ด้านกระบวนการดำเนินงานภายในหมายถึงกระบวนการที่ทำให้ลูกค้าเกิดความพอใจ เช่น ระยะเวลาในการส่งมอบสินค้า การแนะนำสินค้าใหม่ เป็นต้น และ (4) ด้านการเรียนรู้และพัฒนาหมายถึง การพัฒนาและปรับปรุงการขายของผู้ขายสินค้าออนไลน์ให้มียอดขายหรือผลกำไรตามเป้าหมาย จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยสนใจนำแนวคิดการประเมินผลการ

ดำเนินงานสมดุลมาสร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินผล
การดำเนินงานของผู้ขายสินค้าออนไลน์

ผู้ขายสินค้าออนไลน์ (Online Seller) แบบ B2C (Business to Consumer)

ธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) หมายถึง ธุรกิจที่มีการขายสินค้าหรือบริการให้ลูกค้าผ่านอินเทอร์เน็ต หรือมีการให้ลูกค้าสั่งซื้อสินค้าหรือบริการผ่านทางอินเทอร์เน็ต สามารถชำระเงินและจัดส่งสินค้าผ่านทางใดก็ได้ โดยผู้ขายสินค้าออนไลน์สามารถแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลสินค้าได้ตลอดเวลา มีความสะดวก รวดเร็ว และลงทุนไม่สูงมาก ไม่ว่าจะเป็นการเขียนข้อความหรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ผู้ขายสินค้าต้องการให้ลูกค้ารับทราบ ในส่วนช่องทางออนไลน์เป็นที่นิยมของผู้ซื้อและผู้ขายในยุค 2020 ได้แก่ Facebook, Instagram, Twitter, YouTube, TikTok เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการซื้อขายสินค้าในช่องทางเว็บไซต์ต่าง ๆ เช่น amazon.com, ebay.com, Trade.com เป็นต้น (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2562)

ธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-commerce) สามารถแบ่งตามประเภทการดำเนินธุรกิจได้ 4 รูปแบบ คือ (1) แบบ B2B (business to business) หมายถึง การค้าระหว่างภาคเอกชนกับภาคเอกชน มีเจตนาในการทำธุรกิจซื้อขายสินค้าและให้บริการระหว่างกัน (2) แบบ B2C (business to consumer) หมายถึง การทำธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ระหว่างภาคเอกชน/ภาคประชาชนกับภาคเอกชน ซึ่งภาคเอกชนหมายถึงผู้ขายสินค้าออนไลน์ที่เป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล ที่มีเจตนาในการทำธุรกิจซื้อขายสินค้าระหว่างกัน เช่น การขายสินค้าอุปโภคบริโภค เป็นต้น (3) แบบ B2G (business to government) หมายถึง การทำธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ระหว่างภาคธุรกิจกับหน่วยงานภาครัฐ และ (4) แบบ C2C (consumer to consumer) หมายถึง การทำธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ระหว่างบุคคลกับบุคคลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น การซื้อขายของมือสอง เป็นต้น (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2561)

งานวิจัยนี้ สนใจการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มผู้ขายสินค้าออนไลน์หรือกลุ่มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-commerce) แบบ B2C เนื่องจากเป็นกลุ่มธุรกิจที่มีแนวโน้มสร้างมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงให้ความหมายของคำว่า ผู้ขายสินค้าออนไลน์ (Online Seller) ว่าหมายถึง ผู้ขายสินค้าที่ดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการการซื้อขายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ โดยขายสินค้าให้กับผู้ซื้อโดยตรงไม่ผ่านคนกลาง นำสินค้าในรูปแบบต่าง ๆ มาประกาศขายผ่านช่องทางออนไลน์ที่นิยม เช่น Facebook Marketplace, Instagram, Twitter, YouTube, TikTok, alibaba.com, amazon.com, ebay.com, Trade.com เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้ได้ทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งงานวิจัยในประเทศไทยและต่างประเทศ ดังนี้

วรัววรรณ เจริญรูป, พวงทอง วัชรราชูร์ และ นภาพรณ ทรัพย์กุลมงคล (2560) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างทุนมนุษย์กับผลการดำเนินงานของกิจการ ผลการศึกษาพบว่าทุนมนุษย์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานในเชิงปริมาณของบริษัทจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

อรรวรรณ ไพโรจน์วุฒิพงศ์, ราณี อิลิชัยกุล, กิ่งพร ทองใบ และมนตรี พิริยะกุล (2560) ศึกษาอิทธิพลของการจัดการทุนมนุษย์ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการจัดการทุนมนุษย์เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงบวกเป็นตัวแปรคั่นกลางเชื่อมโยงระหว่างการจัดการความรู้และผลการดำเนินงานขององค์กร

กนกกร สุตประไพ (2560) ศึกษาประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจของบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) โดยวัดจาก Balance Scorecard พบว่า ประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจของบริษัทการบินไทยมีความสัมพันธ์ระดับสูงในทิศทางเดียวกันกับคุณภาพการให้บริการของพนักงาน

กัลย์ ปิ่นเกษา, เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวัน และจิรวรรณ คงคล้าย (2560) ศึกษาตัวชี้วัดทุนมนุษย์ระดับองค์กร ผลการศึกษาพบว่าทักษะของพนักงานในด้านสังคมหรืออารมณ์ (Soft Skill) และทักษะในการทำงาน (Hard Skill) ทั้งสองด้านเป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการลงทุนในการพัฒนาทุนมนุษย์ขององค์กร

เกศราภรณ์ พลสีลา, รัตพงษ์ สอนสุภาพ และจิรัชมา วิเชียรปัญญา (2558) ศึกษาตัวแบบของทุนมนุษย์ของโรงพยาบาลชุมชนที่ผ่านการตรวจคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า ตัวแบบของทุนมนุษย์ของโรงพยาบาลชุมชนที่ผ่านการรับรองคุณภาพโรงพยาบาล ได้แก่ ความรู้ของบุคคลเป็นองค์ประกอบหนึ่งของทุนมนุษย์มีส่วนสำคัญให้งานประสบความสำเร็จ และความสามารถในการเรียนรู้หรือความสามารถค้นหาคำตอบจากการตั้งคำถามในข้อสงสัยต่าง ๆ เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน

Najib, Shuangjie, Muhammad, and Zia (2019) ศึกษาทุนมนุษย์ที่มีผลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในประเทศปากีสถาน พบว่าตัวแปรทุนมนุษย์ ได้แก่ ทักษะที่เกิดจากการศึกษาด้านเทคนิคและประสบการณ์ด้านการค้ามีอิทธิพลเชิงบวกกับผลการดำเนินงาน

Felicio and Couto (2014) ศึกษา Human Capital, Social Capital and Organization Performance ผลการศึกษาพบว่า ความรู้เป็นองค์ประกอบของทุนมนุษย์ของพนักงานในกลุ่มธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs) โดยความรู้ของพนักงานถือว่าเป็นตัวชี้วัดความสามารถในการทำกำไรขององค์กร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ทำการศึกษาคือ ผู้ขายสินค้าออนไลน์แบบ B2C ในจังหวัดนครราชสีมา โดยไม่ทราบจำนวนประชากรแน่นอน กลุ่มตัวอย่างคือตัวแทนของผู้ขายสินค้าออนไลน์แบบ B2C ในจังหวัด

นครราชสีมา โดยผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมสำหรับการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมกับการวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัย (Factor Analysis) และการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) พบว่า ขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบ ควรมีขนาดตัวอย่างเท่ากับ 5-10 เท่าของจำนวนข้อคำถามหรือจำนวนตัวแปร (Field, 2005) สอดคล้องกับ Hair, Black, Babin and Anderson(2014) กล่าวว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบ ควรมีขนาดตัวอย่าง 5 เท่าของจำนวนตัวแปร โดยงานวิจัยนี้มีข้อคำถามเพื่อจัดองค์ประกอบเชิงสำรวจจำนวน 16 ข้อ คำนวณได้ดังนี้ 16 คูณ 10 เท่ากับ 160 หน่วย ส่วนการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ขนาดของกลุ่มตัวอย่างไม่ควรน้อยกว่า 50 หน่วย(Hair et al., 2014) งานวิจัยนี้ใช้ขนาดตัวอย่างจำนวน 250 ตัวอย่างในการวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัย (Factor Analysis) และวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis: MRA) ถือว่ามีความเหมาะสมตามอ้างอิง และการเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) แบบเจาะจง (Purposive Sampling) เลือกเฉพาะผู้ตอบที่เป็นผู้ขายสินค้าออนไลน์แบบ B2C

เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถามที่สร้างจากทฤษฎีทุนมนุษย์ (Human Capital) และผลการดำเนินงานสมดุล (Balance Scorecard Performance) ของผู้ขายสินค้าออนไลน์ (แบบ B2C) ในจังหวัดนครราชสีมาโดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ วุฒิการศึกษาสูงสุด รูปแบบธุรกิจ (B2B/B2C/B2G/C2C) ประสบการณ์เป็นผู้ขายสินค้าออนไลน์ (ระยะเวลา) ประเภทสินค้าที่ขายออนไลน์

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามวัดทุนมนุษย์ (Human Capital) จำนวน 16 ข้อคำถาม แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert

Scale) โดยคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 หมายถึงทุนมนุษย์ระดับสูงสุด คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.50-4.49 หมายถึงทุนมนุษย์ระดับสูง คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.5-3.49 หมายถึงทุนมนุษย์ระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 1.50 หมายถึงทุนมนุษย์ระดับต่ำที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามวัดผลการดำเนินงานสมดุล (Balanced Scorecard Performance) ประกอบด้วย 4 ตัวแปร รวมจำนวน 16 ข้อคำถาม ได้แก่ ปัจจัยด้านการเงิน จำนวน 4 ข้อ ปัจจัยด้านลูกค้า จำนวน 4 ข้อ ปัจจัยด้านกระบวนการภายใน จำนวน 4 ข้อ และปัจจัยด้านการเรียนรู้และพัฒนา จำนวน 4 ข้อ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 หมายถึง ผลการดำเนินงานสมดุลระดับสูงสุด คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.50-4.49 หมายถึง ผลการดำเนินงานสมดุลระดับสูง คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.5-3.49 หมายถึง ผลการดำเนินงานสมดุลระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 1.50 หมายถึง ผลการดำเนินงานสมดุลระดับต่ำที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้กลับมาทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach's Alpha ได้ผลการทดสอบของแบบสอบถามส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 มีค่า Cronbach's Alpha มากกว่า 0.7 ถือว่าแบบสอบถามมีความเหมาะสมและน่าเชื่อถือ (ประสพชัย พสุนนท์, 2557) รายละเอียดดังนี้

- แบบสอบถามส่วนที่ 2 จำนวนรวม 16 ข้อคำถาม ได้ค่า Cronbach's Alpha รวม 16 ข้อคำถามเท่ากับ 0.876 มีค่าเข้าใกล้ 1 ถือว่ามีความน่าเชื่อถือ

- แบบสอบถามส่วนที่ 3 จำนวนรวม 16 ข้อคำถาม ได้ค่า Cronbach's Alpha รวมทั้ง 16

ข้อเท่ากับ 0.879 โดยที่ปัจจัยด้านการเงิน จำนวน 4 ข้อ มีค่า 0.826 ปัจจัยด้านลูกค้า จำนวน 4 ข้อ มีค่า 0.841 ปัจจัยด้านกระบวนการภายใน จำนวน 4 ข้อ มีค่า 0.829 และปัจจัยด้านการเรียนรู้และพัฒนา จำนวน 4 ข้อ มีค่า 0.876 มีค่าเข้าใกล้ 1 ถือว่ามีความน่าเชื่อถือ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยนี้ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Description Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัย (Factor Analysis) ของตัวแปรทุนมนุษย์ เพื่อลดจำนวนตัวแปรและสร้างปัจจัยขึ้นมาใหม่ เป็นประเภทการวิเคราะห์ประกอบหลัก (Principle Component Analysis : PCA) หมุนแกนปัจจัย (Factor Rotation) ด้วยวิธี Varimax จากนั้นนำปัจจัยใหม่ที่ได้ไปทำการวิเคราะห์เพื่อทดสอบอิทธิพลด้วยสถิติการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis: MRA) ด้วยวิธีเลือกตัวแปรอิสระแบบ Enter ระดับนัยสำคัญ 0.05

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 65) สถานภาพโสด (ร้อยละ 52) วุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี (ร้อยละ 81) มีอายุเฉลี่ย 33.5 ปี มีประสบการณ์ขายสินค้าออนไลน์เฉลี่ย 3 ปี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนจากการขายสินค้าออนไลน์ 15,500 บาท สินค้าส่วนใหญ่ที่ขายออนไลน์คือ สินค้าประเภทเสื้อผ้าแฟชั่น

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยทุนมนุษย์ พบว่า ข้อคำถามจำนวนทั้งหมด 16 ข้อคำถาม ถูกตัดไป 5 ข้อที่ไม่มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบ เหลือคำถาม 11 ข้อ โดยมีค่า KMO เข้าใกล้ 1 เท่ากับ 0.869 และค่า Bartlett's Test

ที่มีการแจกแจงโดยประมาณแบบ Chi-Square เท่ากับ 772.107 และค่า Sig เท่ากับ 0.000 น้อยกว่า 0.05 จึงสรุปได้ว่า ตัวแปร (ข้อคำถาม) ทั้ง 11 ตัวมีความสัมพันธ์กัน สามารถนำไปวิเคราะห์ปัจจัยได้ และทำการหมุนแกนปัจจัย (Factor Rotation) ด้วยวิธี Varimax สามารถจัดกลุ่มปัจจัยได้เป็น 3 องค์ประกอบ มีค่าร้อยละความแปรปรวนสะสม (Cumulative%) เท่ากับ 68.25 โดยที่แต่ละตัวแปรแต่ละตัวมีค่ามากกว่า ± 0.500 ซึ่งเป็นค่าที่เหมาะสม สามารถนำมาจัดองค์ประกอบได้ (Hair et al., 2014) (ดังตารางที่ 1)

ทั้งนี้ การวิเคราะห์องค์ประกอบจัดได้ 3 กลุ่มปัจจัย ประกอบด้วยปัจจัยด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านความสามารถของผู้ขายสินค้าออนไลน์เป็นองค์ประกอบปัจจัยที่สอดคล้องกับการทบทวนวรรณกรรม สมมติฐานการวิจัยและกรอบแนวคิดการวิจัย การจัดองค์ประกอบปัจจัยสรุปได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ชื่อว่า ความรู้ของผู้ขายสินค้าออนไลน์ (Knowledge) ประกอบด้วย

ความรู้การใช้ภาษาอังกฤษ การขายและการตลาด การบริการลูกค้า และการบริหารจัดการ

องค์ประกอบที่ 2 ชื่อว่า ทักษะของผู้ขายสินค้าออนไลน์ (Skills) ประกอบด้วย ทักษะการฟังเพื่อจับประเด็นเพื่อเข้าใจในเนื้อหา ทักษะการถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับการขายโดยการพูดคุยกับลูกค้า ทักษะการคิดอย่างมีเหตุผลในการวิเคราะห์ทางเลือกเพื่อวางแผนหรือแก้ปัญหาในงานขาย และทักษะการค้นหาวิธีในการให้บริการหรือช่วยเหลือลูกค้าในสถานการณ์ต่าง ๆ

องค์ประกอบที่ 3 ชื่อว่า ความสามารถของผู้ขายสินค้าออนไลน์ (Abilities) ประกอบด้วย ความสามารถในการเขียนโต้ตอบเกี่ยวกับงานขายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถในการสื่อสารข้อมูลข่าวสารและการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ด้วยการเขียนได้อย่างดีเยี่ยม และความสามารถในการประยุกต์แนวคิดหรือหลักการต่าง ๆ เพื่อนำมาแก้ไขปัญหาเกี่ยวข้องกับงานขาย

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัย

ข้อคำถาม/องค์ประกอบปัจจัย	Factor Loading
องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ของผู้ขายสินค้าออนไลน์ (Knowledge)	
- ความรู้การใช้ภาษาอังกฤษในการฟัง พูด เขียน อ่าน (English Language)	0.688
- ความรู้การขายและการตลาด (Sales and Marketing)	0.711
- ความรู้การบริการลูกค้า (Customer Service)	0.712
- ความรู้การบริหารจัดการ (Administration and Management)	0.725
องค์ประกอบที่ 2 ด้านทักษะของผู้ขายสินค้าออนไลน์ (Skills)	
- ทักษะการฟังเพื่อจับประเด็นเพื่อเข้าใจในเนื้อหา (Active Listening)	0.646
- ทักษะการถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับการขายโดยการพูดคุยกับลูกค้า (Speaking)	0.608
- ทักษะการคิดอย่างมีเหตุผลในการวิเคราะห์ทางเลือกเพื่อวางแผนหรือแก้ปัญหาในงานขาย (Critical Thinking)	0.758
- ทักษะการค้นหาวิธีในการให้บริการหรือช่วยเหลือลูกค้าในสถานการณ์ต่าง ๆ (Service Orientation)	0.610
องค์ประกอบที่ 3 ด้านความสามารถของผู้ขายสินค้าออนไลน์	
- ความสามารถในการเขียนโต้ตอบเกี่ยวกับงานขายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Written Comprehension)	0.710

- ความสามารถในการสื่อสารข้อมูลข่าวสารและการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ด้วยการเขียนได้อย่างดีเยี่ยม (Written Expression)	0.743
- ความสามารถในการประยุกต์แนวคิดหรือหลักการต่าง ๆ เพื่อนำมาแก้ไขปัญหาเกี่ยวข้องกับงานขาย (Deductive Reasoning)	0.725

3. ผลการทดสอบปัจจัยทุนมนุษย์มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานสมดุล (Balanced Scorecard Performance) โดยใช้สถิติทดสอบการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ผู้วิจัยได้ตรวจสอบเงื่อนไขความสัมพันธ์ของตัวแปรต้น พบว่าไม่เกิดปัญหา Multicollinearity โดยมีการแจกแจงแบบปกติมีค่า Kolmogorov-Smirnov เท่ากับ 0.135 มีค่า Sig เท่ากับ 0.2 มากกว่า 0.05

- ค่า Tolerance มีค่าเท่ากับ 0.662, 0.565 และ 0.580 มีความเหมาะสม เพราะมีค่ามากกว่า 0.2 (Pedhazur, 1997)

- ค่า VIF มีค่าเท่ากับ 1.70, 1.30 และ 1.60 มีความเหมาะสม เพราะไม่ควรเกิน 10 (Miles and Shevlin, 2001)

- ค่า Condition Index มีค่าเท่ากับ 15.798 23.899 และ 24.260 มีความเหมาะสม เพราะไม่ควรเกิน 30 (สุวิมล ติรภานันท์, 2553)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

Model	ค่าสัมประสิทธิ์			t	Sig
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่	0.445	0.193		2.303	0.022
ความรู้ (X1)	0.210	0.064	0.195	3.258	0.001
ทักษะ (X2)	0.371	0.074	0.277	5.032	0.000
ความสามารถ (X3)	0.513	0.072	0.428	7.153	0.000

*P-Value = 0.05, R = 0.812, $R^2 = 0.660$, Adjusted $R^2 = 0.655$, Std. Error = 0.41581

จากตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี Enter สรุปได้ว่า ทั้ง 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยความรู้ของผู้ขายสินค้าออนไลน์ (Knowledge) ปัจจัยทักษะของผู้ขายสินค้าออนไลน์ (Skills) และปัจจัยความสามารถของผู้ขายสินค้าออนไลน์ (Abilities) มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานสมดุลของผู้ขายสินค้าออนไลน์ในจังหวัดนครราชสีมา มีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจร้อยละ 66.00 ($R^2 = 0.660$) อย่างมีนัยสำคัญ 0.05 ส่วนอีกร้อยละ 34.00 เกิดจากอิทธิพลของปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่ได้นำมาพิจารณา

สมการพยากรณ์มีตัวแปรอิสระคือ ความรู้ ทักษะ และความสามารถของผู้ขายสินค้าออนไลน์ ตัวแปรตามคือ ผลการดำเนินงานสมดุลของผู้ขาย

สินค้าออนไลน์ โดยตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานสมดุลของผู้ขายสินค้าออนไลน์มากที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านความสามารถ (X3) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านทักษะ (X2) และปัจจัยด้านความรู้ (X1) ตามลำดับ โดยเลือกค่า B ในตารางที่ 2 แสดงเป็นสมการได้ดังนี้

ผลการดำเนินงานสมดุลของผู้ขายสินค้าออนไลน์ = $0.445 + 0.210X_1 + 0.371X_2 + 0.513X_3$

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายเพื่อนำไปสู่การตอบวัตถุประสงค์การวิจัยใน 2 ประเด็นดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยทุนมนุษย์ (Human Capital) ของผู้ขายสินค้าออนไลน์ได้จำนวน 3 องค์ประกอบ ประกอบด้วย ความรู้ของผู้ขายสินค้าออนไลน์ (Knowledge) ทักษะของผู้ขายสินค้าออนไลน์ (Skills) และความสามารถของผู้ขายสินค้าออนไลน์ (Abilities) โดยผลการวิเคราะห์องค์ประกอบนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Dess and Pickon (1999); Crook et., al. (2011) ผู้วิจัยขออภิปรายเพิ่มเติมดังนี้

- ความรู้ของผู้ขายสินค้าออนไลน์ (Knowledge) แสดงถึงความรู้ที่ถูกใช้ในการทำงานของผู้ขายสินค้าออนไลน์ ความรู้เป็นปัจจัยพื้นฐานแรก ๆ ที่ผู้ขายสินค้าออนไลน์ควรต้องมีอยู่ในตัวบุคคล โดยที่ผู้ขายสินค้าออนไลน์จะสามารถทำงานในอาชีพได้สำเร็จต้องมีความรู้ในหลาย ๆ ด้าน เช่น ความรู้หลักในการทำงาน (Core Knowledge) และความรู้อื่น ๆ ที่ช่วยสนับสนุนการทำงาน (นิสตากร เวชานนท์, 2559) สอดคล้องกับผลของงานวิจัยนี้ โดยวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยได้กลุ่มความรู้ของผู้ขายสินค้าออนไลน์ ซึ่งเป็นความรู้พื้นฐานของบุคคลหรือความรู้ที่ช่วยสนับสนุนการทำงานเพื่อต่อยอดความรู้เชิงลึกหรือความรู้หลักในการทำงาน ได้แก่ ความรู้ในการใช้ภาษาอังกฤษ ความรู้ในการขายและการตลาด ความรู้การบริการลูกค้า และความรู้ด้านการบริหารจัดการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศราภรณ์ พลสีลา และคณะ (2558) ศึกษาตัวแบบของทุนมนุษย์ของโรงพยาบาลชุมชนที่ผ่านการตรวจคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่าความรู้ของบุคคลเป็นองค์ประกอบหนึ่งของทุนมนุษย์มีส่วนสำคัญให้งานประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Feilicio et al., (2014) กล่าวว่า ความรู้เป็นองค์ประกอบของทุนมนุษย์ของพนักงานในกลุ่มธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs) ในประเทศโปตุเกส โดยความรู้ของพนักงานนับเป็นตัวชี้วัดความสามารถในการทำกำไรขององค์กร

- ทักษะของผู้ขายสินค้าออนไลน์ (Skills) หมายถึงความเชี่ยวชาญ ความคล่องแคล่วในกระบวนการทำงานของผู้ขายสินค้าออนไลน์

โดยทักษะจะมีผลต่อความสำเร็จของงานของผู้ขายสินค้าออนไลน์ (นิสตากร เวชานนท์, 2559) สอดคล้องกับผลการวิจัยนี้ กลุ่มปัจจัยด้านทักษะของผู้ขายสินค้าออนไลน์แสดงถึงความเชี่ยวชาญในการขาย ไม่ว่าจะเป็นทักษะการฟังเพื่อจับประเด็น ทักษะการถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับการขายโดยการพูดคุยกับลูกค้า ทักษะการคิดอย่างมีเหตุผลในการวิเคราะห์ทางเลือกเพื่อวางแผนหรือแก้ปัญหาในงานขาย และทักษะการให้บริการลูกค้า สอดคล้องกับการศึกษาของ กัลย์ ปิ่นเกศา และคณะ (2560) กล่าวว่าทักษะของพนักงานทั้ง Soft Skill และ Hard Skill เป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการลงทุนในการพัฒนาทุนมนุษย์ขององค์กร

- ความสามารถของผู้ขายสินค้าออนไลน์ (Ability) หมายถึงความสามารถทางสติปัญญาของบุคคลถูกสร้างมาเพื่อกระทำเกี่ยวกับงานต่าง ๆ ให้สำเร็จ เช่น ความสามารถในการตีความจากการอ่าน ความสามารถในการวิเคราะห์เหตุผลเพื่อการตัดสินใจ เป็นต้น (Robbins, 2003) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยนี้ว่า ผู้ขายสินค้าออนไลน์ควรมีความสามารถในการเขียนโต้ตอบเกี่ยวกับงานขายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถในการสื่อสารข้อมูลและการแสดงความเห็นต่าง ๆ ด้วยการเขียนอย่างถี่ถ้วนรวมถึงความสามารถในการประยุกต์แนวคิดหรือหลักการต่าง ๆ เพื่อนำมาแก้ไขปัญหาและตอบข้อสงสัยที่เกี่ยวข้องกับงานขายได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศราภรณ์ พลสีลา และคณะ (2558) กล่าวว่าความสามารถในการเรียนรู้ หรือความสามารถค้นหาคำตอบจากการตั้งคำถามในข้อสงสัยต่าง ๆ เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน ความสามารถเหล่านั้นเป็นตัวแบบของทุนมนุษย์ของโรงพยาบาลชุมชนที่ผ่านการรับรองคุณภาพโรงพยาบาล

2. ผลการวิจัยวิเคราะห์ปัจจัยทุนมนุษย์มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานสมดุลงานของผู้ขายสินค้าออนไลน์ในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า องค์ประกอบปัจจัยทุนมนุษย์ทั้ง 3 กลุ่มได้แก่ ความรู้ของผู้ขายสินค้าออนไลน์ (Knowledge) ทักษะของผู้ขายสินค้าออนไลน์ (Skills) และ ความสามารถของผู้ขายสินค้า

ออนไลน์ (Abilities) มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน สมดุลของผู้ขายสินค้าออนไลน์ในจังหวัดนครราชสีมา โดยเฉพาะทุนมนุษย์ด้านความสามารถของผู้ขายสินค้าออนไลน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวิพรรณ เจริญรูป, พวงทอง วังราษฎร์ และนภภรณ์ ทรัพย์กุลมงคล (2560) กล่าวว่าทุนมนุษย์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานในเชิงปริมาณของบริษัทจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สอดคล้องกับการศึกษาของ Feilicio et al., (2014) ซึ่งผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าทุนมนุษย์ของพนักงานในธุรกิจ SMEs มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพรรณ ไพโรจน์ภูมิพงศ์ และคณะ (2560) ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการจัดการทุนมนุษย์เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงบวกเป็นตัวแปรคั่นกลางเชื่อมโยงระหว่างการจัดการความรู้และผลการดำเนินงานขององค์กร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุช สัทธานัตถรมงคล และคณะ (2562) ผลการวิจัยแสดงว่าการพัฒนาทุนมนุษย์ของบุคลากรในอุตสาหกรรมไม้ ต้องพัฒนาด้านความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการ ด้านทักษะภาษาอังกฤษ เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Najib et. al., (2019) ผลการวิจัยแสดงว่าตัวแปรทุนมนุษย์มีอิทธิพลเชิงบวกกับผลการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในเมือง Rawalpindi และ Islamabad ประเทศปากีสถาน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะได้ 2 มุมมอง ดังนี้

1. มุมมองด้านการเติบโตของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบการขายออนไลน์ให้กับผู้ซื้อโดยตรงไม่ผ่านคนกลาง เรียกว่า B2C จูงใจให้มีแนวโน้มของจำนวนผู้ขายสินค้าออนไลน์เพิ่มขึ้นก่อให้เกิดการแข่งขันที่รุนแรงในธุรกิจออนไลน์ โดยผู้ขายรายใหม่สามารถเข้าสู่ตลาดออนไลน์ได้ง่าย

เนื่องจากใช้เงินลงทุนในการเริ่มต้นธุรกิจไม่สูงมาก เมื่อพิจารณามูลค่าของธุรกิจออนไลน์ที่มีผลต่อการเพิ่มขึ้นของรายได้ในครัวเรือนและรายได้ของประเทศ ไทย ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรส่งเสริมให้ผู้ขายสินค้าออนไลน์สามารถดำเนินธุรกิจให้มีผลการดำเนินงานสมดุลทั้งทางด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการบริหารภายในที่มีประสิทธิภาพและให้เกิดความยั่งยืน

จากผลการวิจัยนี้ ชี้ให้เห็นว่าปัจจัยทุนมนุษย์ที่ถูกสะสมในตัวบุคคลของผู้ขายสินค้าออนไลน์ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ ความสามารถ โดยได้รับมาจากการศึกษาในสถาบันการศึกษาหรือผ่านการอบรมนั้น มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานสมดุล โดยทุนมนุษย์ด้านความสามารถมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานสมดุลมากที่สุด เมื่อพิจารณาความสามารถของผู้ขายออนไลน์ทั้ง 3 กลุ่มปัจจัยย่อยพบว่า ผู้ขายสินค้าออนไลน์ควรได้รับการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์แนวความคิดหรือหลักการต่าง ๆ เพื่อนำมาแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับงานขาย รองลงมาคือความสามารถในการเขียนโต้ตอบเกี่ยวกับงานขายให้มีความชัดเจนมากขึ้น ซึ่งหากผู้ขายสินค้าออนไลน์พัฒนาความสามารถเหล่านั้น จะส่งผลต่อผลการดำเนินงานสมดุลที่เพิ่มมากขึ้น

2. มุมมองด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้กับผู้ขายสินค้าออนไลน์ ได้แก่ สถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน สามารถนำผลการวิจัยนี้ ไปพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้มีความทันสมัยและตรงกับความต้องการของอาชีพต่าง ๆ มากขึ้น โดยเฉพาะอาชีพผู้ขายสินค้าออนไลน์ เนื่องจากมีแนวโน้มอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้น จึงเป็นไปได้ว่าผู้ขายสินค้าออนไลน์อาจมีความต้องการค้นหาความรู้เพิ่มเติม เช่น ความรู้ในเรื่องของภาษา ความรู้เรื่องการขายและการตลาด

เอกสารอ้างอิง

- กนกกรส สุดประไพ. (2560). รูปแบบคุณภาพการบริการที่มีประสิทธิผลในการดำเนินธุรกิจของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน). *วารสารบัณฑิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 15(1), 68-82.
- เกษตรภรณ์ พลสีลา, รัตพงษ์ สอนสุภาพ และจิรัชมา วิเชียรปัญญา. (2558). ตัวแบบทุนมนุษย์ของโรงพยาบาลชุมชน. *วารสารสาธารณสุขมหาวิทยาลัยบูรพา*, 10(1), 96-106.
- กัลย์ ปิ่นเกษ, เณลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน และจิราวรรณ คงคล้าย. (2560). ทุนมนุษย์: ตัวชี้วัดทุนมนุษย์ระดับองค์กร. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 11(2), 193-202.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2555). *สถิติสำหรับงานวิจัย*. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- ธนาคารทหารไทย. (2563). 5 เรื่องจริงปวดใจของร้านค้าออนไลน์. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <https://www.tmbbank.com/sme>.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2562). *การปรับตัวของธุรกิจไทย ในยุค E-commerce*. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <https://www.bot.or.th/Thai>
- ธนพร เทียนประเสริฐ. (2560). บทบาทของทุนมนุษย์ต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ: การเปรียบเทียบไทย มาเลเซียและอินโดนีเซีย. *วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ*, 8(1), 27-38.
- นิสดารก์ เวชยานนท์. (2559). *การบริหารทุนมนุษย์เชิงกลยุทธ์เพื่อเพิ่มมูลค่า*. กรุงเทพฯ: กราฟิกโก ชิสเต็มส์
- นุช สัทธามิตรมงคล, เกิดศิริ เจริญวิศาล และพิทักษ์ ศิริวงศ์. (2562). ศึกษาแนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ของบุคลากรระดับปฏิบัติการในอุตสาหกรรมไมซ์. *วารสารธุรกิจปริทัศน์*, 11(1), 146-162.
- ประสพชัย พสุนนท์. (2557). ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในการวิจัยเชิงปริมาณ. *วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 27(1), 145-163.
- พสุ เดชะรินทร์. (2546). *เส้นทางจากกลยุทธ์สู่การปฏิบัติด้วย Balanced Scorecard และ Key Performance Indicators* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์.
- โพธิ์ชันนิง. (2563). *เจาะลึกเรื่องต้องรู้ 6 แพลตฟอร์ม Social Media*. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2563 จาก <http://positioningmag.com/12>
- มุกดาวรรณ สมจันทร์มะวงศ์. (2561). การประเมินประสิทธิภาพองค์กรโดยใช้เทคนิคการบริหารแบบสมดุล กรณีศึกษาสถานีรถไฟ ท่านาแล้ง สปป.ลาว. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครพนม*, 5 (1), 79-90.
- สุนีย์ วรรณโหมล และอดิศักดิ์ วรพิวุฒิ. (2559). ปัญหาและอุปสรรคของผู้ประกอบธุรกิจซื้อขายสินค้าผ่านระบบอินเทอร์เน็ต. *วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*, 26(1), 133-140.
- สุวิมล ตีรกานนท์. (2553). *การวิเคราะห์ตัวแปรพหุในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการประเมินและการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2558). *เศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy): นโยบายขับเคลื่อนเศรษฐกิจใหม่*. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2563. จาก <https://parliament.go.th/ejournal>.
- สำนักบริหารการทะเบียน. (2562). *ประกาศจำนวนประชากร*. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2563. จาก <https://www.bora.dopa.go.th>

- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2562). *ETDA เผย ปี 62 คนไทยใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 10 ชั่วโมง 22 นาที Gen Y ครองแชมป์ 5 ปีซ้อน*. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2563. จาก <https://www.etda.or.th/content/>.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2561). *รายงานผลสำรวจมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ปี 2560*. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2563. จาก https://dga.or.th/upload/download/file_41edad3e31172ef0ef319f7b22cc2cdc.pdf
- วริวรรณ เจริญรูป, พวงทอง วังราษฎร์ และนภาพร ทรัพย์กุลมงคล. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างทุนมนุษย์กับผลการดำเนินงานของกิจการ: กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารปัญญาวิวัฒน์*, 9(3), 43-54.
- อรรพรรณ ไพบูลย์พิงศ์, ราณี อธิชัยกุล, กิ่งพร ทองใบ และมนตรี พิริยะกุล. (2560). อิทธิพลของการจัดการทุนมนุษย์ในฐานะปัจจัยคั่นกลางที่ถ่ายทอดอิทธิพลของการจัดการความรู้และการจัดการผลงานสู่ผลการดำเนินงานขององค์การธุรกิจบริการในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี*, 6(1), 52-67.
- Becker, G.S. (1975). *Human Capital: A theoretical and empirical analysis, with special reference to education* (2nd ed.) New York: National Bureau of Economic Research.
- Dress, G. G., & Pickon. (1999). *Beyond Productivity: How Leading Companies achieve superior performance by leveraging their human capital*. New York: American Management Association.
- Felicio, J.A., & Couto, E. (2014). Human Capital, Social Capital and Organization Performance. *Management Decision*, 52(2), 350-364.
- Field, A. (2005). *Discovering statistics using SPSS*. London: Sage.
- Ghosh, S., & Mondal, A. (2009). Indian software and pharmaceutical sector IC and financial performance. *Journal of Intellectual Capital*, 10(3), 369-388.
- Hair, J.F., Black, W.C, Babin, B. J., & Anderson, R.E. (2014). *Multivariate Data Analysis*. USA: Pearson Education.
- Hsu, I. C., Lin, C. Y. Y., Lawler, J. J., & Wu, S. H. (2007). Toward a model of organizational human capital development: Preliminary evidence from Taiwan. *Asia Pacific Business Review*, 13(2), 251-275.
- Kaplan, R.S., & Norton, D.P. (1996). Using the Balanced Scorecard as a Strategy Management System. *Harvard Business Review*, 74(1), 75-85.
- Marimuthu, M., Arokiasamy, L., & Ismail, M. (2009). Human capital development and its impact on firm performance: evidence from developmental economics. *The Journal of International Social Research*, 2(8), 265-272.
- Miles, J., & Shevlin, M. (2001). *Applying Regression and Correlation: A Guide for Students and Researchers*. London: Sage.

- Najib, U. K., Shuangjie L., Muhammad N., S., & Zia U., K. (2019). The Role of Entrepreneurial Strategy, Network Ties, Human and Financial Capital in New Venture Performance. *Journal of Risk and Financial Management*, 12(1), 1-16.
- O*NET Online. (2019). *Details Report for: Online Merchants*. Retrieved November 16, 2019, from <https://www.onetonline.org>.
- Pedhazur, E. J. (1997). *Multiple regression in behavioral research: Explanation and Prediction* (3rd ed.). Ft. Worth, TX: Harcourt Brace.
- Robbins, S., P. (2003). *Organizational Behavior*. NJ: Prentice-Hall.
- Schultz, T. W. (1961). Investment in Human Capital. *The American Economic Review*, 51(1), 1-17.

การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้เกมเพื่อการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

Development of Grade 7 Students' English Speaking Skills by Using Game-Based Learning

รศ.เทพ ลิ้มมณี¹ ศรีสมร พุ่มสะอาด²

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต¹, อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต²

Rongkhathep Limmani¹, Srisamorn Pumsa-ard²

Master of Education Program in Curriculum and Instruction Rangsit University¹, Lecturer in Master of Education Program in Curriculum and Instruction Rangsit University²

E-mail: rongkhathep.L56@rsu.ac.th¹, srisamorn.p@rsu.ac.th²

Received: May 28, 2020; Revised: August 31, 2020; Accepted: September 8, 2020

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยกึ่งทดลองนี้เพื่อ 1) ศึกษาทักษะการพูดภาษาอังกฤษหลังจากการใช้เกมโดยเทียบกับเกณฑ์ระดับผลการเรียนของโรงเรียนร้อยละ 50 2) เปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาอังกฤษก่อนและหลังจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม และ 3) ศึกษาความสนใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 41 คนที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2562 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง Sport's Day และ Holiday ที่ใช้เกมบันไดงู และเกมเล่าเรื่องจากภาพ จำนวน 4 แผน 2) แบบทดสอบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ และ 3) แบบวัดความความสนใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้เกมเพื่อการเรียนรู้ ทำการทดลองและเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และการทดสอบค่าที (t-test แบบ Dependent) ผลการวิจัยแสดงว่า 1) นักเรียนมีทักษะการพูดภาษาอังกฤษหลังการใช้เกมเพื่อการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ของโรงเรียน จำนวน 33 คน และไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 8 คน 2) ทักษะการพูดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) นักเรียนมีความสนใจในการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเพื่อการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ระดับมาก

คำสำคัญ : ทักษะการพูดภาษาอังกฤษ เกมเพื่อการเรียนรู้

ABSTRACT

The purposes of this quasi-experimental research were: 1) to study English speaking skills before and after using games for learning and, 2) to study the students' interest in game-based learning. The sample consisted of 41 grade 7 students studying in the academic year 2019. The research instruments consisted of 1) lesson plans for Sport's Day and

subsequent holiday which included the snakes and ladder game and a storytelling game, 2) English speaking skills test, and, 3) a survey of students' interest in game-based learning and storytelling games. The study was conducted and data were collected by the researcher. Descriptive statistics and a t-test were used to analyze the data. The study found that 1) students' English speaking skills were improved. Some 80.49 percent of students passed the school's passing criteria (50%) and, 2) the scores of students' English speaking skills were significantly higher ($P < 0.013$) than the ones before learning, and 3) students expressed high interest in game-based learning.

KEYWORDS: Speaking skills, Game-Based Learning

บทนำ

ในโลกศตวรรษที่ 21 เป็นช่วงที่ทุก ๆ อย่างมีการพัฒนาก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในทุกภาคส่วน เป็นตัวขับเคลื่อนไปสู่การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต และสภาพแวดล้อม การจัดการศึกษาถือว่าเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนมีความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้มีทักษะการดำเนินชีวิตในยุค ศตวรรษที่ 21 มีทักษะความเป็นนานาชาติ ทักษะภาษาต่างประเทศ ถือว่าเป็นทักษะที่สำคัญมากในการดำเนินชีวิตในฐานะพลเมืองของสังคมโลก โดยปกติแล้วคนไทยก็จะใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ ซึ่งเป็นสิ่งที่แน่นอนอยู่แล้ว แต่ทว่าทักษะภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษมีความสำคัญมากเช่นกัน เพราะเป็นภาษาสากล เป็นเครื่องมือในการสื่อสารกับบุคคลต่างภาษา ภาษา อังกฤษจึงมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งในฐานะภาษาสากล (English as Global Language) สมบัติคชสิทธิ์, จันทน์ อินทรสุด และ ธนกร สุวรรณพฤติ (2560) กล่าวว่า การจัด การศึกษาในปัจจุบัน มุ่งเน้นการสร้างทรัพยากรบุคคลให้มีความรู้ ทักษะ และความสามารถที่จำเป็นต่อศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) โดยผู้เรียนต้องมีทั้ง ทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ทักษะทางด้านศิลปกรรมและ จรรยาบรรณ และสุดท้ายคือทักษะภาษาต่างประเทศ

ปัจจุบันภาษาอังกฤษ นับได้ว่าเป็นภาษาสากลที่มีความสำคัญมากภาษาหนึ่งสำหรับโลกทุกวันนี้ ภาษาอังกฤษสามารถเชื่อมประเทศต่าง ๆ

เข้าหากัน ถึงแม้ว่าภาษาอังกฤษอาจจะไม่ได้เป็นภาษาที่ใช้พูดเป็นภาษาหลักในทุก ๆ ประเทศก็ตาม ในมุมมองของเศรษฐกิจ การเมืองการปกครองระหว่างประเทศ การศึกษา และรวมไปถึงชีวิตประจำวัน ภาษาอังกฤษก็เป็นภาษาที่มีการใช้อย่างแพร่หลาย อันดับต้น ๆ ของโลก ในด้านการศึกษา ปัจจุบันประชาชนให้ความสนใจการเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น การมีความรู้หรือทักษะภาษาอังกฤษจึงเป็นข้อได้เปรียบในการดำรงชีวิตและการทำงาน ในการหาความรู้และเรียนรู้ตลอดชีวิต ทำให้ได้เปรียบในความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และที่สำคัญทำให้มีปฏิสัมพันธ์ สามารถสื่อสารกับชาวต่างชาติได้ เพราะฉะนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้ หรือมีทักษะภาษาอังกฤษ เพื่อการใช้ในชีวิตประจำวัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

จากการศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมาพบว่า ผลการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำทั้งสี่ทักษะ ซึ่งอาจเกิดจากนักเรียนขาดความสนใจในการเรียนรู้ในรายวิชา และด้านครูผู้สอนอาจใช้เทคนิคที่ไม่น่าสนใจ สอนคำศัพท์แบบเน้นจด และท่องจำ ทำให้นักเรียนขาดแรงกระตุ้นที่จะเรียนรู้ หรืออีกนัยหนึ่งคือการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนทำตามคำสั่งของครู จึงเป็นสาเหตุให้นักเรียนไม่มีความสนใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษ หรืออาจรวมไปถึงเนื้อหาวิชาด้วยที่เป็นสาเหตุทำให้ผลการเรียนรู้ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ตัวผู้เรียนมีความรู้ไม่มากพอที่จะนำไปใช้ได้

อย่างถูกต้องและเหมาะสม รวมทั้งขาดการฝึกฝนการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันจนเกิดเป็นนิสัย (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2551)

ทักษะการพูดนับว่าเป็นทักษะสำคัญเพราะการพูดคือการสื่อสารให้ผู้อื่นได้รับความรู้สึก ความต้องการ รวมทั้งการเสนอความคิดเห็น ดังนั้นการสอนทักษะการพูดภาษาอังกฤษในเบื้องต้น ควรมุ่งเน้นความถูกต้องทางด้านคำศัพท์ โดยต้องคำนึงถึงสำเนียงการพูดให้คล้ายกับเจ้าของภาษาเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากมากเพราะโรงเรียนในประเทศไทย ครูส่วนมากเป็นครูไทย นอกจากนี้ นักเรียนยังขาดความรู้เรื่องคำศัพท์ ทำให้นักเรียนเรียนอย่างไม่เข้าใจ พูดไม่ได้ เกิดความเบื่อหน่ายและไม่สนใจเรียน และนักการศึกษาบางท่านได้แก้ปัญหาด้วยวิธีต่าง ๆ ทั้งด้านแนวคิด การจัดการเรียนรู้ และสื่อต่าง ๆ ธวัชพร ตันตระกูล (2555) ได้ทำวิจัยพัฒนาทักษะการพูดโดยใช้การฝึกการสนทนาภาษาอังกฤษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีทักษะการพูดดีขึ้น นอกจากนี้ พบว่ามีการใช้เกมพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ผลปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสามารถสูงขึ้น (ชุดิมา, 2555) นักเรียนมีความสนใจในการเรียนมากขึ้น

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยของนักการศึกษาแต่ละท่าน พบว่าปัญหาดังกล่าวข้างต้นมีความสอดคล้องกับปัญหาที่ผู้วิจัยได้พบในชั้นเรียนที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งนักเรียนไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษตอบคำถาม สนทนา หรือสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงได้ศึกษางานวิจัยที่พัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ซึ่งพบว่ามีครูจำนวนมากใช้เกมเข้ามาช่วยในการเรียนการสอน ซึ่งมีประโยชน์หลาย ๆ ด้าน เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เพิ่มขึ้น นักเรียนมีความกล้าแสดงออก ต้องการมีส่วนร่วมกับชั้นเรียนมากขึ้น และห้องเรียนมีบรรยากาศที่เหมาะสมกับการเรียนมากขึ้น โดย พวงเพชร จันทะเหลา (2556) และ ศิริมา โพธิจักร (2553) ได้นำเกมการเล่าเรื่องจากภาพมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ซึ่งมีผลให้เห็นชัดเจนว่าการใช้เกม

นั้นช่วยการพัฒนาทักษะการพูด และยังช่วยให้ผู้เรียนอยากมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ และนอกจากนี้ Bayuningsih (2016) ใช้เกมบันไดงู ในการจัดการเรียนการสอนได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ในขณะที่การใช้เกมก็สามารถช่วยพัฒนาทักษะการพูดได้ ถ้านำเกมทั้ง 2 เกม คือ เกมบันไดงู และเกมเล่าเรื่องจากภาพมาจัดการเรียนรู้ร่วมกัน คาดว่าจะช่วยให้นักเรียนมีทักษะการพูดได้ดียิ่งขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้เกมเพื่อการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาทักษะการพูดภาษาอังกฤษหลังจากการใช้เกมเพื่อการเรียนรู้ เทียบกับเกณฑ์ ผลการเรียนรู้ของโรงเรียนร้อยละ 50
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเพื่อการเรียนรู้เป็นรายบุคคล และทั้งชั้น
3. เพื่อศึกษาความสนใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเพื่อการเรียนรู้

สมมติฐาน

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีทักษะการพูดภาษาอังกฤษหลังจากการใช้เกมเพื่อการเรียนรู้ เป็นไปตามเกณฑ์หรือสูงกว่าเกณฑ์ระดับผลการเรียนรู้ของโรงเรียน คือ ร้อยละ 50
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้เกมเพื่อการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. นักเรียนมีความสนใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเพื่อการเรียนรู้ในระดับมาก

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ครูหรือผู้สนใจด้านการสอนภาษาอังกฤษ เห็นแนวทางในการพัฒนาสื่อ / นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้

2. ครูผู้สอนมีแนวทางในการจัดการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะการพูดเพื่อให้นักเรียนสนใจมากยิ่งขึ้น เพื่อลดความกดดันในการเรียน และเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ

3. นักเรียนสามารถอ่านออกเสียงคำศัพท์เข้าใจความหมาย และสามารถพูดสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. เป็นแนวทางให้ครูนำเทคนิคการใช้เกมเพื่อการเรียนรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ในทักษะอื่น ๆ

5. นักวิชาการและบุคลากรในแวดวงวิชาการที่จัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่สนใจ นำไปเป็นแนวทางในการค้นหาความรู้ เพื่อนำไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research Design) เก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ และแบบวัดความสนใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้เกมเพื่อการเรียนรู้

ประชากรและตัวอย่าง

1. ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2562 ของโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี จากจำนวนทั้งหมด 6 ห้อง มีนักเรียนจำนวน 293 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเพื่อการเรียนรู้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2562 ของโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 41 คน ใช้การสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดทักษะการพูด และแบบวัดความสนใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้เกมเพื่อการเรียนรู้ โดยสร้างและหาคุณภาพดังนี้

1) แผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยศึกษาหลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ วิเคราะห์กระบวนการวัดและประเมินผล และจัดทำแผนการเรียนรู้ ทั้งหมด 4 แผน โดย 2 แผนใช้เกมบันไดงู และอีก 2 แผน ใช้เกมเล่าเรื่องจากภาพ เนื้อหาที่ใช้ประกอบด้วย 1) วันกึ่งฟ้าสี และ 2) วันหยุด ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 4 แผน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 จึงนำแผนการจัดการเรียนรู้มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

2) แบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยศึกษาหลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ วิเคราะห์กระบวนการวัดและประเมินผล และจัดทำแบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ แบ่งเป็น 2 ส่วน กึ่งฟ้าสี 10 ข้อ และ วันหยุด 10 ข้อ ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน พบว่า ทุกข้อคำถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 จึงนำแบบทดสอบวัดทักษะฉบับนี้ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 20 คน วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient: α) มีค่าเท่ากับ 0.78 จึงนำทุกข้อคำถามมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

3) แบบวัดความสนใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้เกมบันไดงู และเกมเล่าเรื่องจากภาพ ผู้วิจัยศึกษาเครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับวัดความสนใจ และสร้างแบบสอบถามวัดความสนใจของนักเรียนเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert's Rating Scale) จำนวน 10 ข้อ มี 5 ระดับดังนี้

5 หมายถึง มีความสนใจในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความสนใจในระดับมาก

3 หมายถึง มีความสนใจในระดับกลาง

2 หมายถึง มีความสนใจในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความสนใจในระดับน้อยที่สุด ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน พบว่า ทุกข้อคำถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 จึงนำทุกข้อคำถามมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการเลือกเนื้อหาตามบทเรียน และมีความใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันของนักเรียนมากที่สุด ซึ่งในช่วงที่ทำการทดลองนั้น เป็นช่วงกีฬาของโรงเรียน และใกล้ที่จะถึงวันหยุดปีใหม่ จึงทำให้ผู้วิจัยนำเนื้อหา กีฬา และวันหยุดมาสอนในการทดลอง ซึ่งบทบาทของครูจะเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก และคอยแจ้งกติกาเท่านั้น นักเรียนจะเป็นคนลงมือหาคำตอบช่วยกันภายในกลุ่ม ในแต่ละครั้งที่มีการจัดกิจกรรมโดยใช้เกม ได้มีการกำหนดเวลาไว้แล้ว เฉลี่ยอยู่ที่ 25-30 นาทีต่อการเล่นในแต่ละคาบเรียน การจัดกลุ่มนักเรียนจะไม่ชัดเจนหรือตายตัว บางชั่วโมงอาจจะเป็นการจับกลุ่มตามอัธยาศัย หรืออาจจะเป็นการจัดกลุ่มนักเรียนเก่งกับนักเรียนอ่อน เพื่อช่วยเหลือกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวณหาค่าร้อยละของคะแนนหลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ระดับผลการเรียนของโรงเรียนดังนี้

ช่วงคะแนนร้อยละ	ความหมาย
80 – 100	มีความสามารถดีเยี่ยม
70 – 79	มีความสามารถดีมาก
60 – 69	มีความสามารถดี

50 – 59	มีความสามารถปานกลาง
0 – 49	มีความสามารถต่ำ (ไม่ผ่านเกณฑ์)

2. วิเคราะห์หาคะแนนทักษะการพูดภาษาอังกฤษ เพื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนเป็นรายบุคคล คำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. เปรียบเทียบความสามารถทั้งก่อนและหลังเรียนของนักเรียนทั้งชั้น โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที (t – test แบบ Dependent)

4. วิเคราะห์ความสนใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเพื่อการเรียนรู้ โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ยของความสนใจของนักเรียน (บุญชม ศรีสะอาด, 2532)

ค่าเฉลี่ย	แปลระดับความสนใจ
4.51 – 5.00	มีความสนใจระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	มีความสนใจระดับมาก
2.51 – 3.50	มีความสนใจระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	มีความสนใจระดับน้อย
1.00 – 1.50	มีความสนใจระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งชั้น พบว่า คะแนนทักษะการพูดภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 ดังที่แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของทักษะการพูดภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้เกม เพื่อการเรียนรู้ในภาพรวม

คะแนนทักษะการพูดภาษาอังกฤษ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig. (1-tailed)
ก่อนเรียน	41	16	4.15	0.99	14.58	0.01**
หลังเรียน	41	16	8.27	1.96		

P<.01

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้เกมเพื่อการเรียนรู้ ก่อนและหลังเรียนจำแนกตามองค์ประกอบ 4 ทักษะ (N=41) พบว่านักเรียนมีทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ด้านการใช้คำศัพท์ การออกเสียง

ความคล่อง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านการใช้ไวยากรณ์ มีคะแนนหลังเรียนและก่อนเรียนแตกต่างกันไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 ดังที่แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้เกมเพื่อการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียน จำแนกตามองค์ประกอบ 4 ทักษะ

ทักษะการพูดภาษาอังกฤษ	คะแนนเต็ม		$\bar{X}$	S.D.	ค่า t	Sig (One tailed)
1. การใช้คำศัพท์	4	ก่อนเรียน หลังเรียน	0.88 2.34	0.44 0.66	15.730	0.01**
2. การออกเสียง	4	ก่อนเรียน หลังเรียน	1.55 2.22	0.51 0.63	7.707	0.01**
3. ความคล่อง	4	ก่อนเรียน หลังเรียน	1.21 2.22	0.22 0.59	10.720	0.01**
4. การใช้ไวยากรณ์	4	ก่อนเรียน หลังเรียน	0.51 1.49	0.50 0.72	6.497	0.535

**P < .01

3. ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสนใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเพื่อการเรียนรู้ พบว่าความสนใจของนักเรียนโดยใช้เกมเพื่อการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.18, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงที่สุดไปน้อย 3 ลำดับแรก มีดังนี้ ลำดับที่ 1) บรรยายภาพ

ในชั้นเรียน มีความสนุกสนาน และเป็นกันเอง ลำดับที่ 2) รองลงมาคือ มีเกมเล่นทำให้มีความอยากเรียนมากขึ้น และลำดับที่ 3) ต้องการจะทำกิจกรรม หรืองานที่ครูผู้สอนมอบหมายให้สำเร็จตามเป้าหมาย ส่วนข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยปานกลาง คือ เข้าชั้นเรียนในรายวิชาทุกชั่วโมง

ตารางที่ 3. ตารางค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสนใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเพื่อการเรียนรู้

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความสนใจ	ลำดับที่
1. บรรยากาศในชั้นเรียน มีความสนุกสนาน และเป็นกันเอง	4.90	0.30	มากที่สุด	1
2. เข้าร่วมกิจกรรมทุกกิจกรรม	4.82	0.55	มากที่สุด	2
3. ต้องการจะทำกิจกรรม หรืองานที่ครูผู้สอนมอบหมายให้สำเร็จตามเป้าหมาย	4.76	0.43	มากที่สุด	3
4. มีความสนใจในสิ่งที่ครูผู้สอนอธิบาย ขณะมีการเรียนการสอนในชั้นเรียน	4.66	0.53	มากที่สุด	4
5. มีความกระตือรือร้นขณะทำกิจกรรม	4.59	0.50	มากที่สุด	5
6. มีความตั้งใจและจริงจัง ขณะที่มีการเรียนการสอนภายในชั้นเรียน	4.49	0.51	มาก	6
7. ค้นหาความรู้เพิ่มเติมหลังจากเรียนในห้องเรียน	4.41	0.63	มาก	7
8. มีเกมเล่นทำให้มีความต้องการเรียนมากขึ้น	4.37	0.47	มาก	8
9. ร่วมเล่นเกมอย่างเต็มที่	4.37	0.62	มาก	8
10. เข้าชั้นเรียนในรายวิชาทุกชั่วโมง	3.41	0.84	ปานกลาง	10
รวมทั้งหมด	4.18	0.54	มาก	-

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้เกมเพื่อการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สามารถอภิปรายผลได้ในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังจากการใช้เกมเพื่อการเรียนรู้ มีนักเรียนจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 80.49 และไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 19.51 จากการใช้เกณฑ์ระดับผลการเรียนของโรงเรียนที่ระดับ ร้อยละ 50

จากผลการวิจัยดังกล่าว อาจจะกล่าวได้ว่านักเรียนที่มีคะแนนผ่านเกณฑ์ เป็นนักเรียนที่มีพื้นฐานภาษาอังกฤษในระดับปานกลาง และให้ความร่วมมือ สนใจกระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนอีกด้วย จึงอาจจะเห็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนกลุ่มนี้ มีคะแนนผ่านเกณฑ์ ส่วนกลุ่มที่คะแนนไม่ถึงตามเกณฑ์นั้น เป็นกลุ่มนักเรียนที่มีทักษะภาษาอังกฤษในระดับต่ำ และมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในชั้นเรียน เช่น การไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียน ทั้งกิจกรรมรายคู่และ

รายกลุ่ม รวมถึงกิจกรรมอย่างอื่น ๆ นอกเหนือจากการเรียนการสอน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งอาจจะเห็นเพราะระดับความสามารถของนักเรียน ถ้าเทียบจากระดับความสามารถตามกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) นักเรียนจะถูกจัดอยู่ในระดับ A1 เท่านั้น ซึ่งสื่อหรือเกมที่เลือกมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ อาจจะไม่มีความยากเกินไปสำหรับนักเรียนระดับ A1 จึงทำให้ผลการวิจัยที่ออกมาเป็นนักเรียนที่มีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์อยู่จำนวน 8 คน ดังนั้นผู้สอนควรมีการสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนทั้ง 8 คน ให้มีระดับความสามารถเพิ่มขึ้น นอกจากนี้สภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศในชั้นเรียนก็อาจส่งผลต่อการทดลองเช่นเดียวกัน เนื่องจากห้องเรียนมีขนาดเล็ก แต่การใช้เกมเพื่อการเรียนรู้ประเภทเกมบันไดงูจำเป็นต้องใช้พื้นที่ที่กว้างขวาง และจำนวนนักเรียนต่อชั้นเรียนยังมีจำนวนมาก ทำให้นักเรียนเล่นเกมบันไดงูไม่ทั่วถึงใน 1 คาบเรียน จึงส่งผลให้เกิดความเบื่อหน่าย หรือเกิดการลดบทบาทของนักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้เล่นเกมในช่วงเวลานั้น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Good (1973) ซึ่งกล่าวถึงบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน

ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้นผู้สอนจึงควรเลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมโดยพิจารณาสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ประกอบด้วย ครูควรจัดกลุ่มนักเรียนให้มีโอกาสเล่นเกมให้ทั่วถึง

2. ผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายบุคคลและทั้งชั้น และองค์ประกอบของทักษะการพูด ก่อนและหลังเรียน อภิปรายได้ดังนี้

2.1 จากการสังเกตคะแนนทักษะเป็นรายบุคคลของนักเรียน พบว่า มีนักเรียนที่มีคะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนเป็นจำนวน 40 คน และคะแนนลดลง จำนวน 1 คน คะแนนทักษะโดยรวมทั้งชั้นเรียนสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนมีทักษะการพูดภาษาอังกฤษหลังจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า สาเหตุที่นักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนทักษะการพูดภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงขึ้น อาจเกิดจากการใช้เกมในการจัดการเรียนรู้เป็นวิธีที่ทำให้นักเรียนกระตือรือร้น สร้างแรงจูงใจให้แก่ นักเรียน เนื่องจากเกมที่นำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของ Active Learning สอดคล้องกับทัศนะของ วรรัต อินทสระ (2562) โดย Active Learning เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ นักเรียนได้ลงมือกระทำสิ่งนั้น ๆ ด้วยตนเอง ครูผู้สอนมีหน้าที่คอยเป็นผู้ควบคุมและอำนวยความสะดวก นอกจากนี้ นักเรียนยังได้ใช้กระบวนการ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าอีกด้วย (Dale, 1969)

ทั้งนี้ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bayuningsih (2016) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ โดยใช้เกมบันไดงูของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (Grade 11) พบว่า การใช้เกมบันไดงูสามารถพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน โดยผลการเรียนรู้หลังเรียนเพิ่มขึ้นจาก 69.5 เป็น 79.2 นอกจากนี้ Bayuningsih เสนอทัศนะไว้ว่า วิธีการสอนทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้เกมบันไดงูเป็นวิธีที่ได้ผล และให้คำแนะนำเพิ่มเติมว่า เครื่องมือที่ใช้ในการสอนทักษะการพูดโดยใช้เกม

บันไดงู ต้องเป็นเนื้อหาที่เหมาะสมกับนักเรียน หรือ เป็นเนื้อหาที่นักเรียนต้องการเรียนรู้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการเลือกเนื้อหาของผู้วิจัย โดยนำเนื้อหาเรื่องวันหยุด และ กีฬาสีมาเป็นเนื้อหาที่ใช้ในการเรียนการสอน และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการ วิจัยของจิราภรณ์ หนานพัฒน์ (2552) ซึ่งใช้เกมบันไดงูพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง Present Simple Tense ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า การใช้เกมบันไดงูทำให้นักเรียนมีผลการทดสอบเรื่อง Present Simple หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และ นอกจากเกมบันไดงูผู้วิจัยยังนำเกมเล่าเรื่องจากภาพมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เกมเล่าเรื่องจากภาพสามารถพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริมา โพธิจักร (2553) ซึ่งศึกษาการใช้กิจกรรมการเล่านิทานเพื่อส่งเสริมทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา ซึ่งศิริมา โพธิจักรพบว่าการใช้เกมการเล่าเรื่องจากภาพสามารถพัฒนาทักษะการพูดของนักเรียนให้สูงขึ้น บทเรียนที่มีภาพหรือนิทานต่าง ๆ เป็นองค์ประกอบ เป็นกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพสูงต่อนักเรียน ดังนั้นจึงทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พวงเพชร จันทะเหลา (2556) พบว่า นักเรียนมีคะแนนทดสอบทักษะการพูดหลังจากการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การเล่าเรื่องจากภาพสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน และเสนอทัศนะเพิ่มเติมว่า การใช้กิจกรรมการเล่าเรื่องจากภาพทำให้นักเรียนสามารถจำคำศัพท์ และเข้าใจความหมายได้เร็ว และแม่นยำ เนื่องจากมีรูปภาพเป็นตัวช่วย การเล่าเรื่องจากภาพมีองค์ประกอบหลายประการที่สร้างความสนใจของนักเรียน อาทิ ภาพ เสียง ตัวละคร เนื้อเรื่องของภาพ เนื่องจากนักเรียนอยู่ในวัยอยากรู้อยากเห็นและชื่นชอบสื่อประเภทการ์ตูน ดังนั้นกิจกรรมนี้จึงส่งเสริมให้นักเรียนสนใจบทเรียนมากขึ้น ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

2.2 การวิเคราะห์ทักษะการพูดภาษาอังกฤษ จำแนกออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย การ

ออกเสียง การใช้ไวยากรณ์ ความคล่องแคล่ว และ การใช้คำศัพท์ ซึ่งทักษะการพูดภาษาอังกฤษของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มี 3 องค์ประกอบ ก็คือ คำศัพท์ การออกเสียง และความคล่องแคล่ว ที่มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้อาจพิจารณาได้ว่าเป็นผลสืบเนื่องมาจากการใช้เกมเพื่อการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนได้ โดยการนำกิจกรรมที่เกี่ยวกับเกมมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน นักเรียนจะได้รับทั้งความสนุก และความรู้ในเวลาเดียวกัน ดังที่ทิตนา แชมมณี (2552) ได้กล่าวไว้ว่าการใช้เกมในการสอนโดยที่ให้นักเรียนเป็นคนเล่นเองนั้น นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้ไปในตัว และมีการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ในขณะที่การใช้ไวยากรณ์นั้นมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ซึ่งสาเหตุอาจจะมาจากการปล่อยให้ นักเรียนพูดอย่างอิสระ ในขั้นตอนนี้ตัวผู้สอน ไม่ได้ยึดติดกับความถูกต้องในการใช้ไวยากรณ์ของนักเรียน มากจนเกินไป เพราะอาจจะทำให้นักเรียนเกิดความกังวล และความเครียดได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไร มากคณา (2556) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ พบว่าการที่ปล่อยให้ผู้พูด พูดได้อย่างอิสระโดยไม่ยึดติดกับการใช้ไวยากรณ์อย่างถูกต้องตามหลัก เน้นแค่ให้การสื่อสารเกิดความเข้าใจระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังเท่านั้น สามารถช่วยให้นักเรียนรู้สึกสนุกกับการเรียน ภาษาอังกฤษ และกล้าที่จะแสดงออกมากขึ้น ยิ่งนักเรียนมีความกล้าแสดงออกทางการใช้ภาษามากเท่าไร ก็เท่ากับว่านักเรียนได้ฝึกฝนมากขึ้นเท่านั้น

ดังนั้นการใช้เกมเพื่อการศึกษา มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษนั้นช่วยส่งผลให้นักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3 ความสนใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการเรียนรู้โดยใช้เกมเพื่อการเรียนรู้ อภิปรายผลได้ดังนี้

ความสนใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการเรียนรู้โดยใช้เกมเพื่อการเรียนรู้ (Game Based Learning) ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.42) จาก 2 อันดับแรกที่นักเรียนมีความสนใจมากที่สุดในการใช้เกมเพื่อการเรียนรู้ ลำดับที่ 1 คือ บรรยากาศในชั้นเรียน มีความสนุกสนาน และเป็นกันเอง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.90 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.30 ลำดับที่ 2 คือ เข้าร่วมกิจกรรมทุกกิจกรรม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัย ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า นักเรียนมีความสนใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เกิดจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่ ลักษณะของการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้เกมเพื่อการการเรียนรู้ จะเน้นการแข่งขัน ซึ่งสอดคล้องกับธรรมชาติและวัยของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ชอบเล่น ชอบความท้าทายหรือชอบการแข่งขัน เพื่อจะได้รับคะแนนหรือบรรลุปเป้าหมายอื่น ๆ ที่ต้องการ ผู้วิจัยยังมีการเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) อาทิ การชื่นชม การให้รางวัล จึงช่วยสนับสนุนให้นักเรียนต้องการมีส่วนร่วมในเกมเพื่อการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับทฤษฎีของ Skinner (1953) ทั้งยังมีบรรยากาศในห้องเรียนที่สนุกสนาน และเป็นกันเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พวงเพชร จันทะเหลา (2556) Krishnavehni and Wei Boon (2018) และ Bayuningsih (2016) ซึ่งทำวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เกม การศึกษามาประยุกต์ใช้ในห้องเรียน มีข้อสรุปตรงกันว่า การใช้เกมมาประยุกต์ใช้ในการสอน ภาษาอังกฤษ ช่วยให้บรรยากาศในห้องเรียนดีขึ้น นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นเรียนมากขึ้น นักเรียนมีทัศนคติต่อรายวิชาพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น และยังช่วยลดความเครียด ความกังวล จึงส่งผลให้นักเรียนมีความสนใจอยากเข้าร่วมกิจกรรมภายในชั้นเรียน

ในส่วนของการเลือกเนื้อหาที่ผู้วิจัยเลือกใช้ เนื้อหาเกี่ยวกับวันหยุดและกีฬาในการจัดเรียนรู้ซึ่งเป็นเนื้อหาที่ใกล้ตัวและนักเรียนให้ความสนใจ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาเกี่ยวกับกีฬา เนื่องจากภาคเรียนที่ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง เป็นช่วงเวลาที่โรงเรียนจะจัดกิจกรรมกีฬา ซึ่งนักเรียนทุกระดับชั้นต่างมีส่วนร่วม อาจกล่าวได้ว่า การจัดเนื้อหาข้างต้นเป็นการจัดเนื้อหาตามประสบการณ์และความสนใจของนักเรียน กล่าวคือ นักเรียนมักมีเจตคติเชิงบวกต่อวันหยุดและมีประสบการณ์ร่วมในกิจกรรมกีฬาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของ Posner (1992) ซึ่งกล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ตามประสบการณ์ มีเนื้อหาส่วนใหญ่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีโอกาสฝึกค้นหาคำตอบเพื่อพัฒนาศักยภาพของตน นอกจากนี้ การเลือกเนื้อหาข้างต้นก็อาจส่งผลต่อการสร้างประสบการณ์ใหม่ให้แก่ นักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Kolb (1984 อ้างถึงใน เกศสุตา รัชฎาวิชิตกุล, 2547) อธิบายไว้ว่า นักเรียนจะเรียนรู้สิ่งใหม่จากประสบการณ์ โดยเกิดการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการดำเนินไปเป็นวงจร วงจรแต่ละขั้นจะส่งเสริมการเรียนรู้ขั้นต่อไปด้วย ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า ความสนใจของนักเรียนยังอาจเกิดจากการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมทำให้นักเรียนสามารถค้นหากฎเกณฑ์หรือไวยากรณ์ของภาษาอังกฤษด้วยตนเอง ผ่านการลองผิดลองถูกจากการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ให้ข้อมูลย้อนกลับ แก้ไขและปรับปรุงเพื่อพัฒนาความสามารถของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

ในการเลือกสื่อใช้ประกอบกับเกมเพื่อการเรียนรู้ ได้แก่ สื่อประเภทภาพ และวีดิทัศน์ สอดคล้องกับแนวคิด กรวยประสบการณ์ (Cone of Experience) ของ Dale (1969) ซึ่งจัดลำดับสื่อตามประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม และนามธรรม โดยสื่อประเภทภาพ จัดอยู่ในขั้นที่ 9 ของกรวยประสบการณ์ คือ ทัศนสัญลักษณ์ (Visual Symbol) แม้ว่าจะมีความเป็นนามธรรมค่อนข้างสูง แต่ผู้วิจัยเลือกใช้ภาพโดยคำนึงถึงประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียน กล่าวคือ เลือกใช้ทัศนสัญลักษณ์ที่เป็นการ์ตูนในเกมเล่าเรื่องจากภาพ ซึ่งเหมาะสมกับนักเรียนทุกระดับ ดังทัศนะของ Lavery (1992) นอกจากนี้ยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อการจูงใจ

เนื่องจากการคุ้นเคยกับความสนใจของนักเรียนและอาจใช้ประกอบการอธิบายเนื้อหาต่าง ๆ ได้ (Wittich & Schuller 1968) สื่ออีกประเภทคือ วีดิทัศน์ จัดอยู่ในขั้นที่ 7 ภาพยนตร์และโทรทัศน์ (Motion Picture and Television) นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการเห็นและได้ยินเสียงเหตุการณ์ และเรื่องราวต่างๆ ได้มองเห็นภาพในลักษณะการเคลื่อนไหวเสมือนจริง ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากประสาททางการได้ยินและการมองเห็น ดังนั้นจึงอาจส่งผลให้นักเรียนสนใจการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเพื่อการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ก่อนที่ครูผู้สอนจะทำการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน ต้องมีการเตรียมอุปกรณ์ สื่อ และทดลองใช้ให้แน่ใจเสียก่อนว่าจะไม่มีตรงไหนที่ติดขัดหรือมีปัญหาในชั้นเรียน หรือ ควรจะเตรียมตัวในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในชั้นเรียนไว้ก่อน ถ้าเกิดเหตุสุดวิสัย กิจกรรมจะได้ดำเนินต่อไปอย่างราบรื่น เช่น สายสัญญาณโปรเจกเตอร์ สัญญาณอินเทอร์เน็ต สื่อต่าง ๆ ที่เตรียมไว้ในการจัดกิจกรรม รวมทั้งการเตรียมห้องเรียนที่มีขนาดที่เหมาะสม ที่ให้นักเรียนทุกคนสามารถ มีส่วนร่วม

1.2 ก่อนการจัดกิจกรรมโดยใช้เกมเพื่อการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องวางแผนจัดลำดับขั้นตอนของการเล่นเกม กำหนดเวลาในชั้นต่าง ๆ ของกิจกรรมเพื่อให้เวลามีความเหมาะสม

1.3 เนื่องจากการอธิบายกฎกติกาการเล่น เกม หรือทำกิจกรรมก็ถือเป็นส่วนที่สำคัญจำเป็น ต้องอธิบายอย่างละเอียด และตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนว่ามีความเข้าใจตรงกับกติกาที่ครูผู้สอนได้ตั้งไว้หรือไม่

1.4 เกมบันไดงู เป็นเกมที่ น่า สนใจ เป็นอย่างมากในการใช้จัดกิจกรรม เพราะนักเรียน มีการตอบ สนองที่ดี ต่อการ ทำกิจกรรม แต่อีกนัยหนึ่งก็เป็นเกมที่ ต้องใช้พื้นที่มากในการเล่น ถ้าเทียบกับจำนวนนักเรียนทั้งชั้นเรียนแล้ว เพราะฉะนั้น สถานที่ที่ใช้กิจกรรมจำเป็น ต้องมี

ความกว้างที่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ครูผู้สอนควรคำนึงถึงสถานที่ที่เหมาะสมด้วย

1.5 จากผลการวิจัยพบว่าการใช้เกมบันไดงู และเกมเล่าเรื่องจากภาพ สามารถพัฒนาทักษะการพูดได้ ครูควรนำเกมเพื่อการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทักษะอื่น ๆ ในชั้นเรียนช่วยให้นักเรียนมีความสนใจ และมีส่วนร่วมในชั้นเรียนมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นยังสามารถเป็นสื่อที่ช่วยลดความเครียด และความกดดันให้กับนักเรียนได้เป็นอย่างดี

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรควรทดลองเลือกกลุ่มนักเรียนที่มีความสามารถในระดับเดียวกัน และมีความตั้งใจเรียนในระดับ

เดียวกัน เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้หลังเรียนระดับบุคคลและทั้งชั้น

2.2 ควรเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาอังกฤษกับทักษะภาษาอังกฤษอื่น ในการเรียนโดยการใช้เกมบันไดงู หรือ เกมเล่าเรื่องจากภาพ

2.3 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มการสัมภาษณ์หรือสอบถามกลุ่มนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์และไม่ผ่านเกณฑ์ เพื่อนำผลการสัมภาษณ์หรือสอบถามมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ครั้งต่อไป

2.4 ควรมีการวิจัยที่ใช้เกมอื่น ๆ ที่ผู้เรียนชอบและสนใจ โดยการสำรวจความคิดเห็นก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *สวระกลุ่มมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

เกศศุตา รัชฎาวิชิตกุล. (2547). *การพัฒนาการเรียนการสอนที่สนองต่อรูปแบบการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

จิราภรณ์ همانพัฒน์. (2552). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง Present Simple Tense โดยใช้เกมบันไดงู ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนราชวินิตบางเขน กรุงเทพมหานคร (ไม่ได้ตีพิมพ์)*.มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, กรุงเทพฯ.

ชุตินา สว่างภพ. (2555). *การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้เกมสื่อบัตรสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. สืบค้นเมื่อวันที่ ธันวาคม 15, 2562, จาก <https://kroobannok.com/blog/65700>.

ทิตินา แคมมณี. (2552). *ศาสตร์การสอน*. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด.

ธวัชร ดันตระกูล. (2555). *การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันโดยใช้บทฝึกการสนทนาภาษาอังกฤษ*. มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพฯ

บุญชม ศรีสะอาด. (2532). *วิธีการทางสถิติสำหรับนักวิจัย*, 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เจริญผล.

พวงเพชร จันทะเหลา. (2556). *ผลการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษด้วยกิจกรรมการเล่าเรื่องจากภาพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยสารคาม.

วรรตต์ อินทสระ. (2562). *เปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องเล่น*. สืบค้นเมื่อวันที่ ธันวาคม 15, 2562 จาก https://wbsc.dusit.ac.th/pluginfile.php/534/mod_forum/attachment/4320/GBL%20DOC.

- ศิริมา โปธิจักร์. (2553). *การใช้กิจกรรมเล่านิทานเพื่อส่งเสริมทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา (ไม่ได้ตีพิมพ์)*. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์,
- สมบัติ คชสิทธิ์ จันทน์ อินทรสุด และธนกร สุวรรณพฤติ. (2560). การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนยุค THAILAND 4.0. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, 7(2), 175-186.
- อุไร มากคณา. (2556). *การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันของนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม คณะบริหารธุรกิจ พื้นที่ไกลกังวล (ไม่ได้ตีพิมพ์)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
- Bayuningsih, A. P. (2016). *Improving Students' Speaking Ability Using the Snakes and Ladders Board Game At 11th Grade of Saint Pius X Vocational High School Magelang* (Unpublished Master's thesis). Sanata Dharma University, Yogyakarta.
- Dale, E. (1969). *Audio-Visual Methods in Teaching* (3rd ed.). New York: The Dryden Press Holt, Rineheart and Winston. Inc.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education* (3rd ed.). New York: McGraw - Hill book Co.
- Krishnavehni, G., & Wei Boon, Q. (2018). *Encouraging Students to Improve Speaking Skills Through Snake and Ladder Game in Community College*. Retrieved from https://www.academia.edu/36759542/ENCOURAGING_STUDENTS_TO_IMPROVE_SPEAKING_SKILLS_THROUGH_SNAKE_AND_LADDER_GAME_IN_COMMUNITY_COLLEGE_English_Lecturer_Master_student_Department_of_General_Study
- Lavery, C. (1992). *Using Cartoon in Practical English Teaching* (Master's thesis). Retrieved from http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Sec_Ed/Chaosiri_T.pdf
- Posner. (1992). *Analyzing the Curriculum*. New York: McGraw – Hill.
- Wittich, W. A., & Schuller, C. (1968). *Audio – Visual Their Nature and Use* (4th ed.). Tokyo: John Weatherhile.

ผลการเรียนรู้ เจตคติ และความพึงพอใจในการเรียนวิชาการนวดเท้า เข้าถึงใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Learning Outcome, Attitudes and Satisfaction of the Primary Students at Chulalongkorn University Demonstration School in Learning Foot Massage for Sound Mind

กรองทิพย์ นาควิเชตร¹, ณัฐ นาควิเชตร² สุชาดา นาควิเชตร³
คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ วิทยาลัยนครราชสีมา¹,
บริษัทอินโนวิซโซลูชั่นส์ จำกัด², ธนาคารไทยพาณิชย์ สำนักงานใหญ่³
Krongtip Nakvichet¹, Nat Nakwichet², Suchada Nakwichet³
E-mail: Krongtip.Nakvichet@gmail.com¹
E-mail: greefiz@hotmail.com²
E-mail: su_sy27@hotmail.com³

Received: May 28, 2020; Revised: October 27, 2020; Accepted: November 16, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองขั้นต้น เรื่องการเรียนรู้วิชานวดเท้าเข้าถึงใจซึ่งเป็นรายวิชาเลือกเสรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้ เจตคติ และความพึงพอใจของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 คนที่สมัครใจลงทะเบียนในรายวิชานี้ ใช้เวลาเรียนรวม 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เครื่องมือวิจัยที่ใช้ ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 หน่วย ที่เน้นการลงมือปฏิบัติและเสริมเจตคติเชิงบวกต่อการบริการนวดเท้า แบบประเมินผลการเรียนรู้ แบบสัมภาษณ์เจตคติ และแบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย ปรากฏว่า 1) นักเรียนทั้ง 10 คนมีผลการเรียนรู้ ความตั้งใจ ความรับผิดชอบ ทักษะ และผลงานการนวดเท้า ในภาพรวมระดับดีมากและผ่านเกณฑ์การประเมินของโรงเรียน 2) นักเรียนทุกคนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้วิชานี้ การเรียนสนุก เห็นความสำคัญและมีประโยชน์ รู้สึกภูมิใจที่ทำให้ผู้อื่นผ่อนคลาย สบาย และมีความสุข 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้รายวิชานวดเท้าเข้าถึงใจในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ผลการเรียนรู้ เจตคติ ความพึงพอใจ การนวดเท้าเข้าถึงใจ นักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ABSTRACT

The purposes of this case study of a free elective subject on Foot Massage for a Sound Mind was to study the students' learning outcomes, as well as their attitudes towards learning this subject and their level of satisfaction. The study population consisted of 10 primary school students at Chulalongkorn University Demonstration School who registered

voluntarily to participate in this 8-week course, 50 minutes each week. They were 5th and 6th primary school students. The research tools included 8 lesson plans, learning evaluation check list, attitude interview form, and satisfaction questionnaire. Descriptive statistics were used for data analysis. The results showed that: 1) all 10 students' learning outcomes (intention, responsibilities, skills and performances) were at the highest level. All of them passed the criteria set by the school; 2) the students revealed positive attitudes toward learning the subject and that learning was fun; they also indicated that the subject was significant and beneficial to them. They were proud to make other people relaxed, comfortable and happy. Finally, 3) satisfaction in learning this subject was at the highest level. If they had a chance, most of them would like to study further.

KEYWORDS: Learning outcome, Attitudes, Satisfaction, Foot Massage for Sound Mind Chulalongkorn University Demonstration School

บทนำ

การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคนไทย ควรดำเนินการตอบสนองนโยบายระดับต่างๆ ที่สอดคล้องกับนโยบายระดับชาติ ที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้มีความรู้ ทักษะที่จำเป็นและสุขนิสัยที่ดีงาม ในทุกระดับการศึกษา (วิจารณ์ พานิช, 2560; วิจิตร ศรีสะอ้าน, 2561) เป็นไปตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้อยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีความสุข ซึ่งนอกจากจะเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ในวิชาชีพแล้ว ยังควรมีคุณลักษณะที่สำคัญหลายประการตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีคุณลักษณะที่สำคัญที่ควรกล่าวถึงบางประการ คือ การมีความกตัญญูและรักวัฒนธรรมไทยซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะของบุคคลยุคใหม่ที่ต้องมีจิตสาธารณะ อันเป็นพื้นฐานของความเป็นพลเมืองดี (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2557) ควบคู่กับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต้องหล่อหลอมเยาวชนด้วยหลากหลายวิธี ทั้งในและนอกหลักสูตร ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม ทั้งสถานศึกษา ครอบครัว และชุมชน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ค่อนข้างซับซ้อน และดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางดำเนินงานพัฒนาเยาวชนที่เพิ่มเติมจากการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามปกติ คือ

การจัดสอนเสริม โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจ โรงเรียนสามารถจัดรายวิชาเลือกเสรีให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจ โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายรวมทั้งผู้ปกครอง และชุมชนที่มีศักยภาพหลากหลาย จัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ในชีวิตประจำวัน ความรู้ที่เสริมกับรายวิชาที่เรียนตามปกติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม มีการบริหารจัดการหลักสูตรแบบ “Fun, Find, Focus” คือ มุ่งจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเรียนรู้อย่างสนุก ค้นหาและค้นพบสิ่งที่นักเรียนชอบที่จะเรียนรู้และพัฒนาต่อยอดออกไป ส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้เป็นการจัดให้มีรายวิชาเลือกเสรีสำหรับประถมปีที่ 3-6 หลากหลายรายวิชา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจ (โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม, 2562) ทั้งรายวิชาที่ช่วยเสริมด้านวิชาการ ความดีงาม ทักษะชีวิต และด้านคุณธรรมจริยธรรม ที่อาจบูรณาการในการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสามารถประยุกต์สู่การพัฒนาเยาวชนไทยในปัจจุบันได้หลายรูปแบบทั้งวิธีการและสื่อการสอน

วิชาการนวดเท้าเพื่อการผ่อนคลาย ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นรายวิชาเลือกเสรีรายวิชาหนึ่ง ที่ได้รับการส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนขึ้น ใน

ระดับชั้นประถมศึกษา การนวดเท้าดังกล่าวหมายถึง การกดลูบ คลึง ยืด ผสมผสานกับการเคลื่อนไหวเท้า และนิ้วเท้า ร่วมกับการส่งพลังความอบอุ่นที่ฝ่ามือของผู้นวดไปยังผู้รับการนวด (Hilman, Jen., 2018) นับเป็นวิธีการที่ปฏิบัติได้ไม่ยากและละเอียดอ่อนในการปฏิบัติการนวดเท้าร่วมกับการถ่ายทอดความรู้สึกที่ดีให้แก่ผู้รับการนวด

ผู้วิจัยได้ออกแบบรายวิชาเลือกเสรี นวดเท้า เข้าถึงใจ อันมีนัยยะที่สื่อถึงการฝึกนวดเท้าแบบเน้นการพัฒนาจิตใจของนักเรียน ถ่ายทอดความรู้สึกที่ดีสู่ผู้รับการนวด โดยพัฒนาขึ้นจากแนวคิดที่ว่า การมีทักษะเพิ่มเติมจากการเรียนรู้ปกติ เป็นการให้กิจกรรมเสริมแก่นักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนชั้น ประถมปีที่ 5 และชั้นประถมปีที่ 6 ซึ่งเป็นเยาวชน ในช่วงวัยที่สามารถรับการพัฒนากิจการปฏิบัติจิตอาสา และการอ่อนน้อมถ่อมตน ด้วยการปฏิบัติการนวดแก่ผู้ใกล้ชิดและบุคคลอื่นด้วยความปรารถนาดี ผ่านการเรียนรู้การนวดเท้า ซึ่ง “เท้า” เป็นอวัยวะที่สอนเรื่องการถ่อมกาย ถ่อมใจ เต็มใจ (กรกฎ เห็นแสงวิไล, 2561) และนักเรียนช่วงวัยนี้มีความพร้อมของมือ แขนและร่างกายส่วนอื่นๆที่ใช้ในการนวดเท้า โดยผู้วิจัยประยุกต์วิธีการนวดเท้าในรายวิชานี้จากวิธีการของผู้ให้บริการนวดเท้าที่มีผลงานน่าเชื่อถือ (GOODNET GATE WAY TO DO GOOD, 2017; Alpha School of Massage, 2018; Hilman, Jen., 2018) น่าจะเกิดผลดีต่อทั้งผู้นวดและผู้รับการนวด บนพื้นฐานการส่งเสริมเจตคติที่ดี หรือเจตคติเชิงบวก จากการได้กระทำความดี มีความพอใจในการเรียนรู้ อยากเรียนรู้ (ชม ภูมิภาค , 2551 อ้างถึงใน พรณรงค์ สิงห์สำราญ, 2551; สุวิมล ว่องวาณิช และคณะ, 2549; วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนา, 2562) น่าจะทำให้ผู้เรียนมีความสุข ภูมิใจ ที่ได้กระทำความดี (กรองทิพย์ นาควิเชตรและคณะ, 2562) จัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ รวมทั้งใช้หลักการประเมินผลทั้งกระบวนการและผลผลิต ใช้กระบวนการให้ข้อมูลย้อนกลับ สะท้อนถึงพัฒนาการของการเรียนรู้กลับไปยังผู้เรียน (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556) ซึ่งจำเป็นต้องศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ เพื่อ

เป็นนวัตกรรมที่สถานศึกษาหรือครูอาจารย์สามารถนำไปประยุกต์หรือดัดแปลงใช้กับกลุ่มเป้าหมาย ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันต่อไป

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. ผลการเรียนรู้ของนักเรียนในรายวิชานวดเท้าเข้าถึงใจ
2. เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้รายวิชาดังกล่าว
3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้รายวิชาดังกล่าว

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. โรงเรียนได้นวัตกรรมการสอนรายวิชาเลือกเสรีที่มีคุณภาพ
2. นักเรียนได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะในการนวดเท้า และเจตคติเชิงบวกที่มีต่อการนวดเท้า

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยแบบทดลองขั้นต้น แบบ Pre-Experimental Design แบบ One-Short Case Study ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้รายวิชาเลือกเสรี นวดเท้าเข้าถึงใจ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ที่สมัครใจลงทะเบียนเรียนในรายวิชานี้ ยินยอมร่วมกระบวนการวิจัย และได้รับการยินยอมจากผู้ปกครอง ลงนามในเอกสารแสดงการยินยอมพร้อมมีพยานลงนาม ระบุว่าข้อมูลของนักเรียนจะถูกทำลาย กำหนดกลุ่มเป้าหมายจำนวน 10 คน (พิกุล ภูมิแสน สำเร็จบุญเรืองรัตน์ สวงนพงศ์ ชวนชม กรองทิพย์ นาควิเชตร, 2555) เพื่อผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยซึ่ง

เป็นผู้สอนและผู้ช่วยสอนได้กำกับดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึงให้ได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย คัดเลือกนักเรียนที่สามารถเรียนรู้ได้ตามปกติ ไม่มีปัญหาด้านการเคลื่อนไหวร่างกายที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ ที่สมัครใจลงทะเบียนเรียน นักเรียนสามารถเข้าเรียนรู้ได้ร้อยละ 80 คือ อย่างน้อย 7 ครั้ง หากไม่เป็นไปตามเกณฑ์ จะถูกคัดออกจากกลุ่มเป้าหมาย แต่ยังคงได้เรียนต่อในรายวิชานี้ตามปกติ

เครื่องมือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาเลือกเสรี นวดเท้าเข้าถึงใจ ซึ่งผู้วิจัยประยุกต์วิธีการนวดเท้าเพื่อการผ่อนคลายของ Hilman, Jen. (2018) การเรียนรู้ที่จะผ่อนคลาย ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายของ Alpha School of Massage (2018). และ วิธีการนวดส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเพื่อการผ่อนคลายของ GOODNET GATE WAY TO DO GOOD (2017) สร้างเป็นแผนจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จัดการเรียนรู้ทุกสัปดาห์ 8 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ในช่วงเวลา 14.00-15.50 นาฬิกา ดังสาระพอส่งเขป ต่อไปนี้

คำอธิบายรายวิชา

เรียนรู้ สัมผัส องค์ประกอบพื้นฐานของเท้านุษย์ ประโยชน์และคุณค่าของเท้า การดูแลรักษาเท้าให้มีสุขภาพดี การนวดเท้า และการเคลื่อนไหวเท้าและข้อเท้าเบื้องต้น ข้อห้าม ข้อควรระวังในการนวดและเคลื่อนไหวเท้าและข้อเท้า การเรียนรู้ความรู้สึกของผู้รับการนวด จิตอาสา บริการการนวดแก่บุคคลอื่นเป็นที่รัก

จุดประสงค์รายวิชา

เมื่อเรียนรายวิชานี้ครบถ้วนแล้วนักเรียนจะมีคุณลักษณะดังนี้

- 1) สามารถนวดเท้าขั้นพื้นฐานได้

2) มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้รายวิชาเลือกเสรี นวดเท้าเข้าถึงใจ

3) มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้รายวิชาเลือกเสรี นวดเท้าเข้าถึงใจ

กลุ่มสาระ (ไม่มี)

เงื่อนไขรายวิชา (ไม่มี)

หัวเรื่องการเรียนรู้

สัปดาห์ที่ 1 ทำความรู้จัก “เท้า”

สัปดาห์ที่ 2 รู้จัก สัมผัส และเริ่มลงมือ

นวดเท้า

สัปดาห์ที่ 3 การคลึงนวดเท้าและ การเคลื่อนไหวเท้าและข้อเท้า

สัปดาห์ที่ 4 การนวดและเคลื่อนไหวเท้าและข้อเท้าสู่การปฏิบัติจิตอาสา

สัปดาห์ที่ 5 การนวด การเคลื่อนไหวเท้าข้อเท้า และการส่งพลังบวกแก่ผู้รับการนวด

สัปดาห์ที่ 6 นวดเท้าเข้าถึงใจ

สัปดาห์ที่ 7 การบริการนวดเท้าเข้าถึงใจ

สัปดาห์ที่ 8 ประเมินและชื่นชมผลงาน

(สัปดาห์ที่ 9 สรุปการประเมินผล และมอบเกียรติบัตรสำหรับผู้เข้าเรียน ร้อยละ 80 และ “ผ่าน” การประเมินผลการเรียนรู้)

กระบวนการจัดการเรียนรู้

จัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการตั้งจิตปรารถนา ปฏิบัติต่อผู้รับการนวด ลงมือปฏิบัติ นวดเท้าแก่เพื่อน ผู้ปกครอง และบุคคลอื่นๆ สัมภาษณ์ผู้ปกครอง เล่าสู่กันฟัง ตั้งคำถาม นำเสนอ และชื่นชมผลงาน

สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

1. เอกสาร ใบความรู้ ใบงาน

2. โปรแกรมเพาเวอร์พอยท์และวีดิทัศน์

ตัวอย่างการนวดเท้าควบคู่กับการเคลื่อนไหวเท้า

3. สื่อ Youtube นวดเท้าเข้าถึงใจ ที่ผู้วิจัยสร้างและเผยแพร่ไว้

4. วัสดุ อุปกรณ์ ใช้ประกอบการนวดเท้า ได้แก่ หมอน ผ้าขนหนู ผ้ารองฝ่าเท้าขณะทำการนวด

ผ้าเช็ดเท้า กรรไกรตัดเล็บ น้ำมันหรือครีมนวดเท้า
เก้าอี้มีพนักพิง เก้าอี้เตี้ย สำหรับผู้เรียนคนละ 1 ชุด

5. ห้องเรียนรู้ที่มีเตียง ได้แก่ ห้องพยาบาล
ในโรงเรียน หรือห้องที่จัดทดแทน (อาจใช้เก้าอี้มีพนัก
พิงแทนเตียง)

การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผล ดำเนินการระหว่าง
เรียนและเมื่อเรียนจบรายวิชานี้ ดังนี้

1. การประเมินทักษะในการนวดเท้าของ
นักเรียนเป็นรายบุคคล โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยคน
ที่ 1 สังเกตความตั้งใจ ความรับผิดชอบ ทักษะและ
ผลงานของนักเรียนเป็นรายบุคคลในการเรียนรู้ทุก
ครั้ง เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนานักเรียนเป็น
รายบุคคล

2. การประเมินเจตคติของนักเรียนที่มีต่อ
การเรียนรู้รายวิชาเลือกเสรี นวดเท้าเข้าถึงใจ โดยใช้
แบบสัมภาษณ์เจตคติในท้ายการเรียนรู้ครั้งที่ 8
สัมภาษณ์โดยผู้ร่วมวิจัยคนที่ 2 หรือผู้ช่วยนักวิจัยซึ่ง
ผ่านการแนะนำวิธีการสัมภาษณ์จากผู้วิจัย

3. การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่
มีต่อการเรียนรู้รายวิชาเลือกเสรี นวดเท้า เข้าถึงใจ
โดยใช้แบบสอบถามในท้ายการเรียนรู้ครั้งที่ 8
สอบถามโดยผู้ร่วมวิจัยคนที่ 2 หรือผู้ช่วยนักวิจัย

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ใน การทดลอง

ผู้วิจัยสร้างโครงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้
รายวิชาเลือกเสรี นวดเท้าเข้าถึงใจ ตามแนวคิดการ
จัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่เน้นมีการลงมือ
ปฏิบัติและเรียนรู้อย่างมีความหมาย ประกอบกับการ
เรียนรู้เพื่อการเป็นพลเมืองดีในยุคการศึกษา 4.0 ที่
เน้นการพัฒนาความรู้ ทักษะที่จำเป็น และสุขนิสัยที่
ดีงามแก่เยาวชน (วิจารณ์ พานิช, 2560; วิจิตร
ศรีสอ้าน, 2561) เหมาะกับวัฒนธรรมไทยที่ให้
ความสำคัญในเรื่องการอ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมา
คารวะ เคารพซึ่งกันและกัน นักเรียนได้เรียนรู้ที่จะ
ถ่อมกาย ถ่อมใจ ปฏิบัติการนวดเท้า (กรกฎ เห็น

แสงวิไล, 2561) ซึ่งเป็นอวัยวะเบื้องต้นที่ได้รับการ
ให้ความสำคัญในลำดับท้าย ๆ โดยประยุกต์วิธีการ
นวดเท้าเพื่อการผ่อนคลายของ Hilman, Jen.
(2018) การเรียนรู้ที่จะผ่อนคลายส่วนต่าง ๆ ของ
ร่างกายของ Alpha School of Massage.
(2018). และ วิธีการนวดส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย
เพื่อการผ่อนคลายของ GOODNET GATE WAY
TO DO GOOD (2017)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือใน
การทดลอง ตรวจสอบความเหมาะสมของโครงร่าง
แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาเลือกเสรี นวดเท้า
เข้าถึงใจ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการ
จัดการเรียนรู้ ด้านกายภาพบำบัด รวมทั้งผู้มี
ประสบการณ์การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน
3 คน ใช้เกณฑ์การประเมิน 5 ระดับ พร้อม
ข้อเสนอแนะ

1. แบบประเมินความเหมาะสมของโครง
ร่างแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาเลือกเสรี นวด
เท้าเข้าถึงใจ

ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาโครงร่างแผนการ
จัดการเรียนรู้รายวิชาเลือกเสรี นวดเท้าเข้าถึงใจ
ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

คะแนน 5	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	เหมาะสมมาก
คะแนน 3	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
คะแนน 1	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม
ศรีสะอาด, 2546 : 162)

ค่าเฉลี่ย หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด
4.51-5.00

ค่าเฉลี่ย หมายถึง เหมาะสมมาก
3.51-4.50

ค่าเฉลี่ย หมายถึง เหมาะสมปานกลาง
2.51-3.50

ค่าเฉลี่ย หมายถึง ควรปรับปรุง
1.51-2.50

ค่าเฉลี่ย หมายถึง ควรปรับปรุงอย่างยิ่ง
1.00-1.50

2. แบบประเมินความสอดคล้องของโครง
ร่างแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาเลือกเสรี นวด
เท้าเข้าถึงใจ

ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้อง(IOC)
ภายในของโครงร่างแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา
เลือกเสรี นวดเท้าเข้าถึงใจ ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

ความเห็น	ให้คะแนน
สอดคล้อง	+1
ไม่แน่ใจ	0
ไม่สอดคล้อง	-1

การแปลความหมายค่าความสอดคล้อง
พิจารณาเกณฑ์ความสอดคล้องที่ยอมรับได้ มีค่า
ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2546) ได้ค่า
เฉลี่ยความเหมาะสมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.00)
ความสอดคล้องเท่ากับ 0.60 - 1.00 ปรับปรุงแก้ไข
แผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของ
ผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำแผนการจัดการเรียนรู้ไป
ทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มเล็กครั้งที่ 1 จำนวน 2 คน
ครั้งที่ 2 จำนวน 9 คน ทำการปรับปรุงข้อบกพร่อง
ตามที่พบปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้ก่อนนำมาใช้ในการทดลองจริง

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

ประเภทและลักษณะของเครื่องมือ

1) แบบประเมินผลการเรียนรู้ในรายวิชา
นวดเท้าเข้าถึงใจ ใช้แบบประเมินผลเรียนรู้รายวิชา
เลือกเสรีของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ฝ่ายประถม

การประเมินผลแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

(1) การประเมินเวลาที่เข้าร่วมกิจกรรม
นักเรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
และสามารถผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด

(2) การประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน
4 ด้าน คือ ความตั้งใจ ความรับผิดชอบ ทักษะ และ
ผลงาน โดยมีเกณฑ์การประเมินแต่ละด้านเป็น 8
ระดับ ดังนี้

ระดับ	ความหมาย	ผลการตัดสิน
คุณภาพ		

4.0	ดีเยี่ยม	ผ่าน
3.5	ดีมาก	ผ่าน
3.0	ดี	ผ่าน
2.5	ค่อนข้างดี	ผ่าน
2.0	ปานกลาง	ผ่าน
1.5	พอใช้	ผ่าน
1.0	ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ	ผ่าน

0.0 ต่ำกว่าเกณฑ์ ไม่ผ่าน

หมายเหตุ : การให้คะแนนเป็นทศนิยม
กำหนดให้เป็น 0.50 เท่านั้น

2) แบบสัมภาษณ์เจตคติของนักเรียนที่มี
ต่อการเรียนรู้การนวดเท้า

3) แบบประเมินความพึงพอใจของ
นักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้การนวดเท้า เป็นแบบ
มาตรประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง	พึงพอใจมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	พึงพอใจมาก
คะแนน 3	หมายถึง	พึงพอใจปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	พึงพอใจบ้าง
คะแนน 1	หมายถึง	ไม่พึงพอใจ

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลได้รับการตรวจสอบ
ความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดียวกันได้ค่า
ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00)
ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือและนำไปทดลองใช้กับ
นักเรียนกลุ่ม เล็ก ครั้งที่ 1 จำนวน 2 คน ครั้งที่ 2
จำนวน 9 คน ก่อนนำมาใช้ในการทดลองใน
กระบวนการวิจัย

แผนแบบการทดลอง

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้แผนแบบการทดลอง
ขั้นต้น แบบก่อนทดลอง หรือ Pre-Experimental
Design แบบ One-Short Case Study เป็นการ
วิจัยทดลองกับกลุ่มทดลองกลุ่มเดียวแล้วศึกษาผล
ที่เกิดขึ้น ดังนี้

E	-	X	O ₂
---	---	---	----------------

เมื่อ E แทน กลุ่มทดลอง (Experimental Group)

- แทน การละไว้ในที่นี้ ประเมิน

X แทน การจัดการกระทำทดลองจัดการเรียนรู้

O₂ แทน การประเมินผลการเรียนรู้

การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยฝ่ายประถม ดำเนินการวิจัยในปีการศึกษา 2562 ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาเลือกเสรี นวดเท้า เข้าถึงใจ จำนวน 10 คน ขออนุญาตนักเรียนและรับการอนุญาตจากผู้ปกครองในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยการฝึกนวดเท้าเป็นการนวดเพื่อความผ่อนคลาย จะปฏิบัติกับเพื่อนนักเรียน อาจารย์ผู้สอน และผู้ปกครอง

การจัดการกรณีไม่เป็นไปตามเกณฑ์ คือ

- 1) กรณีนักเรียนไม่สามารถเข้าเรียนรู้ได้ร้อยละ 80 คือ อย่างน้อย 7 ครั้ง จะถูกคัดออกจากกลุ่มเป้าหมาย แต่ยังคงได้เรียนต่อในรายวิชานี้ตามปกติ
- 2) กรณีวันเรียนในรายวิชาเลือกเสรี นวดเท้าเข้าถึงใจตรงกับวันหยุดราชการ ทำให้จำนวนวันเรียนรู้น้อยกว่า 8 วัน ผู้วิจัยจะมอบงานให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ นวดเท้าที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ครั้งล่าสุดเป็นการบ้าน และผู้ปกครองลงนามรับรองการปฏิบัติตามบ้าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการประเมินเวลาที่เข้าร่วมกิจกรรม คือ นักเรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 และสามารถผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดแล้วจึงวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน

1. การวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของนักเรียนในรายวิชาเลือกเสรี นวดเท้าเข้าถึงใจ วิเคราะห์เป็นรายบุคคลตามเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน 4 ด้าน คือ ความตั้งใจ ความรับผิดชอบ ทักษะ และผลงาน แล้ววิเคราะห์ความถี่ และร้อยละของนักเรียนที่มีผลการประเมินตามเกณฑ์ “ระดับคุณภาพ” ทั้ง 8 ระดับ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้การนวดเท้า

การวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้รายวิชาเลือกเสรี นวดเท้าเข้าถึงใจ วิเคราะห์เชิงเนื้อหา แล้วสรุป ประมวลสาระสำคัญ

3. การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้การนวดเท้า เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

การวิเคราะห์และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้การนวดเท้า ใช้ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546 : 162)

ค่าเฉลี่ย	4.51-5.00	หมายถึง	พึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51-4.50	หมายถึง	พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51-3.50	หมายถึง	พึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51-2.50	หมายถึง	พึงพอใจบ้าง
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.50	หมายถึง	ไม่พึงพอใจ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีผลการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. ผลการเรียนรู้ของนักเรียนในรายวิชา นวดเท้า เข้าถึงใจ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 คน มีผลการเรียนรู้รายวิชานวดเท้า เข้าถึงใจ เป็นรายบุคคล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเรียนรู้ของนักเรียนในรายวิชา นวดเท้า เข้าถึงใจ

ลำดับ	นักเรียน	ชั้นป.	ความตั้งใจ	ความรับผิดชอบ	ทักษะการนวดเท้า	ผลงานการนวดเท้า	$\bar{x}$	S.D.	ผ่าน/ไม่ผ่าน
1.	นักเรียนคนที่ 1	6	3.50	3.50	3.50	3.50	3.50	0.000	ผ่าน
2.	นักเรียนคนที่ 2	6	3.50	3.50	3.50	3.50	3.50	0.000	ผ่าน
3.	นักเรียนคนที่ 3	5	3.50	4.00	3.50	3.50	3.63	0.250	ผ่าน
4.	นักเรียนคนที่ 4	6	4.00	4.00	3.50	3.50	3.75	0.289	ผ่าน
5.	นักเรียนคนที่ 5	5	3.50	4.00	3.50	3.50	3.63	0.250	ผ่าน
6.	นักเรียนคนที่ 6	5	3.50	4.00	3.50	3.50	3.63	0.250	ผ่าน
7.	นักเรียนคนที่ 7	5	3.50	4.00	3.00	3.50	3.50	0.408	ผ่าน
8.	นักเรียนคนที่ 8	6	4.00	4.00	3.50	3.50	3.75	0.289	ผ่าน
9.	นักเรียนคนที่ 9	6	4.00	4.00	3.50	3.50	3.75	0.289	ผ่าน
10.	นักเรียนคนที่ 10	6	4.00	4.00	3.50	3.50	3.75	0.289	ผ่าน

จากตารางที่ 1 แสดงว่า นักเรียนทุกคนมีผลการเรียนรู้ในรายวิชานวดเท้าเข้าถึงใจ อันประกอบด้วย ความตั้งใจ ความรับผิดชอบ ทักษะการนวดเท้า และผลงานการนวดเท้า ในภาพรวม มีผลการเรียนรู้ในระดับดีมาก (3.50 -3.75) ตามเกณฑ์ของโรงเรียน ผลการตัดสินของนักเรียนทุกคนอยู่ในระดับ ผ่าน

2. ผลการศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้รายวิชาเลือกเสรี นวดเท้าเข้าถึงใจ

ผลการศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้รายวิชาเลือกเสรี นวดเท้าเข้าถึงใจ ตามประเด็นการสัมภาษณ์ นักเรียนทุกคนที่มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้รายวิชาเลือกเสรี นวดเท้าเข้าถึงใจ

นักเรียนรู้สึกว่าการเรียนรู้วิชานี้สนุก ได้มีวิชาติดตัว มีความสำคัญ มีประโยชน์ นำไปนวดเท้าบิดามารดา หรือผู้อื่นได้ ภูมิใจที่ทำให้ผู้อื่นผ่อนคลายสบายและมีความสุข หากมีโอกาสนักเรียนส่วนใหญ่อยากเรียนรายวิชานี้เพิ่มเติม

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้รายวิชาเลือกเสรี นวดเท้าเข้าถึงใจ

การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้รายวิชาเลือกเสรี นวดเท้าเข้าถึงใจ มีผลการวิจัยดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้รายวิชาเลือกเสรี นวดเท้าเข้าถึงใจ

ข้อ	รายการความพึงพอใจ	$\bar{x}$	S.D.	แปลความหมาย
1.	การได้ความรู้พื้นฐานในการนวดเท้าเพื่อการผ่อนคลาย	4.40	0.699	มาก
2.	การได้เรียนรู้การเตรียมตนเองก่อนทำการนวดเท้า	4.60	0.699	มากที่สุด
3.	การได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติการเตรียมความพร้อม การจัดทำทาง การขมิ้นนวดหรือน้ำมัน และการให้ความเคารพผู้รับการนวด	4.70	0.483	มากที่สุด
4.	การได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติ นวดเท้าเพื่อการผ่อนคลาย	4.60	0.699	มากที่สุด
5.	การได้ฝึกปฏิบัติการส่งความปรารถนาดีไปยังผู้รับการนวดเท้า	4.80	0.422	มากที่สุด
6.	การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและประเมินความก้าวหน้าของตนเองและเพื่อนระหว่างการเรียนรู้การนวดเท้า	4.50	0.707	มาก
7.	การได้น้อมกาย น้อมใจ ให้บริการนวดเท้าซึ่งเป็นอวัยวะเบื้องต้น	4.20	0.675	มาก
8.	การได้ให้บริการนวดเท้าและส่งมอบความปรารถนาดีแก่ผู้ใกล้ชิดและบุคคลอื่น	4.80	0.316	มากที่สุด
9.	การได้รับการชื่นชมจากผู้รับการนวด	4.80	0.316	มากที่สุด
10.	การพิจารณาเห็นว่าผู้รับการนวดเท้าจากมีความสบาย ผ่อนคลาย	4.60	0.516	มากที่สุด
11.	ความสามารถของตนเองในการนวดเท้า และส่งความปรารถนาดีแก่ผู้รับการนวดเท้า	4.80	0.422	มากที่สุด
12.	ความสมหวังที่ได้การเรียนรู้รายวิชาเลือกเสรี นวดเท้าเข้าถึงใจ	4.50	0.527	มากที่สุด
	ภาพรวม	4.68	0.337	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 แสดงว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้รายวิชาเลือกเสรี นวดเท้าเข้าถึงใจ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.68)

อภิปรายผล

ผลการวิจัยในครั้งนี้ สามารถอภิปรายในประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ ประถมปีที่ 6 มีผลการเรียนรู้ในรายวิชา นวดเท้า เข้าถึงใจ ในภาพรวมในระดับดีมาก มีผลการตัดสินในระดับผ่าน เนื่องจากคณะผู้วิจัยได้ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม ผ่านการทดลองใช้แล้วได้ผลดีและมีการปรับปรุงรายละเอียดเพิ่มเติม อีกทั้งได้จัดกระบวนการเรียนรู้ที่ไม่ยากเกินไปสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ ประถมปีที่ 6 มีการฝึกปฏิบัติที่ส่งเสริมเจตคติที่ดีของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้จึงส่งผลต่อ

ความสำเร็จในการเรียนรู้ของนักเรียน (สุชา จันทรเฒ และสุรางค์ จันทรเฒ, 2520 อ้างถึงใน พรณรงค์ สิงห์สำราญ, 2551)

2. การที่นักเรียนทุกคนที่มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้รายวิชา นวดเท้าเข้าถึงใจ นั้นอาจเนื่องมาจากนักเรียนได้รับประสบการณ์ที่ตื่นตาตื่นใจและแปลกใหม่จากการเรียนรู้ดังกล่าว ซึ่งช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ (ชม ภูมิภาค, อ้างถึงใน พรณรงค์ สิงห์สำราญ, 2551) นอกจากนั้นนักเรียนยังได้รับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมที่สอดแทรกในกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าว ที่เอื้อโอกาสให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานที่เป็นการบริการผู้อื่นในสังคม (สุวิมล ว่องวานิช และคณะ, 2549) จึงมีความสุข

ภูมิใจ และสบายใจ (กรองทิพย์ นาควิเชตร และคณะ, 2562)

3) ภาพรวมของความพึงพอใจต่อการเรียนรู้รายวิชาเลือกเสรี นวดเท้าเข้าถึงใจของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากการได้เรียนรู้กระบวนการนวดเท้าที่นักเรียนไม่เคยมีความรู้สึกซึ่งและไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน เมื่อมีโอกาสได้ให้บริการนวดเท้าแก่ผู้ปกครองและบุคคลอื่นแล้วได้รับคำชื่นชมในผลงาน จึงส่งผลให้นักเรียนเกิดความภูมิใจในการนวดเท้าเพื่อการผ่อนคลาย โดยการกดถูบ การคลึง การยืด ผสมผสานกับการเคลื่อนไหวเท้าและนิ้วเท้า ร่วมกับการส่งพลังความอบอุ่นที่ฝ่ามือของผู้นวดไปยังผู้รับการนวด Hilman, Jen. (2018) ซึ่งเป็นการผสมผสานการนวดฝ่าเท้าและการส่งพลังความรู้สึกที่ดีจากผู้นวดสู่ผู้รับการนวด นับเป็นวิธีการที่ปฏิบัติได้ไม่ยากและละเอียดอ่อนในการปฏิบัติการนวดเท้าร่วมกับการส่งมอบความรู้สึกที่ดีให้แก่ผู้รับการนวด เป็นโอกาสที่นักเรียนได้ทำความดีต่อผู้อื่น จึงมีความสุข ภูมิใจ (กรองทิพย์ นาควิเชตรและคณะ, 2562)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ครูอาจารย์ผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาและฝึกซ้อมการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือการจัดการเรียนรู้รายวิชานวดเท้าเข้าถึงใจ ทั้งคู่มือการจัดการเรียนรู้สำหรับอาจารย์ผู้สอน และคู่มือการเรียนรู้สำหรับนักเรียน

2) ครูอาจารย์ผู้สอนพึงจัดการเรียนรู้ด้วยความระมัดระวัง เนื่องจากนักเรียนบางคนอาจมีความไวต่อการสัมผัสที่เท้า เกิดอาการจุกจิก ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ทั้งการนวดเท้าและการพัฒนาจิตใจควบคู่กัน ผู้สอนจำเป็นต้องใช้เทคนิควิธีการเฉพาะบุคคลสร้างความคุ้นเคยสู่การปฏิบัติในการนวดเท้า

3) ครูอาจารย์ผู้สอนควรเน้นย้ำกับนักเรียนถึงการเคารพในร่างกายของผู้อื่น รวมทั้งอวัยวะส่วนเท้าซึ่งอยู่ในตำแหน่งต่ำที่สุดของร่างกาย เนื่องจากนักเรียนอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นซึ่งมักมีอารมณ์ขัน สนุกสนาน จึงมักมีการยั่วให้เพื่อนรู้สึกขำขัน สนุกสนานเกินขอบเขตอันควร จำเป็นต้องตั้งกติกาก่อนการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อการควบคุมชั้นเรียน

4) ครูอาจารย์ผู้สอนอาจบูรณาการเทคนิคอื่น ๆ เพื่อเพิ่มความผ่อนคลายแก่ผู้รับการนวดในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ การแช่เท้าในน้ำอุ่นก่อนรับการนวด การนวดอโรม่า หรืออื่น ๆ

5) ควรเพิ่มเติมการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการออกแบบทำนวดเท้าทำอื่นๆภายใต้การเห็นชอบและการกำกับดูแลของผู้สอน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1) ควรวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมทำนวดเท้าเพื่อการผ่อนคลายโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมโดยเน้นความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบทำนวดภายใต้การกำกับดูแลของผู้สอน

2) ควรวิจัยเรื่องการนวดเท้าเพื่อการผ่อนคลายโดยบูรณาการกับการพัฒนาทักษะด้านอารมณ์ หรือ Soft Skill ต่าง ๆ ให้แก่นักเรียนตามบริบทและความต้องการจำเป็น ซึ่งแตกต่างกันในแต่ละโรงเรียน ทั้งวัฒนธรรมและศาสนา รวมทั้งความแตกต่างในระดับการศึกษาของนักเรียน

3) ควรวิจัยการนวดเพื่อผ่อนคลายอวัยวะส่วนอื่นแก่นักเรียน ได้แก่ การนวดหน้า การนวดมือ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณผู้บริหารและอาจารย์โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถมที่เอื้อโอกาสให้ผู้ปกครองได้ร่วมจัดการเรียนรู้รายวิชาเลือกเสรีได้อย่างหลากหลายให้นักเรียนได้เลือกเรียนอย่างอิสระ ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย และขอขอบคุณวิทยาลัยนครราชสีมา

ที่เอื้อโอกาสให้ผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยและเชื่อมโยงสู่การ
ปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้แก่นักศึกษา
ในการประยุกต์ใช้ในวิชาชีพกายภาพบำบัด

และวิชาชีพทางการศึกษาแบบบูรณาการสู่การพัฒนา
เยาวชน

เอกสารอ้างอิง

- กรกฎ เห็นแสงวิไล. (2561). *ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนเยาวชนนวดเท้า*. เสวนา วันที่ 28 สิงหาคม 2561.
- กรองทิพย์ นาควิเชตร. (2562). *การพัฒนาความคิดของคนไทยยุคใหม่*. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมทางวิชาการและเผยแพร่ผลงานวิจัยคณาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ครั้งที่ 3 : การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต. The 3rd APHEIT Inaugural Academic Conference วันที่ 2 - 3 กุมภาพันธ์ 2562 ณ Kensington English Garden Resort Khaoyai.....Lifelong Learning อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา : สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (สสอท.) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. หน้า 485-499.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *การประชุมกระทรวงศึกษาธิการ ครั้งที่ 4/2559*. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 เมษายน 2559 จาก : <http://www.moe.go.th/moe>.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์* 5(1), 7 - 20.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.
- พรณรงค์ สิงห์สำราญ. (2551). *เจตคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม*. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- พิกุล ภูมิแสน สำเร็จ บุญเรืองรัตน์ สงวนพงศ์ ชวนชม กรองทิพย์ นาควิเชตร. (2555). การพัฒนาทักษะการอ่านและการคิดเชิงวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้พุทธวิธีการคิดแบบโยนิโสมนสิการบูรณาการร่วมกับการใช้ยุทธวิธีเมตาคอกนิชันของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม* 6(2) : 43 - 52.
- โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม. (2561). *โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม*. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 กันยายน, 2562 จาก : www.satitchula.org.
- วิจารณ์ พานิช . (2560). *การประชุมและนำเสนอผลงานวิชาการทางการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 4 เรื่อง “เส้นทางสู่คุณภาพการศึกษายุคไทยแลนด์ 4.0”* วันที่ 8 มกราคม 2560 จัดโดยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ณ ศูนย์ประชุมสตาาร์เวลล์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา.
- วิจิตร ศรีสอาน. (2561). *การประชุมและนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 5 เรื่อง “คุณภาพการศึกษาสำหรับทุกคน: นวัตกรรมความท้าทาย ความท้าทาย และความยั่งยืน สำหรับประเทศไทย 4.0”* วันที่ 6 มกราคม 2561 จัดโดยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ณ โรงแรมสบาย อำเภอเมือง จังหวัด นครราชสีมา.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2557). *ความท้าทายของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. ห้องประชุม 1205 สืบค้นเมื่อวันที่ 10 กันยายน, 2562 จาก : www.curriculummandlearning.com.
- สมพงษ์ จิตระดับ. (2557). *ความท้าทายของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. การประชุมและนำเสนอผลงานวิชาการทางการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 2 เรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในศตวรรษที่ 21 จัดโดยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล วันที่ 22 - 23 พฤศจิกายน 2557.

- สุวิมล ว่องวาณิช และคณะ. (2549). *โครงการเร่งสร้างคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทย. การประชุมทางวิชาการการวิจัยทางการศึกษาระดับชาติครั้งที่ 12*. ณ โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ กรุงเทพฯ วันที่ 15-16 พฤศจิกายน 2550. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. หน้า 1-14.
- Alpha School of Massage. (2018). *Learn to Relax*. Retrieved January 28, 2019, from <https://www.alphaschoolofmassage.com/the-most-relaxing-types-of-massages/>
- Anthony A. Annarino, Charles C. Cowell, & Helen W. Hazleton, (1986). *Curriculum Theory & Design in Physical Education*. Illinois : Waveland Press.
- GOODNET GATE WAY TO DO GOOD. (2017). *5 Relaxing Massage Techniques Anyone Can Do At Home*. Retrieved January 28, 2019, from <https://www.goodnet.org/articles/5-relaxing-massage-techniques-anyone-do-at-home>
- Hilman, Jen. (2018). *Awesome Foot Massage Technique – How to ...* Psychetruth, Take Control of Your Own Health & Happiness. Retrieved October 3, 2018, from <https://youtu.be/oNcbzINW2o>.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยนครราชสีมา

Factors Affecting Creative Thinking Skills of Undergraduate Students Nakhon Ratchasima College

อรณิชา ทศตา¹, กชพร ใจอดทน²

คณะศึกษาศาสตร์, คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนครราชสีมา^{1,2}

Onnitca Thodsata¹, Kotchaporn Jaiaodton²

Faculty of Education¹, Faculty of Business Administration, Nakhon Ratchasima College²

E-mail: onnitca@nmc.ac.th¹

E-mail: kotchaporn@nmc.ac.th²

Received: June 18, 2020; Revised: October 18, 2020; Accepted: November 18, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์และ 2) สร้างสมการพยากรณ์โดยมีกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา 341 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ และแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยแสดงว่า 1) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์ (Y) มีสหสัมพันธ์ทางบวกกับปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บุคลิกภาพ อารมณ์ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การเข้าร่วมกิจกรรม พฤติกรรมการสอนของครู สัมพันธภาพในครอบครัว สภาพแวดล้อมทางการเรียน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการสนับสนุนของผู้ปกครอง 2) ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X₉) บุคลิกภาพ (X₂) สัมพันธภาพในครอบครัว (X₇) อารมณ์ (X₃) การสนับสนุนของผู้ปกครอง (X₁₀) การเข้าร่วมกิจกรรม (X₅) สภาพแวดล้อมทางการเรียน (X₈) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X₁) พฤติกรรมการสอนของครู (X₆) การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า (X₄) ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งตัวแปรพยากรณ์ทุกตัว สามารถอธิบายการผันแปรคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาได้ร้อยละ 89.20 จากค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R Square) = 0.892

คำสำคัญ : ความคิดสร้างสรรค์, ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์

ABSTRACT

The research objectives were to 1) study factors affecting creative thinking, and 2) create forecasting equations using 341 sample students. The research tools were a questionnaire on factors affecting creative thinking skills, and an assessment tool to measure

creative thinking skills. Data were analyzed by correlation coefficients and multiple regression analysis. The research results showed that: 1) the correlation coefficient of creative thinking (Y) was positively correlated with factors of Motivation, Achievement, Personality, Emotion, Problem solving, Participation in activities, Teacher's teaching behavior, Family relationship, Educational environment, Democratic parenting, and Parental support, 2) the forecast variables were able to explain the 89.20 percent variation of the students' creativity scores (coefficient of decision-making (R Square) = 0.892). {Note: the forecast variables: were: Democratic parenting (X₉), Personality (X₂), Family relationship (X₇), Emotion (X₃), Parental support (X₁₀), Activity participation (X₅), Learning environment (X₈), Achievement motivation (X₁), Teacher's teaching behavior (X₆), Problem solving (X₄). They correlated with creative thinking skills and were statistically significant at the 0.01 level.

KEYWORDS: Creativity, creative thinking skills, democratic parenting, teaching behavior

บทนำ

ความคิดสร้างสรรค์ เป็นสิ่งจำเป็นต่อความอยู่รอดในโลกของการแข่งขันเสรีทางการค้า เพราะตลาดเสรีมีการแข่งขันสูง เทคโนโลยีในปัจจุบันจึงมีการแข่งขันกันในด้านความคิดสร้างสรรค์เพื่อผลิตสิ่งใหม่ๆ ออกสู่ตลาด (คณะกรรมการวิชาการคิดสร้างสรรค์เพื่อการจัดการคุณค่า, 2555) ความคิดสร้างสรรค์เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาและสร้างสิ่งใหม่ทั้งสิ่งประดิษฐ์ คิดค้นความคิด การเสนอคุณค่า พัฒนาระบบการดำเนินงาน และการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่จนถึงการพัฒนานวัตกรรมในรูปแบบเชิงพาณิชย์ ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ และเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมความก้าวหน้าของประเทศชาติ ความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ส่งผลให้มนุษย์สามารถประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรมต่าง ๆ ที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำรงชีวิตและสภาพแวดล้อมทำให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากความคิดสร้างสรรค์จากสติปัญญาของมนุษย์เป็นพลังที่ช่วยส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าให้แก่โลกมนุษย์ (ชาญณรงค์ พรรุ่งโรจน์, 2546) ดังนั้นความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จในการพัฒนาประเทศหลายๆ ประเทศ ผลของ

ความคิดสร้างสรรค์ทำให้สังคมเกิดความเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ก้าวหน้าขึ้น มีเครื่องช่วยอำนวยความสะดวก มีความปลอดภัย มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ด้วยเหตุนี้เอง ความคิดสร้างสรรค์จึงถูกระบุไว้ในทักษะที่จำเป็นของคนในศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคนจะต้องเรียนรู้ ตั้งแต่ชั้นอนุบาลไปจนถึงมหาวิทยาลัยและตลอดชีวิต (วิจารณ์ พานิช, 2556)

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งเป็นการศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ รูปแบบการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และยังพบว่ามีส่วนที่ได้วิจัยเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สัมพันธภาพในครอบครัว และสภาพแวดล้อมทางการเรียน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การสนับสนุนของผู้ปกครอง บรรยากาศในห้องเรียน การเข้าร่วมกิจกรรม พฤติกรรมการสอนของครู เขาวนปัญญา บุคลิกภาพ การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว สภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย เจตคติต่อการเรียน นิสัยรักการอ่าน การมีวินัยในตนเอง ความสามารถและความสัมพันธ์ที่ดีของอาจารย์ (ปาริชาติ บัวเจริญ, นพรัตน์ เตชะพันธ์รัตนกุล และปวันรัตน์ บัวเจริญ, 2562; มนัสวี ณะปะด ,วิไลลักษณ์

ลังกา และอรอุมา เจริญสุข. 2557; ทิพวัลย์ ปัญจมะ
วัต. 2548 ; รุ่งลาวัณย์ จันทรัตน, 2558)

ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการศึกษาปัจจัย
ต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษา
เพื่อจะช่วยให้เกิดองค์ความรู้ใหม่กว้างขวางยิ่งขึ้น
โดยใช้รูปแบบการวิเคราะห์สมการเชิงเส้นเพื่อ
ชี้ให้เห็นว่ามีตัวแปรปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความคิด
สร้างสรรค์ของนักศึกษา เพื่อนำข้อมูลไปใช้เป็น
แนวทางในการวางแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้ใน
การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์
ต่อการปรับปรุงส่งเสริมหรือพัฒนาสติปัญญา
ความสามารถ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ อันจะ
นำไปสู่คุณภาพของบัณฑิตต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิด
สร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัย
นครราชสีมา
2. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ความคิด
สร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัย
นครราชสีมา

สมมติฐาน

1. ความคิดสร้างสรรค์มีสหสัมพันธ์ทางบวก
กับปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บุคลิกภาพ
อารมณ์ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
การเข้าร่วมกิจกรรม พฤติกรรมการสอนของครู
สัมพันธภาพในครอบครัว สภาพแวดล้อมทาง
การเรียน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และ
การสนับสนุนของผู้ปกครอง
2. ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
บุคลิกภาพ อารมณ์ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
การเข้าร่วมกิจกรรม พฤติกรรมการสอนของครู
สัมพันธภาพในครอบครัว สภาพแวดล้อมทาง
การเรียน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และ
การสนับสนุนของผู้ปกครองสามารถร่วมกัน
พยากรณ์ความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรี วิทยาลัยนครราชสีมา

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ผลการศึกษาทำให้ทราบปัจจัยที่ส่งผล
ต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญา
ตรี
2. ผลการศึกษาที่ได้สามารถนำไปใช้เพื่อ
เป็นแนวทางในการวางแผนการจัดกระบวนการ
เรียนรู้ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะเป็น
ประโยชน์ต่อการปรับปรุง ส่งเสริมและพัฒนาทักษะ
การคิดสร้างสรรค์ อันจะนำไปสู่คุณภาพของบัณฑิต
ต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความคิด
สร้างสรรค์ของนักศึกษาเพื่อจะช่วยให้เกิดองค์
ความรู้ใหม่กว้างขวางยิ่งขึ้นโดยใช้รูปแบบ
การวิเคราะห์สมการเชิงเส้นเพื่อชี้ให้เห็นว่า
มีตัวแปรปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์
ของนักศึกษา เพื่อนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทาง
ในการวางแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนา
ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการ
ส่งเสริมความสามารถ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ อัน
จะนำไปสู่คุณภาพของบัณฑิต สำหรับการทบทวน
วรรณกรรมผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัย
ที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์

1.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นความต้องการ
การของบุคคล ที่พยายามกระทำการใดสิ่งหนึ่ง ให้
สำเร็จลุล่วงโดยเทียบกับมาตรฐานที่ดีเลิศ พยายาม
เอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์
ที่ตั้งไว้ มีความสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จและ
มีความวิตกกังวลเมื่อทำไม่สำเร็จ ซึ่งผลจากการ
ศึกษาของวรวิธ มัสพันธ์ (2556); มนัสวี ธนะปัด
และคณะ (2557); ปาริชาติ บัวเจริญ และคณะ
(2562) พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์
ทางบวก และส่งอิทธิพลทางตรงต่อความคิดสร้าง
สรรค์ ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลทางบวกถือว่าเป็นปัจจัยที่
เกื้อกูลและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และลักษณะ
นิสัยที่พึงปรารถนา ของบุคคลที่มีความคิดสร้าง

สรรค์ คือมีจิตนาการ มีแรงบันดาลใจ ล้วนแต่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ทั้งสิ้น

1.2 บุคลิกภาพ เป็นรูปแบบของลักษณะอุปนิสัยของบุคคลที่แตกต่างกันที่ตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ กัน ซึ่งผลจากการศึกษาของทิพวัลย์ ปัญจมะวัต (2548) พบว่าบุคลิกภาพมีอิทธิพลต่อความคิดคล่อง ซึ่งบุคคลที่ชอบช่วยเหลือผู้อื่น เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีระเบียบวินัยและให้ความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ไม่ขัดแย้ง ทั้งนี้ตัวแปรด้านบุคลิกภาพยังที่มีอิทธิพลต่อความคิดละเอียดลออ โดยบุคคลที่มีความเป็นตัวของตัวเอง ยึดมั่นในความคิดของตนและเชื่อมั่นในวิสัยทัศน์และมีวิจารณ์ญาณของตนเป็นผู้ที่มีเอกลักษณ์เป็นของตัวเอง เป็นนักคิดและนักสร้างนวัตกรรม มีความคิดที่ท้าทายเป็นนักวิเคราะห์ และมีแนวคิดแปลกใหม่เป็นของตนเองไม่ซ้ำแบบใคร

1.3 อารมณ์ เป็นลักษณะของความคิดความรู้สึกและการรับรู้ เข้าใจเชิงเหตุผลอาจแสดงออกในลักษณะความกังวลใจในการทำงานอย่างเคร่งครัด อยู่ในภาวะเครียดมากเกินไป กลัวถูกรบกวน หรือกระตือรือร้นทางอารมณ์ ความอายไม่กล้าแสดงออก ความท้อใจ ไม่มั่นใจในการแสดงความรู้สึกของตนเองออกมา การเห็นคุณค่าและเคารพตนเอง ซึ่งจากการศึกษาของดวงรัตน์ บุญวัน (2552) พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ตัวแปรพยากรณ์มีความสัมพันธ์กับตัวแปรเกณฑ์ความคิดสร้างสรรค์ทางบวกในปัจจัยด้านวิธีสอนของครู ด้านบุคลิกภาพ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านอารมณ์ ด้านแรงจูงใจ ด้านบรรยากาศที่ดีในโรงเรียน ด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ด้านการจัดกิจกรรมและด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก และผลการศึกษาของวศินี อิศรเสนา ณ อยุธยา (2545) ที่ได้สนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาคนว่าความคิดสร้างสรรค์ไม่ใช่เพียงแค่เป็นสิ่งที่ช่วยสะท้อนอารมณ์เท่านั้นยังช่วยสนับสนุนให้เกิด

สุขภาพจิตที่ดี ความคิดสร้างสรรค์สร้างผลผลิตหรือความคิดซึ่งไม่เหมือนใคร ทำให้มนุษย์มีความรู้สึกรู้สีกกับตนเอง แสดงความรู้สึกของตนเองออกมาให้เห็นคุณค่าและเคารพตนเอง

1.4 การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เป็นเรื่องของไหวพริบ การตัดสินใจทันทีทันใด โดยอยู่บนความรู้พื้นฐานจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์เดิม ซึ่งการเรียนรู้ได้มาจากหลายทางไม่ว่าจะผ่านสถาบันการศึกษา การพัฒนาฝึกอบรม ศึกษา ค้นคว้าจากเอกสารหรือแหล่งต่าง ๆ จะด้วยการอ่าน ดู ทดลองปฏิบัติจากสถานการณ์ต่าง ๆ และเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ นั่นคือต้องเรียนรู้ตลอดเวลา รวมถึงเรียนรู้จากประสบการณ์ ทั้งบรรลุความสำเร็จและผิดพลาดจากอดีต ซึ่งจากการศึกษาของปาริชาติ บัวเจริญและคณะ (2562) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิศวกรรมศาสตร์ ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่า การแก้ปัญหาเฉพาะหน้านั้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคิดสร้างสรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษามีความกล้าที่จะเผชิญปัญหา และมีความกระตือรือร้นที่จะแก้ไขปัญหามาตลอดจนหาทางปรับปรุงเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งยอมรับข้อคิดเห็นของบุคคลอื่น และนำข้อมูลเหล่านั้นมาประกอบใช้พิจารณาปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

1.5 การเข้าร่วมกิจกรรม เป็นการที่นักศึกษาได้ดำเนินการทำกิจกรรมร่วมกับวิทยาลัย ได้มีโอกาสแสดงความสามารถ แสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจ รู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในสังคม ทั้งนี้ นักศึกษาจะเป็นผู้คิดและทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยจะต้องอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดีและไม่ขัดต่อกฎระเบียบของสถาบัน (กรกช อัดตวิริยะนุภาพ, 2540) ซึ่งผลจากการศึกษาของมนัสวี ณะปัดและคณะ (2557) พบว่าการเข้าร่วมกิจกรรมมีความสัมพันธ์ทางบวก และส่งอิทธิพลทางตรงต่อความคิดสร้างสรรค์และสอดคล้องกับชาญชัย ยมดิษฐ์ (2548) ที่ได้สรุปว่า การจัดกิจกรรมสนับสนุนปลูกเร้าผู้มีความคิดสร้างสรรค์ได้รับการยอมรับว่ามี

คุณค่าเป็นตัวอย่างของผู้ที่ได้รับความนิยม โดยเฉพาะในโอกาสต่าง ๆ ของโรงเรียน

1.6 พฤติกรรมการสอนของครู เป็น การกระทำหรือรูปแบบการสอน สิ่งที่ครูแสดงขณะ สอนซึ่งจกเกี่ยวข้องกักิจกรรมการสอนที่ส่งเสริม การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด ได้ฝึกปฏิบัติจริงและ ฝึกปรับปรุงตนเองด้วยการจัดกิจกรรมกลุ่ม การใช้ คำถามในการกระตุ้นและเสริมแรงให้เกิดการอยาก เรียนรู้การใช้แหล่งเรียนรู้และสื่อการสอนที่ หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งจาก การศึกษาของมนัสวี ณะปัดและคณะ (2557) พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูมีความสัมพันธ์ ทางบวก และส่งผลต่ออิทธิพลทางตรงและทางอ้อม ต่อความคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้ การสร้างบรรยากาศที่ ไม่เน้นการวัดผล การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับ นักเรียน ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีการถามและสนใจ ต่อคำถาม ครูมีการกระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียน เรียนรู้ ส่งเสริมให้เด็กคิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และส่งเสริมให้เด็กมีการพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่ การสอนให้เด็กรู้จักคิด มีการแสดงความรู้สึก และ แสดงออกในเชิงสร้างสรรค์และควรสอนอย่างเป็น ลำดับต่อเนื่องกันไป อย่างเข้มงวดกวดขันกับเด็ก มากจนเกินไป จนทำให้เด็กสูญเสียความอิสระ เนื่องมาจากถูกควบคุมจาก ระเบียบวินัยที่เคร่งครัด จนทำให้ไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง เป็นต้น

1.7 สัมพันธภาพในครอบครัวนั้นจะ เป็นกุญแจสำคัญของการมีสุขภาพจิตที่แข็งแรง สมบูรณ์ ซึ่งจากการศึกษาของปาริชาติ บัวเจริญ และคณะ (2562) พบว่าสัมพันธภาพในครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวก และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 ซึ่งอยู่ในระดับ “สูง” นั่นคือ นักศึกษามี ความสัมพันธ์กับครอบครัวที่ดีและการที่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองให้กำลังใจและสนองตอบ ความอยากรู้ อยากเห็นและอิสระภาพในการสำรวจ ศึกษาค้นคว้าหรือทำในสิ่งที่ชอบทำ ส่งผลให้เพิ่ม ระดับความคิดสร้างสรรค์ได้

1.8 สภาพแวดล้อมทางการเรียนนั้น

จะเป็นบรรยากาศในการเรียน การเข้าร่วมกิจกรรม เสริมหลักสูตร การสนับสนุนของเพื่อน บรรยากาศ การบริหาร และอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งหากผู้เรียนสามารถแสดงความคิดใหม่ๆ แปลกๆ ไม่ถูกควบคุมจากระเบียบวินัยที่เคร่งครัด จนเกินไป มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความมั่นใจใน การแก้ปัญหา การที่ผู้เรียนมีทางเลือก และมีการ ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง (Smith และ Hildreth, 1971 อ้างถึงในอารี พันธมณี, 2547) ส่งผลต่อกระบวนการคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้ ซึ่งจากการศึกษาของปาริชาติ บัวเจริญ และคณะ (2562) พบว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวก และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 ซึ่งอยู่ในระดับ “สูง” นั่นคือ การที่สถานศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุน การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์ จะช่วยพัฒนาความคิด สร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียนได้มากยิ่งขึ้น

1.9 การอบรมเลี้ยงดูแบบ

ประชาธิปไตย เป็นวิธีการที่พ่อแม่ใช้การอบรม เลี้ยงดูที่ทำให้ลูก รู้สึกว่าตนเองได้รับการปฏิบัติ ด้วยความยุติธรรม พ่อแม่ไม่พอใจจนเกินไปหรือ เข้มงวดเกินไป ยอมรับนับถือความสามารถและ ความคิดของลูกให้มีส่วนร่วมแก่ลูกตามโอกาส อันควร ซึ่งผลจากการศึกษาของมนัสวี ณะปัด และคณะ (2557) พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบ ประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวก และส่ง อิทธิพลทางตรงต่อความคิดสร้างสรรค์และ สอดคล้องกับการศึกษาของเฮิร์ลล็อก (Hurlock อ้างถึงใน มาลี จูฑา, 2544) และถัน แพเพชร (อ้างใน มาลี จูฑา, 2544) ได้ศึกษาการอบรมเลี้ยง ดูบุตร พบว่า วิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบ ประชาธิปไตยมีผลทำให้ระดับความคิดสร้างสรรค์ ของเด็กสูงขึ้นในทางตรงข้ามวิธีการอบรมเลี้ยงดู แบบเผด็จการหรืออัตตาธิปไตย ทำให้เด็กขาด ความคิดสร้างสรรค์

1.10 การสนับสนุนของผู้ปกครอง

เป็นการส่งเสริมสนับสนุนและการมีส่วนร่วม

ทางการศึกษาของผู้ปกครอง โดยที่ผู้ปกครองจักเป็นพลังอันสำคัญยิ่งในการช่วยเหลือ สนับสนุน กระบวนการคิดสร้างสรรค์ที่จะเกิดขึ้นได้ด้วยความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครูโดยให้การยอมรับ และเปิดโอกาสให้เด็ก มีอิสระในการคิด ตัดสินใจ สามารถทดลองทำบางสิ่งได้ด้วยตนเอง ผลจากการศึกษาของวรวิธ มัสพันธ์ (2556) ;มนัสวี ณะปิดและคณะ (2557) พบว่า การสนับสนุนของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ทางบวกและส่งผลต่ออิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อความคิดสร้างสรรค์ และทิพวัลย์ สีจันทร์ และคณะ (2549) กล่าวว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์จะประกอบด้วยปัจจัยที่ส่งผลทางด้านบวกถือว่าเป็นปัจจัยที่ช่วยเกื้อกูลและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

2. ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของทอแรนซ์

Torrance (1962) ได้นิยามความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นกระบวนการของความรู้สึกละวางต่อปัญหาหรือสิ่งที่บกพร่องขาดหายไป แล้วรวบรวมความคิดในการตั้งเป็นสมมติฐานขึ้น จากนั้นก็ทำการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งขึ้นจากแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีโครงสร้างทางปัญญา ทั้งนี้ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองที่คิดได้หลายทาง คิดได้กว้างไกล เป็นลักษณะของการคิดอเนกนัย ซึ่งจำแนกออกเป็น ความคิดคล่อง (fluency) ความคิดยืดหยุ่น (flexibility) ความคิดละเอียดลออ (elaboration) และความคิดริเริ่ม (originality)

2.1 ความคิดคล่อง (fluency)
หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดคำตอบในปริมาณมาก โดยแบ่งออกเป็น 1) ความคิดคล่องแคล่วทางด้านถ้อยคำ 2) ความคิดคล่องแคล่วทางการเชื่อมโยง 3) ความคิดคล่องแคล่วทางการแสดงออก 4) ความคิดคล่องแคล่วในการคิด

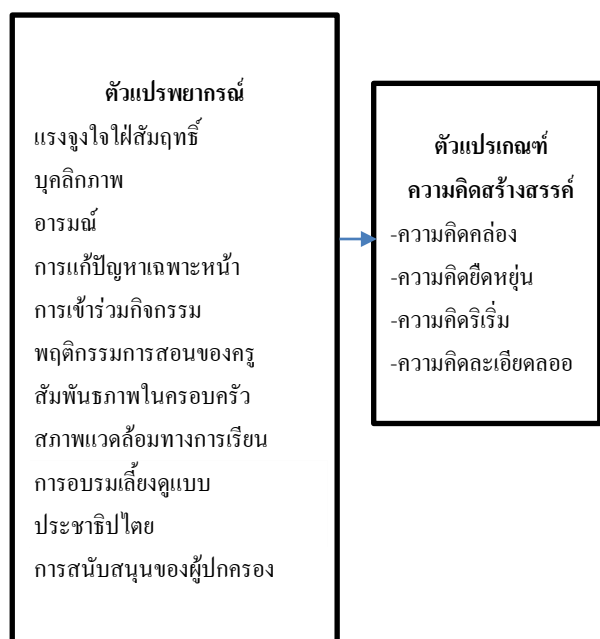
2.2 ความคิดยืดหยุ่น (flexibility)
หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดคำตอบ

ได้หลายประเภท แบ่งเป็น 1) ความคิดยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นทันที 2) ความคิดยืดหยุ่นทางการดัดแปลง

2.3 ความคิดละเอียดลออ (elaboration)
หมายถึง ความสามารถในการพัฒนา แต่งเติมหรือเพิ่มเติมความคิด

2.4 ความคิดริเริ่ม (originality) หมายถึง ความสามารถในการสร้างความคิดที่แปลกใหม่หาได้ยาก ไม่ธรรมดาอย่างเห็นได้ชัด

จากผลการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงพัฒนารอบแนวความคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยนครราชสีมา นั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Correlational Research) โดยวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

ประชากรและตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่
นักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยนครราชสีมา ทุกชั้นปีที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562

จำนวน 3,059 คน (ข้อมูลจากสำนักทะเบียน
วิทยาลัยนครราชสีมา มี.ค. 62)

2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรีที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา
2562 วิทยาลัยนครราชสีมา จำนวน 341 คน
ได้มาโดยใช้สูตรของ Taro Yamane แล้วใช้วิธีการ
สุ่มตัวอย่างในแต่ละสาขาแบบแบ่งชั้นภูมิ
(Stratified Sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรพยากรณ์ (Predictive Variables) ได้แก่ ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
ด้านบุคลิกภาพ อารมณ์ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
การเข้าร่วมกิจกรรม พฤติกรรมการสอนของครู
สัมพันธภาพในครอบครัว สภาพแวดล้อมทาง
การเรียน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและ
การสนับสนุนของผู้ปกครอง

3.2 ตัวแปรเกณฑ์ (Criteria Variables)
คือ ความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย ความคิด
คล่อง ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และ
ความคิดละเอียดลออ

เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้สร้างขึ้นจาก
การศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่
เกี่ยวข้องกับภาษาไทยและต่างประเทศแล้วกำหนด
นิยามเชิงปฏิบัติการ ซึ่งมีลักษณะดังนี้

1. แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิด
สร้างสรรค์ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5
ระดับ (Rating Scale) จำแนกเป็น แรงจูงใจ
ใฝ่สัมฤทธิ์ 15 ข้อ บุคลิกภาพ 15 ข้อ อารมณ์ 10
ข้อ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า 10 ข้อ การเข้าร่วม
กิจกรรม 12 ข้อ พฤติกรรมการสอนของครู 12 ข้อ
สัมพันธภาพในครอบครัว 12 ข้อ สภาพแวดล้อม
ทางการเรียน 15 ข้อ การอบรมเลี้ยงดูแบบ
ประชาธิปไตย 10 ข้อ การสนับสนุนของผู้ปกครอง
10 ข้อ ตรวจสอบค่าอำนาจจำแนก ด้วยค่า
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อ (Item-total
correlation) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.41-0.87 และ
วิเคราะห์ความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา

ของครอนบาค (Cronbach's Alpha
Coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับอยู่ระหว่าง
0.86-0.95

2) แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้
สร้างตามแนวคิดของ Torrance และการศึกษา
จากแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ด้วยรูปภาพ
แบบ A ที่แปลและเรียบเรียงโดย อารี รังสินนท์
และคณะ (2521, 2522, 2523 อ้างถึงใน อารี
พันธุ์มณี, 2547) โดยแบบวัดความคิดสร้างสรรค์
ครั้งนี้ จำแนกเป็น 4 ด้าน คือ ความคิดคล่อง
ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิด
ละเอียดลออ ประกอบด้วย กิจกรรม 3 ชุด คือ ชุด
ที่ 1 การวาดภาพ (Picture Construction) ชุดที่
2 การต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ (Picture
Completion) และชุดที่ 3 การใช้เส้นคู่ขนาน
(Parallel Line) โดยใช้เวลาในการทดสอบ
กิจกรรมละ 10 นาที ตรวจสอบคุณภาพด้วยค่า
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟาของครอนบาค
(Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความ
เชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.782

**เกณฑ์การแปลความหมายระดับ
ความคิดสร้างสรรค์** (ใจชื่น ตะเกาพงษ์. 2550 :
48; อ้างอิงจาก วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดสร้างสรรค์
3.67 – 5.00	ความคิดสร้างสรรค์ระดับสูง
2.34 – 3.66	ความคิดสร้างสรรค์ระดับปานกลาง
1.00 – 2.33	ความคิดสร้างสรรค์ระดับต่ำ

ค่าเฉลี่ย	ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิด สร้างสรรค์
3.67 – 5.00	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิด สร้างสรรค์ระดับสูง
2.34 – 3.66	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิด สร้างสรรค์ระดับปานกลาง
1.00 – 2.33	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิด สร้างสรรค์ระดับต่ำ

การวิเคราะห์ข้อมูล
โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (SD.) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
ของเพียร์สัน (Pearson' Product Moment
สรุปผลการวิจัย

Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอย
พหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยวิธีแบบ
ขั้นบันได (Step Wise)

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเกี่ยวกับตัวแปรเกณฑ์ที่ใช้ในการศึกษาความคิดสร้างสรรค์
ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
วิทยาลัยนครราชสีมา

ความคิดสร้างสรรค์	ค่าคะแนน				เทียบเกณฑ์ ค่าเฉลี่ย	ระดับ ความคิดสร้างสรรค์
	Min	Max	Mean	SD.		
ความคิดคล่อง	20	39	29.67	6.06	3.71	ระดับสูง
ความคิดยืดหยุ่น	20	41	29.81	6.31	3.64	ระดับสูง
ความคิดริเริ่ม	7	15	10.40	2.54	3.47	ระดับปานกลาง
ความคิดละเอียดลออ	11	30	21.01	6.22	3.50	ระดับปานกลาง
รวม	15.25	31.25	22.72	5.12	3.61	ระดับสูง

จากตารางที่ 1 แสดงว่า ระดับความคิดสร้างสรรค์
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัย
นครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับสูง ตัวแปรเกณฑ์
ความคิดสร้างสรรค์ ด้านความคิดคล่อง มีค่าเฉลี่ย

สูงสุด รองลงมาคือ ความคิดยืดหยุ่น ส่วนความคิด
สร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออ และความคิด
ริเริ่ม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรี วิทยาลัยนครราชสีมา

ตัวแปรพยากรณ์	Mean	SD.	ระดับความคิดสร้างสรรค์
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	3.66	0.79	ระดับปานกลาง
บุคลิกภาพ	3.71	0.71	ระดับสูง
อารมณ์	3.69	0.76	ระดับสูง
การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า	3.71	0.82	ระดับสูง
การเข้าร่วมกิจกรรม	3.82	0.72	ระดับสูง
พฤติกรรมการสอนของครู	3.72	0.77	ระดับสูง
สัมพันธภาพในครอบครัว	3.71	0.73	ระดับสูง
สภาพแวดล้อมทางการเรียน	3.70	0.75	ระดับสูง
การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	3.68	0.77	ระดับสูง
การสนับสนุนของผู้ปกครอง	3.83	0.69	ระดับสูง
รวม	3.72	0.75	ระดับสูง

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อ
ความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
วิทยาลัยนครราชสีมา ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การ

สนับสนุนของผู้ปกครอง รองลงมาคือ การเข้าร่วม
กิจกรรมและ พฤติกรรมการสอนของครู ตามลำดับ

2. สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อ
ความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
วิทยาลัยนครราชสีมา

ผลการศึกษาสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร
พยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์
กับตัวแปรเกณฑ์ของความคิดสร้างสรรค์
ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 3 สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างความคิดสร้างสรรค์และปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของ
นักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยนครราชสีมา

ตัวแปร	Creativ e	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀
Creativ e	1	.676* *	.750**	.701**	.651**	.642**	.693**	.716**	.764**	.788**	.690**
X ₁		1	.629**	.550**	.430**	.397**	.401**	.472**	.486**	.551**	.393**
X ₂			1	.644**	.551**	.437**	.483**	.514**	.541**	.625**	.448**
X ₃				1	.563**	.468**	.533**	.422**	.476**	.552**	.466**
X ₄					1	.578**	.443**	.514**	.423**	.475**	.408**
X ₅						1	.579**	.542**	.474**	.503**	.389**
X ₆							1	.550**	.538**	.563**	.505**
X ₇								1	.661**	.570**	.527**
X ₈									1	.712**	.570**
X ₉										1	.618**
X ₁₀											1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 แสดงว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
พหุคูณระหว่างความคิดสร้างสรรค์ (Y) มี
สหสัมพันธ์ทางบวกกับปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่
สัมฤทธิ์ บุคลิกภาพ อารมณ์ การแก้ปัญหาเฉพาะ
หน้า การเข้าร่วมกิจกรรม พฤติกรรมการสอนของ
ครู สัมพันธภาพในครอบครัว สภาพแวดล้อม
ทางการเรียน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
และการสนับสนุนของผู้ปกครอง อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01

โดยมีสหสัมพันธ์สูงสุดกับปัจจัยด้านการ
อบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ($r = .788$)
สภาพแวดล้อมทางการเรียน ($r = .764$) บุคลิกภาพ
($r = .750$) สัมพันธภาพในครอบครัว ($r = .716$)
อารมณ์ ($r = .701$) พฤติกรรมการสอนของครู ($r = .693$)
การสนับสนุนของผู้ปกครอง ($r = .690$)

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($r = .676$)-การแก้ปัญหาเฉพาะ
หน้า ($r = .651$) ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม ($r = .642$) ตามลำดับ

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัย
นครราชสีมา

3.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปรากฏผลดังนี้

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อ
ความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
วิทยาลัยนครราชสีมา ด้วยการทดสอบ F-test
สำหรับตัวแปรพยากรณ์ในแต่ละสมการ สามารถ
ร่วมกันทำนาย (พยากรณ์) ตัวแปรตาม ดังตารางที่
4

ตารางที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยนครราชสีมา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
Regression	8121.796	10	812.180	279.266	.000**
Residual	982.995	338	2.908		
Total	9104.79	348			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 แสดงว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยนครราชสีมา มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับกลุ่มตัวแปรพยากรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสามารถสร้างสมการทำนายเชิงเส้นตรงได้

3.2 สมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณและสร้างสมการระหว่างตัวแปรพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์กับตัวแปรเกณฑ์ความคิดสร้างสรรค์ ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นบันได (stepwise multiple regression analysis) แสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ตัวแปรพยากรณ์

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE	Beta	t	Sig
การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X ₉)	.838	.201	.126	4.163	.000
บุคลิกภาพ (X ₂)	1.121	.201	.157	5.574	.000
สัมพันธภาพในครอบครัว (X ₇)	.659	.189	.094	3.485	.001
อารมณ์ (X ₃)	.652	.178	.098	3.669	.000
การสนับสนุนของผู้ปกครอง (X ₁₀)	1.160	.179	.157	6.464	.000
การเข้าร่วมกิจกรรม (X ₅)	.625	.177	.089	3.526	.000
สภาพแวดล้อมทางการเรียน (X ₈)	1.196	.196	.177	6.110	.000
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X ₁)	.871	.157	.136	5.540	.000
พฤติกรรมการสอนของครู (X ₆)	.769	.168	.116	4.575	.000
การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า (X ₄)	.629	.157	.101	4.017	.000

ค่าคงที่ (Constant) = -9.048 , R = 0.944 , R² = 0.892 , Adjusted R Square = 0.889 , SE = 1.705

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 แสดงว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถทำนายความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยนครราชสีมา คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X₉) บุคลิกภาพ (X₂) สัมพันธภาพในครอบครัว (X₇) อารมณ์ (X₃) การ

สนับสนุนของผู้ปกครอง (X₁₀) การเข้าร่วมกิจกรรม (X₅) สภาพแวดล้อมทางการเรียน (X₈) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X₁) พฤติกรรมการสอนของครู (X₆) การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า (X₄) และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งตัวแปรพยากรณ์ทุกตัวสามารถอธิบาย

การผันแปรความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาได้ร้อยละ 89.20 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R Square) = 0.892 และสามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$Y' = -9.048 + .838 X_9 + 1.121 X_2 + .659 X_7 + .652 X_3 + 1.160 X_{10} + .625 X_5 + 1.196 X_8 + .871 X_1 + .769 X_6 + .629 X_4$$

$$Z' = .126 Z_9 + .157 Z_2 + .094 Z_7 + .098 Z_3 + .157 Z_{10} + .089 Z_5 + .177 Z_8 + .136 Z_1 + .116 Z_6 + .101 Z_4$$

การอภิปรายผลการวิจัย

1. ผลจากการศึกษาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์ (Y) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บุคลิกภาพ อารมณ์ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การเข้าร่วมกิจกรรม พฤติกรรมการสอนของครูสัมพันธภาพในครอบครัว สภาพแวดล้อมทางการเรียน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการสนับสนุนของผู้ปกครองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 คือ ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บุคลิกภาพ อารมณ์ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การเข้าร่วมกิจกรรม พฤติกรรมการสอนของครูสัมพันธภาพในครอบครัว สภาพแวดล้อมทางการเรียน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และด้านการสนับสนุนของผู้ปกครอง มีสหสัมพันธ์ทางบวกกับความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยนครราชสีมา โดยมีค่าสหสัมพันธ์สูงสุดกับปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีค่าอยู่ในระดับสูง ($r = .788$) แสดงว่า วิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบประชาธิปไตยมีผลทำให้ระดับความคิดสร้างสรรค์ของเด็กสูงขึ้นในทางตรงข้ามวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการหรืออิตาเลียนทำให้เด็กขาดความคิดสร้างสรรค์ ขาดความมั่นใจในการกล้าแสดงความคิดเห็น ไม่กล้าที่จะ

เสนอแนะหรือไม่กล้าคิดนอกกรอบที่ถูกกำหนดไว้ ประเด็นถัดมา คือ สภาพแวดล้อมทางการเรียน มีค่าอยู่ในระดับสูง ($r = .764$) แสดงว่า บรรยากาศของสถานศึกษาสามารถส่งเสริมและสนับสนุน การจัดกิจกรรมในการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ซึ่งจะเป็นการช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียนได้มากยิ่งขึ้น ประเด็นถัดมา คือ บุคลิกภาพ มีค่าอยู่ในระดับสูง ($r = .750$) แสดงว่าบุคลิกภาพมีอิทธิพลต่อความคิดสร้างสรรค์ทั้งในเรื่องความเป็นตัวของตัวเอง ความมีอิสระไม่พึ่งพาผู้อื่น ยึดมั่นในความคิดของคนและเชื่อมั่นในวิสัยทัศน์และมีวิจารณ์ญาณของตน ประเด็นถัดมา คือ สัมพันธภาพในครอบครัว มีค่าอยู่ในระดับสูง ($r = .716$) แสดงว่า นักศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับครอบครัวที่ดี มีผู้ปกครองคอยสนับสนุนและคอยให้กำลังใจ และสนองตอบต่อการ ความอยากรู้อยากเห็นและให้อิสระภาพในศึกษาค้นคว้าหรือทำในสิ่งที่ชอบทำ ส่งผลให้เพิ่มระดับความคิดสร้างสรรค์ได้ ประเด็นถัดมา คือ อารมณ์ มีค่าอยู่ในระดับสูง ($r = .701$) แสดงว่า ผู้ที่มีสุขภาพจิตที่ดี มีความรู้สึกและรับรู้เข้าใจเชิงเหตุเชิงผลจะส่งผลให้มีความคิดสร้างสรรค์ มีความคิดยืดหยุ่น โดยมีความรู้สึกดีและเห็นคุณค่าในตัวเอง สามารถเผชิญเข้ากับสถานการณ์ได้ทุกเหตุการณ์ ประเด็นถัดมา คือ พฤติกรรมการสอนของครู มีค่าอยู่ในระดับสูง ($r = .693$) แสดงว่า สิ่งที่ครูแสดงขณะสอน การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน การกระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียน คิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และส่งเสริมให้เด็กมีการพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่ ส่งผลต่อการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ประเด็นถัดมา คือ การสนับสนุนของผู้ปกครอง มีค่าอยู่ในระดับสูง ($r = .690$) แสดงว่า การส่งเสริมสนับสนุนโดยผู้ปกครองยอมรับและเปิดโอกาสให้เด็ก มีอิสระในการคิด ตัดสินใจสามารถช่วยเกื้อกูลและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ได้ ประเด็นถัดมา คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีค่าอยู่ในระดับสูง ($r = .676$) แสดงว่า ความต้องการของบุคคลที่พยายามกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วง จักเป็น

ตัวกระตุ้นปัจจัยที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ทั้งด้านจินตนาการและการสร้างแรงบันดาลใจ ประเด็นถัดมา คือการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มีค่าอยู่ในระดับสูง ($r = .651$) แสดงว่า พื้นฐานจากการเรียนรู้ การคิดที่กล้าตัดสินใจ มีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหาได้ทันที สามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ได้ และสุดท้าย คือ การเข้าร่วมกิจกรรม มีค่าอยู่ในระดับสูง ($r = .642$) แสดงว่า การที่นักศึกษาได้ดำเนินการทำกิจกรรมร่วมกับวิทยาลัย ได้มีโอกาสแสดงความสามารถ แสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจ รู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในสังคมสะท้อนถึงปัจจัยที่ช่วยให้มีการส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ได้อีกประการหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปาริชาติ บัวเจริญและคณะ. (2562) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_1) การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า (X_2) สัมพันธภาพในครอบครัว (X_3) และสภาพแวดล้อมทางการเรียน (X_4) มีสหสัมพันธ์ทางบวกกับความคิดสร้างสรรค์ของ นักศึกษา คณะ วิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของทิพวัลย์ ปัญจมะวัต (2548 : 91) พบว่าสหสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์รวม ความคิดคล่องตัว ความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ และความคิดยืดหยุ่นกับตัวแปรอิสระและความสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปรอิสระ ได้แก่ เซาว์ปัญญา (IQ) บุคลิกภาพ (PER1 ถึง PER15) สภาพแวดล้อมครอบครัว (FAM_EN1 และ FAM_EN2) สภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย (UEN1 ถึง UEN5) และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ACHMOT) พบว่า มีสหสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลจากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยนครราชสีมา มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง

กับกลุ่มตัวแปรพยากรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสามารถสร้างสมการทำนายเชิงเส้นตรงด้วยการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณด้วยตัวแปรพยากรณ์ 10 ตัวแปร ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X_9) บุคลิกภาพ (X_2) สัมพันธภาพในครอบครัว (X_7) อารมณ์ (X_3) การสนับสนุนของผู้ปกครอง (X_{10}) การเข้าร่วมกิจกรรม (X_5) สภาพแวดล้อมทางการเรียน (X_8) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_1) พฤติกรรมการสอนของครู (X_6) การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า (X_4) ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ (Y) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งตัวแปรพยากรณ์ทุกตัวสามารถอธิบายการผันแปรความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาได้ร้อยละ 89.20 จากค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R Square) = 0.892 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 คือ ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บุคลิกภาพ อารมณ์ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การเข้าร่วมกิจกรรม พฤติกรรมการสอนของครู สัมพันธภาพในครอบครัว สภาพแวดล้อมทางการเรียน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการสนับสนุนของผู้ปกครองสามารถร่วมกันพยากรณ์ความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยนครราชสีมา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพวัลย์ ปัญจมะวัต. (2548 : 91) ที่พบว่าปัจจัยที่สามารถอธิบายความคิดสร้างสรรค์ในด้านความคิดริเริ่ม และความคิด ยืดหยุ่นของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อาจจะอธิบายได้ว่า แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์เป็นแรงขับที่ทำให้เกิดพลังแห่งการสร้างสรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของทิพวัลย์ สีจันทร์ และคณะ (2549) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ว่า ความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ประกอบด้วยปัจจัยที่ส่งผลทางด้านบวกถือว่าเป็นปัจจัยที่ช่วยเกื้อกูลและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ บุคคล บ้าน และสถานศึกษา สภาพแวดล้อมในสังคมแต่ละสังคม และลักษณะนิสัยที่พึงปรารถนาของบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ คือ มีจินตนาการ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หรือแรงบันดาลใจ ซึ่งที่ได้กล่าวมาทั้งหมดล้วนแต่เป็นปัจจัยต่าง ๆ

ที่ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยทางด้านอารมณ์ แรงจูงใจต่าง ๆ ปัจจัยทางด้านครอบครัว ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู ปัจจัยที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน และยิ่งรวมไปถึงปัจจัยที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัวนักศึกษา ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน ของสถานศึกษา ล้วนแต่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ทั้งสิ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wang (2007) ที่ศึกษาสภาพแวดล้อม ที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ซึ่งสรุปว่า ปัจจัยด้านความสำเร็จหรือเป้าหมายด้านวิชาการคือทักษะด้านต่าง ๆ มีสหสัมพันธ์ทางบวกกับความคิดสร้างสรรค์ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Daskolia, Dimos and Kampylis (2012) ที่ศึกษาสภาพแวดล้อมทางการศึกษา (Environmental Education) ทั้งกระบวนการ (Process) บุคคล (Person) ผลงาน (Product) และบริบท (Context) ที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ และแนวคิดของ Hornig and Lee (2009) ที่ศึกษาด้านกายภาพ (Physical) สังคม (Social) วัฒนธรรม (Cultural) และสภาพแวดล้อมทางการศึกษา (Education Environment) ที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ทำให้ความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาที่แตกต่างกันตามกรอบของศาสตร์ในแต่ละสาขาวิชา และการเรียนการสอนในระดับหลักสูตร

ดังนั้นผลจากการวิจัยในครั้งนี้จึงสามารถสรุปได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยนครราชสีมา ทั้งสิ้น 10 ตัวแปร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X_9) บุคลิกภาพ (X_2) สัมพันธภาพในครอบครัว (X_7) อารมณ์ (X_3) การสนับสนุนของผู้ปกครอง (X_{10}) การเข้าร่วมกิจกรรม (X_5) สภาพแวดล้อมทางการเรียน (X_8) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_1) พฤติกรรมการสอนของครู (X_6) และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า (X_4)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรม พัฒนาระบบการเรียนการสอนสำหรับอาจารย์หรือผู้เกี่ยวข้องสำหรับใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะประโยชน์ต่อการปรับปรุง ส่งเสริมหรือพัฒนาสติปัญญา ความสามารถ และทักษะการคิดสร้างสรรค์อันจะนำไปสู่คุณภาพของบัณฑิตต่อไป

1.2 ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ผู้เกี่ยวข้องสามารถบูรณาการเรื่องความคิดสร้างสรรค์ไปใช้ในรายวิชาต่างๆ ได้ เช่น พฤติกรรมการสอนของครู การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า แนวทางในการจัดสภาพแวดล้อมต่อการจัดการเรียนรู้ ฯลฯ รวมทั้งแนวทางในการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

1.3 ผลจากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบว่ามีความแปรทั้งสิ้น 10 ตัวแปรที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย บุคลิกภาพ สัมพันธภาพในครอบครัว อารมณ์ การสนับสนุนของผู้ปกครอง การเข้าร่วมกิจกรรม สภาพแวดล้อมทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พฤติกรรมการสอนของครู และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนแต่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ควรมีการส่งเสริมให้ครอบคลุมทุกปัจจัย และควรมีการส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นนักคิดอย่างมีเหตุผล เป็นนักสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่ของตนเอง เพื่อจะนำไปสู่การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนของตนเองต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับภาควิชาวิจัยต่อไป

2.1. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ด้านอื่น ๆ เช่น ด้านความรู้ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การสนับสนุนของเพื่อน ความอยากรู้อยากเห็น ความพอใจต่อสิ่งที่สลับซับซ้อนและความคิดจินตนาการ เป็นต้น

ซึ่งอาจมีการนำตัวแปรที่ส่งผลต่อความคิด
สร้างสรรค์ที่สามารถนำมาศึกษาเพิ่มเติมได้อีก

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบ
โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิด

สร้างสรรค์ โดยศึกษากับนักศึกษา จำแนกตาม
สาขาวิชา หรือระดับชั้นอื่น ๆ หรือพื้นที่อื่น ๆ เพื่อ
นำผลที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวทางในการ
พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรกช อุตตวิริยะนุภาพ. (2540). *ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตนักศึกษากับการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- คณะกรรมการวิชาการคิดสร้างสรรค์เพื่อการจัดการคุณค่า. (2555). *การคิดสร้างสรรค์เพื่อการจัดการคุณค่า*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2546). *ความคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญชัย ยมดิษฐ์. (2548). *เทคนิคและวิธีการสอนร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: หลักพิมพ์.
- ดวงรัตน์ บุญวัน. (2552). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
- ทิพวัลย์ ปัญจมะวัต. (2548). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ทิพวัลย์ สัจจันทร์และคณะ (2549). *การคิดและการตัดสินใจ*. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏ. สวนดุสิต.
- ปาริชาติ บัวเจริญ, นพรัตน์ เตชะพันธ์รัตนกุล และวันรัตน์ บัวเจริญ. (2562). การศึกษาปัจจัยที่มีส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เชียงใหม่. *วารสาร “ศึกษาศาสตร์ มจร” คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย*, 7(1) ; มกราคม-มิถุนายน, 241-254.
- มนัสวี ธนะปัด, วิไลลักษณ์ ลังกา และอรอุมา เจริญสุข. (2557). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 : การวิเคราะห์เส้นทางแบบกลุ่มพหุ *วิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา*, 12(1), 88-98.
- มาลี จุฑา. (2544). *การประยุกต์จิตวิทยาเพื่อการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร : อักษรพัฒนา.
- รุ่งลาวัลย์ จันทรัตน์. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะการคิดนอกกรอบของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*, 10(2), 91-106.
- วศินี อิศรเสนา ณ อยุธยา. (2545). *การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ที่ได้จากการจัดประสบการณ์ วางแผนปฏิบัติ ทบทวนตามแนวการสอนแบบไฮสโคปของนักเรียนชั้นเด็กเล็ก โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร(ฝ่ายประถม)*. กรุงเทพฯ: โรงเรียน สาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม).
- วิจารณ์ พานิช. (2556). *การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างไร*. กรุงเทพฯ : บริษัท เอส. อาร์. พรินต์ติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). “ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมาย : เรื่องง่าย ๆ ที่บางครั้งก็พลาดได้”. *วารสารข่าวสารการวิจัยการศึกษา*, 18(3), 8–11.

- วรวิธ มัสพันธ์. (2556). ปัจจัยทางจิตสังคมที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อารี พันธุ์ณี. (2547). ฝึกให้เป็น คิดให้สร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไผ่ไหม.
- Daskolia, M., Dimos, A., and Kampylis, P. G. (2012). Secondary Teachers' Conceptions of Creative Thinking within the Context of Environmental Education. *International Journal of Environmental and Science Education*, 7(2), 269-290.
- Hong, J. S., and Lee, Y. C. (2009). What environmental factors influence creative culinary studies?. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 21(1), 100-117.
- Torrance, P. E. (1962). *Guiding Creative Talent*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Wang, A. Y. (2007). *Contexts of creative thinking: Teaching, learning, and creativity in Taiwan and the United States*. Claremont Graduate University.

ปัจจัยเชิงสาเหตุของความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษากรุงเทพมหานคร

Factors Correlated with Ethics of Care and Reconciliation of Undergraduates in Higher Education Institutions Bangkok

กรทิพย์ รัตนภุมมะ¹, โกศล มีคุณ², นรา สมประสงค์³, ธารินทร์ รasanond⁴
วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา^{1,2,3,4}

Kornthip Ratanapumma¹, Kosol Meekun², Nara Somprasong³,
Tharin Rasanond⁴

College of Management, University of Phayao^{1,2,3,4}

E-mail : kornthip@tni.ac.th¹

E-mail : dr.kosolmeekun@gmail.com²

E-mail : naranoy17@gmail.com³

E-mail : sangtharin05@hotmail.com⁴

Received: October 4, 2020; Revised: November 16, 2020; Accepted: November 20, 2020

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุของความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา วิธีการศึกษาใช้แนวคิดของทฤษฎีเชิงระบบและแนวคิดปฏิสัมพันธ์นิยมร่วมกันวิเคราะห์เอกสารด้านทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ตัวแปรเชิงสาเหตุแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มลักษณะสถานการณ์ปัจจุบัน กลุ่มจิตลักษณะเดิมของบุคคล และกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ ที่เชื่อมโยงกับพฤติกรรมความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ให้นิยามและอธิบายกลุ่มตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุทั้ง 3 กลุ่ม พร้อมทั้งได้เสนอรูปแบบแนวคิดการวิจัย ในการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุและการพัฒนาพฤติกรรมความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี

คำสำคัญ: ความเอื้ออาทร ความสมานฉันท์ นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร

ABSTRACT

This academic article aimed to study and analyze the causal factors affecting ethics of care and reconciliation of undergraduate students in higher education institutions in Bangkok. The study employed the concepts of system theory and interactionism model to analyze the related document. The analytical study found that there were 3 groups of

causal variables related to the ethics of care and reconciliation of the undergraduate students in higher education institutions. They were situational factors, psychological trait factors, and psychological state factors. Each group of causal factors was defined and discussed. The conceptual framework of future research to find out the causal relationship between the identified causal factors and the behaviors of ethics of care and reconciliation was also developed.

KEYWORDS: Ethics of care, Reconciliation, Undergraduate, Higher education institution, Bangkok

บทนำ

การจะพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าขึ้น ต้องอาศัยการพัฒนาหลายปัจจัยร่วมกัน ซึ่งทรัพยากรมนุษย์จัดว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญและควรส่งเสริมอย่างยิ่ง ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) ก็ให้ความสำคัญมากกับการพัฒนาคนโดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ชาติข้อ 3 ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ทุกช่วงวัยให้เป็นคนเก่งและเป็นคนดีมีศีลธรรม มีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อตนเอง สังคมและผู้อื่นและที่สำคัญคือ เป็นพลเมืองดีของประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะของบัณฑิตในศตวรรษที่ 21 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) ที่เน้นการสร้างคนให้เป็นพลเมืองดี มีความรู้ในด้านวิชาการ รวมทั้งมีคุณ ธรรมและจริยธรรมจนสำเร็จในสิ่งที่มุ่งหวังได้

นิสิตนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีบทบาทสำคัญต่อประเทศชาติ อีกทั้งยังเป็นมันสมองและกำลังสำคัญของชาติในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนา นิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (พ.ศ. 2560-2564) (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2561) ซึ่งเน้นพัฒนาและส่งเสริม นิสิตนักศึกษาให้บรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ (Domains of Learning) แบบองค์รวม ทั้งทักษะด้านคนและสังคม (Soft Skills) กล่าวคือ การพัฒนาทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ควบคู่กับการพัฒนาทักษะวิชาชีพ (Hard

Skills) เพื่อบรรลุเป้าหมายสูงสุดคือการพัฒนา บัณฑิตซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติอย่างยั่งยืน ดังนั้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 จึงมุ่งวางรากฐานการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศเพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งเป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมและมีความรู้ ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต

คุณลักษณะสำคัญของนิสิตนักศึกษาแท้จริงแล้วมีอยู่หลายประการ คุณลักษณะสำคัญ 2 ประการที่ควรพัฒนาให้กับนิสิตนักศึกษาในยุค โลกาภิวัตน์นี้ คือ ความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ในพิธี ประดับยศนายตำรวจชั้นนายพล 15 มกราคม 2519 “สามัคคี คือการเห็นแก่บ้านเมือง และช่วยกันทุกวิถีทาง เพื่อที่จะสร้างบ้านเมืองให้เข้มแข็ง ด้วยการเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและตรงไปตรงมา นึกถึงประโยชน์ส่วนรวมนั้น คือความมั่นคงของบ้านเมือง (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2557) ซึ่งสอดคล้องกับ สุเมธ ตันติเวชกุล (2549) ได้กล่าวถึงหลักธรรมประการหนึ่งในหนังสือ “หลักธรรม หลักทำ ตามรอยพระยุคลบาท” คือ การเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกันกล่าวโดยสรุปว่า บ้านเมืองเราอยู่รอดมาได้ทุกวันนี้ เพราะคนไทยรักกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ทุกคนยังรวมตัวช่วยเหลือซึ่งกันและกันซึ่งยากจะหาได้ที่ไหนในโลกนี้ ดังนั้น

ถึงแม้ว่าผู้คนในสังคมเรานั้นมีกลุ่มประชากรจำนวนมากที่เก่งมีความสามารถแต่ไร้ซึ่งความสามัคคี ผู้คนในสังคมขัดแย้งแก่งแย่งชิงดี ไม่เอื้ออาทรต่อกัน ระบาย่าฟันกันโดยใช้กำลัง สังคมนั้นก็จะเป็นสังคมพิการไม่สมบูรณ์ กล่าวได้ว่าความสมานฉันท์และความเอื้ออาทร (เอื้อเฟื้อ) เป็น 2 คุณลักษณะสำคัญและจำเป็นสำหรับสังคมไทย ซึ่งควรจะได้มีการพัฒนาตั้งแต่เป็นเยาวชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งนิสิตนักศึกษา

บทความนี้ศึกษา ปัจจัยเชิงสาเหตุของความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยเริ่มจากการประมวลเอกสารและนิยามของความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ จากนั้นกำหนดปัจจัยเชิงสาเหตุแล้วจึงเชื่อมโยงเป็นกรอบแนวคิดเพื่อการศึกษาวิจัย หากได้มีการดำเนินการวิจัยจะทำให้ได้รูปแบบการพัฒนาความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษากรุงเทพมหานครต่อไป

การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี

การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร เริ่มต้นด้วยการกำหนดแนวคิดทฤษฎี และใช้เป็นกรอบการวิจัย โดยอาศัยต้นแบบทฤษฎีพัฒนาการเหตุผลเชิงจริยธรรม ของ Piaget (1932) และ Kohlberg (1964) อ้างถึงใน โกศล มีคุณ (2560) และแนวคิดรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Magnusson & Endler, 1977 อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธมนาวิน, 2541) โดยแนวทฤษฎีพัฒนาการเหตุผลเชิงจริยธรรม ของ Piaget (1932) และ Kohlberg (1964) มีงานวิจัยจำนวนมากทั้งในและต่างประเทศพบว่าเหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม และยังพบอีกว่าพฤติกรรมจริยธรรมเกิดจากการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมร่วมกับจิตลักษณะและ/หรือสถานการณ์ทางสังคม

ในส่วนของแนวคิดรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (ดวงเดือน พันธมนาวิน, 2541) บอกสาเหตุพฤติกรรมของบุคคล 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มลักษณะสถานการณ์ กลุ่มจิตลักษณะเดิม กลุ่มจิตร่วมกับสถานการณ์ (ปฏิสัมพันธ์แบบกลไก) และกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ ในการศึกษาครั้งนี้กำหนดให้ผลผลิต คือ ความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเอื้ออาทรและสมานฉันท์

ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของความเป็นคนดี คือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม ทฤษฎีอธิบายพัฒนาการจริยธรรม คือ กระบวนการที่อธิบายการพัฒนาทางจริยธรรมในบุคคล แบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มทฤษฎีที่เน้นอิทธิพลของสังคม 2) กลุ่มทฤษฎีที่เน้นการเรียนรู้ของบุคคล และ 3) กลุ่มทฤษฎีที่เน้นความสำคัญของลักษณะที่ส่งเสริมจริยธรรม (โกศล มีคุณ, 2558, น. 6-11) ซึ่งทฤษฎีกลุ่มที่ 3 นี้กล่าวว่า จริยธรรมเกิดจากการตัดสินใจจากหลักการหรือเหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งทฤษฎีพัฒนาการเหตุผลเชิงจริยธรรมของเพียเจต์ และโคลเบอร์ก (Piaget 1932, Kohlberg 1964) เป็นทฤษฎีที่นักวิชาการให้การยอมรับและมีการศึกษาวิจัยกันมากในปัจจุบัน ส่วนทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นโดยนักวิชาการไทยทฤษฎีหนึ่งคือ ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมของดวงเดือน พันธมนาวิน (2544)

การวิจัยนี้มีตัวแปรหลัก คือ ความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ สามารถใช้ทฤษฎีทั้งสอง คือทฤษฎีพัฒนาการเหตุผลเชิงจริยธรรมและทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมได้ จึงได้กล่าวถึง 2 ทฤษฎีดังกล่าวพอสังเขป ดังนี้

Piaget (1932) และ Kohlberg (1964) เป็นผู้ริเริ่มทฤษฎีเหตุผลเชิงจริยธรรมโดยมีแนวความคิดว่าการที่จะพิจารณาว่าคนใดมีจริยธรรม สูงหรือต่ำ ต้องดูจากเหตุผลหรือเจตนาที่ใช้ในการตัดสินใจ เมื่อเผชิญสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์หรือโทษต่อตนเองหรือต่อผู้อื่น ซึ่งสถานการณ์ที่เผชิญนั้นต้องเป็นสถานการณ์ที่ขัดแย้งต่อจริยธรรม

(Piaget, 1932; Kohlberg, 1964; Rest, 1986; ดวงเดือน พันธุนาวัน, 2540 อ้างถึงในโกศล มีคุณ, 2560) มีงานวิจัยจำนวนมากทั้งในประเทศและต่างประเทศพบว่าเหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม อีกทั้งพฤติกรรมจริยธรรมนั้นเกิดจากการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมร่วมกับจิตลักษณะและ/หรือสถานการณ์ทางสังคม

รีเบอร์ท พัลลอส และสเตราส์ (Liebert, Poulos & Strauss, 1973 อ้างถึงในโกศล มีคุณ, 2560, น. 6-13 ถึง 6-15) ได้ให้คำอธิบายระดับและขั้นของพัฒนาการทางจริยธรรม ได้แก่ 1) ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (Preconventional Level) เป็นระดับที่บุคคลนึกถึงผลประโยชน์ของตัวเองเป็นหลัก ซึ่งแบ่งเป็น 2 ขั้น ขั้นที่ 1 หลักการทำตามคำสั่ง ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล 2) ระดับตามกฎเกณฑ์ (Conventional Level) เป็นระดับที่บุคคลทำตามกฎเกณฑ์ในกลุ่มของตน คิดถึงผู้อื่น เอาใจเขามาใส่ใจเรา ทำตามกฎที่สังคมกำหนด ซึ่งแบ่งเป็น 2 ขั้น คือ ขั้นที่ 3 หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ และขั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม 3) ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (Postconventional Level) เป็นระดับที่บุคคลตัดสินใจตามเหตุผลที่ตนเองคิดว่าเหมาะสม ซึ่งแบ่งได้ 2 ขั้น คือขั้น 5 หลักการทำตามค่านิยมสัญญา และ ขั้น 6 หลักการยึดอุดมคติสากล ในการวิจัยนี้สนใจศึกษาจริยธรรมที่เป็นความเอื้ออาทร (Care) ซึ่งตรงกับ Ethics of care ของ Gilligan (1982) และศึกษาความสมานฉันท์ (Reconciliation) ซึ่งจะใช้หลักเทียบเคียงกับพัฒนาการ Moral reasoning ของ Kohlberg (1964)

ในส่วนของทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม เป็นทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นโดยศาสตราจารย์ดวงเดือน พันธุนาวัน ซึ่งทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม เปรียบพฤติกรรมของคนเหมือนผลไม้บนต้น ซึ่งผลไม้ที่ดีต้องมาจากลำต้นและรากที่ดี เปรียบลำต้นกับลักษณะจิตใจ 5 ประการซึ่งเป็นสาเหตุของพฤติกรรม ถ้าบุคคลมีลักษณะจิตทั้ง 5 ประการนี้มากจะมีพฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง ลักษณะ

ทางจิต 5 ประการ ได้แก่ 1) ทศนคติ คุณธรรม ค่านิยม 2) เหตุผลเชิงจริยธรรม 3) ลักษณะมุ่งอนาคต 4) ความเชื่ออำนาจในตน และ 5) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หรือความมุ่งมั่นฝ่าฟันจนบรรลุเป้าหมายตามที่ตนเองได้ตั้งใจไว้ ต้นไม้อจริยธรรมยังมีส่วนรากซึ่งเปรียบกับลักษณะพื้นฐานทางจิตใจ 3 ประการ คือ 1) สติปัญญาหรือความเฉลียวฉลาด 2) สุขภาพจิต และ 3) ประสบการณ์ทางสังคม ถ้าต้นไม้อมีรากทั้ง 3 ที่แข็งแรงก็จะทำให้ลำต้นแข็งแรง และส่งผลให้ออกดอกออกผลดี ถ้าเปรียบกับคนก็จะเป็นคนดีที่เก่งและมีความสุข ดังนั้นการจะสนับสนุนส่งเสริมให้คนมีจริยธรรมสูงจึงต้องบำรุงตั้งแต่ส่วนราก (ลักษณะพื้นฐานทางจิตใจ 3 ประการ) และลำต้น (ลักษณะทางจิต 5 ประการ) (สรุปจาก ดวงเดือน พันธุนาวัน, 2544)

จากการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ อาจจำแนกความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์เป็น 2 ด้านสำคัญคือ ด้านจิตลักษณะและพฤติกรรม ดังต่อไปนี้

1.1 จิตลักษณะเอื้ออาทร และจิตลักษณะสมานฉันท์

1) **จิตลักษณะเอื้ออาทร** หมายถึง ลักษณะทางจิตใจของนิสิตนักศึกษาที่คิดจะไม่ละเมิด ไม่เอาเปรียบผู้อื่น คิดเอื้อเพื่อแบ่งปัน ปราบปรามดี เอาใจใส่ ห่วงใย รักและตระหนักในคุณค่า รวมทั้งเห็นอกเห็นใจ และมุ่งประโยชน์สุขต่อผู้อื่น สังคม และเพื่อนมนุษย์ โดยความเอื้ออาทรสามารถแบ่งได้ 3 ระดับ คือ 1) ความเอื้ออาทรในระดับต้นที่แสดงออกถึงความห่วงใยอาทรต่อตนเองและบุคคลใกล้ชิด 2) ความเอื้ออาทรในระดับกลางที่แสดงออกถึงความห่วงใยต่อชุมชนและสังคม 3) ความเอื้ออาทรในระดับสูงที่แสดงออกถึงความห่วงใยเอื้อเพื่อต่อมนุษยชาติ

2) **จิตลักษณะสมานฉันท์** หมายถึง เป็นลักษณะทางจิตใจของนิสิตนักศึกษาที่มุ่งเน้นความยุติธรรม นิติธรรม ซื่อสัตย์/โปร่งใส เมตตา และเสียสละ โดยมีหลักการปฏิบัติของผู้ที่อยู่ร่วมกัน 5 ประการ ได้แก่ 1) การรวมตัวของผู้มีเป้าหมาย

เดียวกัน มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน 2) มีความเข้าใจ เชื่อใจ รัก เมตตา สามัคคีกัน 3) มีการรวมกำลังกาย กำลังทรัพย์ และความรู้ความสามารถ 4) ปฏิบัติงาน/ภารกิจ ของกลุ่มให้ลุล่วง 5) ประนีประนอม หลีกเลี่ยงความรุนแรงหรือความขัดแย้งเพื่อยุติปัญหา

1.2 พฤติกรรมเอื้ออาทร และพฤติกรรมสมานฉันท์

1) **พฤติกรรมเอื้ออาทร** หมายถึง การแสดงออกถึงการที่จะไม่ละเมิด ไม่เอาเปรียบผู้อื่นเอื้อเพื่อแบ่งปัน ปราบปรามคดี เอาใจใส่ ห่วงใย รักและตระหนักในคุณค่า รวมทั้งแสดงความเห็นอกเห็นใจและมุ่งประโยชน์สุขต่อผู้อื่น สังคม และเพื่อนมนุษย์ โดยพฤติกรรมเอื้ออาทรสามารถแบ่งได้ 3 ระดับ คือ 1) พฤติกรรมเอื้ออาทรในระดับต้นที่แสดงออกถึงความห่วงใยอาทรต่อตนเองและบุคคลใกล้ชิด 2) พฤติกรรมเอื้ออาทรในระดับกลางที่แสดงออกถึงความห่วงใยต่อชุมชนและสังคม 3) พฤติกรรมเอื้ออาทรในระดับสูงที่แสดงออกถึงความห่วงใยเอื้อเพื่อต่อมนุษยชาติ

2) **พฤติกรรมสมานฉันท์** หมายถึง การแสดงออกที่มุ่งเน้นความยุติธรรม นิติธรรม ซื่อสัตย์/โปร่งใส เมตตา และเสียสละ โดยมีหลักการปฏิบัติของผู้ที่อยู่ร่วมกัน 5 ประการ ได้แก่ 1) การรวมตัวของผู้มีเป้าหมายเดียวกัน มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน 2) มีความเข้าใจ เชื่อใจ รัก เมตตา สามัคคีกัน 3) การรวมกำลังกาย กำลังทรัพย์ และความรู้ความสามารถ 4) การปฏิบัติงาน / ภารกิจ ของกลุ่มให้ลุล่วง 5) การประนีประนอม หลีกเลี่ยงความรุนแรงหรือความขัดแย้งเพื่อยุติปัญหารวมถึงเมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้น ก็มีวิธีสร้างความสมานฉันท์ โดยเน้นการใช้สันติวิธี

จากที่นำเสนอมา สามารถกำหนดตัวแปรตามของการศึกษาได้เป็น จิตลักษณะเอื้ออาทรและสมานฉันท์ กับพฤติกรรมเอื้ออาทร และสมานฉันท์

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร

ปัจจัยเชิงสาเหตุของจิตลักษณะ หรือพฤติกรรมสำคัญตามรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ (Interactionism model) สามารถระบุเป็นรูปธรรม 3 กลุ่ม ได้แก่

2.1 **กลุ่มปัจจัยด้านสถานการณ์** จากการประมวลเอกสารพบตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุด้านสถานการณ์ที่น่าจะมีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร 4 ประการ คือ บรรยากาศสถานศึกษา ตัวแบบของอาจารย์ การสนับสนุนทางสังคม และ อิทธิพลจากสื่อเทคโนโลยีหรือสื่อออนไลน์สังคม แต่ละตัวแปรมีสาระสำคัญดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) **บรรยากาศมหาวิทยาลัยกับความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์** หมายถึง บรรยากาศหรือคุณลักษณะภายในมหาวิทยาลัยซึ่งแต่ละที่มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน และเกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนิสิตนักศึกษาและบุคลากรในมหาวิทยาลัย ทำให้เสริมสร้างการเรียนรู้เกี่ยวกับความเอื้ออาทรและสมานฉันท์ในทางตรงและทางอ้อม เกิดความเป็นมิตร และทำงานไปด้วยกันได้ดี ทำให้มีความร่วมมือกันระหว่างนิสิตนักศึกษาและบุคลากรในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเอื้ออาทรและสมานฉันท์ บรรยากาศมหาวิทยาลัยเป็นไปตามคำอธิบายของนักวิชาการ เช่น ธเนศ ขำเกิด (2533), สุชาดา วาระดี (2551) และมัญชลี เปี่ยมดี (2558) มีผลการวิจัยพบว่าบรรยากาศมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์กับลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมด้านดีของบุคคล เช่น พบว่า ลักษณะทางกายภาพของสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเรียนที่เหมาะสม ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนที่มีลักษณะทางกายภาพการเรียนที่ดีมีแนวโน้มจะมีพฤติกรรมการเรียนที่เหมาะสมด้วย

(ภัทรสิริณั เสวตไอยาราม, 2549) นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลร่วมกับบรรยากาศโรงเรียนที่ดีส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการ (สุชาติ วาระดี, 2551) และบรรยากาศในการเรียนส่งผลโดยตรงกับพฤติกรรมการเรียน และส่งผลทางอ้อมผ่านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และลักษณะมุ่งอนาคตอย่างมีนัยสำคัญ (ณัฐพล แยมสะอาด, 2551) จากผลวิจัยดังกล่าวทำให้คาดได้ว่า บรรยากาศมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์กับความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษา

2) ตัวแบบอาจารย์กับความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ หมายถึง การที่นิสิตนักศึกษาสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกของครูอาจารย์แล้วต่อมาได้กระทำเลียนแบบพฤติกรรมตามอย่าง ซึ่งในงานวิจัยนี้อาจให้ความหมายตัวแบบอาจารย์ในความเอื้ออาทร และสมานฉันท์ได้ว่าการที่นิสิตนักศึกษาสังเกตพฤติกรรมความเอื้ออาทร และความสมานฉันท์ของครูอาจารย์ แล้วเลียนแบบพฤติกรรมที่ดีเหล่านั้นตามอย่างครูอาจารย์ ซึ่งเป็นไปตามคำอธิบายของนักวิชาการ เช่น ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจนิก (2520) และดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538) มีผลการวิจัยพบว่าตัวแบบอาจารย์มีความสัมพันธ์กับลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมด้านดีของบุคคล เช่น พบว่า ข้าราชการตำรวจที่เห็นแบบอย่างที่ดีจากหัวหน้าในการทำงานมากมีพฤติกรรมการทำงานมาก (เนืออน พินประดิษฐ์ และคณะ, 2546) อีกทั้งมัคคุเทศก์ที่มีแบบอย่างที่ดีมาก มีพฤติกรรมในการดูแลสุขอนามัยของนักท่องเที่ยวมากกว่ามัคคุเทศก์ที่มีแบบอย่างที่ดีน้อย (ชัยยุทธ กุลตั้งวัฒนา และคณะ, 2552) นอกจากนี้ นิสิตนักศึกษาชายที่เห็นแบบอย่างที่ดีจากบิดาเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อครอบครัวมักเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะรับผิดชอบครอบครัวในอนาคตมากกว่านิสิตนักศึกษาชายประเภทตรงข้าม (สุภารัฐ ยอดระบำ, 2548) ซึ่งทำให้คาดได้ว่า ตัว

แบบอาจารย์มีความสัมพันธ์กับความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษา

3) การได้รับการสนับสนุนทางสังคมกับความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ คือ การรับรู้ถึงการได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นในสังคมในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านจิตใจ ข้อมูลข่าวสาร หรือวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในงานวิจัยนี้ การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การรับรู้ของนิสิตนักศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกในครอบครัว ครูอาจารย์ และเพื่อน ในกิจการต่างๆ 3 ด้าน คือ ด้านอารมณ์ ด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งเป็นไปตามคำอธิบายของนักวิชาการ เช่น งามตา วรินทร์ และอุษา ศรีจินดา (2551) และไพศาล แยมวงศ์ (2555) มีผลการศึกษาวิจัยพบว่า การได้รับการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมด้านดีของบุคคล เช่น พบว่าการสนับสนุนทางสังคมจากครูผู้สอน ร่วมกับตัวทำนายชุดลักษณะสถานการณ์อีก 3 ตัวแปร รวมทั้งสิ้น 4 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมการปฏิเสธอิทธิพลด้านที่ไม่ดีของเพื่อนได้เป็นลำดับที่ 2 จาก 7 ลำดับ ในการวิเคราะห์ 26 กลุ่มย่อย โดยมีปริมาณการร่วมทำนายอยู่ระหว่างร้อยละ 28.2-39.9 (นิศกร สนามเขต, 2550) นอกจากนี้การได้รับการสนับสนุนด้านการเรียนรู้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์จากบิดามารดา ด้านรวม เป็นตัวทำนายสำคัญของพฤติกรรมการเรียนรู้เนื้อหาทางวิทยาศาสตร์ซึ่งสามารถทำนายในกลุ่มรวมได้ร้อยละ 22.2 ส่วนในกลุ่มย่อยทำนายได้สูงสุดร้อยละ 72.0 (กิตติรัตน์ ชัยรัตน์, 2547) ซึ่งทำให้คาดได้ว่า การได้รับการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษา

4) อิทธิพลจากสื่อเทคโนโลยีหรือสื่อสังคมออนไลน์กับความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ หมายถึง ช่องทางการนำเสนอข่าวสารหลายรูปแบบซึ่งช่วยทำให้การสื่อสารเข้าใจง่ายขึ้น ส่งผลให้การสื่อสารมีพลังและมีอิทธิพล โดยเฉพาะการสื่อสารในโลกอินเทอร์เน็ตที่มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงโลกเข้าไว้ด้วยกัน เป็นไปตามคำอธิบายของนักวิชาการ

เช่น Millison, 2002 อ้างถึงใน สิริชัย วงษ์สาธิต ศาสตร์ (2549), สิริชัย วงษ์สาธิตศาสตร์ (2549) และ โสรัจจ์ หงศ์ลดารมภ์ (2553) มีผลการศึกษาวิจัย พบว่านิสิตนักศึกษาที่มีวัตถุประสงค์ของการใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการติดต่อสื่อสารและ ทำงานโดยศึกษาการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ด้วย ตนเอง มีพฤติกรรมการใช้ประโยชน์เครือข่ายสังคม ออนไลน์อยู่ในระดับมาก (เพ็ญพอน พ่วงแพ, 2559) นอกจากนี้การคาดหวังต่อการใช้งานเครือข่ายสังคม ออนไลน์ การรับรู้ การเรียนรู้ และการยอมรับต่อการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ รวมถึงทัศนคติต่อการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของ Gen-x ใน กรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมาก และมีนัยสำคัญทาง สถิติ (กายกาญจน์ แสนแก้ว, 2560) ซึ่งทำให้คาดว่า อิทธิพลจากสื่อเทคโนโลยีหรือสื่อสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์กับความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษา

จากที่นำเสนอมา พบว่า ปัจจัยกลุ่มสถานการณ์มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพฤติกรรมต่างๆ ด้านดีของบุคคล ทำให้คาดได้ว่า กลุ่มปัจจัยด้านสถานการณ์ ซึ่งได้แก่ บรรยากาศมหาวิทยาลัย ตัวแบบอาจารย์ การได้รับการสนับสนุนทางสังคม และ อิทธิพลจากสื่อเทคโนโลยีหรือสื่อสังคมออนไลน์ จะร่วมกันอธิบายจิตลักษณะและพฤติกรรมเอื้ออาทร และสมานฉันท์ได้อย่างชัดเจน

2.2 กลุ่มปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิม จากการประมวลเอกสารพบตัวแปรปัจจัยด้านจิตลักษณะที่น่าจะมีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร คือ การเชื่ออำนาจในตน การมุ่งอนาคตควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

1) ความเชื่ออำนาจในตนกับความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ ความเชื่ออำนาจในตน หมายถึง ความเชื่อของบุคคลว่าผลของการกระทำบางสิ่งที่ดีหรือไม่ดีนั้น ขึ้นอยู่กับการกระทำของตนเองเป็นหลัก มากกว่าโชคชะตา หรือสิ่งอื่นๆ

รอบตัวภายนอกความเชื่ออำนาจในตนมี 4 องค์ประกอบ คือ 1) ความเชื่อว่าตนทำได้ 2) ความเชื่อในความพยายามของตนเองว่าสำคัญต่อผลในภายหลัง 3) ความเชื่อว่าตนสามารถทำนายผลได้แม่นยำ และ 4) ความเชื่อว่าตนเองสามารถควบคุมผลที่จะเกิดกับตนได้ (Rotter, 1996, 1975 อ้างอิงใน ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2557) และดวงเดือน พันธุมนาวิน (2557) มีผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนมากมักจะเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จทางด้านต่างๆ มาก และมักเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่ดงามด้วย (จุฑาเดือน พันธุมนาวิน, 2551) ขณะที่ ผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนมากในกลุ่มเยาวชนผู้กระทำผิดที่พร้อมจะปรับตัวเป็นคนดี เป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะปรับตัวเป็นคนดีมาก ทั้งในเชิงความพร้อมที่จะไม่เบียดเบียนตนเอง และความพร้อมที่จะไม่เบียดเบียนผู้อื่น (ทองพูล บัวศรี, 2550) นอกจากนี้ นิสิตนักศึกษาปริญญาตรีในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีความเชื่ออำนาจในตนมาก เป็นผู้ที่มีความประพฤติบริโภคอาหารอย่างปลอดภัยมากกว่านิสิตนักศึกษาที่มีความเชื่ออำนาจในตนน้อย (Byrd- Bredbeber et al., 2007) ทำให้คาดได้ว่า ความเชื่ออำนาจในตนจะสัมพันธ์กับความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษา

2) การมุ่งอนาคตควบคุมตนกับความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการมองการณ์ไกลและจัดระเบียบวางแผนการกระทำของตนอย่างเป็นระบบ เพื่อมุ่งหวังถึงสิ่งดีที่จะเกิดและได้รับในอนาคต หรือป้องกันผลเสียไม่ให้เกิดขึ้นในอนาคต อีกทั้งสามารถอดทนรอคอยได้โดยไม่ต้องได้รับการควบคุมจากผู้อื่น โดยเริ่มจากการกำหนดเป้าหมาย จากนั้นแบ่งเป้าหมายใหญ่เป็นเป้าหมายย่อย เมื่อกระทำเป้าหมายย่อยสำเร็จก็ให้รางวัลตนเองเพื่อจะได้มีกำลังใจที่จะดำเนินการในขั้นตอนต่อไป และกระทำต่อไปเรื่อยๆจนบรรลุเป้าหมายในที่สุด [สาระสำคัญจาก Locke and Latham, 1990 ; ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2549 (อ้างในอุบล เลี้ยววาริน, 2553), นงนภัสพันธ์ พลกฤต และฉัตรชัย ศิริกุลพันธ์, 2559,

มีผลการวิจัย พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียนของพระนิสิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพระนิสิตที่มีลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนมาก มีพฤติกรรมการเรียนเหมาะสม (พระมหาสุชาติ ไหมอ่อน, 2550) และดุจเดือน พันธมนาวิน (2557) พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนเองสามารถทำนายพฤติกรรมเคารพกฎระเบียบของนิสิตนักศึกษา ได้มากกว่าพฤติกรรมเอื้อเฟื้อเพื่อน และพฤติกรรมรักษาความสะอาด สิ่งแวดล้อม จึงทำให้คาดได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนเองมีความสัมพันธ์กับความเอื้ออาทร และสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษา

3) เหตุผลเชิงจริยธรรมกับความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง หลักการ ความคิด หรือเจตนาที่บุคคลตกลงใจว่าจะกระทำหรือไม่กระทำ เมื่อเผชิญกับเหตุการณ์ที่ขัดแย้งต่อจริยธรรมอันดี และสถานการณ์นั้นเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์หรือโทษของตนเองหรือของผู้อื่น (Piaget, 1932; Kohlberg, 1964; Rest, 1986; ดวงเดือน พันธมนาวิน, 2540) มีผลการวิจัยพบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงจะมีพฤติกรรมตามกฎหมายและข้อบังคับ รวมถึงพฤติกรรมตามสิทธิและหน้าที่สูงกว่านิสิตนักศึกษาที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำกว่า (ฤกษ์ชัย คุณูปการ, 2547) นอกจากนี้ เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็น 1 ใน 5 ตัวแปรสำคัญที่ทำนายพฤติกรรมของครูอาจารย์ในการปลูกฝังระเบียบวินัยแก่นักเรียน นิสิตนักศึกษา โดยทำนายได้ร้อยละ 23.7 ถึง 34.7 (แสง ทวีคุณ, นิภาพร โชติสุดเสนห์, และ ณรงค์ศักดิ์ บุญยมาริก, 2546) จึงคาดได้ว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับความเอื้ออาทร และความสมานฉันท์ของนักศึกษา

4) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ หมายถึง ความพยายามทำสิ่งต่างๆอย่างไม่ย่อท้อ จนได้ผลดีตามที่หวังไว้ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีลักษณะดังนี้ 1) เป็นผู้ที่รับรู้และดำเนินการเรื่องต่างๆ ด้วยตนเองเป็นหลัก 2) ยอมรับปัญหาที่เกิดขึ้น 3) แก้ปัญหาด้วยวิธีการที่คิด

เอง ไม่เลียนแบบผู้อื่น 4) ตั้งเป้าหมายให้เหมาะสมกับความสามารถของตน 5) ทำงานอย่างมีระบบ และมีประสิทธิภาพ 6) เมื่อคิดว่าจะงานสำเร็จ ก็มีกำลังใจที่จะทำงานให้สำเร็จ แต่เมื่อคิดว่าจะงานมีโอกาasl้มเหลว ก็ทำการทบทวน หาข้อดีข้อเสีย เพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น ซึ่งเป็นไปตามคำอธิบายของ McClelland & Winter (1971); ดวงเดือน พันธมนาวิน (2547) และ งามดาว วินนทานนท์ (2557) มีผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทั่วไปของนักเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมการอ่าน (ศุภรางค์ อินทุณท์, 2552) อีกทั้งแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทั่วไป เมื่อเข้าร่วมกับตัวแปรกลุ่มจิตลักษณะเดิมอีก 3 ตัวแปร รวมเป็น 4 ตัวทำนาย สามารถทำนายทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมการนวลสงวนตัวของนักเรียนอาชีวศึกษาหญิงได้ร้อยละ 46.8 ในกลุ่มรวม และทำนายได้ร้อยละ 65.8 ในกลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษาหญิงที่ทำงานพิเศษ (สิริมล ชีระประทีป, 2549) ทำให้คาดได้ว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะมีความสัมพันธ์กับความเอื้ออาทร และความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษา จากที่นำเสนอมาพบว่า กลุ่มปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิมมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพฤติกรรมต่าง ๆ ด้านดีของบุคคล ทำให้คาดได้ว่า กลุ่มปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิมซึ่งได้แก่ การเชื่ออำนาจในตน การมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง เหตุผลเชิงจริยธรรม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จะร่วมกันอธิบาย จิตลักษณะและพฤติกรรมเอื้ออาทร และสมานฉันท์ได้อย่างชัดเจน

2.3 กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์กับความเอื้ออาทรและสมานฉันท์

จากการประมวลเอกสารพบตัวแปรปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ที่น่าจะมีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร คือ ทัศนคติต่อพฤติกรรมความเอื้ออาทร และความสมานฉันท์ และความเชื่ออำนาจในตนในความเอื้ออาทร และความสมานฉันท์

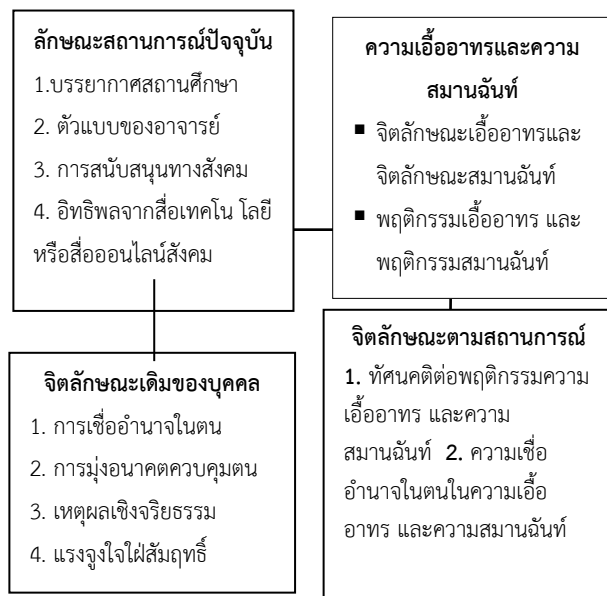
1) ทศนคติต่อพฤติกรรมความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ ความรู้สึกในใจต่อความเอื้ออาทร และความสมานฉันท์ ซึ่งเกิดจากการรู้เชิงประเมินว่าสิ่งดังกล่าวมีประโยชน์หรือมีโทษมากน้อยเพียงใดส่งผลให้บุคคลเกิดความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ และพร้อมที่จะกระทำหรือไม่กระทำต่อไป ซึ่งนิยามดังกล่าวสอดคล้องกับคำอธิบายของนักวิชาการ เช่น ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2531) และ งามตา วรินทร์านนท์ (2534) มีผลการวิจัยพบว่า ทศนคติต่อพฤติกรรมความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ มีความสัมพันธ์กับลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมด้านดีของบุคคล กล่าวคือ พบว่า ทศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีอิทธิพลต่อความพร้อมที่จะดูแลญาติผู้ใหญ่ที่สูงอายุ (สุทธิดา ทองศฤงคสี, 2548) นอกจากนี้ ตัวทำนายสำคัญของพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างสร้างสรรค์และปลอดภัยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น คือทศนคติที่ดีต่อพฤติกรรม (วันวิสา สรรเสาศาสตร์, 2554) ซึ่งทำให้คาดได้ว่า ทศนคติต่อความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์มีความสัมพันธ์กับความเอื้ออาทร และความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษา

2) การเชื่ออำนาจในตนด้านความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ หมายถึง การที่บุคคลมีความเชื่อว่าการที่ตนจะเป็นผู้มีความเอื้ออาทร และความสมานฉันท์ได้นั้นเป็นผลมาจากการกระทำของตนเองในเรื่องดังกล่าว ซึ่งตนเองนั้นสามารถควบคุมผล และคาดการณ์ผลที่เกิดจากการกระทำของตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายของนักวิชาการ เช่น ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2539), ดุจเดือน พันธุมนาวิน (2552) และ Rotter (1982) มีผลการวิจัย พบว่า การเชื่ออำนาจในตนด้านความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ มีความสัมพันธ์กับลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมด้านดีของบุคคล โดยพบว่า พยาบาลที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนสูงจะมีความสามารถในการปฏิบัติงานในระดับที่สูงกว่าพยาบาลที่มีความเชื่ออำนาจภายนอกตน (เอมอร งามธรรมนิตย์, 2546) และความเชื่ออำนาจในตน มีความสัมพันธ์ทางบวก

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมการประหยัดค่าใช้จ่าย และพฤติกรรมการฉลาดเลือกตามลำดับ (แสงเดือน เสาะสูงเนิน, 2559) ซึ่งทำให้คาดได้ว่าความเชื่ออำนาจในตนด้านความเอื้ออาทร และความสมานฉันท์มีความสัมพันธ์กับความเอื้ออาทร และความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษา

จากที่นำเสนอมา พบว่า กลุ่มปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมต่างๆด้านดีของบุคคล ทำให้คาดได้ว่ากลุ่มปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ซึ่งได้แก่ทศนคติต่อพฤติกรรมความเอื้ออาทร และความสมานฉันท์ และ ความเชื่ออำนาจในตนในความเอื้ออาทร และความสมานฉันท์ จะร่วมกันอธิบายจิตลักษณะและพฤติกรรมเอื้ออาทรและสมานฉันท์ได้อย่างชัดเจน

จากการนำเสนอการศึกษาเอกสาร ได้กำหนดความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษากรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 1) จิตลักษณะเอื้ออาทร และจิตลักษณะสมานฉันท์ 2) พฤติกรรมเอื้ออาทร และพฤติกรรมสมานฉันท์ และกำหนดปัจจัยเชิงสาเหตุของความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปัจจัยด้านสถานการณ์ กลุ่มปัจจัยด้านจิตลักษณะ และกลุ่มปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ สามารถกำหนดเป็นกรอบแนวคิดเพื่อการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ ได้ดังภาพ

ภาพที่ 1 ภาพปัจจัยเชิงสาเหตุการพัฒนาความเอื้ออาทร และความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร

ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้เขียน

จากกรอบแนวคิดปัจจัยเชิงสาเหตุของความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาปริญญาตรี หากมีการดำเนินการวิจัยในเชิงความสัมพันธ์เปรียบเทียบ (Correlative Comparative Study) จะทำให้ทราบปัจจัยที่เป็นสาเหตุสำคัญของความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาปริญญาตรี สามารถนำไปสู่การกำหนดรูปแบบการพัฒนาความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาปริญญาตรี และ/หรือนำไปต่อยอดในการสร้างหลักสูตร สร้างกิจกรรม หรือทำวิจัยเชิงทดลอง

เอกสารอ้างอิง

- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2557). พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพิธีประดับยศนายตำรวจชั้นนายพล. 15 มกราคม 2519, 2 มกราคม 2563.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). ทิศทางพัฒนาบัณฑิตไทย. 2 มกราคม 2563.สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2563, จากhttps://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=50496&Key=news_Tee.
- กายกาญจน์ เสนแก้ว. (2560). พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของ Gen-X ในกรุงเทพมหานคร (ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ).

สร้างนวัตกรรมการพัฒนาพฤติกรรมความเอื้ออาทร และความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีได้

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทความนี้ได้เสนอ ความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ เชื่อมโยงกับจิตลักษณะและพฤติกรรมเอื้ออาทร และสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาปริญญาตรี ในแนวทางของการศึกษาจิตพฤติกรรมศาสตร์ โดยได้มีการศึกษาวรรณกรรม ให้นิยามกลุ่มตัวแปรปัจจัยทั้ง 3 กลุ่มที่เชื่อมโยงกับความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาปริญญาตรี ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มปัจจัยด้านสถานการณ์ ได้แก่ บรรยากาศสถานศึกษา ตัวแบบของอาจารย์ การสนับสนุนทางสังคม และ อิทธิพลจากสื่อเทคโนโลยีหรือสื่อออนไลน์สังคม กลุ่มปัจจัยด้านจิตลักษณะ ได้แก่ การเชื่ออำนาจในตน การมุ่งอนาคตควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กลุ่มปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่ ทศนคติต่อพฤติกรรมความเอื้ออาทร และความสมานฉันท์ และ ความเชื่ออำนาจในตนในความเอื้ออาทร และความสมานฉันท์ สุดท้ายได้เสนอกรอบแนวคิดการวิจัยสำหรับการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของความเอื้ออาทรและความสมานฉันท์ของนิสิตนักศึกษาปริญญาตรี จากนั้นนำผลที่ได้เป็นแนวทางในการต่อยอดการพัฒนาเชิงทดลอง สร้างหลักสูตร สร้างกิจกรรม หรือสร้างปัจจัยเชิงสาเหตุดังกล่าวต่อไป

- กิตติรัตน์ ชัยรัตน์. (2547). *ประสบการณ์ในการเข้าค่ายวิทยาศาสตร์และลักษณะจิตใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนสาระวิทยาศาสตร์* (วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- โกศล มีคุณ. (2558). *เอกสารการสอนชุดวิชาการแนะแนวกับคุณภาพชีวิต = Guidance and the quality of life หน่วยที่ 6 คุณธรรมจริยธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต* (ฉบับปรับปรุงที่ 1). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- โกศล มีคุณ. (2560). *อิทธิพลของการใช้นวัตกรรมนิทานพัฒนาจิตลักษณะด้านเหตุผลเชิงจริยธรรมที่มีต่อจิตลักษณะ และพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น*. รายงานการวิจัยทุนอุดหนุนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.).
- งามตา วนิทานนท์. (2534). *เอกสารประกอบการสอนจิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- งามตา วนิทานนท์ และอุษา ศรีจินดารัตน์. (2551). *ปัจจัยเชิงสาเหตุด้านการจัดการศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษาสภาพแวดล้อมทางครอบครัวและโรงเรียนที่มีต่อความสุขและพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย: การวิจัยช่วงยาวหลายระยะ* (รายงานการวิจัยฉบับที่ 120). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- งามตา วนิทานนท์. (2557). *การวิจัยเพื่อพัฒนาแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แบบทั่วไปและแบบเฉพาะกิจสำหรับใช้กับวัยรุ่นไทยและการประเมินความตรง*. *วารสารจิตพฤติกรรมศาสตร์ : ระบบพฤติกรรมไทย*, 11(1), 66-120.
- ชัยยุทธ กุลตั้งวัฒนา กมลมาลย์ วิรัตน์เศรษฐสิน ธาดา วิมลฉัตรเวที ธงชาติ พุเจริญ และศุภชัย สุพรรณทอง. (2552). *ปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพของคนไทย*. รายงานการวิจัยทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ภายใต้แผนงานส่งเสริมการออกกำลังกายตามชนิดกิจกรรมเพื่อสุขภาพ.
- ณัฐพล แยมสะอาด. (2551). *การศึกษาตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษา 2 กรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2538). *ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม: การวิจัยและการพัฒนาบุคคล*. กรุงเทพมหานคร: โครงการส่งเสริม เอกสารวิชาการ. สถาบันจิตพัฒนาบริหารศาสตร์.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2539). *การใช้ผลผลิตจากการวิจัยทางจิตพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนาคนไทย*. *วารสารจิตวิทยา*, 3(2), 46-60.
- (2539). *ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม: การวิจัยและการพัฒนาบุคคล* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- (2541). *รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) เพื่อการวิจัยสาเหตุของพฤติกรรม และการพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์*. *ทันตภิบาล*, 10(2), 105-108.
- (2544). *ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมการวิจัยและการพัฒนาบุคลากร ตำราขั้นสูงทางสังคมพฤติกรรมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 4). คณะพัฒนาสังคม: สถาบันจิตพัฒนาบริหารศาสตร์.
- (2547). *แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์: เทคโนโลยีจิตพัฒนา. บทความวิชาการ ในเอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง “ผลิตผลวิจัยระบบพฤติกรรมไทยเร่งไขปัญหาร่วมพัฒนาเยาวชน” จัดโดย สำนักงาน*

- คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ร่วมกับคณะกรรมการแห่งชาติเพื่อการวิจัยและพัฒนาาระบบพฤติกรรม
พฤติกรรมไทย วันที่ 23 สิงหาคม 2548 โรงแรงจอมเทียนปาล์มบีช พัทยา จังหวัดชลบุรี.
- (2548). การวิจัยทางจิตพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนาบุคคลและสังคม. เอกสารประกอบการ
ประชุมปฏิบัติการ เรื่อง *การใช้และการผลิตผลงานวิจัยทางจิตพฤติกรรมศาสตร์เพื่อประโยชน์แก่
สังคมไทย* (น. 2-21). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- (2557). การวิจัยเพื่อการสร้างแบบวัดความเชื่ออำนาจในตนทั่วไปและเฉพาะกิจเพื่อใช้ กับวัยรุ่นไทย
และการประเมินคุณลักษณะของคะแนนจากแบบวัด. *วารสารจิตพฤติกรรมศาสตร์: ระบบพฤติกรรม
ไทย*, 11(1), 121-189.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉก. (2520). *จริยธรรมของเยาวชนไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. (2531). *ชุดฝึกอบรมการเสริมสร้างคุณลักษณะของข้าราชการพลเรือน*.
สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน, สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- ดุษฎีเดือน พันธุมนาวิน. (2551). *ตำราขั้นสูงทางระเบียบวิธีวิทยาการวิจัยหลักและวิธีการประมวลเอกสารเพื่อ
ความเป็นเลิศในการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัทเอ.ทีพรินต์ติ้งจำกัด.
- (2552). ความเชื่ออำนาจในตน: การวัดความสำคัญและการเปลี่ยนแปลง. *วารสารพัฒนาสังคม*, 11,
107-141. (2557). การวิจัยเพื่อพัฒนาแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนด้วยเทคนิคการวิเคราะห์
องค์ประกอบแบบวัดทั่วไปและแบบวัดเฉพาะกิจ และการประเมินคุณภาพจากการใช้. *วารสารจิต
พฤติกรรมศาสตร์: ระบบพฤติกรรมไทย*, 11(1-2): 121-189.
- ทองพูล บัวศรี. (2550). *ปัจจัยเชิงสาเหตุแบบบูรณาการระหว่างการเรียนรู้และจิตลักษณะที่
เกี่ยวข้องกับความพร้อมที่จะปรับตัวเป็นคนดีของเยาวชนกระทำผิดในบ้านกาญจนาภิเษก* (ภาคินพนธ์,
คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์).
- ธเนศ ขำเกิด. (2533). การจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน. *สารพัฒนาหลักสูตร*, 96(1), 35 – 37.
- นงนภัส พันธุ์พลกฤต และฉัตรชัย ศิริกุลพันธ์. (2559). *การวิจัยและพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตจริยธรรม
ในการดำเนินชีวิตของนิสิตนักศึกษาอาชีวศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่*. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- นิตาการ สนามเขต. (2550). *การมีภูมิคุ้มกันภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การคบเพื่อนอย่าง
เหมาะสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย* (วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร
ศาสตร์)
- นืออน พิณประดิษฐ์ และคณะ. (2546). *ตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมกับพฤติกรรมการทำงานของข้าราชการตำรวจ
สังกัดตำรวจภูธร ภาค 4*. โครงการวิจัยแม่บท. การวิจัยและพัฒนาาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงาน
คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- พระมหาสุชาติ ไหมอ่อน. (2550). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเล่นของพระนิสิตคณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์กศ. ม.,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- เพ็ญพณ พวงแพ. (2559). การศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Media) ของนิสิต
นักศึกษาวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. *วารสาร สาขามนุษยศาสตร์
สังคมศาสตร์ และศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 9(2), 946-956.

- ไพศาล แยมวงศ์. (2555). การศึกษาการสนับสนุนทางสังคมที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในชีวิตของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (สารนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- ภัทรสิริณ เสตไอยาราม. (2549). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนที่เหมาะสมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนพูลเจริญวิทยาคมอำเภอบางพลี จังหวัด สมุทรปราการ (วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- มัญชลี เปี่ยมดี. (2558). ลักษณะทางสังคมและลักษณะทางจิตที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมหลักเลียงอบายมุขของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- ฤกษ์ชัย คุณูปการ. (2547). ลักษณะทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องในเชิงสาเหตุต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษา สถาบันราชภัฏ. รายงานการวิจัย พุทธทศวรรษการวิจัยประเภทการวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย, สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.).
- วันวิสา สรีระศาสตร์. (2554). ปัจจัยเชิงสาเหตุด้านสถานการณ์ทางสังคม และการมีภูมิคุ้มกันทางจิตที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้อินเตอร์เน็ตอย่างสร้างสรรค์และปลอดภัยของนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการใช้อินเตอร์เน็ตอย่าง สร้างสรรค์ และปลอดภัย (ปริญญานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- ศุภรางค์ อินทนต์. (2552). ปัจจัยเชิงสาเหตุทางจิตสังคมและปัจจัยเชิงผลด้านการจัดการกับความเครียดของพฤติกรรมรักการอ่านในนักเรียนวัยรุ่น. (ปริญญานิพนธ์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (ฉบับย่อ). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2561). ยุทธศาสตร์การพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สิริมล ธีระประทีป. (2549). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรักนวลสงวนตัวของนักเรียนหญิงสายอาชีวศึกษา (ภาคินพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม), สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์).
- สิริชัย วงษ์ชาติศาสตร์. (2549). สื่อออนไลน์ ช่องทางใหม่ในการรายงานข่าวของสื่อมวลชนไทย. วารสารรวมคำแหง, 23(1), 43-69.
- สุชาดา วาระดี. (2551). ปัจจัยส่วนบุคคลและบรรยากาศของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา (วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- สุทธิดา ทองศฤงคลี. (2548). ปัจจัยเชิงสาเหตุแบบบูรณาการระหว่างบ้าน โรงเรียน และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจที่จะดูแลผู้สูงอายุของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ภาคินพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์).
- สุภารัฐ ยอดระบำ. (2548). ปัจจัยเชิงสาเหตุแบบบูรณาการด้านบ้าน สถานศึกษา และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจที่จะรับผิดชอบครอบครัวของนิสิตนักศึกษาชายระดับปริญญาตรี (ภาคินพนธ์ ศศ.ม., สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์).
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2549). หลักธรรม หลักทำ ตามรอยพระยุคลบาท. กรุงเทพมหานคร.
- โสรัจจ์ หงศ์ลดารมภ์. (2553). ตรรกวิทยาสัญลักษณ์ (พิมพ์ครั้งที่ 2 ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- แสงเดือน เสาะสูงเนิน. (2559). ปัจจัยเชิงสาเหตุทางจิตสังคมที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. (การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศศ.ม., สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์).
- แสง ทวีคุณ นิภาพร โชติสุดเสนห์ และ ณรงค์ดี บุญยมาริก. (2546). ผลของการพัฒนาจิตและทักษะต่อพฤติกรรมการปลูกฝังวินัยแก่นักเรียนของครู. รายงานการวิจัยทุนสนับสนุนจากโครงการวิจัยแม่บท, การวิจัยและพัฒนาาระบบพฤติกรรมไทย, สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.).
- อุบล เลี้ยววาริน. (2553). การใช้วัดกรรมนิทานพัฒนาจิตจริยธรรมแก่เด็กไทย ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน. ในการประชุมปฏิบัติการ “ครูฝึก” เพื่อใช้นิทานพัฒนาจิตจริยธรรมแก่เยาวชน. ระหว่างวันที่ 12-21 ตุลาคม 2553 ณ โรงแรมฟูรมา จอมเทียนบีช จ.ชลบุรี ภายใต้ “แผนงานวิจัยและพัฒนาการใช้วัดกรรมนิทานเพื่อพัฒนาจิตลักษณะแก่เด็กไทย” จัดโดย ศูนย์วิจัยและพัฒนาาระบบพฤติกรรมไทย การกิจสร้างเศรษฐกิจและสันติสุข, สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- เอมอร งามธรรมนิตย. (2546). ความเครียดในการปฏิบัติงานและความเชื่ออำนาจภายใน – ภายนอกตนกับความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาล โรงพยาบาลศิริราช (วิทยานิพนธ์วท.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- Byrd-Bredbeber, C., Maurer, J., Wheatley, V., Schaffner, D., Bruhn, C., & Blalock, L. (2007). Food Safety self-reported behaviors and cognitions of young adults: Results of a national study. *Journal of Food Protection*, 70(8), 1917-1926.
- Gilligan C. (1982). *In a different voice*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Locke, E.A., & Latham, G.P. (1990). *A Theory of Goal Setting and Task Performance*. Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall.
- McClelland, D. C., & Winter, D. G. (1971). *Motivating economic achievement: Accelerating economic development through psychological training*. New York: The Free Press.
- Rotter, J.B. (1982). *The Development and Applications of Social Learning Theory*. New York: Praeger Publishes.

แนวทางการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1

Guidelines for Promoting Classroom Research of School Administrators under the Chanthaburi Primary Educational Service Area 1

พิชามณูย์ ตากมัจฉา¹, วรชัย วิภูอุปการ²

นักศึกษาปริญญาโท วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม¹, วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม²

Pichamon Takmatcha¹, Vorachai Viphoouparakhot²

Graduate students, Siam Technology College¹, Siam Technology College²

E-mail: yingcrazy lady@gmail.com¹

E-mail: Vorachaiv@siamtechno.ac.th²

Received: June 18, 2020; Revised: November 18, 2020; Accepted: November 27, 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยการส่งเสริมวิจัยในชั้นเรียนมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สำรวจความคิดเห็นของครูโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 ต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เสนอแนวทางการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามความคิดเห็น ได้แก่ ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 จำนวน 298 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นครูปรากฏว่า ระดับการปฏิบัติการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับดีมาก ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาได้ข้อสรุปแนวทางการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารควรมีนโยบายกระตุ้นให้ครูทุกคนทำวิจัยชั้นเรียน สนับสนุนการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยให้กับครู สนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นต่อการอำนวยความสะดวกในการทำวิจัยในชั้นเรียน สร้างความตระหนักและแรงจูงใจ กำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

คำสำคัญ: แนวทางการส่งเสริม วิจัยในชั้นเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The objectives of the study were to 1) survey the opinions of school teachers under the Chanthaburi Primary Educational Service Area 1 about the promotion of classroom research of school administrators, 2) propose guidelines to promote classroom research to the school administrators. The research tools were a questionnaire for teachers and an interview form for administrators. The samples responding to the questionnaire were 298 elementary teachers, under the Office of Chanthaburi Primary Educational Service Area 1. The interviews were conducted with 6 school administrators. The analysis of data from questionnaires showed that the overall supports and each aspect of school administrators were at a very good level. The

analysis of administrators' interviews was summarized as the guidelines for the development of classroom research promotion comprising: Administrators 1) should have a policy to encourage all teachers to conduct classroom research, 2) support and enhance teachers' knowledge about research methodology, 3) support resources needed to facilitate classroom research, 4) build awareness, motivation, monitoring the implementation of classroom research in a systematic and continuous manner.

KEYWORDS: Guidelines for Promoting, Classroom research, School administrators

บทนำ

กระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นแนวทางที่ช่วยส่งเสริมการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพที่เกื้อหนุนกับตัวผู้เรียน การวิจัยในชั้นเรียนจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ครูจึงจำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตร วิธีการเรียนการสอน การสร้างแรงจูงใจ การพัฒนาพฤติกรรมผู้เรียน และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มตามศักยภาพ ซึ่งกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้โดยมีสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทำการวิจัยในชั้นเรียน ตลอดจนอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ความรอบรู้ไปพร้อมกันทั้งครูและนักเรียน และผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ โดยการส่งเสริมให้ครูสามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละระดับการศึกษา แล้วนำผลวิจัยในชั้นเรียนของครูมาพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา การสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูมีความรู้ในด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนจึงเป็นเรื่องสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีนโยบายด้านการวิจัยและส่งเสริมการวิจัยของหน่วยงานในสังกัด ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและระดับสถานศึกษา ดำเนินการส่งเสริม

การวิจัย ดังนี้ 1) บุคลากรในหน่วยงานเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และใช้ผลการเรียนรู้เป็นเครื่องมือพัฒนางานในความรับผิดชอบ 2) มีผลงานวิจัยที่สอดคล้องกับรอบทิศทาง นโยบาย จุดเน้น ความต้องการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และนำผลการวิจัยมาแก้ปัญหาหรือพัฒนางานที่ตนรับผิดชอบ 3) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 4) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางเรียนสูงขึ้น 5) นักเรียนมีสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา มีทักษะชีวิต มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาภรณ์ วรกาญจนกุล (2556) ว่าการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน คือกระบวนการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การวิจัยในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือในการค้นหาคำตอบให้กับครู ด้วยวิธีการปฏิบัติการสอน หรือเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการสอนของตนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยครูสามารถทำการวิจัยไปพร้อม ๆ กับการปฏิบัติการสอนประจำวัน เพราะปัญหาที่ครูพบ ส่วนมากจากการสอนในชั้นเรียน โดยมีจุดหมายที่จะแก้ปัญหานั้น หรืออาจมาจากความคิดริเริ่มของครูในการที่จะพัฒนาปรับปรุงวิธีการสอนที่ใช้อยู่ในปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น วิภารัตน์ เสนี (2560) ได้ทำการศึกษากการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของ

ผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่มีการทำวิจัยในชั้นเรียน เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนเท่าที่ควร นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษายังขาดการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนากระบวนการบริหารการจัดการศึกษา Calhoun (2013) ได้กล่าวถึงความสำคัญในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนจะช่วยปรับปรุงสภาพในโรงเรียน ช่วยครูในเรื่องทักษะการแก้ปัญหาที่เด็กที่มีความแตกต่างกันตามปัญหาของแต่ละคน และช่วยแก้ปัญหาของนักเรียนในระหว่างการจัดการเรียนการสอน

กรณีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนคือครูมีความสนใจที่จะทำการวิจัยในชั้นเรียน แต่ครูส่วนใหญ่ขาดความรู้ในระเบียบวิธีวิจัย ทำให้แรงจูงใจในการทำงานวิจัยลดน้อยลง และด้วยภาระงานที่มีมาก ประกอบกับผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้มีนโยบายให้ความสำคัญกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู ทำให้ครูขาดความกระตือรือร้นในการทำวิจัยในชั้นเรียน

ความสำคัญและสภาพปัจจุบันของการทำวิจัยในชั้นเรียนดังกล่าวมาข้างต้น กล่าวสรุปได้ว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนให้กับครูในสถานศึกษา ผู้บริหารควรแสดงบทบาทหรือปฏิบัติการ ช่วยเหลือ เกื้อหนุน สนับสนุน ให้ครูมีแรงจูงใจสามารถดำเนินการทำวิจัยได้สำเร็จ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ซึ่งจะเป็นข้อมูลและแนวทางสำคัญที่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นข้อมูลให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และหน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้องที่จะส่งเสริมและพัฒนาครูผู้สอนให้ทำการวิจัยในชั้นเรียนที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจความคิดเห็นของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา
2. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กรอบแนวคิดในการวิจัย การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวทางการส่งเสริมการวิจัยทางการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามงานวิจัยในชั้นเรียน เพื่อเก็บข้อมูลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ประกอบด้วย 6 ด้านได้แก่ 1) ด้านนโยบายและแผนส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน 2) ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน 3) ด้านการจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน 4) ด้านการสร้างแรงจูงใจในการวิจัยในชั้นเรียน 5) ด้านการกำกับติดตามการวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง 6) ด้านเผยแพร่ผลงานวิจัย

นอกจากนี้มีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำนวน 6 คน เลือกแบบเจาะจงตามขนาดโรงเรียน 3 ขนาด คือขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ ขนาดละ 2 คน เกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

- 1) ตัวอย่างที่ได้จากการกำหนดขนาดตัวอย่างได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวนทั้งสิ้น 1,308 คน กำหนดขนาดของตัวอย่าง โดยใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนจำนวน 298 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ได้จากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) จากผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ 1 จำนวน 6 คน ตามขนาดของโรงเรียน 3 ขนาด เจาะจงขนาดละ 2 คน คัดเลือกจากสถานศึกษาที่ได้รับรางวัล หรือมีผลงานดีเด่นเป็นที่ประจักษ์ด้านการวิจัยในชั้นเรียน โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ด้านการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียน รวมทั้งข้อเสนอแนะ และแนวทางในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา

3. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ข้อมูลเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ ประสบการณ์การทำงาน ขนาดโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ 1 ตามแนวทางการส่งเสริมการวิจัยของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ประกอบด้วยคำถาม 6 ด้าน จำนวน 36 ข้อ ซึ่งคำถามครอบคลุมเรื่องของแนวทางการวิจัยในชั้นเรียน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) กำหนดระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ คือ ดีที่สุด ดีมาก ดีปานกลาง ดีน้อย และไม่ดี โดยให้น้ำหนักคะแนนการแปลผล โดยพิจารณาตามเกณฑ์ของ บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2551) และเครื่องมือเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์ (In-depth

Interview Question) แบบสัมภาษณ์ เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อสอบถามความคิดเห็น ข้อเสนอแนะและแนวทางในการพัฒนาการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียน

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และรายงานการวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับทฤษฎี นิยาม แนวคิด หลักการที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในชั้นเรียน

2. สร้างแบบสอบถาม โดยการประยุกต์ข้อคำถามจากแบบสอบถามจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

1) นำแบบสอบถามที่จัดทำให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบความชัดเจนของข้อคำถามและความสอดคล้อง

2) นำข้อเสนอแนะที่ได้จากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม ประกอบกับการปรึกษาอาจารย์ ควบคุมกับการหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อพิจารณาปรับปรุงข้อคำถาม แก้ไขให้เหมาะสม

3) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม กับกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ได้เป็นประชากรในการศึกษา คือครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ 2 จำนวน 30 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามระหว่าง 0.67-1.00 ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.86 แบบสอบถามอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง

ขั้นตอนในการสร้างแบบสัมภาษณ์ (In - depth Interview Question)

1) ศึกษาวัตถุประสงค์ของการวิจัย 2) กำหนดหัวข้อประเด็นที่ต้องการถามให้ตรงตามวัตถุประสงค์ 3) รวบรวมข้อคำถาม ที่ต้องการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview Question)

เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด พิจารณาแต่ละข้อคำถามว่ามีความเป็นปรนัยหรือมีความชัดเจนทางภาษา เหมาะสมกับคำถามกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลหรือไม่ 4) นำข้อคำถามไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ เพื่อตรวจสอบว่าข้อคำถามแต่ละข้อวัดได้ตรงและครอบคลุมประเด็นที่ต้องการ 5) ศึกษาและปรับปรุงข้อคำถาม ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและนำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงข้อคำถามไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ
- 2) การวิเคราะห์แบบสอบถามระดับปฏิบัติการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนใน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์การ

แปลความหมายจากระดับค่าเฉลี่ย ตามระดับคะแนน 5 ระดับคือ ดีที่สุด ดีมาก ดีปานกลาง ดีน้อย และไม่ ดี โดยให้น้ำหนักคะแนนการแปลผลคะแนนตามเกณฑ์ ของ บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2551)

ผลการวิจัย

การส่งเสริมวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1

ส่วนที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสำรวจความคิดเห็น ของครูต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ระดับการปฏิบัติการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 4.34$) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการปฏิบัติการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านนโยบายและแผนการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียน	4.33	.47	ดีมาก	4
2. ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน	4.29	.49	ดีมาก	6
3. ด้านการจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน	4.35	.38	ดีมาก	3
4. ด้านการสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน	4.33	.37	ดีมาก	4
5. ด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	4.39	.39	ดีมาก	2
6. ด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย	4.41	.45	ดีมาก	1
รวม	4.34	.36	ดีมาก	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรายด้านในตารางที่ 1 มีผลการปฏิบัติระดับดีมากทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายด้านจากมากไปหาน้อย 1) ด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย ($\bar{x} = 4.41$) 2) ด้านการกำกับ

ติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ($\bar{x} = 4.39$) 3) ด้านการจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน ($\bar{x} = 4.35$) 4) ด้านการสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยใน

ชั้นเรียน ($\bar{x} = 4.33$) 4) ด้านนโยบายและแผนการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียน ($\bar{x} = 4.33$) และ 6) ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน ($\bar{x} = 4.29$) ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ได้ข้อสรุปแนวทางในการพัฒนาการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ 1) ผู้บริหารควรมีนโยบายกระตุ้นให้ครูทุกคนทำวิจัยในชั้นเรียน 2) สนับสนุนการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยให้กับครู 3) สนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นต่อการอำนวยความสะดวกในการทำวิจัยในชั้นเรียน 4) สร้างความตระหนักและแรงจูงใจ 5) กำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

แนวทางการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 คน ตามประเด็นคำถาม 3 ข้อ หาค่าความถี่ของข้อมูลและจัดอันดับผลการวิเคราะห์เนื้อหาการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 สรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. นโยบายในการส่งเสริมการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สรุปออกเป็นรายด้านดังต่อไปนี้

1.1 ด้านนโยบายและแผนการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียน

ผู้บริหารต้องกำหนดนโยบาย และแผนงานในการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียนครูผู้สอน เช่น กำหนดให้ครูผู้สอนทุกคนในสถานศึกษาจะต้องดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียนในทุกภาคการศึกษา และ

ถือเป็นงานประจำ โดยผู้บริหารจะต้องกระตุ้นการดำเนินงานให้เกิดการพัฒนา กำกับติดตามในการทำวิจัยในชั้นเรียนให้มีคุณภาพ

1.2 ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน

ผู้บริหารต้องเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในระเบียบวิธีการวิจัยให้แก่ครูผู้สอน เพื่อนำความรู้มาใช้ในการพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียน โดยสร้างความรู้ผ่านการสัมมนา หรือการอบรมเชิงปฏิบัติการ และสร้างความรู้ในการพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย การเก็บข้อมูลตลอดจนแนวทางสืบค้นที่สามารถนำมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา

1.3 ด้านการจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน

ผู้บริหารต้องสนับสนุนทรัพยากรให้แก่ครูผู้สอนในการทำวิจัยในชั้นเรียน อาทิเช่น สิ่งอำนวยความสะดวก งบประมาณ และเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้พัฒนาคุณภาพในการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียน และจะต้องสร้างแหล่งเรียนรู้ให้มีเพียงพอในสถานศึกษาเพื่อเป็นแหล่งศึกษาข้อมูลที่สำคัญในการพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษา

1.4 ด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ผู้บริหารต้องกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ขั้นตอนการกำหนดปัญหา การทบทวนวรรณกรรม การดำเนินงานวิจัย การเก็บข้อมูลในการวิจัย การแก้ปัญหาที่ค้นพบจากงานวิจัย เครื่องมือ และนวัตกรรมที่นำมาใช้การวิจัย สรุปผลงานวิจัย โดยอาจนำไปต่อยอดและพัฒนาในการแก้ปัญหาอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต

1.5 ด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย

ผู้บริหารต้องสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัยโดยอาจจะผ่านสื่อออนไลน์เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้สนใจเข้ามาศึกษาและอาจนำวิธีการหรือนวัตกรรมไปปรับใช้ในสถานศึกษาแห่งอื่น ๆ

และช่วยสร้างความภูมิใจให้แก่ตัวผู้ทำวิจัยอีกด้วย และผู้บริหารจะต้องหาโอกาสให้ผู้ทำวิจัยมีโอกาสดำเนินงานวิจัยของตนเอง

2. แนวทางปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียน

2.1 ผู้บริหารต้องสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียนให้เกิดขึ้นแก่ครูผู้สอนในสถานศึกษา

2.2 ผู้บริหารต้องดำเนินงานกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง

2.3 ผู้บริหารต้องสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นในการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพในการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียน สนับสนุนการสร้างนวัตกรรมที่นำมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ จากการทำวิจัยในชั้นเรียน

2.4 ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้เกิดการเผยแพร่ผลงานวิจัยในชั้นเรียน วิธีการแก้ปัญหา ผลความสำเร็จเพื่อเป็นทางในการปฏิบัติ เผยแพร่แก่ผู้ที่สนใจ และนำไปปรับใช้กับสถานศึกษาอื่น ๆ ต่อไป

3. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษา

3.1 ผู้บริหารควรจัดการอบรมด้านการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานวิจัยให้แก่ครูผู้สอน

3.2 ผู้บริหารต้องกำหนดการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียนให้อยู่ในแผนการปฏิบัติงานของสถานศึกษา

3.3 ควรมีการแลกเปลี่ยน และถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในสถานศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

ส่วนที่ 1 การปฏิบัติการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ตามความเห็นของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย ด้านการกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ด้านการจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน ด้านการสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านนโยบายและแผนการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียน และด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจารณ์ สนิ (2560) ได้ศึกษาเรื่องการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 3 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิมล สิทธิมงคล (2561) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ส่วนที่ 2 แนวทางการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

1. ผู้บริหารจะต้องสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียนให้เกิดขึ้นแก่ครูผู้สอนในสถานศึกษา

2. ผู้บริหารจะต้องดำเนินงานกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง

3. ผู้บริหารต้องสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นในการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพในการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียน สนับสนุนการสร้าง

นวัตกรรมที่ทำมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ จากการทำวิจัยในชั้นเรียน

4. ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้เกิดการเผยแพร่ผลงานวิจัยในชั้นเรียน วิธีการแก้ปัญหา ผลความสำเร็จเพื่อเป็นทางในการปฏิบัติ เผยแพร่แก่ผู้ที่สนใจและนำไปปรับใช้กับสถานศึกษาอื่น ๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารจะต้องสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยในชั้นเรียนให้เกิดขึ้นแก่ครูผู้สอนในสถานศึกษา

2. ผู้บริหารจะดำเนินงานกำกับติดตามการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง

3. ผู้บริหารต้องสนับสนุนทรัพยากรที่เป็นในการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพในการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียน สนับสนุนการสร้างนวัตกรรมที่ทำมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ จากการทำวิจัยในชั้นเรียน

4. ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้เกิดการเผยแพร่ผลงานวิจัยในชั้นเรียน วิธีการแก้ปัญหา ผล

ความสำเร็จเพื่อเป็นทางในการปฏิบัติ เผยแพร่แก่ผู้ที่สนใจ และนำไปปรับใช้กับสถานศึกษาอื่น ๆ ต่อไป

5. ผู้บริหารควรจัดการอบรมด้านการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานวิจัยให้แก่ครูผู้สอน

6. ผู้บริหารจะต้องกำหนดการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียนให้อยู่ในแผนการปฏิบัติงานของสถานศึกษา

7. ควรมีการแลกเปลี่ยน ถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาวิจัยในชั้นเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา

2. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียนโรงเรียนประถมศึกษาขนาดต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 และ(ฉบับที่3). กรุงเทพฯ : ศุภสภาลาดพร้าว.

สุทธาภรณ์ วรกาญจนกุล. (2556). กระบวนการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).

สุวิมล สิทิมงคล. (2561). บทบาทการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์)

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2551). คู่มือการวิจัย การเขียนรายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์ (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.

วิภารัตน์ เสนี. (2560). การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3., (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาบริหารการศึกษา,มหาวิทยาลัยหาดใหญ่)

Calhoun, E. (2013). *Becoming critica : Education, Knowledge, and Action Research*. London : Falmer Press.

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร และการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

The Relationship between Leadership Behavior of Administrator and Good Governance Administration in School Network for Enhancing Efficiency of Education Management of Regional Special Education Center 6 under Bureau of Special Education Administration

จริญญา คำบุรี¹, วรชัย วิภูอุปโภค²

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม¹, วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม²

Jarunya Chamburee, Vorachai Viphooparakhot²

Graduate student, Master of Education in Educational Administration, Siam Technology College¹, Siam Technology College²

E-mail: Vorachaiv@siamtechno.ac.th^{1, 2}

Received: June 11, 2020; Revised: September 22, 2020; Accepted: December 2, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร ในสถานศึกษาเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 2) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 181 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงว่า 1) พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโดยรวม อยู่ระดับดี ($\bar{X} = 4.35$) โดยพฤติกรรมผู้นำที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.39$) 2) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.41$) โดยหลักธรรมาภิบาลที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.45$) 3) ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่าง 0.54-0.75 ระดับปานกลาง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระดับปานกลาง

คำสำคัญ : พฤติกรรมผู้นำ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ความสัมพันธ์

ABSTRACT

This research aimed to study 1) the leadership behavior of administrator in School Network for Enhancing Efficiency of Educational Management, 2) good governance administration in School Network for Enhancing Efficiency of Educational Management and 3) the relationship between leadership behavior of administrator and good governance administration in School Network for Enhancing Efficiency of Educational Management of Regional Special Education Center 6 under Bureau of Special Education Administration. The samples were 181 teachers and education personnel. The research instrument was questionnaire. Descriptive statistics were used to analyze data. The analysis results showed the following. 1) Leadership behavior of administrator overall was good ($\bar{X}=4.35$), the highest mean was the leadership behavior aiming success aspect ($\bar{X}=4.39$). 2) Good governance administration overall was good ($\bar{X}=4.41$), the highest mean was cost effective principle ($\bar{X}=4.45$). 3) The relationship between leadership behavior of administrator and good governance administration in School Network for Enhancing Efficiency of Educational Management of Regional Special Education Center 6 under Bureau of Special Education Administration was moderate with correlation coefficient (r) between 0.54-0.75, statistically significant level .01.

KEYWORDS : Leadership Behavior, Good Governance Administration, Relationship

บทนำ

พฤติกรรมผู้นำ เป็นคุณสมบัติที่สำคัญของผู้บริหาร ผู้บริหารนับว่าเป็นบุคคลสำคัญที่สุดภายในองค์กร เพราะมีหน้าที่ควบคุม ดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปด้วยความราบรื่น และสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย ผู้นำที่มีการนำหลักการบริหารมาประยุกต์ใช้ ด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เรียกทั่วไปว่า “ธรรมาภิบาล” ซึ่งมีหลักการ ด้านหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่า มาบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานด้านต่างๆของสถานศึกษาซึ่งได้แก่ การดำเนินงานด้านบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบริหารทั่วไป การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานแผนงานและงบประมาณ เพื่อเป้าหมายการจัดการศึกษาคือ ทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข กมลชัย พอกแก้ว (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการ

บริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า (1) ภาวะผู้นำแบบเน้นงาน และผู้นำแบบเน้นความสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามหลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน หลักการบริหารตนเอง และหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล การมีคุณสมบัติภาวะผู้นำของผู้บริหารในระดับสูง จึงมีความสัมพันธ์กับธรรมาภิบาลในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีบทบาทหน้าที่ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับคนพิการ และผู้ด้อยโอกาสให้มีสิทธิโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ โดยมี

สถานศึกษาในสังกัด คือ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ โรงเรียนการศึกษาพิเศษ และศูนย์การศึกษาพิเศษ โดยเฉพาะศูนย์การศึกษาพิเศษ มีบทบาทหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้ 1) จัดและส่งเสริม สนับสนุน การศึกษาในลักษณะศูนย์บริการให้ความช่วยเหลือ ระยะแรกเริ่ม และเตรียมความพร้อมของคนพิการ เพื่อเข้าสู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนเรียนร่วม โรงเรียนเฉพาะความพิการ ศูนย์ การเรียนเฉพาะความพิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น 2) พัฒนาและฝึกอบรมผู้ดูแลคนพิการ บุคลากรที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ 3) จัดระบบ และส่งเสริม สนับสนุนการจัดทำแผนการจัดการ ศึกษาเฉพาะบุคคล สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลือทางการศึกษาสำหรับคน พิการ 4) จัดระบบบริการช่วงเชื่อมต่อสำหรับคน พิการ 5) ให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดย ครอบครัวและชุมชนด้วยกระบวนการทางการศึกษา 6) เป็นศูนย์ข้อมูล รวมทั้งจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ ด้านการศึกษาสำหรับคนพิการ 7) จัดระบบ สนับสนุนการจัดการเรียนร่วม และประสานงานการ จัดการศึกษาสำหรับคนพิการในจังหวัด 8) ภาระหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามที่ได้รับมอบหมาย (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2559)

การบริหารงานในสถานศึกษา เครือข่าย ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์ การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 สังกัดสำนัก บริหารงานการศึกษาพิเศษ ผู้บริหารจึงควรมีภาวะ ผู้นำเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา ให้บรรลุตามหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ ในการ ปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาให้มี ประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำ ที่มีประสิทธิผลสูงจะทำให้การบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลสูงขึ้น จากการศึกษาของ กมลชัย พอก แก้ว (2556) ผู้นำที่มีลักษณะการบริหารงานที่ดี คือ ภาวะผู้นำแบบเน้นงานและผู้นำแบบเน้น ความสัมพันธ์ โดยภาพรวมเป็นภาวะผู้นำที่มี หลักการบริหารงานแบบธรรมาภิบาล ไพฑูรย์ สุข ผลานันท์ (2558) ในภาพรวมเป็นผู้นำที่มี

ประสิทธิภาพ ผู้นำให้ความสำคัญกับการ บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร และการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลใน สถานศึกษา เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัด การศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อนำ ผลการวิจัยมาเป็นแนวทางการวางแผนพัฒนาการ บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร อีกทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหาร สถานศึกษาและเป็นแนวทางให้บุคลากรเกิดความ สำนึกและตระหนักต่อการปฏิบัติหน้าที่พัฒนาและ แก้ไขการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร ในสถานศึกษา เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการ จัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลในสถานศึกษา เครือข่ายส่งเสริม ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษา พิเศษ เขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารกับการบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา เครือข่ายส่งเสริม ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษา พิเศษ เขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้ใช้พฤติกรรม ผู้นำของผู้บริหาร 4 แบบ (House, 1971) และ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน (ราช กิจจานุเบกษา, 2542) มากำหนดกรอบแนวคิดใน

การวิจัยซึ่งตัวแปรอิสระ ประกอบด้วยพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร 4 แบบ ได้แก่ 1) พฤติกรรมผู้นำแบบสั่งการ 2) พฤติกรรมผู้นำแบบให้การสนับสนุน 3) พฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วม 4) พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ และตัวแปรตามการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักความมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และ 6) หลักความคุ้มค่า โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษาเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา จากศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 6 ศูนย์ จำนวน 341 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้จากการกำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 181 คน โดยเทียบสัดส่วนในแต่ละศูนย์ และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) โดยวิธีการจับฉลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร และการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) เกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร 4 แบบ ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด 3) เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วยหลักพื้นฐาน 6 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3. วิธีรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัยและการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) กำหนดวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ และนำเครื่องมือแบบสอบถามจากแบบของกมลชัย พอกแก้ว (2556), พระสหพล จือปา (2558) และจันทรา อิ่มบุญ (2559) มาวิเคราะห์ข้อคำถามและเลือกคำถามที่มีความถี่และข้อคำถามมีความสอดคล้องกับงานวิจัย

3) นำแบบสอบถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

4) ตรวจสอบความสอดคล้องของคำถาม โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00

5) นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มประชากรศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 5 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach' Coefficient Alpha) ได้เท่ากับ 0.98

4. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปมีขั้นตอน ดังนี้

1) การวิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคลใช้ความถี่ และร้อยละ

2) วิเคราะห์พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 6 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product-

Moment Correlation Coefficient) โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ (r) ตามแนวคิดของรันยอลและฮาเบอร์ (Runyon & Habar, 1996)

ผลการวิจัย

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งหมด 181 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 84.00 และเพศชายจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 16.00 ประสบการณ์ในการทำงานส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 1-10 ปี จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ

77.90 มีประสบการณ์ในการทำงาน 11-20 ปี จำนวน 36 คน ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ปริญญาตรี จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 60.22 รองลงมาคือระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 21.00

2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารในสถานศึกษาเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 ปรากฏตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 พฤติกรรมผู้นำโดยรวมของผู้บริหารในสถานศึกษา เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร	พฤติกรรมผู้นำ			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1. พฤติกรรมผู้นำแบบสั่งการ	4.35	0.41	ระดับดี	3
2. พฤติกรรมผู้นำแบบให้การสนับสนุน	4.32	0.46	ระดับดี	4
3. พฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วม	4.37	0.45	ระดับดี	2
4. พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ	4.39	0.44	ระดับดี	1
รวม	4.35	0.44	ระดับดี	

ตารางที่ 1 แสดงว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโดยรวม อยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ =4.35) พฤติกรรมผู้นำที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ อยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ =4.39) รองลงมาคือ พฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับดี

($\bar{X}$ =4.37) พฤติกรรมผู้นำแบบสั่งการอยู่ในระดับดี($\bar{X}$ =4.35) และพฤติกรรมผู้นำแบบให้การสนับสนุน อยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ =4.32)

3) ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษโดยรวม

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1. หลักนิติธรรม	4.38	0.42	ระดับดี	5
2. หลักคุณธรรม	4.40	0.42	ระดับดี	4
3. หลักความโปร่งใส	4.43	0.42	ระดับดี	3
4. หลักความมีส่วนร่วม	4.36	0.43	ดีระดับ	6
5. หลักความรับผิดชอบ	4.44	0.43	ระดับดี	2
6. หลักความคุ้มค่า	4.45	0.40	ระดับดี	1
รวม	4.41	0.42	ระดับดี	

ตารางที่ 2 แสดงว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ = 4.41) และหลักธรรมาภิบาลที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักความคุ้มค่า ($\bar{X}$ = 4.45) รองลงมา คือ หลักความรับผิดชอบต่อ ($\bar{X}$ = 4.44) หลักความโปร่งใส ($\bar{X}$ = 4.43) หลักคุณธรรม ($\bar{X}$ = 4.40) หลักนิติธรรม ($\bar{X}$ = 4.38) และหลักความมีส่วนร่วม ($\bar{X}$ = 4.36) 4) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษาเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 มีรายละเอียดตามตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษเขต การศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษโดยรวม

พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร	การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล					
	นิติธรรม	คุณธรรม	ความโปร่งใส	ความมีส่วนร่วม	ความรับผิดชอบต่อ	ความคุ้มค่า
	(Y ₁)	(Y ₂)	(Y ₃)	(Y ₄)	(Y ₅)	(Y ₆)
1. พฤติกรรมผู้นำแบบสั่งการ (X ₁)	0.64**	0.59**	0.65**	0.67**	0.57**	0.58**
2. พฤติกรรมผู้นำแบบให้การสนับสนุน (X ₂)	0.54**	0.62**	0.57**	0.61**	0.59**	0.59**
3. พฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วม (X ₃)	0.64**	0.69**	0.69**	0.67**	0.62**	0.59**
4. พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ (X ₄)	0.70**	0.67**	0.72**	0.75**	0.65**	0.65**
รวม	0.63**	0.64**	0.65**	0.67**	0.60**	0.60**

** P < .01

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร และการบริหารงานตามหลัก

ธรรมาภิบาลในสถานศึกษาเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ

เขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่าง 0.54-0.75 อยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายคู่พบว่า พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จกับหลักความมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์กันสูงสุด ระดับมาก ($r_{xy} = 0.75$) รองลงมา คือ พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จกับหลักความโปร่งใส มีความสัมพันธ์ระดับมาก ($r_{xy} = 0.72$) พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จกับหลักนิติธรรม มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.70$) พฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมกับหลักคุณธรรม พฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมกับหลักความโปร่งใส มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.69$) และพฤติกรรมผู้นำแบบสั่งการกับหลักความมีส่วนร่วม พฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมกับหลักความมีส่วนร่วม พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จกับหลักคุณธรรมมีความสัมพันธ์กันระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.67$) ตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

1. พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายพฤติกรรมผู้นำ พบว่า พฤติกรรมผู้นำที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ อยู่ในระดับดี อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีการพัฒนาประสิทธิภาพของงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับพระสพทณ จีอปา (2558) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำและธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา : กรณีศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ พบว่า ระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ Mickey (2000) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการในเรื่องของวิธีการที่ผู้บริหารสถานศึกษาท้องถิ่นใช้ในการเปลี่ยนโครงสร้างการทำงานของครูใน

สถานศึกษาขนาดกลาง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการ ใช้วิธีเชิงระบบในการปรับโครงสร้างการทำงาน ให้รับรู้ถึงความสำคัญของอำนาจในตำแหน่งหรือบทบาทที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง โดยภาวะผู้นำแบบร่วมกันทำงานเป็นรูปแบบของภาวะผู้นำที่มีความสำเร็จสูง และสอดคล้องกับ Marley (2003) ที่ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า การใช้แรงบันดาลใจ ให้มีวิสัยทัศน์ร่วมกันอาจจะเป็นพื้นฐานของความสำเร็จได้ด้วย ข้อมูลบ่งชี้ว่าการทำให้ผู้อื่นสามารถปฏิบัติได้ หรือการใช้อำนาจ และการมอบอำนาจอย่างมีประสิทธิภาพนั้นมีอิทธิพลต่อความสำเร็จ และสอดคล้องกับ Michael F. DiPaola Chriss Walther-Thomas (2003) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ผู้บริหารและการศึกษาพิเศษ : บทบาทสำคัญของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า การบริหารงานและกระบวนการเรียนการสอน การศึกษาพิเศษ มีผู้นำโรงเรียนเพียงไม่กี่คนที่เตรียมพร้อมสำหรับการจัดการเรียนการสอน การศึกษาพิเศษในโรงเรียน และยังมีปัญหาในความเป็นผู้นำที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพิเศษให้เกิดประสิทธิภาพ ต้องทบทวนมาตรฐานที่เกิดขึ้นใหม่สำหรับการปฏิบัติงานเพื่อกำหนดความรู้และทักษะที่ผู้นำโรงเรียนต้องมีให้เกิดประสิทธิภาพการทำงาน และสอดคล้องกับTharpe, Penny (2017) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมผู้นำที่เอื้อต่อความพึงพอใจในงานของผู้บริหารและครูการศึกษาพิเศษระดับประถมศึกษา พบว่า องค์ประกอบพฤติกรรมผู้นำเป็นหัวใจสำคัญต่อผู้บริหารหรือครูการศึกษาพิเศษในการสร้างความพึงพอใจในการทำงาน การสร้างความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งช่วยเพิ่มความพึงพอใจในงานให้กับผู้บริหารและครูการศึกษาพิเศษมากที่สุด

2. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับดีนั้น เมื่อพิจารณาด้านหลัก ธรรมาภิบาล พบว่า หลักธรรมาภิบาลที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับดี อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสนับสนุนให้ร่วมกันประหยัดพลังงานเพื่อรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับพระมหาสุเทพ สุภาจาโร (2559) ได้

ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี พบว่า สภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู ผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับทวิวัฒน์ อินทรประเสริฐ (2559) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ที่ได้พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ Carl D. Glickman, Stephen P. Gordon, Jovita M. Ross-Gordon. (2002) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในประเทศบัลแกเรียและการเปลี่ยนถ่ายจากคอมมิวนิสต์สู่ประชาธิปไตย ที่ได้พบว่า ในยุคคอมมิวนิสต์ซึ่งมีการปกครองแบบศูนย์รวมในลักษณะของระบบราชการ (Bureaucracy) ทำให้สถาบันอุดมศึกษาขาดความรับผิดชอบตรวจสอบได้ (Accountability) ขาดการเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะ รวมทั้งขาดความเป็นอิสระ (Autonomy) ถือเป็นความบกพร่องของสถาบันอุดมศึกษา

3. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา เครื่องช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กัน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายคู่ พบว่า พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จกับหลักความมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์กันสูงสุดและอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการพัฒนาประสิทธิภาพของงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับที่ กมลชัย พอกแก้ว

(2556) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ที่ได้พบว่า ภาวะผู้นำแบบเน้นงาน และผู้นำแบบเน้นความสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามหลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน หลักการบริหารตนเอง และหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับที่ จันทรา อัมในบุญ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ที่ได้พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษากับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ ระดับ .01 และสอดคล้องกับที่ Constantino, Margaret Elizabeth (2011) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างครูการศึกษาพิเศษกับพฤติกรรมผู้นำและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความพิการ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างครูการศึกษาพิเศษกับพฤติกรรมผู้นำและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความพิการ มีความสัมพันธ์เชิงลบในระดับปานกลาง ระหว่างครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียน ซึ่งมีพฤติกรรมของผู้บริหารเป็นตัวกำหนดทิศทางและเป้าหมายความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

1. ในพฤติกรรมผู้นำแบบสั่งการได้พบว่า ผู้บริหารไม่ควรคำนึงถึงตนเองเป็นหลัก ควรสนใจความรู้สึกและความต้องการของคนอื่น เพื่อเพิ่มความมีประสิทธิภาพในการทำงาน และควรมีหลัก

ความรับผิดชอบสำนึกในการทำงานให้ประสบความสำเร็จโดยไม่ละทิ้งงานควบคู่ไปด้วย

2. ในพฤติกรรมผู้นำแบบให้การสนับสนุนได้พบว่า ผู้บริหารควรปฏิบัติกับบุคลากรอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันและยอมรับฟังความคิดเห็นใหม่ ๆ ควรมีหลักนิติธรรม โดยตักเตือนหรือลงโทษบุคลากรที่ไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลงของสถานศึกษา

3. ในพฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมได้พบว่า ผู้บริหารควรจัดให้มีการอภิปราย เขียนข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในสถานศึกษา เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติงานและแก้ปัญหาได้อย่างอิสระ มีความใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และควรมีหลักความคุ้มค่า สามารถระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการศึกษา

4. ในพฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จได้พบว่า ผู้บริหารควรมีกฎระเบียบวิธีการ เอาใจใส่ให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ที่ช่วยส่งผลสำเร็จในการทำงาน และควรมีหลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่าควบคู่ไปด้วยกัน

5. ผู้บริหารที่มีพฤติกรรมผู้นำที่ดี ต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารงาน เพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จขององค์กรโดยเฉพาะผลจากการวิจัย พบว่า พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ ต้องให้ความสำคัญเน้นหลักความมีส่วนร่วมของผู้ใต้บังคับบัญชา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาหรือสังกัดสำนักบริหารการศึกษ้อื่น ๆ

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารและการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา

6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

เอกสารอ้างอิง

- กมลชัย พอกแก้ว. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรังสิต).
- จันทร์หา อิ่มบุญ. (2559). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).
- ทวีวัฒน์ อินทรประเสริฐ. (2559). *การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).
- พระมหาสุเทพ สุภาจาโร (บุญหยง). (2559). *การศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).
- พระสหพน จือปา (2558). *ภาวะผู้นำและธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา: กรณีศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรังสิต).

- ไพฑูรย์ สุขผลนันทน์. (2558). *การศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).
- ราชกิจจานุเบกษา.(2542). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย การสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542. เล่ม 116 ตอนที่ 63.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2559). *การศึกษาแนวทางในการจัดตั้งหน่วยบริการของศูนย์การศึกษาพิเศษ*. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.
- Carl D. Glickman, Stephen P. Gordon, Jovita M. Ross-Gordon. (2002). *Supervision and instructional Leadership : A developmental Approach*. [n.p.]
- Constantino, Margaret Elizabeth. (2011). *The relationship between special education teachers' perceptions of principal leadership behaviors and the achievement of students with disabilities*. (Doctor of Education). Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/916377532?accountid=168828>.
- House, R. J. (1971). *A Path Goal Theory of Leader Effectiveness*. *Administrative Science Quarterly*, 16(3), 321-339. Retrieved from https://www.jstor.org/stable/2391905?seq=1&cid=pdf-reference#page_scan_tab_contents.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Determining Sample Size for Research Actives*. *Educational and Psychological Measurement*, 30 (3), 608. Retrieved from https://home.kku.ac.th/sompong/guest_speaker/KrejcieandMorgan_article.pdf.
- Marley, L. W. (2003). *Effective Leadership Behaviors of Tow Selected High School Principals with Successful Professional-technical Programs: A case study*. Idaho : Idaho State University.
- Michael F. DiPaola Chriss Walther-Thomas. (2003). *Principals and Special Education:The Critical Role of School Leaders*. (Doctor of Education). Retrieved from [http://www. Personnel center. org/pdf/copsse_principals.pdf](http://www.Personnelcenter.org/pdf/copsse_principals.pdf).
- Mickey, B. H. (2000). *Instructional Leadership : A Vehicle For One Urban Principal to Effective Pedagogical Restructuring in a Middle School*. (Doctor of Education). Retrieved from Temple University.
- Runyon, R. P. & Habar, A. (1996). *Fundamentals of behavioral Statistics* . 8 ed. New York, NY:McGraw-Hill.
- Tharpe, P. (2017). *Authentic leadership behaviors contributing to job satisfaction of elementary school principals and elementary special education teachers*. (Doctor of Education). Retrieved from [https:// search.proquest.com/docview/1893701508?accountid=168828](https://search.proquest.com/docview/1893701508?accountid=168828)

โครงสร้างตามสถานการณ์ขององค์การภาครัฐไทยตามแนวคิดการบริการสาธารณะ แนวใหม่

Thai Public Organizations and the New Public Service Model

ไชนันท์ ปัญญาศิริ¹ และ สุमितตรา เจิมพันธ์²

บัณฑิตวิทยาลัย สาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยสยาม¹,

บัณฑิตวิทยาลัย สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม²

Chaiyanant Panyasiri¹ Sumittra Jhermpun²

Lecturer, the Graduate School of Management, Siam University¹,

Lecturer, the Graduate School is Public Administration, Siam University²

Email: cpanyasiri@gmail.com¹

Received: June 14, 2020; Revised: October 6, 2020; Accepted: October 6, 2020

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบโครงสร้างตามสถานการณ์ที่สอดคล้องต่อการปรับใช้แนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่ในองค์การภาครัฐไทยและ 2) กำหนดข้อเสนอแนะการจัดการองค์การภายใต้แนวคิดและทฤษฎีการจัดการสาธารณะยุคใหม่ที่สอดคล้องกับบริบทและรูปแบบเฉพาะขององค์การภาครัฐไทย โดยการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก และการศึกษาข้อมูลเอกสาร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า รูปแบบโครงสร้างองค์การภาครัฐไทยที่รองรับแนวคิดและแนวทางการบริการสาธารณะแนวใหม่ ต้องเป็นโครงสร้างแบบกระจายอำนาจ หรือเอื้อต่อการกระจายอำนาจ และคำนึงถึงความเหมาะสมกับบริบทของการบริหารราชการและการจัดการสาธารณะในประเทศไทย ข้อเสนอแนะคือการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่น กระจายอำนาจโดยแยกระหว่างโครงสร้างส่วนบนในระดับผู้กำหนดและกำกับนโยบาย กับโครงสร้างส่วนล่างในฐานะฝ่ายนำนโยบายไปปฏิบัติ สร้างเครือข่ายภาคประชาชน ประชาสังคม และภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและร่วมลงมือทำ และกำหนดระดับการกระจายอำนาจตามคุณลักษณะของพันธกิจหรือภารกิจสาธารณะ หรือการสนับสนุนแยกตามมิติต่างๆ ของงานสาธารณะ

คำสำคัญ: การบริการสาธารณะแนวใหม่ (NPS) การจัดการภาครัฐแนวใหม่ (NPM) องค์การภาครัฐไทย
โครงสร้างเชิงสถานการณ์

ABSTRACT

There were two purposes behind the present research project: 1) to determine if the structural contingency model fits with the new Public Service model (PSM) for Thai public organizations, and, 2) to propose recommendations for the new management structure (NMS) which, in the opinion of the authors, would complement the theory and concepts which underlie the new Public Management model. Qualitative research methods were used to collect and analyze the data, including critical informant interviews and the examination

of a number of relevant documents. The findings revealed that the basic structure of Thai public organizations are compatible with the NPS concept. Decentralization is one of the key proposals and should fit well in the context of public administration and management in Thailand. The author's recommendations for the decentralization of management are three: 1) in devolving authority to local authorities it will be important to set forth the policy and regulation functions of the upper structure and the implementation functions of the lower structures; 2) assist in the creation of networks involving people, civil society and the private sector for the purpose of engaging all of them to be participants in decision making and collaboration; and 3) defining the degree of decentralization based on the nature of the national mission and the needs of each of the regions.

KEYWORDS: New Public Service (NPS), New Public Management (NPM), Structural contingencies

บทนำ

ระบบราชการและองค์การภาครัฐในประเทศไทย กำลังพัฒนา ดำเนินผ่านแนวคิดการบริหารภาครัฐแบบดั้งเดิม (Old Public Administration--OPA) เปลี่ยนผ่านเข้าสู่ แนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management--NPM) และกำลังเผชิญความเปลี่ยนแปลงที่มากับแนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่ (New Public Service- NPS) ตลอดจนการกำกับดูแลสาธารณะแนวใหม่ (New Public Governance) (Dunleavy and Hood, 1994; Denhardt and Denhardt, 2000; Osborne, 2006) แต่อย่างไรก็ตาม การบริหารและการจัดการสาธารณะในประเทศไทย ยังคงยึดถือแนวทางนโยบายและการปฏิบัติที่มีต้นแบบทางความคิดและทฤษฎีมาจากกลุ่มประเทศตะวันตก แต่ในการลงมือปฏิบัติจริงจะยังคงไปในแนวทางการบริหารรัฐกิจแบบดั้งเดิมของแต่ละประเทศเป็นส่วนใหญ่ ด้วยข้อจำกัดด้านโครงสร้างและการเปลี่ยนแปลงในบริบทของการจัดการสาธารณะสมัยใหม่นี้ ส่งผลให้ประเทศกำลังพัฒนามีแนวโน้มที่จะพิจารณาเลือกใช้รูปแบบการจัดการภาครัฐแบบผสมผสาน (A Hybrid Form of Public Management) (Robinson, M., 2008) ที่ประยุกต์ใช้แนวคิดและทฤษฎีทางการบริหารและการจัดการภาครัฐร่วมสมัยที่เกิดขึ้น และดำรงอยู่

อย่างหลากหลาย ดังนั้น กระบวนการบริหารงานสาธารณะของประเทศกำลังพัฒนา จึงเน้นที่การปรับแนวคิดทฤษฎีการจัดการสาธารณะแบบสากล ให้สอดคล้องกับบริบททางโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมของการนำไปปฏิบัติจริงในประเทศของตน (Robinson, M., 2015)

ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสาขาวิชาการและวิชาชีพด้านจัดการสาธารณะในระดับสากลที่ส่งกระทบต่อการบริหารราชการไทยตามที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ นำไปสู่คำถามที่ว่า โครงสร้างเชิงสถาบันและกลไกพื้นฐานของระบบราชการในประเทศส่งผลต่อความสำเร็จของการปรับใช้แนวคิดทางการจัดการสาธารณะสมัยใหม่เหล่านี้หรือไม่อย่างไร และโครงสร้างระบบราชการไทยที่มีความเหมาะสมต่อแนวคิดการจัดการภาครัฐร่วมสมัยเหล่านี้ควรมีลักษณะอย่างไร ดังที่จะอธิบายอย่างเฉพาะเจาะจงในส่วนของของปัญหาเหล่านี้ต่อการกำหนดโครงสร้างขององค์การภาครัฐที่มีความสอดคล้องกับ แนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่ (NPS) ที่เน้นการมีส่วนร่วมของพลเมือง (Citizen Engagement) ตามกระแสสากลของการพัฒนาระบบราชการและการจัดการสาธารณะในยุคปัจจุบัน (Pierre, J. and Peters B., 2000).

บทความวิจัยนี้ศึกษาารูปแบบโครงสร้างตามสถานการณ์ (Structural Contingency) ของ

องค์การภาครัฐไทย ที่สอดคล้องกับการนำแนวคิด NPS มาปรับใช้ เพื่อศึกษาประเด็นปัญหาว่า การที่ องค์การภาครัฐไทยในปัจจุบันจะสามารถนำแนวคิด การบริการ NPS มาปรับใช้ให้เกิดความมี ประสิทธิภาพและความยั่งยืนนั้น ควรกำหนด รูปแบบโครงสร้างองค์การและการจัดการอย่างไร รวมทั้งการศึกษาเพื่อกำหนดข้อเสนอแนะการ ประยุกต์แนวคิด NPS ที่มีความสอดคล้องกับบริบท และรูปแบบเฉพาะของประเทศไทย ตลอดจนเรียนรู้ แนวคิดนี้ เพื่อนำไปพัฒนาระบบราชการไทยให้มีขีด ความสามารถในการแข่งขันและสามารถ ตอบสนองภารกิจสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ ธรรมภิบาล และความยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบโครงสร้างตาม สถานการณ์ที่สอดคล้องต่อการปรับใช้แนวคิดการ บริการสาธารณะแนวใหม่ในองค์การภาครัฐไทย
2. เพื่อกำหนดข้อเสนอแนะการจัดการ องค์การภายใต้แนวคิดและทฤษฎีการจัดการ สาธารณะยุคใหม่ที่สอดคล้องกับบริบทและรูปแบบ เฉพาะขององค์การภาครัฐไทย

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ใช้เป็นรายงานในการจัดทำนโยบายหรือ ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาองค์การภาครัฐ
2. เป็นการต่อยอดและสร้างองค์ความรู้ใหม่ ในสาขาการจัดการภาครัฐ ที่มาจากผลการวิจัยเชิง ประจักษ์ที่ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการแสวงหา คำตอบเชิงลึก

การทบทวนวรรณกรรมและแนวคิด

แนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่ (NPS)

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายโดยสรุปว่า แนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่ คือ “ชุดของ แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของการจัดการสาธารณะ ภายใต้ระบบการปกครอง การปกครอง (Governance) ที่ให้ความสำคัญกับพื้นฐานความ

เป็นประชาธิปไตย และการสร้างความผูกพันของ พลเมือง” นักวิชาการด้านการจัดการภาครัฐ Janet V. Denhardt และ Robert B. Denhardt ผู้ซึ่งมี บทบาทสำคัญในการนำเสนอแนวคิดการบริการ สาธารณะแนวใหม่ได้กล่าวไว้ในส่วนบทนำของ หนังสือของพวกเขาว่า “บุคลากรภาครัฐไม่ได้มี หน้าที่ ส่งมอบบริการสู่ลูกค้าแต่มีหน้าที่ส่งมอบ ประชาธิปไตย” (Denhardt and Denhardt, 2011: xi) คำกล่าวนี้นี้สะท้อนให้เห็นว่า NPS เป็น แนวคิดที่ให้ความสำคัญกับเรื่องคุณค่าหรือ อุดมการณ์ ที่อยู่บนพื้นฐานของค่านิยม ประชาธิปไตย (Value of Democracy) ความเป็น พลเมือง (Citizenship) และผลประโยชน์สาธารณะ (Public Interests)

ในเชิงการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม Denhardts เสนอให้ย้อนกลับไปมองที่หลักการพื้นฐานของระบบ ราชการ นั่นคือ การให้บริการ (Serving) ไม่ใช่การ เข้าไปกำหนดทิศทาง (Steering) อย่างที่ผ่านมา NPS เป็นขบวนการที่สร้างความเป็นพลเมืองแบบ ประชาธิปไตย (Democratic Citizenship) ส่งเสริม ความเป็นชุมชนและภาคประชาสังคม ประยุกต์หลัก มนุษยนิยม (Humanism) ในการจัดการ รวมทั้งการ ใช้แนวคิดเชิงการวิเคราะห์วาทกรรม (Discourse) โดยได้เสนอหลักการของการให้บริการของภาครัฐใน แนวทางใหม่ ภายใต้หลักการที่บุคลากรภาครัฐที่มี หน้าที่ช่วยเป็นกลไกประสานให้ประชาชนเข้าสู่ กระบวนการจัดการสาธารณะด้วยตนเองมากกว่าที่ จะให้รัฐผูกขาดบทบาทและหน้าที่ในการเข้าไป ควบคุมและกำกับสังคม (Denhardt and Denhardt, 2000)

Denhardts แยกแยะความแตกต่างระหว่าง แนวคิดนี้กับแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐอื่นๆที่ เคยมีมาก่อนหน้านั้น โดยพวกเขาได้ให้คำอธิบาย NPS ในมิติต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. พื้นฐานทางทฤษฎีและที่มาของความรู้: NPS มีที่มาจากทฤษฎีประชาธิปไตย แนวทางการแสวงหาและสร้างความรู้ที่หลากหลาย ทั้งปฏิธาน นิยม การตีความ การวิพากษ์ ตลอดจนแนวคิดหลังสมัยใหม่นิยม

2. การให้เหตุผลกำกับรูปแบบของพฤติกรรมมนุษย์ NPS เชื่อว่ามนุษย์โดยทั่วไปมีเหตุผลตามกลยุทธ์ที่คาดหวังความได้เปรียบ โดยทดสอบจากหลายมิติ อาทิ เช่น ในเชิงการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และ องค์กร เป็นต้น ไม่ใช่เหตุผลเชิงเศรษฐศาสตร์อย่างเดียว

3. การตีความและให้ความสำคัญกับผลประโยชน์สาธารณะ ควรมาจากการพูดคุยสานเสวนา (Dialogue) ระหว่างสมาชิกในสังคมหนึ่งๆ เพื่อหาค่านิยมร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

4. บทบาทของรัฐบาลในทัศนะของ NPS คือ การให้บริการ (Service) แต่เป็นการให้บริการในลักษณะของการเป็นตัวกลางที่ทำหน้าที่เป็นผู้เจรจาต่อรองประสานผลประโยชน์ระหว่างพลเมืองและกลุ่มตัวแทนชุมชนต่างๆ ตลอดจนการสร้างค่านิยมร่วมให้เกิดขึ้นในระดับต่างๆ ของสังคมและประเทศชาติ

5. กลไกที่ใช้เพื่อบรรลุเป้าประสงค์เชิงนโยบาย คือ NPS ดำเนินการโดยเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรภาครัฐ องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร องค์กรภาคเอกชน ประชาสังคม และภาคประชาชนเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ได้ตกลงไว้ร่วมกัน

6. แนวทางสู่หลักประกันการปฏิบัติงาน: นอกเหนือจากการทำข้อตกลงที่เป็นทางการ NPS ได้มีการใช้หลักประกันการปฏิบัติงานหลากหลายแนวทางในหลายมิติ ทั้งตัวบทกฎหมาย ค่านิยมร่วมของชุมชน ปทัสถานทางการเมือง มาตรฐานวิชาชีพ ผลประโยชน์ร่วมของพลเมือง เป็นต้น

7. การให้อำนาจในการตัดสินใจ ในทัศนะ NPS นักบริหารภาครัฐยังสามารถใช้ดุลพินิจของตนเองได้ในระดับหนึ่ง แต่ต้องเป็นความรับผิดชอบต่อกันที่พร้อมจะถูกตรวจสอบจากภาครัฐและพลเมืองได้

8. ฐานคติเกี่ยวกับโครงสร้างองค์การ NPS เน้นโครงสร้างแบบความร่วมมือโดยอาศัยภาวะผู้นำที่มีอยู่ทั้งภายในและภายนอกกระบวนการเป็นตัวสร้างและรักษาโครงสร้างองค์การในลักษณะเครือข่าย

9. ฐานคติเกี่ยวกับแรงจูงใจพื้นฐานของบุคลากรและผู้บริหารภาครัฐ NPS เชื่อมั่นในการให้บริการสาธารณะและความมุ่งมั่นในการลงมือทำให้กับสังคม (Denhardt and Denhardt, 2006)

ทฤษฎีโครงสร้างตามสถานการณ์ (Structural Contingency Theory)

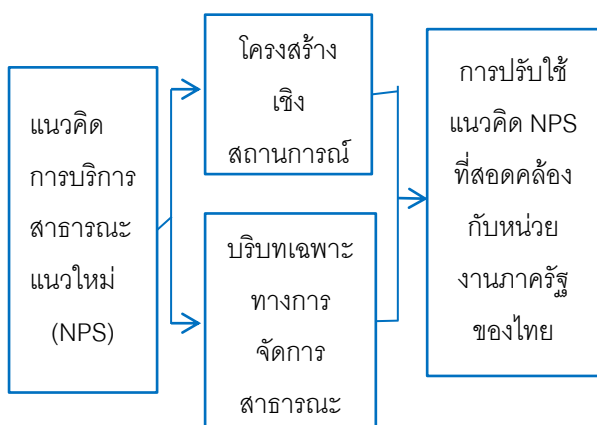
ทฤษฎีโครงสร้างเชิงสถานการณ์ พัฒนาขึ้นในต้นยุค 1960 ในช่วงระยะเวลาเดียวกับทฤษฎีองค์การในระบบเปิด (Open Systems Theory of Organization) (Robbins, 1990) (ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ 2546, 2549) โดยพัฒนาต่อยอดบนหลักการของความไม่แน่นอนในสภาพแวดล้อมที่องค์กรต้องเผชิญ โดยถือว่าความไม่แน่นอนเหล่านี้เป็นตัวแปร (Variables) ที่องค์กร ยากที่จะควบคุมหรือทำนายได้ (Daft, 1998) ในการรับมือกับความไม่แน่นอนในสภาพแวดล้อมองค์กรเป็นรากฐานที่ทำให้นักทฤษฎีองค์การ พัฒนาทฤษฎีโครงสร้างตามสถานการณ์ขึ้นมา ซึ่งยังคงเป็นแนวคิดกระแสหลักในการออกแบบโครงสร้างและวิเคราะห์องค์การจนถึงยุคปัจจุบัน (Scott, 1992)

นักทฤษฎีโครงสร้างตามสถานการณ์ นำเสนอแนวคิดใหม่ (ในยุคนั้น) ว่าโครงสร้างองค์กรที่ดีที่สุดนั้น ขึ้นอยู่กับ “สถานการณ์” เฉพาะในมิติต่างๆ ที่องค์กรนั้นเผชิญอยู่ หรือเป็นอยู่ในเวลานั้นๆ โดยปรกติแล้ว องค์กรหนึ่งๆจะอยู่ภายใต้เงื่อนไขของสถานการณ์ที่กำหนดโดยขนาดขององค์กร กลยุทธ์ที่ใช้ บริบททางสิ่งแวดล้อม และ

เทคโนโลยีที่ใช้ในการประกอบการ ตัวแปรพื้นฐานเหล่านี้ถือเป็นตัวกำหนดโครงสร้างและกิจกรรมการบริหารจัดการในองค์การว่าควรจะออกมาเป็นแบบไหน และเมื่อไหร่ก็ตามที่เกิดความไม่สอดคล้องเหมาะสม (Mismatch) ระหว่างปัจจัยเชิงสถานการณ์เหล่านี้กับโครงสร้างขององค์การที่เป็นอยู่ ก็จะส่งผลให้ผลการดำเนินงานขององค์การลดลง (Hicks, McGovern and Earl 2000) ยิ่งไปกว่านั้นองค์การควรจะต้องการเฝ้าจับตามองความเปลี่ยนแปลงของตัวแปรเชิงสถานการณ์เหล่านี้อย่างสม่ำเสมอ ว่าโครงสร้างองค์การที่เป็นอยู่ ยังคงมีความสอดคล้องกันหรือไม่ ถ้าพบว่าเริ่มจะไปด้วยกันไม่ได้ หรือไม่ลงตัวกัน ก็จำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างใหม่ให้กลับมาสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของตัวแปรในมิติต่างๆ อย่างทันท่วงที (Mintzberg, 1979) สิ่งที่เป็นหัวใจสำคัญของทฤษฎีนี้คือการรักษาสสมดุลของโครงสร้างองค์การในการปรับตัวให้เข้ากับบริบทการจัดการ

กรอบแนวคิด (Conceptual Framework)

กรอบแนวคิดในการวิจัยที่จะใช้เป็นแนวทางในการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบปัญหาวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัยที่ได้กำหนดไว้ทั้งสองข้อ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) โดยขั้นตอนการวิจัยจะประกอบไปด้วย

1. การศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) โดยวิธีการสำรวจข้อมูลและบทสนทนาพรรณนา ในการรวบรวมเอกสาร บทความ ตำรา และฐานข้อมูล ด้านแนวคิดการจัดการภาครัฐในระดับสากล และ นำข้อมูลทฤษฎีเหล่านี้มาประมวลวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อแสวงหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ในเบื้องต้น การวิจัยเอกสารในระดับทฤษฎี (Secondary sources) รวมทั้งการใช้แนวทางการวิจัยแบบการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Research Method) ในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

2. การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เลือกโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง นักวิชาการ 10 คนที่เลือกมาเป็นผู้ให้ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยใช้เกณฑ์พิจารณาคัดเลือกจากการมีผลงานวิชาการ อาทิเช่น หนังสือ งานวิจัย หรือ บทความวิชาการ ที่พิสูจน์ได้ว่าผู้เขียนมีความเชี่ยวชาญและความถนัดลึกในแนวคิดการ NPS ตลอดจนแนวคิดทางรัฐประศาสนศาสตร์ร่วมสมัยอื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกัน จากนั้นจึงดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการพัฒนาข้อคำถามสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และ ทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในกระบวนการศึกษาวิจัย ซึ่งในที่นี้หมายถึง “ผู้ให้ข้อมูลหลัก” มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษางานเขียนทางวิชาการในประเด็นที่ได้กำหนดไว้ในหัวข้อวิจัย สรรหา และ คัดสรรนักวิชาการที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในเรื่องการพัฒนาระบบราชการตามหลักแนวคิดทฤษฎีการบริหารองค์การสาธารณะและด้านนโยบายสาธารณะเป็นจำนวน 10 คน

ขั้นตอนที่ 2 เมื่อได้รายชื่อผู้ให้ข้อมูลหลักชุดแรกจำนวน 10 คนแล้ว ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญอีก 8 คน โดยพิจารณาจากบุคลากรระดับผู้บริหารที่มีความรู้ความชำนาญในระดับนโยบายและการปฏิบัติในหน่วยงานหรือองค์การภาครัฐ ทั้งนี้

บุคลากรสายบริหารและปฏิบัติการในองค์การภาครัฐที่คัดเลือกมาเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งหมด จะพิจารณาจาก 1) การปฏิบัติภารกิจในหน้าที่ได้มีการใช้แนวคิด NPS มาประยุกต์ใช้โดยสม่ำเสมอและเป็นส่วนหนึ่งของภาคการปฏิบัติ 2) ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ เพื่อคัดกรองกลุ่มตัวอย่างทั้ง 8 คนนี้จนมั่นใจได้ว่าเป็นผู้ศึกษาและฝึกฝนแนวคิด NPS ในระดับหนึ่ง โดยทุกคนเป็นตัวแทนจากองค์การภาครัฐที่ปรับแนวคิด NPS ในพันธกิจหลัก อันประกอบไปด้วย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ศาลยุติธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส) ดังนั้น จึงได้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักรวมทั้งสิ้น 18 คน ครอบคลุมทั้งในสายนักวิชาการ 10 คน และผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในองค์การภาครัฐ 8 คน

ผลการวิจัย

การศึกษารูปแบบโครงสร้างตามสถานการณ์ (Structural Contingency) ขององค์การภาครัฐของไทยในปัจจุบัน ที่มีความสอดคล้องและเอื้อต่อการปรับใช้แนวคิด NPS ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดมีความเกี่ยวข้องกันในแง่มุมต่าง ๆ เหล่านี้ ได้แก่

1. การกระจายอำนาจ (Decentralization) พื้นฐานด้านโครงสร้างที่รองรับแนวคิดและแนวทางการบริการสาธารณะแนวใหม่ (NPS) ควรเป็นโครงสร้างแบบกระจายอำนาจ (หรือโครงสร้างที่เอื้อต่อการกระจายอำนาจ) หากแต่ส่วนกลางต้องมีความจริงจังในการกระจายอำนาจและคำนึงถึงความเหมาะสมกับบริบทของการบริหารราชการและการจัดการสาธารณะในประเทศไทย ภายใต้เงื่อนไขที่ควรพิจารณาดังนี้ 1) กระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่น ส่วนกลางดูแลนโยบายหลักๆ ของประเทศ 2) การกระจายอำนาจทำโดยแยกระหว่างโครงสร้างส่วนบนในระดับผู้กำหนดและกำกับนโยบาย และ โครงสร้างส่วนล่างในฐานะผู้กำกับการปฏิบัติ ที่ควรดึงผู้มีส่วนร่วมนอกภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและร่วมลงมือทำ และ 3) กระจาย

อำนาจตามคุณลักษณะของพันธกิจหรือภารกิจสาธารณะ แยกตามมิติต่าง ๆ ของงานสาธารณะที่บางอย่างจำเป็นต้องรวมอำนาจ

2. การปรับลดขนาด และการรื้อปรับโครงสร้างองค์การภาครัฐ (Downsizing and Restructuring) มีความจำเป็นที่สอดคล้องต่อการปรับใช้แนวคิด NPS เนื่องจากบริบทการจัดการในโลกยุคใหม่มีประเด็นทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และผลกระทบทางเทคโนโลยี ที่ก่อให้เกิดปัญหาเร่งด่วนและวิกฤติ (Emerging and Critical Issues) ทำให้ต้องอาศัยความรู้ความชำนาญและทักษะการแก้ปัญหาและสร้างความยั่งยืน จากการประสานความร่วมมือจากตัวแทนนอกภาครัฐหลายๆ ฝ่าย การยึดติดกับโครงสร้างที่ยังอยู่บนฐานความคิดแบบเดิมๆ จะทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาประเด็นสาธารณะได้ทันทั่วทั้งที่ ภายใต้ข้อจำกัดของโครงสร้างองค์การและการจัดการภาครัฐที่เป็นอยู่ ดังนั้น ณ ขณะนี้ โครงสร้างที่แบนราบ (Flat Organization) นำไปสู่การมีพื้นที่ของบุคลากรในการใช้วิจารณ์ถ้อยแถลงและการแบ่งอำนาจที่เอื้อให้สามารถทำงานได้จริง (Personal Discretion and Empowerment)

3. ความจำเป็นของการคงความเป็นทางการ (Necessity of Formalization) โครงสร้างของภาครัฐที่เหมาะสมกับการปรับใช้ NPS ควรเป็นโครงสร้างที่ลดความเป็นทางการให้เหลือน้อยเท่าที่จำเป็น การลดกฎระเบียบ ข้อบังคับ และการละความยืดหยุ่นต่อสายการบังคับบัญชา ต้องเริ่มจากการลดมุมมองและทัศนคติแบบสั่งการและบังคับบัญชา (Command and Control) แต่ไม่ใช่ทุกกรณีที่เราจะใช้การสื่อสารจากล่างขึ้นบน หรือ สื่อสารในแนวนอนเสมอไป รูปแบบการสื่อสารและการประสานงานแบบผสมผสาน (Hybrid) ที่ตอบสนองต่อสถานการณ์ของปัญหาและโอกาสนั้น ๆ ได้ดีที่สุดควรนำมาใช้ อีกประเด็นหนึ่งในการนำไปสู่การลดความเป็นทางการคือการลดความซ้ำซ้อนของพันธกิจและหน้าที่

4. สถานการณ์ที่กำหนดความเหมาะสมในการใช้โครงสร้างแบบเครื่องจักร หรือแบบสิ่งมีชีวิต (Mechanic VS Organic Structure) โครงสร้างการ

จัดการองค์การภาครัฐที่เหมาะสมกับการปรับใช้แนวคิด NPS คือโครงสร้างแบบสิ่งมีชีวิต (Organic Structure) จากการศึกษาพบว่าระบบราชการไทยได้ก้าวผ่านมุมมองแบบเครื่องจักรที่มองในระบบปิดมานานแล้ว เพราะอยู่ภายใต้บริบทของการจัดการที่แทบจะไม่แตกต่างจากภาครัฐกิจเอกชนและภาคส่วนอื่นๆ จึงต้องพัฒนาตนเองให้มีความยืดหยุ่นคล่องตัว และต้องอาศัยระบบสารสนเทศที่ทันสมัย และทันสมัย ทั้งหมดนี้นำไปสู่เงื่อนไขที่ภาครัฐในปัจจุบันมีความเป็นสิ่งมีชีวิตมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลหลักมีมุมมองว่าองค์การภาครัฐควรจะต้องรักษาความเป็นองค์การแบบเครื่องจักร จำกัดในบางระดับของกระบวนการนโยบาย เช่น ในส่วนหน้าที่ทำหน้าที่กำหนดนโยบายอาจต้องใช้ทักษะและความรู้ในการกำหนดวิสัยทัศน์ ร่างกลยุทธ์และระบุแผนงานที่ชัดเจน สัมฤทธิ์ผลในส่วนนี้ต้องมาจากการประสานงานภายใต้โครงสร้างแบบสิ่งมีชีวิต ในขณะที่ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติให้สำเร็จและคุ้มค่า ควรมีตัวชี้วัดการประเมินผลและแบบแผนในการทำงานที่เป็นระบบ จึงควรออกมาในลักษณะของโครงสร้างเป็นทางการมากขึ้น เป็นต้น

สรุป อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

สรุป

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างพบว่า การปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์การภาครัฐและระบบราชการไทย ควรเน้นการกระจายอำนาจ การลดความเป็นทางการ การลดขนาดองค์กร และการใช้ปรับโครงสร้างองค์การให้เป็นแบบสิ่งมีชีวิต แต่เห็นว่ากฎระเบียบและโครงสร้างแบบเป็นทางการยังมีความสำคัญอยู่ ทั้งนี้ต้องพิจารณาความเหมาะสม

จากประเภทของพันธกิจสาธารณะ รูปแบบของปัญหา หน้าที่ในระดับขั้นตอนในกระบวนการนโยบาย ตลอดจนบริบทของการจัดการเรื่องอื่นๆ การปรับใช้แนวคิด NPS ถึงแม้จะมากับความเป็นสิ่งมีชีวิตขององค์การในการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกัน ความสอดคล้องกับหลักการของ NPS และ ความท้าทายในอนาคตต่อการปรับโครงสร้างการจัดการภาครัฐไทย จะเห็นได้ว่า ปัจจัยหลักในการนำแนวคิด NPS ไปปรับใช้ในการจัดการสาธารณะและองค์การภาครัฐไทยอยู่บนเงื่อนไขของการสร้างให้เกิดความเป็นพลเมือง (Citizenship) สิ่งที่ภาครัฐจะอำนวยความสะดวกให้ดังกล่าวดังกล่าวได้ ต้องมาจากความพร้อมและความจริงใจของรัฐในการกระจายอำนาจ การลดกลไกการควบคุม และปรับโครงสร้างองค์การและการจัดการให้เป็นแบบสิ่งมีชีวิต ใช้โครงสร้างแบบเครื่องจักรเท่าที่จำเป็น ดังที่ทราบกันว่าโครงสร้างการจัดการสาธารณะในประเทศไทยก่อร่างมาจากการกำหนดโครงสร้างตามหน้าที่และภาระงาน แต่ในปัจจุบันประเด็นปัญหาสาธารณะต่างๆ แก้ไขและรับมือได้ด้วยความร่วมมือร่วมใจจากภาคส่วนอื่น หรือตัวแสดงอื่นๆ นอกเขตแดนของระบบราชการองค์การภาครัฐ ดังนั้น การกระจายอำนาจให้เกิดผลเป็นรูปธรรมจริงๆ จึงจะนำไปสู่ความตระหนักในการมีส่วนร่วมของพลเมือง (Citizen Engagement and Participation) และส่งผลต่อความก้าวหน้าในการพัฒนาองค์การและระบบการจัดการสาธารณะไทย ในการปรับใช้แนวคิด NPS อย่างเป็นรูปธรรม

การสรุปผลการวิจัยนี้ ขอนำเสนอจากตารางการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ด้านล่างนี้

ตารางที่ เปรียบเทียบหลักการ NPS กับโครงสร้างของระบบการจัดการสาธารณะในประเทศไทย

หลักการของ NPS ทั้งเจ็ดข้อ	โครงสร้างตามหลักการ NPS	โครงสร้างของระบบการ จัดการสาธารณะของไทย	ความสอดคล้อง และความท้าทาย
1. Serve Citizens, Not Customers ให้บริการประชาชนในฐานะพลเมือง ไม่ใช่ในฐานะลูกค้า	Deformalized Deregulation ลดความเป็นทางการ ลดการกำกับและควบคุม	กฎระเบียบเยอะ ขาดความคล่องตัว แต่เชื่อว่าความเป็นทางการของโครงสร้างยังเป็นสิ่งจำเป็น	ความพร้อมของภาครัฐในการลด ละ เลิก การบริหารแบบ Command and Control ใช้โครงสร้างแบบสิ่งมีชีวิต (Organic Structure)
2. Seek the Public Interest แสวงหาประโยชน์สาธารณะ	Decentralization Transparency การกระจายอำนาจ ความโปร่งใส	ในระบบการจัดการสาธารณะไทย ยังไม่มีการกระจายอำนาจที่เห็นได้ชัด รวมถึงด้านงบประมาณ และการกำหนดยุทธศาสตร์จากส่วนกลาง	ปัจจัยหลักของความพร้อมและเงื่อนไขการนำแนวคิด NPS ไปปรับใช้ การสร้างความเป็นพลเมือง จะต้องเริ่มจากความจริงใจในการพร้อมกระจายอำนาจ
3. Value Citizenship over Entrepreneurship เน้นคุณค่าของความเป็นพลเมืองมากกว่าความเป็นผู้ประกอบการ การ	Network Structure Empowerment โครงสร้างแบบเครือข่าย การเสริมอำนาจในการตัดสินใจและปฏิบัติการ	ความไม่ตระหนัก ไม่ตื่นตัวในการมีส่วนร่วม ขาดสำนึกในการเป็นเจ้าของทำให้ภาครัฐยังเข้มแข็งห่างจากภาคประชาชนที่ควรจะมี	ยิ่งใกล้ข้างล่างเท่าไร ยิ่งต้องมีสัดส่วนของ Non-State Actors เข้ามามากขึ้นเท่านั้น
4. Think Strategically, Act Democratically คิดเชิงยุทธศาสตร์ ปฏิบัติเชิงประชาธิปไตย	Bottom-up / Vertical Communication and Integration การสื่อสารและการบูรณาการแนวตั้ง ทิศทางล่างขึ้นบน	การสื่อสารที่เป็นอยู่คือการสั่งการและริเริ่มจากโครงสร้างด้านบนเสมอ พบรูปแบบการทำงานนโยบายเป็นแบบอาศัยเครือข่ายจากภาคส่วนอื่นๆ มากขึ้น	โครงสร้างของการจัดการสาธารณะไทยก่อตัวมาจากโครงสร้างตามหน้าที่ (Functional Base) แต่ในปัจจุบันประเด็นปัญหาสาธารณะจะต้องแก้ไขโดยความร่วมมือจากภายในและภายนอกกระบวนการ
5. Recognizing that Accountability is not Simple การตระหนักว่าภาระรับผิดชอบไม่ใช่เรื่องผิวเผิน	Decentralization Autonomous / Self-Organized Structure การกระจายอำนาจ โครงสร้างองค์การบริหารตนเอง	รัฐไทยเป็นรัฐเดี่ยว (Unitary State) รัฐบาลคิดและควบคุม ตลอดจนเป็นผู้ตัดสินใจในขั้นตอนสุดท้าย ถึงจะมีการแบ่งอำนาจบ้าง แต่จะไม่ได้ขึ้นอยู่กับภาคส่วนอื่นๆ ระบุความต้องการมา	การทำให้โครงสร้างส่วนกลางต้องมีขนาดเล็ก พื้นที่หรือท้องถิ่นต้องมีขนาดใหญ่ แต่ต้องพิจารณาจากมิติของความท้าทาย โอกาส และปัญหาเชิงนโยบาย ว่าสอดคล้องกับการโครงสร้างระดับไหน
6. Serve Rather Than Steer เป็นผู้ให้บริการไม่ใช่ผู้เป็นผู้นำ	Bottom-up Communication and Integration	การสื่อสารและบูรณาการแบบ Top-down และแบบ Bottom up ไม่มีการ	ควรมีการทบทวนนโยบาย กฎ กติกา ระเบียบ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างการ

ขับเคลื่อน	Flexible Structure การสื่อสารและการบูรณาการแนวตั้ง ทิศทาง ล่างขึ้นบน โครงสร้างแบบยืดหยุ่น	ต้องพิจารณาจาก สถานการณ์ของปัญหาเป็น หลัก ว่าแบบไหนจะเกิด ประโยชน์สูงสุด เริ่มมีกระแสเรียกร้องให้มีการกระจายอำนาจ	จัดการภาครัฐเป็นระยะๆ การบูรณาการการสื่อสารจะ เกิดขึ้นได้ ต้องลดความ ซ้ำซ้อนหรือเหลื่อมซ้อนของ กฎหมาย
7. Value People, not just Productivity ให้คุณค่าในความเป็น ประชาชนบ้าง ไม่ใช่ให้ คุณค่าแต่กับ ความสามารถในการผลิต	Informal Structure โครงสร้างแบบไม่เป็น ทางการ	การดำเนินขั้นตอนนโยบาย สาธารณะ มีการทำงานเป็น เครือข่ายระหว่างรัฐกับภาค ส่วนอื่นๆมากขึ้น เนื่องจาก ความซับซ้อนเกี่ยวพันของ ปัจจัยและสภาพแวดล้อม	การปรับใช้ NPS ต้องใช้ทั้ง ความเป็นทางการและความ ไม่เป็นทางการในโครงสร้าง องค์การแบบมีชีวิตและ ระบบเปิด

การอภิปรายผล

การอภิปรายผลโดยเรียงลำดับของตัวแปรที่ปรากฏในกรอบแนวคิดการวิจัย อันได้แก่ 1) แนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่ (NPS) 2) บริบทเฉพาะทางการจัดการสาธารณะของไทย 3) โครงสร้างเชิงสถานการณ์ และ 4) การปรับใช้แนวคิด NPS ตามลำดับดังต่อไปนี้

ตัวแปรที่ 1 แนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่ (NPS)

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งหมด ได้ยืนยันว่ามีความรู้ความเข้าใจในส่วนของกลุ่มนักวิชาการ และมีแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ในส่วนบุคลากรภาครัฐ ที่สอดคล้องและเป็นไปในแนวทางของหลักการ NPS เจ็ดประการที่นำเสนอโดย Denhardt's อันประกอบด้วย 1) ให้บริการประชาชนในฐานะพลเมืองไม่ใช่ในฐานะลูกค้า 2) การแสวงหาและระบุประโยชน์สาธารณะ 3) เน้นคุณค่าของความเป็นพลเมืองให้มากกว่าความเป็นผู้ประกอบการ 4) คิดเชิงยุทธศาสตร์ ปฏิบัติเชิงประชาธิปไตย 5) การตระหนักถึงความสำคัญของภาระรับผิดชอบ 6) การเป็นผู้ให้บริการ ไม่ใช่ผู้ขับเคลื่อน และ 7) ให้คุณค่ากับคนไม่ใช่เพียงแค่ผลผลิต (Denhardt and Denhardt, 2011)

ตัวแปรที่ 2 บริบทเฉพาะทางการจัดการ

สาธารณะในประเทศไทยจากการวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม พบว่าสามารถจำแนกได้เป็นสี่มิติ ได้แก่

บริบททางการเมืองการปกครอง พบประเด็นเรื่องการกระจายอำนาจ การลดความเป็นทางการและการเปลี่ยนทิศทางการบังคับบัญชาและการสื่อสารให้เป็นล่างขึ้นบนและแนวนอนมากขึ้น

บริบททางวัฒนธรรม พบว่าความพยายามในการปรับใช้แนวคิด NPS ในระบบราชการไทยไม่เป็นไปตามทฤษฎีหรือแนวทางปฏิบัติในประเทศตะวันตก แต่ก็มีผลสอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมและวัฒนธรรมทางการเมืองและการปกครองที่เป็นแบบฉบับของไทย

บริบทเชิงสถานการณ์และเงื่อนไขเฉพาะของท้องถิ่นและชุมชน การจัดการสาธารณะแบบมีส่วนร่วมจากภาคพลเมืองแบบ NPS ในประเทศไทย จะพบว่าการเกิดขึ้นได้ในบางเงื่อนไขหรือเป็นกรณีพิเศษ (Ultimate cases) จริงๆ ที่ชุมชน พื้นที่ หรือ ท้องถิ่น จะสามารถพึ่งพาตนเองได้ ท้องถิ่นมีความพร้อมในการตอบสนองการแก้ปัญหาที่แตกต่างกัน อีกทั้งเผชิญรูปแบบของปัญหาที่แตกต่างกันด้วย

บริบทด้านพันธกิจหรือนโยบายสาธารณะ มีดังนี้ โครงสร้างที่กระจายอำนาจตามคุณลักษณะของพันธกิจหรือภารกิจสาธารณะ ไม่ควรกระจายอำนาจหรือรวมอำนาจในรูปแบบเดียวทั้งระบบในลักษณะของ

“One size fits all” เช่น การจัดการสาธารณะในมิติของความมั่นคง การเงินการคลังสาธารณะ หรือ กระบวนการยุติธรรม เป็นต้น

ตัวแปรที่ 3 โครงสร้างเชิงสถานการณ์

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ระบุว่าตัวแปรโครงสร้างเชิงสถานการณ์ขององค์การภาครัฐไทย ควรมีองค์ประกอบย่อยๆ อันได้แก่ ระดับของการกระจายอำนาจ การปรับลดขนาดและการรื้อปรับโครงสร้างขององค์การภาครัฐ การลดความเป็นทางการ และการสร้างสมดุลและความยืดหยุ่นเชิงสถานการณ์ในการใช้โครงสร้างการจัดองค์กรและการบริหารจัดการแบบสิ่งมีชีวิต (ดังที่ได้อธิบายโดยละเอียดในส่วนของผลการวิจัย)

ตัวแปรที่ 4 แนวทางการจัดการสาธารณะ ภายใต้แนวคิด NPS ที่สอดคล้องกับบริบทของการจัดการสาธารณะในประเทศไทย เมื่อนำมาเชื่อมโยงกับทฤษฎีโครงสร้างตามสถานการณ์ (Structural Contingency) ตัวแปรเชิงสถานการณ์ที่ค้นพบจากการเก็บข้อมูลได้แก่

ประเภทของพันธกิจ โครงสร้างตามสถานการณ์ที่กำหนดโดยการปรับใช้แนวคิด NPS ว่าพันธกิจแบบใดควรใช้การกระจายอำนาจและลดความเป็นทางการลง แบบใดควรเน้นการรวมอำนาจ หรือควรกระจายอำนาจ โดยอาศัยพื้นฐานของการจัดประเภท และ จัดลำดับความสำคัญของพันธกิจสาธารณะ เป็นตัวกำหนดว่าควรใช้หลักการตามแนวคิดใด

ขนาดของกิจกรรมและโครงการ เป็นปัจจัยโครงสร้างเชิงสถานการณ์ในการปรับใช้แนวคิด NPS ที่อาศัย “การพิจารณาจากขนาด” (Size and Scale) ของโครงการหรือนโยบายที่องค์การภาครัฐ และ/หรือภาคส่วนอื่นๆต้องเข้ามาเกี่ยวข้องร่วมกันในการให้บริการสาธารณะรูปแบบต่างๆ และเมกะโปรเจกต์ขนาดใหญ่ในประเทศ

ความพร้อมของท้องถิ่นและภาคพลเมืองในท้องถิ่น เช่น ภูมิปัญญาของท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหา และรับมือกับความท้าทายต่างๆ ในบริบทเฉพาะของตนเอง ตลอดจนความพร้อมด้านทรัพยากรและ

แรงจูงใจในการร่วมลงมือทำด้วยตนเอง ดังนั้น หลักการการบริการสาธารณะแนวใหม่จึงกำหนดว่า รัฐควรวางยุทธศาสตร์หรือกำหนดนโยบายต่างๆ ที่มีความยืดหยุ่นพอที่จะปรับให้สอดคล้องกับท้องถิ่น

การกำหนดเป้าหมายสูงสุดและค่านิยมพื้นฐาน ว่าอะไรคือเป้าหมายหรือความคาดหวังที่ต้องการได้รับจากพันธกิจหรือนโยบายสาธารณะนั้นๆ เช่น ความรวดเร็ว ความมีประสิทธิภาพ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า ความยุติธรรม ความโปร่งใส และมีธรรมาภิบาล ความเท่าเทียมเสมอภาค โอกาสในการมีส่วนร่วมกำหนด ตรวจสอบ เรียนรู้ร่วมกัน ฯ จึงต้องมาพิจารณาการให้ความสำคัญต่อเป้าหมายเหล่านี้ที่จะผสมผสานกันแบบใดในประเด็นนโยบายหนึ่ง ๆ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

การนำเสนอข้อเสนอแนะจากการวิจัย จะอธิบายตามองค์ประกอบในแต่ละตัวแปรที่ระบุในกรอบแนวคิด จึงสามารถกำหนดข้อเสนอแนะได้ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะด้านโครงสร้าง

รัฐควรแยกระดับของนโยบายและพันธกิจสาธารณะให้ชัดเจนว่าสอดคล้องเหมาะสมกับแนวคิดไหนในการจัดการสาธารณะ ก่อนดำเนินการตัดสินใจว่าจะปรับใช้แนวคิดใด ในขั้นตอนใด ของนโยบายหรือพันธกิจนั้นๆ ในการจัดการสาธารณะในปัจจุบัน ไม่สามารถใช้ตัวแบบเดียวขึ้นพันกับทุกนโยบายและพันธกิจสาธารณะได้ ไม่มีคำตอบแบบ “One size fits all” อีกต่อไป

ข้อเสนอแนะด้านความสอดคล้องกับบริบททางการจัดการสาธารณะของไทย

ภาครัฐควรดำรงตนอยู่ในบทบาทของผู้เอื้ออำนวย (Facilitator) กระบวนการจัดการสาธารณะ โดยให้ภาคพลเมืองและประชาสังคมร่วมคิด เรียนรู้ร่วมกัน และลงมือทำ ไปกับภาคส่วนอื่นๆ โดยรัฐมีบทบาทสนับสนุนแต่ไม่ใช่ผู้ใช้อำนาจเด็ดขาดเหนือโครงการ

ข้อเสนอแนะทางการปรับใช้แนวคิด NPS ที่สอดคล้องกับหน่วยงานภาครัฐไทย

การจัดการสาธารณะในประเทศไทยยุคปัจจุบัน ในเชิงนโยบายควรคำนึงถึง รูปแบบการผสมผสานและเลือกตามสถานการณ์ (Hybrid and contingently selected pattern) คือเลือกแนวคิดที่เหมาะสม หากแต่ ยึดโยงค่านิยม มีส่วนร่วม และ พึงเสียประชาชนเสมอ

การจัดการนโยบายและการคงไว้ซึ่งแนวทางการจัดการแบบมีส่วนร่วมของภาคพลเมือง (Civil Participative Management) และใช้วิธีการประเมินผลโครงการและการวัดผลการทำงาน แบบ Objectives and Key Results (OKR) ที่ตั้งเป้าหมายของแต่ละบุคคลในองค์กรให้มีเป้าหมายที่สอดคล้องกันทั้งองค์กร โดยมีวัตถุประสงค์หลัก (Objectives) เป็นการบอกจุดมุ่งหมายขององค์กรในระดับต่างๆ และมีผลลัพธ์หลัก (Key results) คือ

วิธีการทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งเป้าหมายไว้ โดยกำหนดค่าความสำเร็จที่ทำให้จุดมุ่งหมายนั้นบรรลุผล

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

ศึกษาวิจัยต่อยอดจากการบริการสาธารณะแนวใหม่ (NPS) ไปสู่เรื่อง การอภิบาลภาครัฐ (Public Governance) และการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (NPG) เพื่อเปรียบเทียบ ค้นหาความสอดคล้องเชื่อมโยงกับ NPS และ วิเคราะห์แนวคิดทฤษฎี NPS เพื่อสกัดหลักการประยุกต์ใช้ที่สอดคล้องกับบริบทของประเทศและสังคมไทย ในการจัดการสาธารณะที่สร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนของสังคมไทยโดยเริ่มที่ความสามารถในระดับพลเมืองและชุมชนเป็นฐานรากที่เข้มแข็ง และพลังในการขับเคลื่อนประเทศไทยในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2546). *ทฤษฎีองค์การ สมัยใหม่* (Modern Organization Theory). กรุงเทพมหานคร: แชนโพร พรินติ้ง จำกัด.
- . (2549). ปัจจัยกำหนดรูปแบบองค์การภาครัฐสมัยใหม่. *วารสารพัฒนบริหารศาสตร์*. 46 (1)
- Denhardt, R.B. and Denhardt, J.V. (2000). The New Public Service : Serving Rather than Steering. *Public Administration Review*. 60(6), 549-559.
- Denhardt, J.V., & Denhardt, R.B. (2011). *The New Public Service : Serving not Steering*. New York: M.E. Sharpe Inc.
- Dunleavy, P. and Hood, C. (1994). From Old Public Administration to New Public Management. *Public Money and Management*. 14(3), 9-16.
- Hicks, C., McGovern, T., & Earl, C (2000). An Analysis of Company Structure and Business Processes in the Capital Goods Industry in the U.K. *Transactions on Engineering Management*, 17(4), 414-423.
- Mintzberg, H. (1979). *The Structuring of the Organizations*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall
- Osborne, S. (2006). The New Public Governance. *Public Management Review*. Retrieved from <http://www.tandf.co.uk/journals>.
- Pierre, J., & Peters B. (2000). *Governance, Politics and the States*. Basingstoke, UK: Macmillan.
- Robbins, S.P. (1990). *Organization Theory: Structure Design and Application*. New Jersey: Prentice-Hall.

- Robinson, M. (2008). Hybrid States: Globalisation and the Politics of State Capacity. *Political Studies*, 56(4), 521-548.
- Robinson, M. (2015). *From Old Public Administration to the New Public Service: Implications for Public Sector Reform in Developing Countries*. Singapore: Global Center for Public Service Excellence, UNDP
- Scott, R.W. (1992). *Organization : Rational, Natural and Open Systems*. New Jersey: Prentice Hall.

บัญชีบริหาร: เครื่องมือสำคัญสำหรับผู้บริหารสถาบันอาชีวศึกษาเอกชน

Managerial Accounting: An Important Tool for Executive Officers of Private Vocational Educational Institutions

สุชาย สิริภัทรกุลธรร¹, ศักดิ์ชัย นิรันธทวี², อัจฉรา วัฒนานรงค์³,
ชฎาพร ทีฆาอุตมากร⁴

นิสิตหลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัย
การจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา^{1,2,3,4}

Suchai Siripatarakulthorn¹, Sakchai Nirunthavee²,
Achara Watananarong³, Chadaporn Teeka-uttamakorn⁴
E-mail: suchaiarr.siri@gmail.com¹

Received: September 16, 2020; Revised: November 12, 2020; Accepted: November 27, 2020

บทคัดย่อ

ในสภาวะปัจจุบันที่การแข่งขันมีแนวโน้มรุนแรง ผู้บริหารสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนจำเป็นต้องมีเครื่องมือช่วยในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นว่าบัญชีบริหารเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับผู้บริหารสถาบันอาชีวศึกษาเอกชน สามารถสนับสนุนการบริหารงานครอบคลุมบทบาทของผู้บริหารทั้ง 4 ด้าน คือ การวางแผน การสั่งการ การควบคุมประเมินผลและการตัดสินใจ เทคนิคของการบัญชีบริหารทั้ง 9 เรื่อง ได้แก่ 1) งบประมาณเพื่อการวางแผน 2) การวิเคราะห์การลงทุน 3) การบัญชีตามความรับผิดชอบ 4) ต้นทุนฐานกิจกรรม 5) การบริหารกระแสเงินสด 6) ต้นทุนต่อหน่วย 7) การวิเคราะห์ผลแตกต่าง 8) การประเมินแบบสมดุล และ 9) การใช้ข้อมูลต้นทุนเพื่อการตัดสินใจ สารสนเทศทางการบัญชีเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะสนับสนุนผู้บริหารสถาบันอาชีวศึกษาเอกชน ให้สามารถบริหารงานและจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนสูงสุด

คำสำคัญ: สารสนเทศทางการบัญชี เครื่องมือสำคัญสำหรับผู้บริหาร สถาบันอาชีวศึกษาเอกชน

ABSTRACT

Nowadays, competition among many public institutions is tending to become even stronger, even in the education sector. This is particularly true for private vocational educational institutions. It is the view of the authors that the chief executive officers of such institutions should be aware of managerial accounting as a tool for managing their institutions effectively. This paper provides data to support this view. Managerial accounting can support all four management functions: Planning, Directing, Controlling & Evaluation and Decision Making. The support is in the 9 practices of managerial accounting: 1) Budgeting, 2) Capital

Budgeting, 3) Responsibility Accounting, 4) Activity-based Costing, 5) Cash Flow Management, 6) Unit Cost Control, 7) Variance Analysis, 8) Balanced Scorecard Assessment, and 9) Using Cost in Decision Making. When these nine practices are employed, private vocational education executives are better able to provide the financial resources needed for quality teaching and learning. Ultimately, students will be the primary beneficiaries.

KEYWORDS: Managerial Accounting, Private Vocational Education, Balanced Score Card

บทนำ

สถาบันอาชีวศึกษาเอกชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศ ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนากำลังคนในการเข้าสู่ตลาดแรงงานเป็นที่ยอมรับของภาครัฐและภาคธุรกิจ อย่างไรก็ตามภายใต้ข้อจำกัดทางด้านทรัพยากรต่างๆ และสภาพแวดล้อมการแข่งขันที่รุนแรงของธุรกิจในปัจจุบันและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป สถาบันอาชีวศึกษาเอกชนได้รับผลกระทบและมีปัญหาในหลายๆด้าน เช่น การลดลงของจำนวนผู้เข้าศึกษาอาชีวศึกษาอย่างต่อเนื่อง การเปลี่ยนแปลงแนวทางการกำกับดูแลและการเปลี่ยนแปลงหน่วยงานภาครัฐที่มากำกับดูแลสถาบันอาชีวศึกษาเอกชน การเปิดหลักสูตรที่ซ้ำซ้อนของสถาบันอาชีวศึกษาของรัฐทำให้สถาบันการศึกษาเอกชนเริ่มประสบปัญหา ภายใต้สภาพการณ์ต่างๆที่เปลี่ยนไป นับเป็นความท้าทายต่อบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารของสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนที่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการบริหารงาน การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ตลอดจนการตัดสินใจที่ถูกต้องเหมาะสม

สารสนเทศที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ในการบริหารจัดการส่วนใหญ่เป็นสารสนเทศมีลักษณะของการให้ข้อมูลเพื่อรายงานผลประกอบการหรือข้อมูลทางทะเบียนเพื่อประโยชน์ในการควบคุมดูแลรักษาพัสดุหรือทรัพย์สิน ตามรอบระยะเวลาใดเวลาหนึ่งมากกว่าจะให้ข้อมูลที่ให้ประโยชน์ที่จะนำไปใช้ในการบริหารจัดการงานในเรื่องต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกรกมล พากเพียร (2552) เรื่องการจัดระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับ

สถานศึกษาอาชีวศึกษา ได้ผลการวิจัยว่าการบริหารงานด้านการเงินของสถานศึกษาอาชีวศึกษามีปัญหาเนื่องจากส่วนกลางนำข้อมูลจากระบบมาใช้เพื่อบ่งชี้ไปที่การบริหารจัดการงบประมาณของรัฐมากกว่า ซึ่งไม่เอื้อต่อการบริหารจัดการในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ปัญหาการขาดการนำข้อมูลสารสนเทศทางบัญชี มาใช้เป็นเครื่องมือในการช่วยในการบริหารจัดการ ทำให้การบริหารจัดการ การวางแผน การดำเนินงาน การประเมินผลและการตัดสินใจ ขาดความแม่นยำชัดเจน ซึ่งเป็นผลมาจากสาเหตุต่างๆ หลายเรื่อง ได้แก่ 1) *การขาดข้อมูลทางบัญชีและการเงินครบถ้วน* สถาบันการศึกษาขาดข้อมูลทางบัญชีและการเงินที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ตัวอย่างเช่น ข้อมูลต้นทุนเกี่ยวกับบุคลากร หรือต้นทุนค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสาธารณูปโภคต่างๆ หรือในบางครั้งอาจมีข้อมูลดังกล่าวแต่ก็เป็นข้อมูลที่ไม่อยู่ในรูปแบบที่จะสามารถนำมาใช้ช่วยในการตัดสินใจ 2) *การขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำและการบริหารงบประมาณ* การจัดทำงบประมาณเป็นเครื่องมือที่สำคัญเรื่องหนึ่งในการบริหารจัดการที่เกี่ยวกับการวางแผนงาน การควบคุมและการจูงใจ (Davis, 1994, Arnold and Hope, 1989) แต่ผู้บริหารส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณ จัดทำงบประมาณโดยไม่ได้พิจารณาถึงความเกี่ยวข้องกันของโครงการทั้งหมดที่จะใช้ตัดสินใจให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของสถาบันฯ โดยรวม 3) *สถาบันการศึกษาโดยมากไม่ได้มีการจัดโครงสร้างสถาบันฯ และไม่มีระบบบัญชีต้นทุนที่จะสามารถบันทึกรายการและรวบรวมข้อมูลตามลักษณะหรือกิจกรรม แต่เป็นเพียงการบันทึกต้นทุนและค่าใช้จ่ายจำแนกเป็นราย*

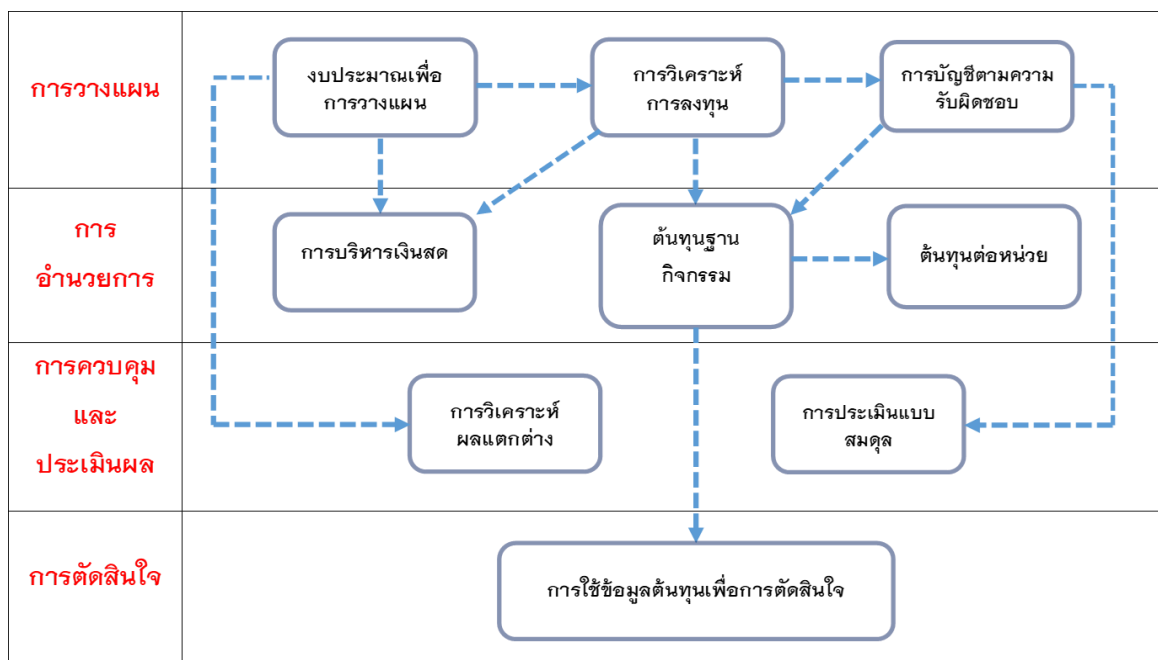
ประเภทค่าใช้จ่ายเท่านั้น ทำให้ไม่สามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อการวางแผน การควบคุมและการตัดสินใจ 4) ผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสารสนเทศบัญชีเพื่อการบริหาร สอดคล้องกับผลการวิจัยของจิรัชญา ผาละ และ วีรพันธุ์ ศรีฤทธิ์ (2556) เรื่องการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานอาชีวศึกษาเอกชนในเขตภาคเหนือตอนบน ซึ่งทำการศึกษาพบปัญหาการบริหารด้านการวางแผนกลยุทธ์และด้านการติดตามและประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสารสนเทศบัญชีเพื่อการบริหาร ไม่มีการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งและอุปสรรคอย่างชัดเจน ผู้บริหารไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนเชิงกลยุทธ์เพื่อกำหนดทิศทางในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างชัดเจน ขาดข้อมูลและการติดตามและประเมินผลมาทบทวนแก้ไขและปรับปรุงเพื่อกำหนดนโยบาย แผนงานและโครงการ อย่างชัดเจน ขาดผู้เชี่ยวชาญที่ชำนาญทำให้การติดตามและประเมินผลเป็นไปอย่างล่าช้าและไม่ต่อเนื่อง

จากปัญหาการขาดสารสนเทศทางการบัญชีที่ดีและเหมาะสมจะทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานทั้งด้านการวางแผน การอำนวยการ การประเมินผล ตลอดจนการตัดสินใจของผู้บริหาร ดังนั้นการนำเทคนิคสารสนเทศทางบัญชีบริหารมาใช้เพื่อช่วยบริหารจัดการสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการนำข้อมูลบัญชีการเงินซึ่งเป็นข้อมูลการดำเนินงานของสถานศึกษาและเกี่ยวข้องโดยตรงกับกิจกรรมต่างๆ

ของสถานศึกษานั้น ๆ มาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพอื่น เพื่อการบริหารงานด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านการวางแผน การสั่งการ การควบคุม ประเมินผลและการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา ช่วยทำให้สามารถคาดการณ์สิ่งต่างๆในอนาคตได้อย่างถูกต้องมากยิ่งขึ้น ช่วยลดความไม่แน่นอนให้แก่ผู้ที่ทำการตัดสินใจ ทำให้การตัดสินใจของผู้บริหารมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

ความสัมพันธ์ของเครื่องมือทางการบัญชีต่อบทบาทหน้าที่การบริหาร

จากบทบาทหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารอาชีวศึกษาเอกชนทั้ง 4 ด้าน และการที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ทั้งในส่วนของสภาพแวดล้อมของการประกอบธุรกิจ (Environment of Business) และกระบวนการของการประกอบธุรกิจ (Business process) ทำให้มีความจำเป็นที่ผู้บริหารต้องมีความรู้สารสนเทศเพื่อให้อำนวยการบริหารได้อย่างครอบคลุมในทุกด้าน และรองรับการแก้ไขปัญหาค่าที่จะเกิดขึ้นในแต่ละด้านได้อย่างทันกาล สารสนเทศทางการบัญชีบริหารที่วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลต้นทุนตามเทคนิคทางการบัญชีบริหารร่วมสมัยหลายๆเทคนิคสามารถตอบสนองและเชื่อมโยงกับการวิเคราะห์ต้นทุนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Cost Analysis) เพื่อใช้ในการตัดสินใจ จึงเป็นสารสนเทศที่ให้ประโยชน์และตรงกับความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาพที่ 1 บทบาทหน้าที่การบริหารกับเทคนิคการบัญชีบริหาร

จากภาพที่ 1 แสดงถึงเครื่องมือการบัญชีบริหารที่สำคัญซึ่งสัมพันธ์ต่อหน้าที่การบริหารของผู้บริหารสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนในด้านต่างๆ ดังนี้

1. เครื่องมือการบัญชีบริหารที่สำคัญเพื่อสนับสนุนในด้านการวางแผน

บทบาทหน้าที่การวางแผนของผู้บริหารในขั้นตอนการวางแผน (Planning) มีความสำคัญ ซึ่งผู้บริหารจำเป็นที่จะต้องรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับสถาบันฯ ในทุกๆ ด้าน เพื่อนำมากำหนดแผนงาน กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของส่วนงานต่างๆ ในสถาบันฯ กำหนดการจัดสรรและแผนการสรรหาทรัพยากรที่จำเป็นให้แผนงานต่างๆ มีความสัมพันธ์ สอดคล้องในทิศทางเดียวกัน

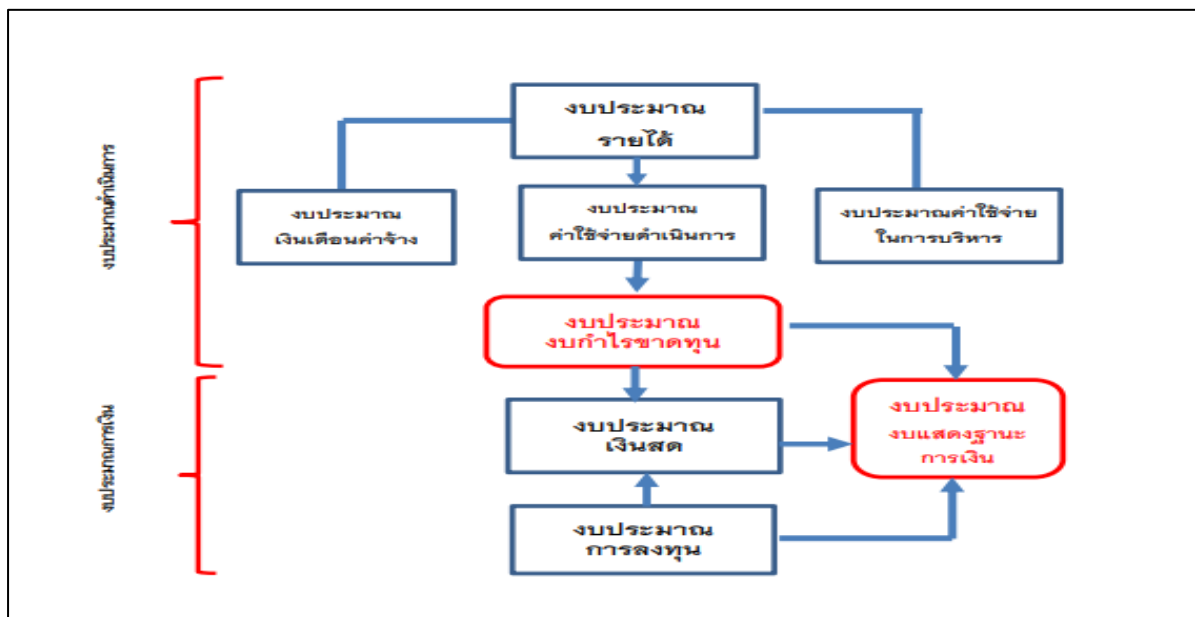
เครื่องมือทางการบัญชีบริหารที่สำคัญเพื่อการวางแผนงานได้ ได้แก่ งบประมาณเพื่อการวางแผน การวิเคราะห์การลงทุน และการบัญชีตามความรับผิดชอบ

งบประมาณเพื่อการวางแผน (Budgeting)

งบประมาณ (Budget) เป็นแผนการจัดหาและการใช้ทรัพยากรทางการเงินและทรัพยากรอื่นๆ ที่จัดแสดงในรูปของข้อมูลเชิงปริมาณอย่าง

ละเอียด ภายในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งในอนาคต (นวพร บุศยสุนทรและคณะ, 2561) ซึ่งต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายของสถานศึกษา เพื่อประโยชน์ในการวางแผนและการควบคุมการดำเนินงานให้มีการใช้ทรัพยากรทุกชนิดของสถาบันฯ ที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล (รัตนาวงศ์ศรีศรีมีเดือน, 2562)

งบประมาณของสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนควรประกอบด้วยงบประมาณ 2 ชนิด คือ งบประมาณการดำเนินงาน (Operation Budget) และงบประมาณหลักหรืองบประมาณการเงิน (Master or Financial Budget) งบประมาณการดำเนินงาน เป็นงบประมาณที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในลักษณะต่างๆ ส่วนงบประมาณการเงินเป็นงบประมาณที่ได้จากการสรุปผลงบประมาณการดำเนินงานของสถาบันฯ ออกมาในรูปของงบประมาณแสดงฐานะการเงิน งบประมาณกำไรขาดทุน และงบประมาณเงินสด งบทั้งสามชนิดจะสะท้อนข้อมูลของทั้งสถาบันฯ จึงจัดเป็นงบประมาณหลักหรืองบประมาณทางการเงิน (พัชนีจ เนาวพันธ์, 2549)

ภาพที่ 2 งบประมาณเพื่อการวางแผน

ที่มา: Susan V. Crosson and Belverd E. Needles. (2011)

การวิเคราะห์การลงทุน (Capital Budgeting)

ข้อมูลจากการวิเคราะห์การลงทุนเป็นข้อมูลที่จำเป็นและมีความสำคัญในการวางแผนเกี่ยวกับการลงทุนที่มีผลผูกพันกับสถานศึกษาในระยะยาว เช่น การลงทุนในอาคาร อุปกรณ์สำคัญๆที่ใช้เพื่อการเรียนการสอน การพิจารณาเปิดแผนกหรือหลักสูตรการเรียนการสอนใหม่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อดีและข้อเสียของวิธีการประเมินการลงทุนแต่ละวิธี จะทำให้การวิเคราะห์การลงทุนให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเหมาะสมกับผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงในการวิเคราะห์การลงทุนหลายประการ ได้แก่ จำนวนเงินที่ลงทุน การจัดหาเงินทุน แหล่งเงินทุน ประเภทของเงินทุน ต้นทุนของเงินลงทุน ค่าของเงิน (มูลค่าปัจจุบัน) ระยะเวลาคืนทุน อัตราผลตอบแทนของเงินลงทุนในปัจจุบัน การประเมินโครงการลงทุนเป็นขั้นตอนที่สำคัญเพื่อที่จะทำให้ผู้บริหารทราบว่าโครงการมีความคุ้มค่าที่จะลงทุนหรือไม่ หรือเพื่อที่จะเลือกโครงการลงทุนที่ดีที่สุดที่เหมาะสมที่สุด

การบัญชีตามความรับผิดชอบ (Responsibility Accounting)

การบัญชีตามความรับผิดชอบ (Responsibility Accounting) เป็นการรวบรวมจัดทำข้อมูลและรายงานผลการดำเนินงานหรือผลการปฏิบัติงานเสนอต่อผู้บริหารในระดับต่างๆเพื่อประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานย่อยโดยเปรียบเทียบกับเป้าหมายหรือแผนงานที่กำหนดไว้สำหรับหน่วยงานนั้น (ลำไยมากเจริญ, 2551)

ในการได้มาซึ่งสารสนเทศบัญชีตามความรับผิดชอบ สถาบันอาชีวศึกษาต้องมีการจัดโครงสร้างอำนาจการดำเนินงานและการจัดการที่สำคัญ ดังนี้

1. ต้องมีรูปแบบการบริหารแบบกระจายอำนาจ โดยการกำหนดความรับผิดชอบของแต่ละส่วนงาน หรือที่เรียกว่า ศูนย์ความรับผิดชอบ (Responsibility Center) ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ (ลำไย มากเจริญ, 2551) คือ

1) ศูนย์ต้นทุน หมายถึงหน่วยงานย่อยที่อยู่ในสถาบันฯ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบต้นทุนที่เกิดขึ้น

2) ศูนย์กำไร หมายถึงหน่วยงานย่อยที่อยู่ในสถาบันฯ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในส่วนของการรายได้และต้นทุนที่เกิดขึ้น

3) ศูนย์การลงทุน หมายถึงหน่วยงานย่อยที่อยู่ในสถาบันฯ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในส่วนของการรายได้และต้นทุน และเงินลงทุนในสินทรัพย์ที่ใช้ในการดำเนินงานของหน่วยงานย่อย

2. ต้องมีการกระจายอำนาจ ความรับผิดชอบของแต่ละส่วนงานที่ชัดเจน

3. ต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูล สรุปผลและการรายงานผลการดำเนินงานของแต่ละส่วนงานหรือศูนย์ความรับผิดชอบเพื่อให้สามารถประเมินผลการดำเนินงานของแต่ละส่วนงานว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

4. ต้องมีการกำหนดราคาโอนของผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ส่วนงานหนึ่งนำไปใช้ในอีกส่วนงานหนึ่ง (Transfer Pricing) ที่เหมาะสม

2. เครื่องมือบัญชีบริหารที่สำคัญเพื่อสนับสนุนในการกำนวยการ

ในขั้นตอนการกำนวยการ บทบาทของผู้บริหารในการสั่งการ (Directing) เป็นสิ่งสำคัญให้เกิดการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดผลตามแผนงานที่วางไว้ การสั่งการที่ดีและมีแบบแผนชัดเจน ทำให้การปฏิบัติงานเกิดความต่อเนื่อง มีการปฏิบัติงานของส่วนงานต่างๆที่ประสานกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ลดข้อขัดแย้งและความสับสนระหว่างผู้ปฏิบัติที่ทำงานร่วมกัน สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ของส่วนงานและบุคลากรผู้มีหน้าที่ปฏิบัติงานและต้นทุนต่างๆที่เกิดขึ้น เป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสั่งการมีความเหมาะสมและทันต่อสถานการณ์

เครื่องมือทางการบัญชีบริหารที่สำคัญเพื่อการกำนวยการ ได้แก่ ต้นทุนฐานกิจกรรม การบริหารเงินสด และต้นทุนต่อหน่วย

ต้นทุนฐานกิจกรรม (Activity Based Costing)

การบัญชีต้นทุนฐานกิจกรรมเป็นแนวคิดของการบริหารต้นทุนซึ่งกระตุ้นให้ผู้บริหารหันมาให้ความสนใจกับการบริหารกิจกรรมและต้นทุน โดย

รวบรวมข้อมูลต้นทุนตามกิจกรรมที่เกิดขึ้น (Activity Cost Pools) และทำการคำนวณเข้าเป็นต้นทุนของผลิตภัณฑ์หรือสิ่งที่ต้องการคิดต้นทุน (Cost Object) ตามจำนวนกิจกรรมที่ผลิตภัณฑ์นั้นใช้ โดยอาศัยจำนวนกิจกรรม (Cost Driver) มาเป็นฐานในการคำนวณจัดสรรในแต่ละกลุ่มทำให้ได้ข้อมูลที่เชื่อมโยงกับข้อมูลกิจกรรมดำเนินงานอื่นๆที่ไม่ใช่ข้อมูลทางการเงิน ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับผู้บริหาร ดังนี้

1. การปรับปรุงโครงสร้างต้นทุนและพัฒนากิจการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. การเข้าใจความสัมพันธ์กันระหว่างกิจกรรมต่างๆ ที่ถูกต้องในการดำเนินการจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในระยะยาวของสถาบันฯ

3. การลดความสูญเสียของกิจกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดผลผลิตจะช่วยให้ผู้บริหารมองเห็นถึงศักยภาพของสถาบันฯ ในการลดต้นทุนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น (กชกร เฉลิมกาญจนา, 2557 หน้า 90 -91)

ต้นทุนกิจกรรมทำให้สามารถระบุความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายกับกิจกรรมที่เกิดขึ้นในการบริการ เพื่อเป็นข้อมูลในการนำไปสู่การแก้ปัญหาหรือวิธีการลดต้นทุน

การบริหารเงินสด (Cash Management)

การบริหารเงินสดเป็นการวางแผนเพื่อให้เกิดสภาพคล่องเกี่ยวข้องกับการประมาณการเงินสดรับ การประมาณการเงินสดจ่าย การกำหนดเงินสดขั้นต่ำ การชะลอเงินสดจ่าย และการจัดการเงินสดรับเงินสดจ่ายให้มีจังหวะเวลาที่สัมพันธ์กัน (กมลวรรณ พิมพ์แพทย์, 2554) หลักการในการบริหารเงินสดประกอบด้วย 3 เรื่องที่สำคัญ ได้แก่ 1) การบริหารเงินสดรับให้สอดคล้องกับการจ่ายเงินสด 2) การบริหารวงจรเงินสด (Cash Cycle) 3) การกำหนดยอดเงินสดที่เหมาะสม (สุมาลี อุณหะนันท์, 2549)

1. การบริหารเงินสดรับให้สอดคล้องกับการจ่ายเงินสด

เครื่องมือที่สำคัญในการวางแผนการบริหารการเงินที่จะช่วยให้เงินสดรับและจ่ายของสถาบันฯสอดคล้องกันได้ คือ งบประมาณเงินสด (Cash Budget) การจัดทำงบประมาณเงินสดจะเริ่ม

ตั้งแต่การประมาณการเกี่ยวกับรายรับเงินสดของสถาบันฯ และรายจ่ายเงินสดของสถาบันฯ ในระยะเวลาต่างๆในอนาคต อาจจะต้องจัดทำประมาณเงินสดรายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน รายไตรมาสหรือรายปี แล้วแต่ความต้องการของผู้บริหาร งบประมาณเงินสดเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ในการวางแผนทางการเงิน เพราะ

ก. ทำให้ผู้บริหารการเงินทราบว่าเงินสดรับและจ่ายในแต่ละเดือนมีมากน้อย เพียงใด สถาบันฯ จะมีเงินสดเกินมือหรือขาดมือในเดือนใดบ้าง จำนวนเท่าใด

ข. งบประมาณเงินสดแสดงถึงระยะเวลาที่สถาบันฯจะมีเงินสดเกินมือ หรือขาดมือว่าเป็นระยะสั้นหรือระยะยาวเพียงใด เพื่อนำไปพิจารณาว่าสถาบันฯควรจะนำเงินส่วนที่เกินไปลงทุนหรือกู้ยืมเงินส่วนขาดในระยะเวลาอันยาวนานเพียงใด

ค. สำหรับสถาบันฯ ที่มีงบประมาณเงินสดที่แสดงถึงจำนวนเงินสดขาดมือตลอดงวดงบประมาณ และยังมีท่าทางที่จะขาดมือเช่นนี้ต่อไป ในงวดปีงบประมาณหน้า อาจจะชี้ให้เห็นว่า สถาบันฯ ขาดเงินทุนหมุนเวียนเป็นการถาวร ควรจะหาเงินทุนเพิ่มเติมจากแหล่งระยะยาวอื่นบ้าง

2. การบริหารวงจรเงินสด (Cash Cycle)

หลักสำคัญในการบริหารเงินสด คือ การที่สถาบันฯจะต้องถือเงินสดไว้ในจำนวนที่พอเพียงเพื่อรักษาสภาพคล่อง (Minimum Operating Cash) และก็ไม่มากเกินไปที่จะทำให้เกิดการเสียประโยชน์ในการลงทุนด้านอื่นๆ นั่นคือ การจัดวงจรเงินสดให้มีการหมุนเวียนคล่องตัวไม่ติดขัดหรือหยุดชะงักในช่วงใดช่วงหนึ่ง การบริหารวงจรเงินสดของสถาบันฯให้มีประสิทธิภาพต้องพยายามเร่งเงินสดรับและชะลอเงินสดจ่าย นั่นคือ การบริหารวงจรเงินสดที่ดีจะมีผลให้กระแสเงินสดรับมีเพียงพอกับการจ่ายกระแสเงินสดตลอดเวลา

3. การกำหนดยอดเงินสดที่เหมาะสม

เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงในเรื่องการใช้จ่ายเงินสด สถาบันฯ ควรที่พิจารณาคาดการณ์การใช้จ่ายกิจกรรมต่างๆที่คาดว่าจะเกิดในอนาคตใน

ช่วงเวลานึงเพื่อให้สามารถกำหนดจำนวนเงินสดขั้นต่ำที่สถาบันฯต้องถือไว้อย่างเหมาะสม

ต้นทุนต่อหน่วย (Unit Cost)

ต้นทุนต่อหน่วย (ผลผลิต) เป็นสารสนเทศที่มีความสำคัญซึ่งผู้บริหารนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน และเป็นประโยชน์กับผู้เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณในปีถัดไป การคำนวณต้นทุนต่อหน่วยผลผลิต ขึ้นอยู่กับวิธีการที่สถานศึกษาใช้ในการคำนวณ เช่น ต้นทุนรายหัว หรือต้นทุนต่อนักศึกษา อาจใช้วิธีการอย่างง่ายที่นิยมใช้กันคือ นำต้นทุนค่าใช้จ่ายรวมที่เกิดขึ้นจากหน่วยงานต่างๆ ในสถานศึกษามารวมด้วยจำนวนนักเรียน หรือนักศึกษาทั้งหมด ซึ่งการนำค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นตามหน่วยงานต่างๆมาใช้คำนวณไม่ได้ให้ข้อมูลที่สำคัญแก่ผู้บริหารสถานศึกษาในส่วนของความสัมพันธ์ของกิจกรรมต่างๆ ที่ก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายกับจำนวนนักศึกษาตลอดจนไม่ได้ให้ข้อมูลที่ชัดเจนเพียงพอเกี่ยวกับสาเหตุของการเกิดต้นทุนและการประเมินว่าค่าใช้จ่ายของสถานศึกษาจะเปลี่ยนแปลงได้อย่างไร เพื่อแก้ไขจุดอ่อนดังกล่าวในปัจจุบันจึงมีการนำระบบต้นทุนฐานกิจกรรมซึ่งเป็นระบบที่มีการรวบรวมจำแนกแยกแยะข้อมูลค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริงตามกิจกรรมและการปฏิบัติงานจริง ตลอดจนวิธีการปันส่วนค่าใช้จ่ายดำเนินการด้านสนับสนุนต่างๆ ผ่านตัวหลักต้นทุนที่ได้จากการวิเคราะห์กิจกรรมที่เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดค่าใช้จ่ายของกิจกรรมนั้นๆ อย่างแท้จริง มาประยุกต์รวมกับการคำนวณต้นทุนต่อหน่วยอย่างแพร่หลาย ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ข้อมูลที่ชัดเจนและทราบสาเหตุการเกิดของต้นทุนเพื่อนำไปบริหารต้นทุนและค่าใช้จ่ายได้อย่างถูกต้อง

นอกจากการคำนวณต้นทุนรายหัวซึ่งเป็นที่ใช้กันโดยทั่วไปแล้ว แนวคิดต้นทุนต่อหน่วยยังอาจนำไปใช้กับการคำนวณต้นทุนในเรื่องอื่นๆ เช่น ต้นทุนต่อหน่วยงานวิจัย ต้นทุนผลิตบัณฑิต ต้นทุนรายคณะหรือสาขาวิชา ต้นทุนต่อหน่วยรายหลักสูตร

3. เครื่องมือบัญชีบริหารที่สำคัญเพื่อสนับสนุนในด้านการควบคุมและการประเมินผล

บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการควบคุมติดตามจะทำให้ทราบถึงข้อขัดข้องและปัญหาที่อาจเกิดขึ้น งานในขั้นตอนการตรวจสอบ ทำให้ทราบถึงสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นและสามารถหาแนวทางการแก้ไขป้องกันก่อนที่จะเกิดความสูญเสียต่อสถาบันฯ ผู้บริหารจำเป็นที่จะติดตามประเมินผลเพื่อให้ได้ข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของส่วนงานหรือผู้ปฏิบัติงานเพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับแผนงาน ให้ทราบถึงความแตกต่างที่มีสาระสำคัญในเรื่องสำคัญ ๆ

เครื่องมือทางการบัญชีบริหารที่สำคัญเพื่อการควบคุมและการประเมินผลที่สำคัญ ได้แก่ การวิเคราะห์ผลแตกต่าง และการประเมินแบบสมดุล

การวิเคราะห์ผลแตกต่าง (Variance Analysis)

การวิเคราะห์ผลแตกต่างเป็นกระบวนการวิเคราะห์ผลต่างระหว่างค่าที่มีการกำหนดมาตรฐานกับค่าที่เกิดขึ้นจริง และทำการจำแนกหาสาเหตุของผลต่างนั้นเพื่อประโยชน์ในการควบคุม เช่น การวิเคราะห์ผลแตกต่างของค่าใช้จ่ายตามงบประมาณ

กับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริง (Susan V. Crosson, Belverd E. Needles, 2011) การวิเคราะห์ส่วนต่าง (Differential Analysis) หรืออาจเรียกว่าการวิเคราะห์ส่วนเพิ่ม (Incremental Analysis) เป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวเลขโดยพิจารณาการเปลี่ยนแปลงตัวเลขเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในแต่ละทางเลือก ซึ่งในบางทางเลือกอาจมีการเปลี่ยนแปลงทั้งรายได้และค่าใช้จ่าย บางกรณีอาจเปลี่ยนแปลงในรายได้หรือค่าใช้จ่ายอย่างใดอย่างหนึ่ง อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์ส่วนต่างนั้นนอกจากจะพิจารณาการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายแล้ว ในบางกรณีต้องพิจารณาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อกำไรสุทธิของสถาบันฯ ในอนาคตด้วย ซึ่งในการวิเคราะห์ส่วนต่างนั้นผู้วิเคราะห์ต้องคำนึงด้วยว่าข้อมูลที่รวบรวมมานั้นเป็นข้อมูลประมาณการซึ่งไม่แน่ว่าจะเกิดขึ้นหรือไม่ ในปริมาณเท่าใด (ศศิวิมล มีอำพล, 2560)

กระบวนการวิเคราะห์ผลแตกต่าง เริ่มจากการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน และทำการวิเคราะห์ผลแตกต่างสำคัญที่พบ ทำการสอบถามผลแตกต่างกับหน่วยงานหรือส่วนงานที่เกี่ยวข้องรวบรวมและสอบถามความสมเหตุสมผลของค่าชี้แจงที่ได้รับ นำมาหาแนวทางการแก้ไขที่เหมาะสม เพื่อนำไปวางแผนการแก้ไขปรับปรุงในการปฏิบัติงานในรอบถัดไป

ภาพที่ 3 กระบวนการพื้นฐานวงจรการวิเคราะห์ผลแตกต่าง (Variance Analysis Cycle)

(Ray H. Garrison, Eric W. Noreen, Peter C. Brewer, 2015)

ถึงแม้ว่าการคำนวณหาผลแตกต่างจะมีความสำคัญ แต่การวิเคราะห์ผลแตกต่างไม่ใช่สิ่งที่จะป้องกันการเกิดขึ้นของผลต่างนั้น สิ่งที่สำคัญคือการที่ผู้บริหารต้องติดตามหาสาเหตุของผลแตกต่างว่าเกิดจากเรื่องใด ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นเรื่องใด และอะไรคือสาเหตุของปัญหา แล้วทำการหาวิธีการแก้ไขที่ดีที่สุดในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น (Susan V. Crosson, Belverd E. Needles, 2011)

การประเมินแบบสมดุล (Balanced Scorecard)

การประเมินแบบสมดุล (Balanced Scorecard : BSC) เป็นการวัดผลการดำเนินงานของสถาบันฯ ในด้านต่างๆซึ่งแบ่งเป็นมุมมอง 4 ด้าน โดยทั้ง 4 ด้านนั้นต้องมีความสมดุลกัน สถาบันฯ จึงจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายได้ การวัดผลการดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน ตามแนวคิด

การประเมินแบบสมดุล (Balance Scorecard) (สุนันทา สังขทัตน์, 2556) คือ

1. ด้านการเงิน เป้าหมายด้านการเงินคือ การเติบโตทางการเงิน ซึ่งส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา

2. ด้านการเรียนรู้ เป้าหมายด้านการเรียนคือ ความพึงพอใจของผู้เรียน ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และภาคภูมิใจ

3. ด้านกระบวนการภายใน เป้าหมายด้านกระบวนการภายใน คือ การดำเนินงานภายในอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ด้านการเรียนรู้และเติบโต เป้าหมายด้านการเรียนรู้และเติบโต คือ การมุ่งใจและพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลให้บุคลากรมีความสามารถและความพร้อมที่จะปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

4. เครื่องมือบัญชาบริหารที่สำคัญเพื่อสนับสนุนในการตัดสินใจ

บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นบทบาทหน้าที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับทุกขั้นตอนของการบริหารงาน

กล่าวคือ ผู้บริหารต้องทำการตัดสินใจเลือกแผนงานที่เหมาะสมภายใต้ข้อสมมติฐานต่างๆที่ใช้ในการวางแผน การตัดสินใจสั่งการให้บุคลากรหรือส่วนงานในสถาบันฯ ดำเนินการในเรื่องต่างๆ การตัดสินใจในทางเลือกในการปรับปรุงแก้ไขต่อปัญหาที่พบ การตัดสินใจในเรื่องต่างๆที่เป็นเรื่องเฉพาะหน้า เช่น การตัดสินใจที่จะหยุดดำเนินการบางกิจกรรมหรือการดำเนินการต่อ ข้อมูลสารสนเทศที่มีความถูกต้องเชื่อถือได้ มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องตัดสินใจ และทันต่อสถานการณ์ มีส่วนสำคัญอย่างมากเพื่อให้การตัดสินใจของผู้บริหารเป็นไปอย่างถูกต้อง เหมาะสม ในสถานการณ์ต่างๆ เหล่านั้น (ไพบุลย์ ผจงวงศ์, 2561 และ รัตนา วงศ์ รัศมีเดือน, 2562)

เครื่องมือทางการบัญชาบริหารที่สำคัญเพื่อการตัดสินใจ ได้แก่ การใช้ข้อมูลต้นทุนเพื่อการตัดสินใจ

การใช้ข้อมูลต้นทุนเพื่อการตัดสินใจ (Using Cost in Decision Making)

ในการดำเนินงานของสถานศึกษาต่างๆ ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่ง เพราะหากผู้บริหารไม่สามารถควบคุมและบริหารจัดการต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลให้การดำเนินงานไม่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ข้อมูลต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายยังมีความสำคัญและมีผลต่อการตัดสินใจในหลายเรื่องที่มีทางเลือกที่แตกต่างกัน ซึ่งจะทำให้เกิดการตัดสินใจในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม

การตัดสินใจเป็นกระบวนการเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งซึ่งผู้บริหารย่อมเลือกทางเลือกที่จะให้ประโยชน์ที่ดีที่สุดในการดำเนินธุรกิจ เช่น การตัดสินใจเกี่ยวกับการผลิตการตลาดและการเงิน เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่ผู้บริหารต้องรับผิดชอบและทำการตัดสินใจอยู่ตลอดเวลา การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของสถาบันฯ จึงต้องอาศัยกระบวนการที่รัดกุมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ค้นหาและระบุถึงปัญหาที่จะต้องทำการตัดสินใจรวมทั้งหาสาเหตุของปัญหาที่ต้องตัดสินใจ

2. กำหนดทางเลือกหรือแนวทางปฏิบัติ

3. เก็บรวบรวมข้อมูลที่จะใช้และมีประโยชน์ต่อการตัดสินใจ

4. ทำการประเมินทางเลือกในแต่ละทางเลือกด้วยเทคนิคและวิธีการต่างๆโดยทำการวิเคราะห์จากข้อมูล que เก็บรวบรวมได้ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ

5. ทำการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด ทั้งนี้การตัดสินใจจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

6. ติดตามและพิจารณาถึงผลกระทบต่อการตัดสินใจที่ได้บอกทางเลือกใดไปแล้วเพื่อทำการประเมินผลและแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น

กระบวนการตัดสินใจทั้ง 6 ขั้นตอน ต้องอาศัยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเพื่อช่วยให้การตัดสินใจมีประสิทธิภาพ และต้องมีเทคนิคและวิธีการที่นำมาใช้ในการตัดสินใจที่เหมาะสม (สาครกล้าหาญ, 2550)

นอกจากความเข้าใจในกระบวนการตัดสินใจแล้ว ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเภทลักษณะและพฤติกรรมที่เกิดขึ้นของต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่มีความสำคัญ เพราะข้อมูลต้นทุนเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญกับการดำเนินงานและเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการอยู่รอดของสถาบันการศึกษา หากผู้บริหารสถาบันการศึกษาทราบถึงความแตกต่างและสามารถวิเคราะห์ถึงผลกระทบของต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับทางเลือกต่างๆได้ รวมถึงความสามารถในการควบคุมต้นทุนอย่างมีประสิทธิภาพ จะทำให้สถาบันฯ ลดการสูญเสียหรือสูญเสียไปจากการดำเนินการที่ผิดพลาด และยังสามารนำข้อมูลต้นทุนไปวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ในการวางแผนหรือการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ

ลักษณะและพฤติกรรมของข้อมูลต้นทุนที่สำคัญๆ สามารถจำแนกได้ ดังนี้

ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

หมายถึง ต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตและแตกต่างระหว่างทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่ แบ่งได้เป็น

3 ประเภท คือ ต้นทุนส่วนต่าง ต้นทุนที่หลีกเลี่ยงได้ และต้นทุนเสียโอกาส ดังนี้ (ศรีสุตา ธีรกาญจน์, 2549)

1. ต้นทุนส่วนต่าง (Differential Cost) หมายถึง ต้นทุนส่วนที่แตกต่างกันระหว่างทางเลือกที่กำลังพิจารณา ซึ่งส่วนต่างนี้อาจเป็นได้ทั้งต้นทุนที่มากกว่าหรือต้นทุนที่น้อยกว่าอีกทางเลือกหนึ่งในกรณีที่ส่วนต่างเป็นต้นทุนที่มากกว่าอีกทางเลือกหนึ่งจะเรียกว่าต้นทุนส่วนเพิ่ม (Incremental Cost) แต่ถ้าส่วนต่างนั้นเป็นต้นทุนที่น้อยกว่าอีกทางเลือกหนึ่งจะเรียกว่า ต้นทุนส่วนลด (Decremental Cost)

ในส่วนของการตัดสินใจทางธุรกิจแต่ละทางเลือกนั้นจะมีต้นทุนและผลประโยชน์ที่จะได้รับเกิดขึ้น ดังนั้นในการตัดสินใจจึงต้องนำต้นทุนและผลประโยชน์ที่มีความแตกต่างในระหว่างทางเลือกมาพิจารณาโดยความแตกต่างของต้นทุนที่เกิดขึ้นในระหว่างทางเลือกเราเรียกว่า เป็นต้นทุนส่วนที่แตกต่าง (Differential Costs) ความแตกต่างในส่วนของการรายได้แต่ละทางเลือกนั้นเรียกว่า เป็นรายได้ส่วนที่แตกต่าง (Differential Revenue) (เบญจมาศ, 2555)

2. ต้นทุนที่หลีกเลี่ยงได้ (Avoidable Cost) หมายถึง ต้นทุนที่ยังคงมีอยู่ตามการดำรงอยู่ของผลิตภัณฑ์หรือหน่วยงานหนึ่งๆ นั่นคือ ถ้าสถาบันฯ ยังคงมีสายงานปฏิบัติงานหรือหน่วยงานนั้น ๆ อยู่ จะมีต้นทุนเหล่านี้อยู่ด้วย แต่ถ้าสถาบันฯ ยกเลิกหรือยุบสายงานปฏิบัติงานหรือหน่วยงานนั้นแล้ว ต้นทุนเหล่านี้จะลดลงหรือหมดไปตามสายงานปฏิบัติงานหรือหน่วยงานนั้น

3. ต้นทุนเสียโอกาส (Opportunity Cost) หมายถึง ผลประโยชน์ที่สถาบันฯ สูญเสียโอกาสที่จะได้รับจากทางเลือกหนึ่งซึ่งสถาบันฯ ไม่ได้เลือก เพราะสถาบันฯ ตัดสินใจเลือกทางเลือกอื่น ต้นทุนเสียโอกาสไม่ใช่ต้นทุนที่ต้องจ่ายเป็นเงินสดและไม่มีการบันทึกบัญชีเพราะไม่ใช่ค่าใช้จ่าย

ต้นทุนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

ต้นทุนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ หมายถึง ต้นทุนที่ไม่แตกต่างระหว่างทางเลือกไม่ว่าผู้บริหารจะตัดสินใจอย่างไรก็ตาม ในการตัดสินใจจึงไม่ต้องนำต้นทุนเหล่านี้มาพิจารณา ต้นทุนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ต้นทุนจม และต้นทุนที่หลีกเลี่ยงได้ ดังนี้

1. ต้นทุนจม (Sunk Cost) หมายถึง ต้นทุนที่เกิดขึ้นแล้วในอดีตและเป็นต้นทุนที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ไม่ว่าผู้บริหารจะตัดสินใจอย่างไร

2. ต้นทุนที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ (Unavoidable Cost) หมายถึง ต้นทุนที่ยังคงมีอยู่หรือไม่เปลี่ยนแปลงไม่ว่าสถาบันฯ จะยังคงดำเนินงานหรือยกเลิกการดำเนินงานของสายงานปฏิบัติงานหรือหน่วยงานใด ต้นทุนเหล่านี้ยังคงอยู่ไม่เปลี่ยนแปลง

ต้นทุนที่ควบคุมได้และต้นทุนที่ควบคุมไม่ได้

1 ต้นทุนที่ควบคุมได้ (Controllable Costs)

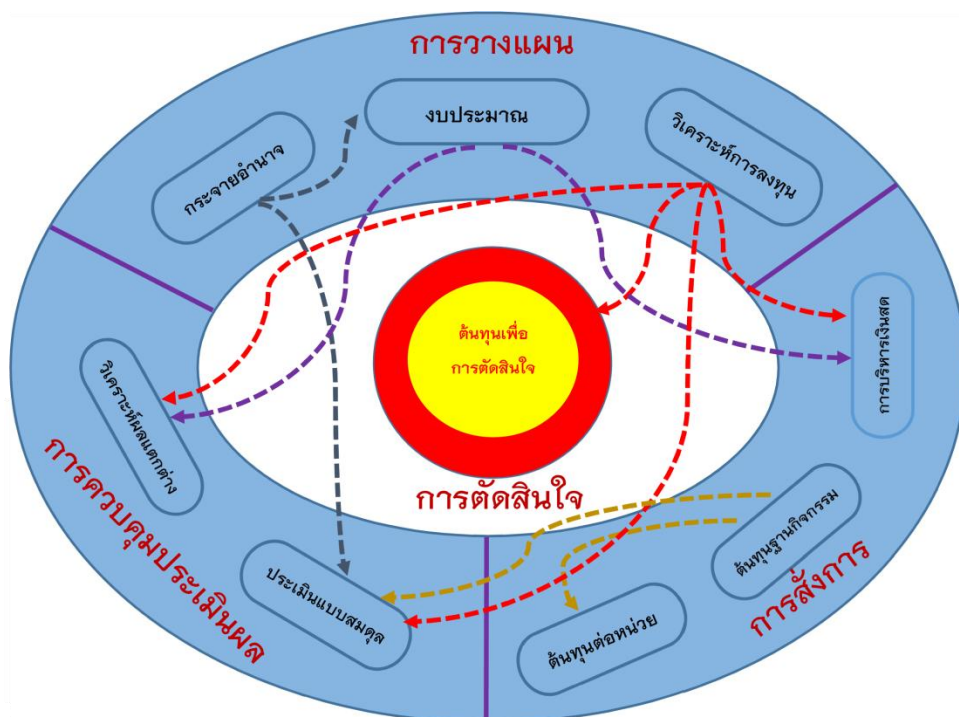
หมายถึง ต้นทุนที่เกิดขึ้นในหน่วยงานซึ่งผู้บริหารหน่วยงานนั้นเป็นผู้ก่อให้เกิดรายการดังกล่าว

2 ต้นทุนที่ควบคุมไม่ได้ (Non Controllable Costs) หมายถึง ต้นทุนที่สามารถกำหนดได้ว่าเป็นของหน่วยงาน แต่เป็นรายการที่ผู้บริหารหน่วยงานนั้นไม่มีอำนาจตัดสินใจสั่งการได้ รวมถึงต้นทุนและค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการปันส่วน (กชกร เฉลิมกาญจนา, 2557)

ต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร

1. ต้นทุนคงที่ (Fixed Cost) หมายถึง ต้นทุนต่างๆ ที่มีต้นทุนรวมคงที่ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงตามระดับกิจกรรมต่างๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปภายในช่วงที่มีความหมาย (Relevant Range) (เบญจมาศ, 2555)

2. ต้นทุนผันแปร (Variable Cost) หมายถึง ต้นทุนต่างๆ ที่มีต้นทุนรวมเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงของระดับกิจกรรม (เบญจมาศ, 2555)

ภาพที่ 4 ความสัมพันธ์ของเทคนิคการบัญชีเพื่อการบริหารจัดการ

เครื่องมือของการบัญชีบริหารทั้ง 9 เรื่องที่กล่าวข้างต้นสามารถสนับสนุนการบริหารจัดการตามบทบาทหน้าที่ทั้ง การวางแผน การสั่งการ การควบคุมประเมินผล และการตัดสินใจได้อย่างต่อเนื่อง จากแผนภาพที่ 4 แสดงให้เห็นถึงเครื่องมือทางการบัญชีบริหารแต่ละเรื่องอาจมีจุดเริ่มต้นเพื่อจะสนองบทบาทการบริหารจัดการในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในขณะเดียวกันยังให้สารสนเทศที่สนับสนุนบทบาทการบริหารจัดการในเรื่องอื่นๆ ที่มีความเชื่อมโยงและเกี่ยวพันกัน เช่น การจัดทำงบประมาณมีจุดเริ่มต้นเพื่อเป็นเครื่องมือของผู้บริหารในการวางแผนงาน อย่างไรก็ตามสารสนเทศการบัญชีในเรื่องงบประมาณก็จะมี ความเกี่ยวข้องต่อเนื่องเพื่อการบริหารงานในบทบาทอื่น เพราะงบประมาณที่จัดทำในชั้นวางแผนจะเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญในการนำมาประกอบการพิจารณาประเมินผลงานของส่วนงานต่างๆ ร่วมกับเครื่องมือการวิเคราะห์ผลแตกต่างในขั้นตอนการควบคุมและประเมินผลงานและการจัดทำงบประมาณเงินสดซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญของการบริหารเงินสด เป็นต้น ดังนั้นในการนำสารสนเทศที่ได้จากเครื่องมือทางการบัญชีบริหารมาช่วยในการบริหารจัดการนอกจากจะนำมาใช้เพื่อบริหารจัดการตามบทบาทหน้าที่หลักแล้ว ยังมี

ความสำคัญในการนำไปใช้พิจารณาพร้อมกับสารสนเทศที่ได้จากเครื่องมือการบัญชีบริหารในเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย

สรุป

การบริหารจัดการสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนในปัจจุบันที่มีสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีการแข่งขันที่รุนแรง ผู้บริหารสถาบันฯ จำเป็นต้องมีการวางแผนงานที่ดี มีการกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมและทันต่อเหตุการณ์ ตลอดจนการควบคุมติดตามประเมินผลและการตัดสินใจซึ่งต้องอาศัยข้อมูลที่มีความถูกต้องแม่นยำ และเชื่อถือได้ ซึ่งสารสนเทศที่ได้จากเครื่องมือการบัญชีบริหารของสถานศึกษา ที่เกิดจากการนำข้อมูลทางการบัญชีการเงิน ซึ่งรวบรวมและบันทึกรายการของกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างมีแบบแผน มาทำการประมวลและวิเคราะห์โดยอาศัยเทคนิควิเคราะห์ทางการบัญชีบริหาร (Managerial Accounting) จะทำให้ได้สารสนเทศทางการบัญชีบริหารที่สนับสนุนการบริหารจัดการตามบทบาทหน้าที่ ทั้งการวางแผน การสั่งการ การควบคุม ประเมินผลและการตัดสินใจได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กชกร เกลิมกาญจนา. (2557). *การบัญชีบริหาร* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร บริษัท วี.พรินท์ (1991) จำกัด.
- กมลวรรณ พิมพ์แพทย์. (2554). *การเงินธุรกิจ* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: โอเดียน สโตร์.
- กรกมล พากเพียร. (2552). *การจัดการระบบบัญชีและการเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 1). มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย: ปทุมธานี.
- ดนุชา คุณพนิชกิจ. (2553). *การวิเคราะห์ต้นทุน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เบญจมาศ อภิสิทธิ์ภิญโญ. (2555). *การบัญชีบริหาร* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: บริษัท ส. เอเชียเพรส (1989) จำกัด.
- พัชนีจ เนาวพันธ์. (2549). *บัญชีเพื่อการบริหารธุรกิจตามกระบวนการการจัดการเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ไพบุลย์ ผจงวงศ์. (2561). *การบัญชีเพื่อการจัดการ* (พิมพ์ครั้งที่ 3) กรุงเทพมหานคร: แสงดาว.

- รัตนา วงศ์ศรีมีเดือน. (2562). *บัญชีเพื่อการจัดการสำหรับผู้ที่ไม่ใช่ นักบัญชี* (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพมหานคร: เสมาธรรม.
- ลำไย มากเจริญ. (2551). *การบัญชีเพื่อการจัดการ*. กรุงเทพมหานคร: ทริปเพิ้ล กรุ๊ป.
- วิชนีพร เศรษฐสุกกโก. (2549). *ระบบสารสนเทศทางการบัญชี* (พิมพ์ครั้งที่ 6) กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรีสุดา อีรกาญจน์. (2549). *การบัญชีเพื่อการจัดการ* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทีพี เอ็น เพรส.
- ศศวิมล มีอำพล. (2554). *การบัญชีเพื่อการจัดการ* (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพมหานคร: บริษัท อินโฟไมนิ่ง จำกัด.
- สุนันทา สังขทัตน์. (2556). *การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยใช้แนวคิด Balance Scorecard (BSC)*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย: พระนครศรีอยุธยา.
- สุมาลี อุณหะนันท์. (2549). *การบริหารการเงิน (เล่ม 2)* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สาคร กล้าหาญ. (2550). *การบัญชีเพื่อการจัดการ* (พิมพ์ครั้งที่ 1). ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- Ray H. Garrison, Eric W. Noreen, & Peter C. Brewer. (2015). *Managerial Accounting* (Fifteenth Edition). the United States of America: McGraw-Hill Education.
- Susan V. Crosson, & Belverd E. Needles. (2011). *Managerial Accounting*, (Ninth Edition). the United States of America: South-Western Cengage Learning.

ขอเชิญส่งบทความ (Call for Paper)

คณะกรรมการจัดทำวารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีความยินดีที่จะรับผลงานทางวิชาการเพื่อนำเสนอและเผยแพร่ในวารสารวิชาการ โดยเปิดรับบทความสายมนุษยศาสตร์/สังคมศาสตร์ ในสาขาต่อไปนี้

1. สาขานิเทศศาสตร์
2. สาขาวิชาการโรงแรมและท่องเที่ยว
3. สาขาวิชาบริหารธุรกิจ
4. สาขาวิชาบัญชี
5. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
6. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
7. สาขาวิชานิติศาสตร์
8. สาขาวิชารัฐประศาสตร์/สังคมศาสตร์
9. สาขาวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ประเภทของผลงานทางวิชาการ

1. บทความวิจัย หมายถึง เป็นการนำเสนอผลการวิจัยอย่างเป็นระบบ กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ การดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) เอกสารอ้างอิง
2. บทความวิชาการ หมายถึง งานเขียนซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เป็นความรู้ใหม่ กล่าวถึงความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ แนวทางการแก้ปัญหา มีการใช้แนวคิดทฤษฎี ผลงานวิจัยจากแหล่งข้อมูล สรุป เช่น หนังสือ วารสารวิชาการ ฐานข้อมูล Online ประกอบการวิเคราะห์วิจารณ์ เสนอแนวทางการแก้ไข

องค์ประกอบบทความ

บทความวิจัย (Research Article)

1. ชื่อเรื่อง ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ชื่อผู้พิมพ์ พร้อมทั้งตำแหน่งทางวิชาการและสังกัด
3. บทคัดย่อทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษไม่เกิน 15 บรรทัด หรือ 200 คำ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ รูปแบบการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง ช่วงเวลาทำวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัยและสรุปผลการวิจัย ระบุคำสำคัญของเรื่อง (Keywords) จำนวนไม่เกิน 5 คำ
4. เนื้อหาของบทความประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้
 - 4.1 ความสำคัญของปัญหาการวิจัย
 - 4.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย
 - 4.3 ขอบเขตการวิจัย
 - 4.4 สมมติฐานการวิจัย
 - 4.5 การทบทวนวรรณกรรม และแนวคิด
 - 4.6 วิธีดำเนินการวิจัย (ระบุวิธีการเก็บข้อมูล ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ปี พ.ศ. ที่ทำการวิจัย วิธีวิเคราะห์ข้อมูล)
 - 4.7 ผลการวิจัยโดยอาจมีรูปภาพ ตารางและแผนภูมิประกอบเท่าที่จำเป็น
 - 4.8 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ
(ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะสำหรับปฏิบัติ และข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป)

4.9 เอกสารอ้างอิง ต้องอ้างอิงในระบบ APA ตลอดเรื่อง

4.10 บทความที่สรุปมาจาก วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ ให้ใส่ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา พร้อมตำแหน่งวิชาการ และสังกัด หลังชื่อผู้นิพนธ์ รายงานการวิจัย หรือบทความวิชาการที่ปฏิบัติตามคำแนะนำ จะได้รับพิจารณาดำเนินการโดยทันที

บทความวิชาการ (Academic Article)

บทความวิชาการเป็นการนำเสนอเรื่องทางวิชาการที่อยู่ในความสนใจของบุคคลทั่วไปในปัจจุบัน ประกอบด้วย

1. ชื่อเรื่อง ชื่อผู้นิพนธ์ ที่อยู่ผู้นิพนธ์ ผู้นิพนธ์สำหรับติดต่อ (Corresponding author) และบทสรุป (Conclusion) เพื่อเป็นการสรุปเรื่องโดยย่อ พร้อมระบุความสำคัญของเรื่อง (Keywords) จำนวนไม่เกิน 5 คำ

2. เนื้อหาของบทความ ประกอบด้วย

2.1 บทนำ (Introduction) เพื่อกล่าวถึงความน่าสนใจของเรื่องที่นำเสนอ

2.2 เนื้อหาเป็นการแสดงรายละเอียดของเรื่องที่เขียนในแต่ละประเด็น

2.3 บทสรุป (Conclusion) ของเรื่องที่เขียนเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจ

2.4 ข้อเสนอแนะจากผู้นิพนธ์เกี่ยวกับเรื่องที่เขียนในประเด็นที่น่าสนใจ

ทั้งนี้ ผู้นิพนธ์ควรตรวจสอบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่นำเสนออย่างละเอียด บทความวิชาการต้องนำเสนอพัฒนาการของเรื่องที่นำเสนอ ข้อมูลที่นำเสนอจะต้องนำเสนอในวงกว้าง โดยให้ผู้อ่านในต่างสาขาทั้งอาจารย์และนักศึกษา สามารถเข้าใจได้

กระบวนการพิจารณาบทความ

บทความที่จะได้รับการพิจารณาลงตีพิมพ์จะต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์ที่ใดมาก่อน โดยบทความจะต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวารสาร และผ่านการพิจารณาจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง ไม่น้อยกว่า 2 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิจะไม่สามารถทราบข้อมูลของผู้ส่งบทความ (double-blind peer review)

รายละเอียดวิธีการเขียนบทความ

1. บทความมีความยาวไม่เกิน 15 หน้า กระดาษ A4 (รวมบทคัดย่อภาษาไทย ภาษาอังกฤษและเอกสารอ้างอิง)
2. การตั้งค่าน้ำกระดาษ ให้กำหนดขอบบน 1 นิ้ว ขอบล่าง 1 นิ้ว ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา 1 นิ้ว
3. ตัวอักษรให้ใช้ TH SarabunPSK โดยกำหนดขนาด ดังนี้
 - 3.1 ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 20 point ตัวหนา ชิดซ้าย
 - 3.2 ชื่อผู้เขียนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 16 point ตัวหนา
 - 3.3 สถานที่ทำงาน และ E-mail address ของผู้เขียน ขนาด 15 point ตัวธรรมดา
 - 3.4 หัวข้อเรื่อง ขนาด 16 point ตัวหนา ชิดซ้าย
 - 3.5 รายละเอียด/เนื้อเรื่อง ขนาด 16 point ตัวธรรมดา ชิดซ้าย
4. ตาราง ให้วางตารางใกล้ตำแหน่งที่อ้างถึงในเนื้อหา พิมพ์ลำดับของตารางและชื่อตารางเหนือตาราง และพิมพ์ที่มาของตารางใต้ตาราง
5. ภาพประกอบ ให้วางภาพประกอบใกล้ตำแหน่งที่อ้างถึงในเนื้อหา พิมพ์ลำดับของภาพและชื่อภาพ และพิมพ์ที่มาของภาพไว้ใต้ภาพ
6. เนื้อเรื่องแบ่งออกเป็น 2 คอลัมน์/ ตาราง และภาพประกอบให้แทรกในเนื้อเรื่อง โดยจัดเป็น 1 คอลัมน์
7. ส่วนประกอบหลักในหัวข้อประเด็นต่างๆ ประกอบด้วย

บทความวิจัย	บทความวิชาการ
- ชื่อเรื่องภาษาไทย และภาษาอังกฤษ - ข้อมูลผู้เขียน (ชื่อ-นามสกุล/สังกัด/E-mail) - บทคัดย่อ/ABSTRACT - คำสำคัญ/KEYWORDS - บทนำ - วัตถุประสงค์ - สมมติฐาน (ถ้ามี) - ประโยชน์ที่ได้รับ - วิธีดำเนินการวิจัย (ประชากรตัวอย่าง/เครื่องมือ/การวิเคราะห์ข้อมูล) - สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล - ข้อเสนอแนะ - กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) - เอกสารอ้างอิง	- ชื่อเรื่องภาษาไทย และภาษาอังกฤษ - ข้อมูลผู้เขียน (ชื่อ-นามสกุล/สังกัด/E-mail) - บทคัดย่อ/ABSTRACT - คำสำคัญ/KEYWORDS - บทนำ - บทสรุป - ข้อเสนอแนะ - เอกสารอ้างอิง

- การอ้างอิงในเนื้อหาให้ใช้วิธีการอ้างอิงแบบนามปี (author-date in-text citation) โดยจะจัดวางไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังข้อความที่ต้องการอ้าง เพื่อบอกแหล่งที่มาของข้อความนั้น
- ให้รวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนได้ใช้อ้างอิงในเนื้อหา รวมถึงข้อมูลในตาราง และภาพประกอบ จัดเรียงรายการตามลำดับอักษร กรณีภาษาไทย เรียงตามอักษรชื่อผู้แต่ง กรณีภาษาอังกฤษ เรียงตามอักษรนามสกุลผู้แต่ง โดยใช้รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association)

รูปแบบ (Template) การเขียนบทความ

ชื่อเรื่องภาษาไทย ขนาด 20 point ตัวหนา ชิดซ้าย

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ ขนาด 20 point ธรรมดา ชิดซ้าย

ชื่อ-นามสกุล¹ , ชื่อ-นามสกุล² (ขนาด 16 point ตัวหนา)

สถานที่ทำงาน¹ , สถานที่ทำงาน² (ของผู้เขียน ขนาด 15 point ธรรมดา)

Firstname Lastname¹ , Firstname Lastname² (ขนาด 16 point ตัวหนา)

Affiliation¹ , Affiliation² (ของผู้เขียน ขนาด 15 point ธรรมดา)

E-mail:¹ (ของผู้เขียนคนที่1 ขนาด 15 point ธรรมดา)

E-mail:² (ของผู้เขียนคนที่2 ขนาด 15 point ธรรมดา)

บทคัดย่อ ขนาด 16 point ตัวหนา ชิดซ้าย

บทความวิจัยและบทความวิชาการมีรูปแบบเดียวกัน และจะต้องเขียนตามข้อกำหนดการเตรียมบทความข้างล่างนี้ เพื่อความชัดเจนของบทความ ส่วนแรกของบทความคือบทคัดย่อ ความยาวหนึ่งย่อหน้า ความยาวของบทคัดย่อควรอยู่ระหว่าง 200 ถึง 300 คำ และไม่ควรมีการอ้างถึงเอกสารอ้างอิง ขนาด 16 point ตัวธรรมดา ชิดซ้าย

คำสำคัญ: โปรดระบุคำสำคัญ ไม่เกิน 5 คำ ไม่ต้องมีเครื่องหมายคั่นระหว่างคำ ขนาด 16 point ตัวธรรมดา ชิดซ้าย

ABSTRACT ขนาด 16 point ตัวหนา ชิดซ้าย

The first section of the manuscript is to be a short single paragraph abstract outlining the aims, scope, methods, results and conclusion of the paper. Authors should aim for an abstract length of between 200 and 300 words. Abstract should not refer to the references.

KEYWORDS: โปรดระบุ KEYWORDS ไม่เกิน 5 คำ เป็นภาษาอังกฤษ ตัวธรรมดา อักษรแรกเป็นตัวพิมพ์ใหญ่ คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค “,” ขนาด 16 point ตัวธรรมดา ชิดซ้าย

หมายเหตุ ดาวน์โหลดแบบฟอร์มที่หน้าเว็บไซต์

1. รายละเอียดทั่วไป

กำหนดให้บทความมีความยาวไม่เกิน 15 หน้า ของกระดาษ A4 (รวมบทคัดย่อภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และเอกสารอ้างอิง) โดยให้ตั้งค่าน้ำหนักกระดาษ ขอบบน 1 นิ้ว ขอบล่าง 1 นิ้ว ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา 1 นิ้ว

2. การเขียนตาราง

ให้วางตารางใกล้ตำแหน่งที่อ้างถึงในเนื้อหา โดยลำดับเลขของตาราง (ตัวหนา) และชื่อตาราง (ตัวธรรมดา) เหนือตารางและขีดซ้าย เช่น “ตารางที่ 1 ...” และระบุแหล่ง “ที่มา: ...” ไว้ใต้ตาราง พร้อมคำอธิบายเพิ่มเติมในเนื้อหาใต้ตาราง เช่น “ดังตารางที่ 1”

ตารางที่ 1 ขนาดและลักษณะของตัวอักษรที่ใช้ในการพิมพ์บทความ

รายการ	ขนาดตัวอักษร (point)	ลักษณะตัวอักษร
ชื่อบทความ	20	ตัวหนา ขีดซ้าย
ชื่อผู้เขียน	16	ตัวหนา ขีดซ้าย
สถานที่ติดต่อผู้เขียน/Email	15	ธรรมดา ขีดซ้าย
หัวข้อเรื่อง	16	ตัวหนา ขีดซ้าย
เนื้อเรื่อง/เนื้อความทั่วไป	16	ตัวธรรมดา ขีดซ้าย

ที่มา: ...ระบุที่มาของตาราง....

3. ภาพประกอบ

ให้วางภาพประกอบใกล้ตำแหน่งที่อ้างถึงในเนื้อหา โดยลำดับเลขของภาพ (ตัวหนา) และพิมพ์ชื่อภาพ (ตัวธรรมดา) “ภาพที่ 1” และระบุแหล่ง “ที่มา: ...” ไว้ใต้ภาพ พร้อมคำอธิบายเพิ่มเติมในเนื้อหาใต้ภาพ เช่น “ดังภาพที่ 1”

ภาพที่ 1 โลโก้สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (สสอท.)
ที่มา: สสอท. (2561)

4. การอ้างอิงในเนื้อหา

การอ้างอิงในเนื้อหาให้ใช้วิธีการอ้างอิงในเนื้อหาแบบนามปี (author-date in-text citation) โดยจะจัดวางไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังข้อความที่ต้องการอ้าง เพื่อบอกแหล่งที่มาของข้อความนั้น

4.1 ผู้เขียนมีคนเดียวหรือ 2 คน

กรณีภาษาไทย ใช้ชื่อ-นามสกุลผู้แต่งทุกคน ตามด้วยปีที่พิมพ์ พ.ศ. เช่น กุฑริรงค์ จุฑาพฤตกร และ อันธิกา สวัสดิ์ศรี (2556) หรือ (กุฑริรงค์ จุฑาพฤตกร และ อันธิกา สวัสดิ์ศรี, 2556)

กรณีภาษาอังกฤษ ใช้นามสกุลทุกคน ตามด้วยปีที่พิมพ์ ค.ศ. เช่น Holder and Matter (2008) หรือ (Holder & Matter, 2008)

4.2 ผู้เขียนมี 3 ถึง 5 คน

กรณีภาษาไทย - ครั้งแรก ใช้ชื่อ-นามสกุลผู้แต่งทุกคน ตามด้วยปีที่พิมพ์ พ.ศ. เช่น ชินวัฒน์ ศาสนนันท์, สัญญา สัญญาวิวัฒน์, และ โกมล ไพศาล (2556) หรือ (ชินวัฒน์ ศาสนนันท์, สัญญา สัญญาวิวัฒน์, และ โกมล ไพศาล, 2556)

- ครั้งต่อไป ใช้ชื่อ-นามสกุลผู้แต่งคนแรกตามด้วย “และคณะ” ตามด้วยปีที่พิมพ์ พ.ศ. เช่น ชินวัฒน์ ศาสนนันท์ และคณะ (2556) หรือ (ชินวัฒน์ ศาสนนันท์ และคณะ, 2556)

กรณีภาษาอังกฤษ - ครั้งแรก ใช้นามสกุลทุกคน ตามด้วยปีที่พิมพ์ ค.ศ. เช่น Martin-Consuegra, Molina, and Esteban (2007) หรือ (Martin-Consuegra, Molina, & Esteban, 2007)

- ครั้งต่อไป ใช้นามสกุลคนแรกตามด้วย “et al.” ตามด้วยปีที่พิมพ์ ค.ศ. เช่น Martin-Consuegra et al. (2007) หรือ (Martin-Consuegra et al., 2007)

4.3 ผู้เขียนมีตั้งแต่ 6 คนขึ้นไป

กรณีภาษาไทย ใช้ชื่อ-นามสกุลคนแรก ตามด้วยปีที่พิมพ์ พ.ศ. เช่น มารยาท โยทองยศ และคณะ (2560)

กรณีภาษาอังกฤษ ใช้นามสกุลคนแรกตามด้วย “et al.” ตามด้วยปีที่พิมพ์ ค.ศ. เช่น Harris et al. (2001) หรือ (Harris et al., 2001)

4.4 การอ้างอิงจาก 2 แหล่ง

กรณีภาษาไทย เรียงรายการเอกสารตามตัวอักษรและค้นเอกสารออกด้วยเครื่องหมาย (;) เช่น (ชินวัฒน์ ศาสนนันท์, สัญญา สัญญาวิวัฒน์, และ โกมล ไพศาล, 2556; มารยาท โยทองยศ และคณะ 2560) หรือ (Harris et al., 2001; Martin-Consuegra, Molina, & Esteban, 2007)

5. เอกสารอ้างอิง

ให้รวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนได้ใช้อ้างอิงในเนื้อหา รวมถึงข้อมูลในตาราง และภาพประกอบ จัดเรียงรายการตามลำดับอักษร กรณีภาษาไทย เรียงตามอักษรชื่อผู้แต่ง กรณีภาษาอังกฤษ เรียงตามอักษรนามสกุลผู้แต่ง โดยใช้รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association) ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิงมีดังนี้

5.1 หนังสือ

รูปแบบ: ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อเรื่อง (ฉบับพิมพ์). สถานที่พิมพ์: ผู้จัดพิมพ์.

ตัวอย่าง: ประม ะ สตะเวทิน. 2546. หลักนิเทศศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

5.2 บทในหนังสือ

รูปแบบ: ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อบทความ. ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ), ชื่อเรื่อง (ฉบับพิมพ์, หน้าที่ปรากฏบทความ). สถานที่พิมพ์: ผู้จัดพิมพ์.

ตัวอย่าง: เสรี ลีลาภัย. 2542. เศรษฐกิจชาตินิยมในประเทศกำลังพัฒนาและสถานการณ์ในประเทศไทย. ใน ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (บรรณาธิการ), 1999 จุดเปลี่ยนแห่งยุคสมัย (น. 90-141). กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

5.6 เอกสารการประชุมวิชาการ

ใน พ.ศ. ๒๕๖๒

วารสารวิชาการ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย
ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
(ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

ข้อมูลผู้สมัคร

☐ ประเภทบุคคล

ชื่อ-สกุล.....

เลขที่..... ถนน..... ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์..... โทรสาร..... โทรศัพท์มือถือ.....

☐ ประเภทหน่วยงาน

หน่วยงาน.....

เลขที่..... ถนน..... ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์..... โทรสาร..... โทรศัพท์มือถือ.....

ขอสมัครเป็นสมาชิก วารสารวิชาการ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย
ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
(ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

สมัครสมาชิกปี พ.ศ. 2562 ระยะเวลา 1 ปี เป็นเงิน 400 บาท (จำนวน 2 ฉบับ)

หมายเหตุ เริ่มปีได้รับสมัครสมาชิกปี พ.ศ. 2562 เป็นต้นไป

สถานที่จัดส่ง

ชื่อ-สกุล.....

หน่วยงาน.....

เลขที่..... ถนน..... ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์..... โทรสาร..... โทรศัพท์มือถือ.....

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่

อาจารย์เบญจมาศ อธิปัญญากุล สำนักสนับสนุนงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

โทรศัพท์ 02-407-3888 ต่อ 2819, 2818, 2817 โทรสาร 02-407-3817

คำรับเจ้าหน้าที่วารสาร

ใบเสร็จเล่มที่..... เลขที่..... วันที่รับค่าสมาชิก.....